

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
EKONOMIKAS UN VADĪBAS FAKULTĀTE
VIDES PĀRVALDĪBAS KATEDRA
MSP „VIDES PĀRVALDĪBA”

**VIDES PĀRVALDĪBAS VADLĪNIJAS PIEKRASTES
PAŠVALDĪBAI:
SALACGRĪVAS NOVADS**

Kursa docētājs: Prof.Dr. R. Ernšteins

Autori: Aigars Roga
Anita Lontone
Anete Kadurina

Grupa: ViPa 18
Darbs iesniegts katedrā: 06.01.2012.

Saturs

1. P1: Vides pārvaldības (VP) vides pārvaldības un komunikācijas sektora audits	4
1.1. Salacgrīvas novada sektornovērtējums	7
1.3. Mērķgrupu (interesu grupu) analīze	28
1.4. Vides pārvaldības satura analīze	31
1.5. Integrācijas analīze	35
1.5.1. Horizontālā mijiedarbība	35
1.5.2. Starpsektoru savstarpējās integrācijas kopvērtējums un attīstības priekšlikumi. ...	40
1.6. Sektora audita kopsavilkums (SVID).....	41
2. Vides pārvaldība	45
2.1. P1: Vides pārvaldības sektortēmas audits	45
2.2. P2: Vides pārvaldības sektortēmas politika.....	47
2.2.1. Vērtības, nodomi un politikas mērķis.....	47
2.2.2. Politikas pamatprincipi	49
2.3. P3: Vides pārvaldības sektortēmas politikas plānošana	49
2.3.1. Politikas realizācijas rīcības virzieni	49
2.3.2. Priekšnosacījumi un resursu nodrošinājums.....	50
2.3.3. Politikas realizācijas instrumenti pašvaldībā.	51
2.4. P4: VP sektortēmas rīcību programmēšana.....	52
2.4.1. Rīcības programmas ietvara un satura struktūrpriekšlikums	52
2.4.2. Indikatoru strukturēts saraksts.....	54
2.4.3. Piekrastes pašvaldības pārvaldības problēmjomas demonstrāciju projekts ar anotāciju.	54
3. Komunikācijas apakšsektors	56
3.1. P1: Komunikācijas apakšsektora sektortēmas audits	56
3.2. P2: Komunikācijas sektortēmas politika	56
3.2.1. Vērtības, nodomi un politikas mērķis.....	56
3.2.2. Politikas pamatprincipi	57
3.3. P3: VP komunikācijas politikas plānošana.....	58
3.3.1. Priekšnosacījumi un resursu nodrošinājums.....	60
3.3.2. Politikas realizācijas instrumenti pašvaldībā	61
3.4. P4: VP sektortēmas rīcību programmēšana :.....	62
3.4.1. Rīcības programmas ietvara un satura struktūrpriekšlikums	62
3.4.2. Indikātoru strukturēts kop-saraksts un izstrādne	64
3.4.3. Piekrastes MVP problēmjomas demonstrāciju projekts ar anotāciju.....	64

4. Fiziskās telpas pārvaldības apakšsektors.....	65
4.1. P1: Fiziskās telpas pārvaldības sektortēmas audits.....	65
4.2. P2: Fiziskās telpas pārvaldības sektortēmas politika	70
4.2.1. Vērtības, nodomi un politikas mērķis.....	70
4.2.2. Politikas pamatprincipi	71
4.3. P3: Fiziskās telpas pārvaldības sektortēmas politikas plānošana	72
4.3.1. Politikas realizācijas rīcības virzieni	72
4.3.2. Priekšnosacījumi un resursu nodrošinājums.....	73
4.3.3. Politikas realizācijas instrumenti pašvaldībā	74
4.4. P4: Fiziskās telpas pārvaldības sektortēmas rīcību programmēšana.....	76
4.4.1. Rīcības programmas ietvara un satura struktūrpriekšlikums	76
4.4.2. Indikatoru strukturēts saraksts.....	79
4.4.3. Fiziskās telpas problēmjomas demonstrāciju projekts ar anotāciju.	79
5. Rīcības programmas ieviešana un darbība, pārbaude un pārskate.....	80
5.1. Atbildības sadale, komunikācija (t.sk. apmācība), komunikācijas dokumentācija.....	80
5.2. Regulārs monitorings un rīcības programmas audits.	81
5.3. Vides pārvaldības un komunikācijas sektora projektu strukturēts saraksts un demonstrāciju projekts ar tā anotācijām.....	81
5.4. Pārvaldības un komunikācijas sektora priekšlikumi Zaļās novada deklarācijas atjaunotai versijai, šo abu sektoru kontekstā.	82
Pielikums Nr.1 Apmeklētās/novērotās organizācijas un objekti.....	83
Pielikums Nr.2 Intervētās amatpersonas – anotācijas.....	84
Pielikums Nr.3 Vides pārvaldības apakšsektora indikatora izstrāde	91
Pielikums Nr.4 Salacgrīvas novada iedzīvotāju informācijas ieguves veidi un tās kvalitātes novērtējuma indikatora izstrādes darbs.....	99
Pielikums Nr.5 Zaļā biroja koncepcijas realizācijas indikators.....	108

1. P1: Vides pārvaldības (VP) vides pārvaldības un komunikācijas sektora audīts

Pašvaldības ir vietējā pašpārvalde, kuru darbības mērķi un uzdevumi ir vērsti uz to, lai nodrošinātu pašvaldības teritorijā dzīvojošās un strādājošās iedzīvotāju kopienas labklājību un nodrošinātu ilgtspējīgu vidi. Salacgrīvas piekrastes pašvaldība nodrošina ekonomikas, sociālo un vides infrastruktūru, pārrauga plānošanas procesus, nosaka vietējo vides politiku un noteikumus un palīdz īstenot valstī noteikto vides politiku. Salacgrīvas novada pašvaldība, kas arī ir viena no piekrastes pašvaldībām ir izdevusi Zaļo novada deklarāciju. Deklarācija radīta ar mērķi, iesaistīt Salacgrīvas novada visu interešu grupas, veicināt un popularizēt veselīgu, ekonomisku, dabai un cilvēkam draudzīgu ilgtspējīgu dzīvesveida un saimniecisko darbību.¹

Vēlme kļūt par Zaļo novadu uzliek papildus pienākumus, bet tai pat laikā izvirza noteiktu mērķi uz kuru virzīties. Salacgrīvas novada pašvaldība realizējot Zaļā novada deklarāciju vietējā pašpārvaldē, kuras darbības mērķi un uzdevumi ir vērsti uz to, lai nodrošinātu pašvaldības teritorijā dzīvojošās un strādājošās iedzīvotāju labklājību, ir aktualizējusi gan pašvaldības darbību ieviešot videi draudzīgu dokumentu apriti starp pašvaldības struktūrvienībām un lai nodrošinātu labu pašvaldības pārvaldība darbību un lēmumu pieņemšanas procesu, ir izveidotas piecas komitejas (finanšu komiteju 7 locekļu sastāvā; izglītības, kultūras un sporta jautājumu komiteju 5 locekļu sastāvā; attīstības komiteju 5 locekļu sastāvā; komunālo jautājumu komiteju 5 locekļu sastāva un sociālo un veselības jautājumu komiteju 5 locekļu sastāvā), bet lai veiksmīgi realizētu Zaļā novada deklarācijas punktus un labās pārvaldības principus ir nepieciešams izveidot vides komiteju, kas pārraudzīs vides jautājumus vai vides jautājumus jāintegrē gan horizontālajā pārvaldības līmenī, gan vertikālajā pārvaldības līmenī. Vides pārvaldības integratīvais raksturs, jo īpaši vērā ņemams, plānojot un izvērtējot piekrastes pašvaldības turpmāko attīstību – izstrādājot Salacgrīvas novada attīstības programmu un teritorijas plānojumu. Kā nozīmīgu vērtību un resursu Salacgrīvas novada dome ir noteikusi pašvaldības teritorijā esošo Rīgas jūras līča piekrasti kā pašvaldības attīstības potenciālu un atpazīstamības zīmi ar zaļajām tehnoloģijām – izmantojot jūras siltumu. Piekrastes pašvaldības Zaļā novada deklarācijas attīstības koncepcijas ietvaros ļoti būtiski ir apzināties sadarbību starp visām mērķgrupām (iedzīvotājiem, uzņēmējiem, valsts iestādēm, NVO, masu medijiem, izglītotāji), it īpaši vietējās kopienas lomu piekrastes attīstības plānošanā, vietējās kopienas līdzdalības svarīgumu piekrastes pārvaldības procesā. Tajā nevajadzētu atdalīt publiskās telpas

¹ http://www.salacgriva.lv/lat/salacgrivas_novads/zalais_novads/

pārvaldību no piekrastes teritorijās esošo mājsaimniecību vides pārvaldības, jo vietējās kopienas dzīves veids, tradīcijas, cilvēku veidotā kultūrvide ir uzlūkojama kā neatņemama piekrastes teritorijai piemītoša vērtība, mijoties ar piekrastes dabas vides vērtībām. Tāpēc būtu aplami pievērsties, piemēram, tik energoefektivitātes attīstības projektus, vai infrastruktūras attīstības projektus, domājot par tūrisma attīstības vai atpazīstamības tēla veidošanu, neņemot vērā vietējās kopienas vajadzības, intereses un viedokli.

Starp pašvaldību un iedzīvotājiem jau šobrīd notiek sadarbība galvenokārt caur nevalstiskajām organizācijām, kas pašvaldībā ir pārstāvētas ļoti plaši, kur tiek pārstāvētas dažādu iedzīvotāju grupu viedoklis, bet lai iesaistītu visus Salacgrīvas iedzīvotājus un veidotu sadarbību, kas vērsta uz dzīves kvalitātes pieaugumu noteiktā kopienā un tās attīstību, ir jāveido **dialogs, uzticēšanās un atklātība.**

Videi draudzīgā Salacgrīvas novada pašvaldība

Pašvaldībai viens no svarīgākajiem faktoriem būtu videi draudzīgas rīcības demonstrēšana savā pārvaldības. Tā ir tā rīcība, ko pašvaldība ir brīvprātīgi uzņemas papildus, piemēram: kvalitatīvas vides nodrošināšana darbiniekiem pašvaldības apsaimniekotajās telpās, videi draudzīgu tehnoloģiju pielietošana, zaļais iepirkums, vides vadības sistēmu ieviešana, videi draudzīgu produktu ražošana, kas ir pašsaprotams attīstības solis, pašvaldībai, kura pieņēmusi zaļā novada koncepciju un ir kā piemērs sabiedrībai vides aizsardzības jomā.

Pētnieciskās tēmas:

Formālā pārvaldība

Formālās pārvaldības problēmas un attīstības iespējas, galvenokārt, ir saistītas ar municipālās pārvaldības īstenoto politiku un faktisko darbību. Pašvaldībai deleģēto autonomo funkciju nodrošinājums veido pamat bāzi vides pārvaldības jautājumu risināšanai „no augšas”. Kur lielākā daļa pārvaldības jautājumu ir saistīta ar kvalitatīvas dzīves telpas organizēšanu iedzīvotājiem.

Neformālā pārvaldība

Sabiedrības tiesības uz pieeju informācijai ir viens no nozīmīgākajiem posmiem demokrātiskas valsts attīstībā un veicina sabiedrības līdzdalību valsts pārvaldē un korupcija novēršanā. Pārvaldības vājākā pozīcija ir attiecināma uz neformālās pārvaldības neizmantojamām iespējām, kā arī Salacgrīvas novadā NVO ir sadrumstaloti, tiek apzinātas vairākas jomas, bet kā zaļajam novadam nav neviena NVO, kas nodarbotos ar vides jautājumiem.

Fiziskās telpas pārvaldība

- Droša vide - vides kvalitātes elementi, vides kvalitāti piesārņojošie aspekti biroju darba vidē, darba vides riski.
- Darba apstākļi - mikroklimats, apgaismojums, darba vietas iekārtojums (ergonomika).

Zaļais birojs

- **Elektroierīces un apgaismojums** - dienasgaismas vai individuālais apgaismojumu. Energoefektīvas spuldzes, energoefektīva elektrotehnika.
- **Apkure, ventilācija un dzesēšana** (kondicionēšana)
- **Papīrs** – otrreizēji pārstrādāts papīrs, papīra patēriņa samazināšanas, dokumentu elektroniskās versijas, papīrs ar mazāku svaru. Šķirošana un makulatūra.
- **Biroja mēbeles**- FSC sertifikātu marķētas mēbeles.
- **Ūdens** - samazināts karstā ūdens patēriņš, ūdens krānu stāvoklis u.c faktori.
- **Virtuve** –pārtikas kvalitāte
- **Transports** - Zaļā” transporta ieviešana (biodīzeļdegviela, velo, u.t.t.). Automašīnas ar hibrīda dzinēju, elektromobīli.
- **Atkritumi** – šķirošana, bīstamos atkritumus šķirošana (baterijas, energoefektīvās spuldzes), printeru kārtridžu otrreizēja uzpilde, elektrotehnikas otrreizēja izmantošana.

Zaļais iepirkums

- Zaļā iepirkuma realizācija

Komunikācija

Veiksmīga komunikācija un sadarbība ar iedzīvotājiem ir priekšnoteikums tam, lai praksē realizētos arī aktīvāka iedzīvotāju līdzdalība pārvaldībā un veidotos dažādas iedzīvotāju pašpārvaldes formas. Balstoties uz Salacgrīvas novada vēlmi kļūt par pirmo „Zaļo” novadu Latvijā komunikācijas instrumentu izmantojums ir būtisks aspekts šāda mērķa sasniegšanai, ir nepieciešams apzināties komunikācijas situāciju gan pašas pašvaldības institūciju starpā, gan arī komunikācijā ar sabiedrību. Tādēļ ir nepieciešams pielietot/nodrošināt „zaļo” domāšanu, lai sasniegtu uzstādīto mērķi.

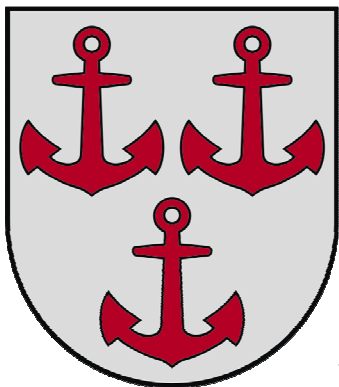
Pētījuma mērķis un galvenie uzdevumi:

Mērķis: pamatojoties uz lauku studijās iegūto informāciju un tās analīzes, izvērtējuma rezultātiem, pētot pārvaldības un komunikācijas vides sektoru būs iespējams izvirzīt iespējamās darbības virzienus, lai pašvaldība spētu sekmīgāk realizēt zaļā novada deklarāciju.

Uzdevumi:

- 1) veikt dokumentu (ES, nacionālais, pašvaldības līmenis) analīzi pārvaldības un vides komunikācijas sektorā;
- 2) veikt amatpersonu, speciālistu, ekspertu intervēšanu;
- 3) veikt pētījumā iegūto datu apstrādi un analīzi;
- 4) izstrādāt priekšlikumus pārvaldības un vides komunikācijas sektora attīstībai; izstrādāt rīcības programmu Zaļā novada deklarācijas realizācijai

1.1.Salacgrīvas novada sektornovērtējums

Vēsturiskās ziņas

Salacgrīvas novada ģērbonis

Salacgrīvas novada logo

Novada simboli: Salacgrīvas osta, Salacgrīvas muzejs, Nēģu zvejnieku arods un nēģu tači

Teritorijas platība: 312,8 km²

Novada centrs: Salacgrīvas pilsēta

Salacgrīvas novada vīzija - Sabalansēta dažādu nozaru attīstīta teritorija, kas radīs stabilitāti pašvaldības izaugsmē un pastāvēšanā. Salacgrīva - novada centrs ar politisko un ekonomisko patstāvību.²

²Dagnis Straubergs Salacgrīvas novada domes priekšsēdētājs. Dzīves kvalitātes uzņēmējdarbības attīstība pašvaldībās, Zivsaimniecības kvalitātes un uzņēmējdarbības attīstība piekrastes pašvaldībā, Eiropas Zivsaimniecības fonda loma. Prezenrācijas materiāls. [atsauce 03. 01. 2012]. Pieejams: http://www.laukutikls.lv/pielikumi/2513_Dagnis_Straubergs.pdf

Salacgrīvas novads ir 2009. gada teritoriālās reformas rezultātā izveidota pašvaldība, kurā tika apvienoti bijušā Limbažu rajona Salacgrīvas pilsēta ar lauku teritoriju, Ainažu pilsēta ar lauku teritoriju un Liepupes pagasts. Tam ir kopīgas zvejniecības tradīcijas, dzīvības dzīsla *Via Baltica*. Robežojas ar Alojās un Limbažu novadiem un Igaunijas Pērnavas apriņķi. Novada centrs ir Salacgrīva.³ Novadā trīs ostas - Salacgrīvas, kurā notiek kravu apgrozījums pieaug ar katru gadu.

Salacgrīvas novads ir piejūras novads, kas atrodas ģeogrāfiski labvēlīgā vietā -Latvijas Ziemeļvidzemē, Baltijas jūras krastā. Salacgrīvas novads aizņem 637 km² platību, iedzīvotāju skaits ir 9321.⁴

Salacgrīva pilsēta ar lauka teritorijām:

Jau 5.-6.gs. pie Salacas grīvas bijusi lībiešu apmetne Saletsa. 1226.gadā Salacas labajā krastā uzcelta bīskapa Alberta bruņinieku pils. 1433.g.- kādā dokumentā minēts Salacgrīvas ciems – vicus Salis. Izsenis Salacas pagasts (tagadējā Salacgrīvas lauku teritorija) bijis lībiešu apdzīvota teritorija, kaut gan atradums pie Birzīšiem jeb Birzēm - akmens laikmeta cirvis – vedina domāt par senākām iedzīvotāju apmetnēm šai pusē. Pēc rakstītām ziņām un arheoloģiskā materiāla Vidzemē jau 10. -13. gs. nodalāmi 4 lībiešu apdzīvoti novadi: Daugava, Turaida, Metsepole un Idumeja. Salacas pagasta teritorija attiecīgi pieder arī Indriķa hronikā minētajam Metsepoles novadam, kur jau 1205. gadā priesteris Alobrands dibināja baznīcu un uzsāka kristietības sludināšanas misiju.⁵ Salacgrīvas miesta veidošanās saistāma ar piekrastes kuģniecības attīstību Rīgas līcī. Salacas grīvā no laukakmeņiem izbūvēja molu un padziļināja upes gultni, kas ļāva ostā līdzšinējo liellaivu vietā iebraukt arī kuģiem. Salacgrīva kļuva par nozīmīgu Ziemeļvidzemes ražojumu - labības, linu, bet īpaši kokmateriālu - pārkraušanas vietu tālākai transportēšanai galvenokārt uz Rīgu un Pērnavu.⁶ Iedzīvotāju galvenā nodarbošanās bija zemkopība, koku pludināšana, tirdzniecība un zvejniecība.⁷

Ainažu pilsēta ar lauka teritorijām:

Pirmo reizi oficiālajos dokumentos Ainaži minēti jau 1564. gadā kā kroņa īpašums. Vēlāk tas nonāk Svētciena muižas pārvaldē. 1800. gadā Ainažu ciemu ar muižu (zemi) atdalīja no ieķīlātās Svētciena muižas un to ieguva Mazstraupes īpašnieku baronu

³ Salacgrīvas novads. [atsauce 03. 01. 2012]. Pieejams: http://lv.wikipedia.org/wiki/Salacgr%C4%ABvas_novads

⁴ *Salacgrīvas novada domes 2010.gada publiskais pārskats.*

⁵ *Salacgrīvas vēsture.* [atsauce 03. 01. 2012]. Pieejams:

http://www.salacgriva.lv/lat/salacgriva/salacgriva_history_lv/

⁶ *Salacgrīvas vēsture.* [atsauce 03. 01. 2012]. Pieejams:

http://www.salacgriva.lv/lat/salacgriva/salacgriva_history_lv/

⁷ *Par Salacgrīvu.* [atsauce 03. 01. 2012]. Pieejams: <http://tourism.salacgriva.lv/lv/par-salacgrivu>

Meiendorfu dzimta. 1990. gadā ciemu reorganizēja par pagastu. 2009. gadā **Liepupes** pagastu kā administratīvu teritoriju iekļāva Salacgrīvas novadā.⁸

Liepupes pagasts:

Liepupes pagasta teritorijas pamatiedzīvotāji kopš vissenākiem laikiem ir bijuši lībieši. To apliecina daudzi lībiskas izcelsmes vietvārdi, kas vēl joprojām te saglabājušies. Ir dibināts pieņēmums, ka te atradies arī senās Metsepoles centrs. Pēc vācu invāzijas 13. – 14. g.s. **Liepupes** teritoriju pārvaldījušas dažādas vācu muitnieku dzimtas, jo 1372. gadā rakstos minēti mācītāji, mācītājmuiža un draudze, kas darbojusies baznīcā Liepupes teritorijā.⁹

Salacgrīva pilsēta ar lauka teritorijām:

1207. gadā pēc Gaujas līvu zemju kristīšanas Salacas grīva nonāca Livonijas bīskapijas, vēlāk Rīgas arhibīskapijas "Līvu galā", kuras sastāvā tā bija līdz pat 1561. gadam. 1216. gada pavasarī iebrucēji no Sāmsalas pa Salacas upi iebruka letu zemēs ap Burtnieku ezeru. Tā ir pirmā reize, kad Indriķa hronikas tekstā pieminēta Salacas upe.

1909. gadā Salacgrīvā pār Salacas upi tika uzbūvēts viens no pirmajiem dzelzbetona tiltiem Latvijā. 1935. gadā Salacgrīvā bija 168 dzīvojamās ēkas, bet iedzīvotāju galvenā nodarbošanās bija zemkopība, koku pludināšana, tirdzniecība un zvejniecība. 1940. gadā Salacgrīvā izveidoja zivju fabriku, kas sākotnēji bija plānota Ainažos, kā arī tika nodibināts zvejnieku artelis "Brīvais vilnis".

Pēc 2. Pasaules kara sakarā ar zivrupniecības attīstību no jauna tika izbūvēta osta, uzcelti jauni dzīvojamie nami, auga pilsētas iedzīvotāju skaits. 1960. gadā Salacgrīvu ar Rīgu savienoja jaunā, iztaisnotā Rīgas-Tallinas šoseja. 1977. gadā Salacgrīvai tika pievienots bijušā zvejnieku kolhoza "Enkurs" centrs Kuiviži. Pieaugot zvejnieku kolhozu turībai, arī pilsēta kļuva labiekārtotāka.¹⁰

Ainažu pilsēta ar lauka teritorijām:

Pirmo reizi oficiālajos dokumentos Ainaži minēti jau 1564. gadā kā kroņa īpašums. 1800. gadā Ainažu ciemu ar muižu (zemi) atdalīja no iekļātās Svētciena muižas un to ieguva Mazstraupes īpašnieku baronu Meiendorfu dzimta. No 1848. gada Ainažu muiža kopā ar Vecsalacu piederēja kambarkungam baronam Aleksandram Meiendorfam. 1854. gada 20. oktobrī viņš Ainažu muižu par 23000 rubļu pārdeva Maksimilianam fon Alderskronam, kurš savukārt muižu izrentēja Bavārijas mežkungam Aleksandram Volfam. Rentes līgumā, kas tika noslēgts 1856. gada 6. oktobrī uz 50 gadiem, noteikts, ka rentniekam Volfam jāuzlabo

⁸ Ainaži. [atsauce 03. 01. 2012]. Pieejams: <http://www.salacgriva.lv/lat/ainazi/>

⁹ Liepupes pagasta plānojums 2008-2020. [atsauce 03. 01. 2012]. Pieejams:

http://www.rpr.gov.lv/uploads/filedir/Ter_plaanojumi/Novadi%20un%20pagasti/Liepupe/_Paskaidrojuma_raksts_final.pdf

¹⁰ Par Salacgrīvu. [atsauce 03. 01. 2012]. Pieejams: <http://tourism.salacgriva.lv/lv/par-salacgrivu>

muižas darbība. Tā radās vēl virkne klaşu māju – „Indes”, „Baloži”, „Ramaņi”, „Menģeļi”, „Untes”, „Puriņi” un „Kaktiņi”, kā arī neliela koka muižas ēka. (Tā nodega 1944. gada septembrī, un tajā vietā parka ielā 1966. gadā uzcēla jauno Ainažu pamatskolu). 1876. gadā Ainažus vairāksolīšanā par 60050 rubļiem savā īpašumā uz laiku ieguva grāfs Augusts Mellins.

Liepupes pagasts:

Pēc vācu invāzijas 13. - 14. g.s. Liepupes teritoriju pārvaldījušas dažādas vācu muižnieku dzimtas. Kā senākais tiek minēts iespējami lībiskās izcelsmes Sanders Pernijogels, no kura dzimtas vārda cēlies pazīstamais Pernigeles nosaukums. 1403. gadā Rīgas arhibīskaps muižu izlēņoja Fītinghofam. Zināms, ka 1490. gadā Liepupe piederējusi fon Rozeniem. Laikposmā no 1537. līdz apmēram 1680. gadam Liepupē saimniekoja Koskulu dzimta, arī varbūt lībiskas izcelsmes. 1630. gadā Zviedrijas karalis Gustavs Ādolfs muižu dāvinājis Tīzenhauzenam. Pēc muižu redukcijas Liepupi pārņēma Meku dzimta. Tās valdīšanas laikā uzcelts greznais baroka stila kungu dzīvojamais nams (1751.), kas ar nelielām pārbūvēm saglabājies līdz mūsdienām.

Pēc I.Pasaules kara, Latvijas pirmās brīvvalsts periodā tagadējā pagasta teritorijā izveidoja Duntas, Liepupes un Tūjas pagastus. Liepupe ieguva savu nosaukumu 1921. gadā, nomainot Pernigeles vārdu. Sāka aktivizēties saimnieciskā dzīve. 1945. gadā izveidots **Liepupes ciems**, kura teritorija ietilpa Valmieras apriņķī. Liepupes ciems 1947 likvidēts, iekļaujot to **Liepupes pagastā**, bet no jauna izveidots 1949 likvidētā Liepupes pag. teritorijas vietā. 1954. tam pievienots likvidētais Duntas ciems, 1962. Tūjas ciems. 1977. Liepupei pievienota daļa Limbažu ciema teritorijas, bet, savukārt, daļa Liepupes teritorijas pievienota Skultes ciemam.¹¹ No 2009. gadā Liepupes pagastu kā administratīvu teritoriju iekļāva Salacgrīvas novadā.¹²

Kultūrvēstures pieminekļi un citas nozīmīgākās par tiem saglabājušās materiālās liecības.

Salacgrīvas novads atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā, kas ir nozīmīgs ne tikai Latvijas, bet arī visa Baltijas jūras baseina mērogā. Te atrodas Randu pļavas - lielākās piejūras pļavas Latvijā, kurās sastopams ap 600 sugu, kā arī tā ir starptautiski atzīta putnu migrācijas un ligzdošanas vieta. Savukārt Rīgas jūras līča piekrastes daļa līdz 10 m dziļumam posmā Ainaži - Dzeņi apzināta kā viena no 62 Baltijas jūras bioloģiski daudzveidīgajām teritorijām. Salacgrīvas bagātība ir jūrā ieplūstošā Salaca - viena no

¹¹ Liepupes pagasta plānojums 2008-2020. [atsauce 03. 01. 2012]. Pieejams: http://www.rpr.gov.lv/uploads/filedir/Ter_plaanojumi/Novadi%20un%20pagasti/Liepupe/_Paskaidrojuma_rakst_s_final.pdf

¹² Ainaži. [atsauce 03. 01. 2012]. Pieejams: <http://www.salacgriva.lv/lat/ainazi/>

gleznainākajām un tīrākajām upēm, ko iecienījuši gan ūdenstūristi, gan makšķernieki. Dabas parks - Salacas upes ieleja ir valsts nozīmes aizsargājama dabas liegums. Pilsētas kāpu zonā atrodas izcili vecas un vērtīgas priežu audzes. Tuvākajā apkārtnē ir savdabīgi valsts nozīmes aizsargājami dabas objekti - akmeņu saliņa jūrā pie Svētupes ietekas un Baltijas jūrā vienīgie smilšakmens atsegumi - Sarkanās jeb Veczemju klintis, kā arī viena no Latvijā garākajām un kultūrvēsturiski nozīmīgākajām alām - Lībiešu Upuralām pie Svētupes.

Kopumā vērtējot Salacgrīvas pašvaldības dabas objektu potenciālu izmantošanai tūrismā, tas uzskatāms par pietiekami bagātu, daudzveidīgu un unikālu.

Par kultūrvēstures nozīmīgākiem objektiem uzskatāmi:

Vēsturiskie pieminekļi

1. **Maija birzs akmens** - Maija birzs akmens atrodas Salacgrīvā Grīvas birzī 300 m no Valmieras ielas. 1935. gada 15 maijā tā tika stādīta par godu Vienotības dienai. Akmeņa augstums 1,96 m, apkārtmērs 11,4 m.
2. **Piemineklis jūrā un 2 Pasaules karā bojā gājušajiem** - 1986. gadā, tēln. L. Novoženeca, arh. J. Pētersons
3. **Nēģu zvejnieku arods un nēģu tači** - Nēģu murdu tacis - tradicionāls un unikāls zvejas veids. Nēģi daudziem ir īpaša delikatese, taču nēģu zveja pasaulē ir maz izplatīta. Tikai Salacgrīvā mūsdienās īstai nēģu zvejai joprojām lieto nēģu taci.
4. **Kica viesnīcas krogs** - Krogs celts 19. gs. otrajā pusē. No 20. gs. sākuma krogs piederēja Fricim Kicam. Krogā varēja paēst, padzīvot, dabūt istabu vai gultas vietu un pārnakšņot.
5. **Ainažu dzelzceļš** - Šaursliežu dzelzceļš no Ainažiem līdz Valmierai 89 km garumā tika būvēts 20. gs. pirmajā desmitgadē, atklāts 1912. gada 12. augustā. Vietā lika no dzelzs, mazliet platākas sliedes. Pēckara gados dzelzceļš vēl darbojās, taču drīz vien autobusi un karavas mašīnas izkonkurēja vilcienu. 1977. gadā likvidēja dzelzceļa līniju Ainaži - Pāle, 1979. gadā Pāle - Valmiera.
6. **Dzejnieka Jāņa Sudrabkalna piemiņas istaba** - Tikšanās ar dzejniekam tuvas ģimenes locekli mājā, kur no 1945. līdz 1974. gadam dzejnieks radošā darbā un atpūtā pavadījis 30 vasaras.
7. **Ferzenu dzimtas piemineklis** - Atrodas 2 km uz austrumiem no pilsētas Salacas labajā krastā - bijušajā Ferzenu īpašumā Vecsalacas muižas parkā.
8. **Ferzenu dzimtas kapenes** - Vecsalacas baronu Ferzenu dzimtas kapenes 18.g.s. otrā pusē. Pavisam 12 apbedījumi. Viens no tiem mācītājs Francis Hackelis un pārējie dzimtas locekļi.

9. **Salacgrīvas muzejs** - Izveidots 1998. gadā, iepazīstina ar zvejniecības tradīcijām Vidzemes jūrmalā un Salacas upē, kā arī ar novada vēsturi. Muzejā glabājas materiāli par Salacgrīvu, bijušajām Vecsalacas un Svētciema muižām, zveju un zvejniekiem Baltijas jūras Vidzemes piekrastē un Salacā, ievērojamiem novadniekiem, liela pastkaršu un fotogrāfiju kolekcija par Salacgrīvu līdz 1940. gadam.
10. **Salacas pilskalns** - 13.gs. tajā tika uzcelta Rīgas bīskapa pils, kas nopostīta 18.gs. sākumā. 1226. gadā, tieši 25 gadus pēc Rīgas dibināšanas, pie Salacas ietekas jūrā bīskaps Alberts lika uzcelt savu mūra pili. Daudzo karu laikā pils neskaitāmas reizes cieta un 18. gadsimta sākumā bija gandrīz nopostīta. Akmeņi no sabrukušās pils izmantoti baznīcas sētai, un mūsdienās par pili vairs liecina tikai zemes uzbērums.
11. **Annasmuižas dzelzsbetona tilts** - Tilts pār Salacu 3 km augšpus Salacgrīvas - pirmais dzelzsbetona tilts Baltijā, atklāts 1909. gada 13 jūnijā.
12. **Jūrskolas muzejs** - Mazās, latviskā garā uzturētās pilsētiņas - Ainaži centrā atrodas senais latvju jūrniecības slavas liecinieks - Ainažu jūrskolas muzejs.
13. **Ugunsdzēsības muzejs** - 1991. gada 14. decembrī durvis apmeklētājiem vēra Ainažu ugunsdzēsības muzejs. Divdesmitajā jubilejas gadā muzejs ir mainījis savu vizuālo ietērpu un apmeklētājus sagaida ar jaunu ekspozīciju. Muzejā var aplūkot gan rokas sūkņus, gan motorsļirces, rokas sirēnas, karoga kāta naglas, senās fotogrāfijas, rakstiskos materiālus. Blakus esošajā ugunsdzēsēju depo ir iespēja uzlaikot ugunsdzēsēju ķiveres, pagriezt rokas sirēnu, nofotografēties pie ugunsdzēsēju automašīnām.
14. **Ainažu ziemeļu mols**
15. **Veides pils** - Veides pils ir nozīmīgs Eiropas kultūras mantojums, koka arhitektūras piemineklis ar jumta izbūvēm un greznu fasāžu dekoratīvo apdari.
16. **Kultūras nams** - Jau 1926. gadā Ainažos nodibinājās kultūras biedrība. Biedrībā darbojās koris un deju kolektīvs. Ainažu kultūras nams tika uzcelts 1928. gadā.
17. **Stacijas māja** - Ainažu divstāvu staciju uzbūvēja 20. gs. sākumā, laikā kad sāka darboties šaursliežu dzelzceļš Ainaži - Valmiera. Stacijā bija arī bufete, tāpēc tur valdīja liela rosība.
18. **Vecie jūrnieku kapi**
19. **Bākas** - Ainažu ostā atradās 3 bākas. Viena bāka, celta 1926. gadā, atradās uz viļņlauža. Otra bāka celta 1925. gadā un atradās krastā. Trešo bāku uzcēla 1930. gadā.
20. **Piemiņas akmens Jānim Asaram** - atklāts 2006. gada 7. jūlijā Ainažu pilsētas 80. jubilejas pasākumā.

21. **Baltā saule** - Viļņa Titāna veidotā piemiņas zīme K. Valdemāram ikvienu aicina mirkli apstāties jūras krastā un nospraust jaunus mērķus, spēku smeļoties senatnē.
22. **Latvijas - Igaunijas robeža**
23. **Ainažu hidrometeoroloģiskā stacija** - Ainažu hidrometeoroloģiskā stacija ir viena no vecākajām Latvijā. Darbu sākusi 1896. gadā un sāka veikt arī pirmos novērojumus dabā.
24. **Liepupes pilskalns** - Liepupes pilskalns ir Latvijā vistuvāk jūrai esošais pilskalns. Tas atrodas 3 km no jūras, Liepupītes krastā.
25. **Pernigeles viduslaiku kapelas drupas**
26. **Mācītājmuiža** - Blakus Liepupes baznīcai, atrodas mācītājmuiža. Zemā, garenā koka mācītājmāja ir celta 18. gs. beigās. Tajā pie mācītāja Klēmaņa par mājskolotāju no 1788. gada līdz 1792. gadam kalpoja Garlībs Helvigs Merķelis - grāmatas "Latvieši" autors.
27. **Liepupes kapsēta** - Liepupes kapi atrodas VIA Baltica šosejas malā. Tajā atdusas gan vietējie muižnieki, gan slaveno jūrnieku dzimtu pēcteči, gan cilvēki, kuru vārdi zināmi visā Latvijā.
28. **Liepupes muiža** - 14. gs. Liepupes ciemu, vēlāko muižu pārvaldījis Sander Perneyogel. 1403. gadā Rīgas arhibīskaps Johans to izlēņoja Fītinghofam, bet no 1403. gada līdz 1537. gadam Liepupē saimniekoja Koskulu dzimta.
29. **Kājnieku tilti pār Salacu** - Salacgrīvas novada teritorijā Salacu šķērso divi kājnieku tilti. Viens atrodas netālu no bijušās Mērnīku skolas, bet otrs pie bijušās Mērnīku zivju audzētavas. Abi tilti ir nozīmīgi tieši tiem vietējiem iedzīvotājiem, kuri dzīvo tā sauktajā pārupes daļā. Pateicoties tiltiem, ir atvieglota un saīsināta nokļūšana gan uz autobusu pieturām, gan mērnīku bibliotēku, gan veikalu, jo vienīgais tilts, kurš izmantojams arī auto satiksmei, ir vecais dzelzceļa tilts un atrodas pieklājīga attālumā no šiem tiltiem.
30. **Duntes muiža un Minhauzena muzejs** - Dunte (Ruthern) līdz 1423. gadam piederēja Rozenu dzimtai, bet pēc Johana fon Rozena nāves Rīgas arhibīskaps Johans sestais to izlēņoja vasalim Henriham Aderkasam. Pie muzeja ir iekārtota Minhauzena meža taka, ar kopējo garumu ap 5 km un iespēju aiziet līdz jūrai un atpakaļ pa Eiropā garāko apses koka taku. Gar takas malām apmeklētājus sagaida Minhauzena stāstu varoņi.
31. **Piemiņas akmens Liepupes kuģu būvētavai**

32. **Ķurmraga bāka** - Interesants apskates objekts ir uz jūru sagāzusies Ķurmraga vecā bāka, kas vēl pirms aptuveni desmit gadiem atradās stāvkrasta augšdaļā, bet mūsdienās tā noslīdējusi līdz pat jūras līmenim.
33. **Tiniņkalna senkapi.**
34. **Bāka Salacgrīvā** - Salacgrīvas bāka atrodas Salacas labajā krastā. Celta 1925. gadā kā četrstūrainis balts tornis ar sarkanu laternu.
35. **Ainažu - Valmieras šaursliežu dzelzceļa tilts** - Ainažu - Valmieras šaursliežu dzelzceļa tilts, būvēts 1913. gadā. Dzelzceļa līnija darbojās līdz 1976. gadam. No tilta paveras skaists skats uz apkārtni un ir iespējams vērot lašu nārstu vietas.

Dabas objekti

1. **Maija birzs akmens** -Maija birzs akmens atrodas Salacgrīvā Grīvas birzī 300 m no Valmieras ielas. 1935. gada 15 maijā tā tika stādīta par godu Vienotības dienai. Akmeņa augstums 1,96 m, apkārtmērs 11,4 m.
2. **Kutkāju dižakmens** - Akmeņa augstums 2,1 m, platums 3 m, garums 6 m, virszemes tilpums 16 m³. Šis lielakmens ir asām, lauztām ģeometriksu līniju šķautnēm, vertikālām sānu malām, plaisām šķelts, izdrupušiem robiem, bez nevienas noapaļotas līnijas. Neparasti iegarenā forma un asās malu šķautnes liek domāt, ka Kutkāju dižakmens nav saglabājis savu sākotnējo lielo apjomu un noapaļotās formas, bet ir akmeņķaļu apskaldīts.
3. **Upe "Salaca"** - Upes garums ir 95 km. Par vārda "Salaca" izcelsmi valodniekiem ir dažādi viedokļi. Vieni domā, ka tas ir salikums no vārdiem sala un acs, citi uzskata, ka "Salacacēlies no vārda salakt (upe salokot Burtņieka ezera ūdeņus), tomēr, visticamāk, Salacas vārds cēlies no seno Lībiešu upes vārda "Saletsa".
4. **Randu pļavas taka, putnu vērošanas tornis** - Dabas liegums - Vidzemes jūrmalas posms no Ainažiem līdz Kuivižiem. Vienīgās piejūras pļavas Latvijā ar unikālu augu sugu daudzveidību.
5. **Vidzemes akmeņainā jūrmala** - "Vidzemes akmeņainā jūrmala" atrodas Salacgrīvas novada teritorijā, un tā ir Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta sastāvdaļa, kas ietver 12 kilometrus garu jūras krasta posmu no "Dzeņiem" līdz Tūjai 3370 ha lielā platībā.
6. **Akmeņu saliņa jūrā** - Akmeņu saliņa jūrā atrodas apmēram 10 km no Salacgrīvas pie "Karuju" mājām. Tas ir dabas pieminekļis - laukakmeņu sakopojums jūrā ap 200 m no krasta.
7. **"Jaunupe"** - 17. gs. mākslīgi izrakts kanāls, lai novadītu daļu no Svētupes ūdeņiem Salacā. Jaunupe ir bijušais kuģu ceļš uz Limbažiem.
8. **Veczemju (Mantiņu) klintis** - 200 m garš un līdz 4 m augsts sarkanā smilšakmens atsegums ar grotām un alām - krāšņākais jūras piekrastē Latvijā. Labiekārtota atpūtas vieta.
9. **Lībiešu upurāla pie Svētupes** - Tā atrodas pie Kuiķulu mājām Svētupes labajā krastā 10 km uz austrumiem no Salacgrīvas. Viena no visgarākajām alām Latvijā vidusdevona smilšakmeņos. Galvenās ejas garums, ieskaitot nozarojumus ir 47 m, mazākā - 19,5 m. Vietumis alas velve ir tikai 0,3 m augsta.
10. **Sarkanās klintis** - Zemes virskārtu Latvijā veido nogulumieži: smiltis, māls, dolomīts, smilšakmens.

11. **"Ežurga" ūdenskritums Sarkanajās klintīs** - Burtnieku svītas smilšakmens atsegumi līdz 3,5 m augstas, ap 50 m platas. Klinšu ziemeļu daļā ar ūdenskritumu jūra ietek Ežurga. Klintis ir skaistā sarkanā krāsā.
12. **Mīlestības ozols** - Mīlestības ozols atrodas braucot pa ceļu gar muižas kreiso pusi, gar jaunām mājām līdz laukumam. Tad jāpāriež laukumam līdz Liepupes stāvkrasta gravai. Mīlestības ozola apkārtmērs 6.68m.
13. **Riekstu kalna kāpa** -Riekstu kalna kāpa atrodas tuvu "Laveriem". Teika vēstī, ka jūras laupītāji tās tuvumā izkrāvuši krastā savas trofejas un pa slepenu eju no kāpas nesuši uz Liepupes pilskalnu.
14. **Akmeņi un Rūjas Svētliepa** - Tūjas bļodakmens atrodas netālu no bijušajām Tūjas muižas ēkām bērzu birzītē lauku vidū. Bļodakmens atrasts 2001. gadā meliorācijas akmeņu kaudzē.
15. **O. Kiršteina daiļdārzs Tūjā** - Dārza projektēšanā padoms lūgts daiļdārznieci Zentai Skrastiņai no Burtniekiem, taču sākotnējais projekts krietni pārveidots, tikpat kā atsakoties no sakņu dārza zonas. Dārzā apskatāmas 27 skujuņu šķirnes, 10 kadiķu, 7 tūju. Dekoratīvie krūmi - 14 šķirnes, hostas 10, dālijas 11, kannas 4. Amaranti, heiheras, delfīnijas, heliotropas, kohijas, ziemcietes 10 šķirnes. Var apskatīt akmeņu kolekciju, to enerģētiskā lauka noteikšana. Ekskursija pa Vidzemes akmeņaino jūrmalu.

Mākslas objekti

1. **Tradicionālo tekstilizstrādājumu darbnīca** - Iespēja iegādāties tekstilizstrādājumus.
2. **Keramikas kambarkrāsns** - 2007. gada vasarā Salacgrīvā, Salacas upes kreisajā krastā Mākslas skolai tika uzbūvēta keramikas apdedzināšanas krāsns jeb Naborigama.
3. **Sienas panno "Latvijas bākas"** - "Latvijas bākas" sienas panno ir apskatāms a/s "Brīvais Vilnis" zivju pārstrādes kompleksa foajē. Keramikas cilnis ar nosaukumu "Mājas" tapis 1986. gadā un to atveidojis keramiķis Imants Klīdzējs.
4. **Kuivižu identitātes zīme** - Koktēlnieka Ģ. Burvja zīme uzstādīta 2002.gadā.
5. **Mākslas salons "Tacis"** - Atklāts 2007. gadā. Iespējams iegādāties suvenīrus, mākslas priekšmetus, pasūtīt virtuves mēbeles pie veikala saimnieka, kurš ir Latvijas Amatniecības kameras meistars.

Aktīvie objekti

1. **Z/S "Viesuļi"** - Saimniecība atrodas Jaunupes krastā. Lauku sētā var apskatīt strausus un citus putnus, aitas, trušus, iepazīties ar šitakē sēņu audzēšanu, kā jāt vai vizināties ratos ar zirgu un poniju. Iespējams iegādāties: strausu olas, suvenīrus no strausu spalvām un čaumalām, šitakē sēnes.
2. **Mototrase "Ceplī"**

Citi objekti

1. **Zvejnieku parks** - "Zvejnieka parka" sporta un atpūtas kompleksu pastāvīgi izmanto Salacgrīvas vidusskolas audzēkņi un Salacgrīvas iedzīvotāji. a/s "Brīvais Vilnis" ir līdz 800 darbinieku, uzņēmuma saražotā un piedāvātā sortimenta klāsts pārsniedz 70 pozīcijas, un uzņēmums nemitīgi strādā pie zivju produkcijas sortimenta paplašināšanas.
2. **a/s "Brīvais Vilnis"** - Rīgas jūras līča austrumu piekrastē, Salacas upes labajā krastā, atrodas Salacgrīvas akciju sabiedrība "Brīvais Vilnis".
3. **Salacgrīvas osta un jahtu piestātne** - Salacgrīvas osta ir tālākā Latvijas Ziemeļu osta. Tā atrodas Rīgas jūras līča ZA malā Salacas upes grīvā.
4. **Vēja ģeneratori** - 1994. gadā Ainažos, blakus VIA BALTICA šosejai, sāka darboties pirmā vēja elektrostacija Baltijā - Ainažu atpazīšanas jauno laiku zīme.
5. **Bērnu rotaļu laukuma apgaismošanai paredzētās saules baterijas un mazi vēja ģeneratori** - Eksperimentāls projekts - bērnu rotaļu laukuma apgaismošanai ierīkotas saules baterijas un mazi vēja ģeneratori.¹³

Valsts aizsardzājamie kultūras pieminekļi salacgrīvas pašvaldībā. (skat. att.1.)

Att. Nr.1¹⁴

Aizsardzības nr.	Vērtības grupa	Pieminekļa veids	Pieminekļa nosaukums	Atrašanās vieta	Pieminekļa datējums
1460	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Liepupes pilskalns	Salacgrīvas novads, Liepupes pagasts;	
1461	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Rūju svētiepa - kulta vieta	Salacgrīvas novads, Liepupes pagasts;	
1462	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Tiniņkalna senkapi	Salacgrīvas novads, Liepupes pagasts;	
1474	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Krogkalnu senkapi (Baznīckalns)	Salacgrīvas novads, Salacgrīvas lauku teritorija;	
1476	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Lībiešu Upurālas - kulta vieta	Salacgrīvas novads, Salacgrīvas lauku teritorija;	
1478	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Salacgrīvas viduslaiku pils	Salacgrīvas novads, Salacgrīva, Baznīcas iela;	

¹³ Tūrisms Salacgrīvā. [atsauce 03. 01. 2012]. Pieejams: <http://tourism.salacgriva.lv/lv/objekti>

¹⁴ Valsts aizsardzājamie kultūras pieminekļi. [atsauce 03. 01. 2012]. Pieejams: <http://www.mantojums.lv/?cat=742&lang=lv>

1472	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Priecumu senkapi	Salacgrīvas novads, Salacgrīvas lauku teritorija;	
1475	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Kuiķuļu svētozolu birzs vieta - kulta vieta	Salacgrīvas novads, Salacgrīvas lauku teritorija;	
1477	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Cepļa vieta	Salacgrīvas novads, Salacgrīvas lauku teritorija;	
1473	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Kīlumu senkapi (Zviedru kapi)	Salacgrīvas novads, Salacgrīvas lauku teritorija;	
3890	Valsts nozīmes	Māksla	Durvju komplekts	Salacgrīvas novads, Liepupes pagasts, Liepupe;	18.gs.
3891	Valsts nozīmes	Māksla	Fasādes dekoratīvā apdare	Salacgrīvas novads, Liepupes pagasts, Liepupe;	1751.
3892	Valsts nozīmes	Māksla	Interjera dekoratīvā apdare (8 telpās)	Salacgrīvas novads, Liepupes pagasts, Liepupe;	1751. 19.gs.
3935	Valsts nozīmes	Māksla	Kancele	Salacgrīvas novads, Salacgrīva, Baznīcas iela 4;	18.gs.IIp.
3934	Valsts nozīmes	Māksla	Interjera dekoratīvā apdare (4 cilņi)	Salacgrīvas novads, Salacgrīva, Baznīcas iela 4;	1927.
3932	Valsts nozīmes	Māksla	Altāris	Salacgrīvas novads, Salacgrīva, Baznīcas iela 4;	18.gs.IIp.
6148	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Mērnieku viduslaiku kapsēta	Salacgrīvas novads, Ainažu lauku teritorija;	
6152	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Zviedru ceļš	Salacgrīvas novads, Salacgrīvas lauku teritorija;	
6441	Valsts nozīmes	Arhitektūra	Liepupes muižas apbūve	Salacgrīvas novads, Liepupes pagasts;	18./19. gs.
6440	Valsts nozīmes	Arhitektūra	Dzīvojamā rija	Salacgrīvas novads, Liepupes pagasts;	19. gs.
6447	Valsts nozīmes	Arhitektūra	Liepupes luterāņu baznīca ar kapelu	Salacgrīvas novads, Liepupes pagasts, Liepupe;	1783. 1991.
6442	Valsts nozīmes	Arhitektūra	Dzīvojamā ēka	Salacgrīvas novads, Liepupes pagasts, Liepupe;	1751.
6443	Vietējās nozīmes	Arhitektūra	Lielā kalpu māja	Salacgrīvas novads, Liepupes pagasts, Liepupe;	19. gs. v.
6445	Valsts nozīmes	Arhitektūra	Parks	Salacgrīvas novads, Liepupes pagasts, Liepupe;	18./19. gs.
6444	Vietējās nozīmes	Arhitektūra	Vāgūzis	Salacgrīvas novads, Liepupes pagasts, Liepupe;	19./20. gs.
43	Valsts nozīmes	Vēsture	Ainažu jūrskola	Salacgrīvas novads, Ainaži, Valdemāra iela 21b;	1864.-1914.

Salacgrīvas novada vides pārvaldības un komunikācijas novērtējums

Vietējā pārvalde un tās struktūra

Vietējās pārvaldes lēmējvara

Deputātu skaits – 15 deputāti

Pašvaldības vadītājs - **Dagnis Straubergs**

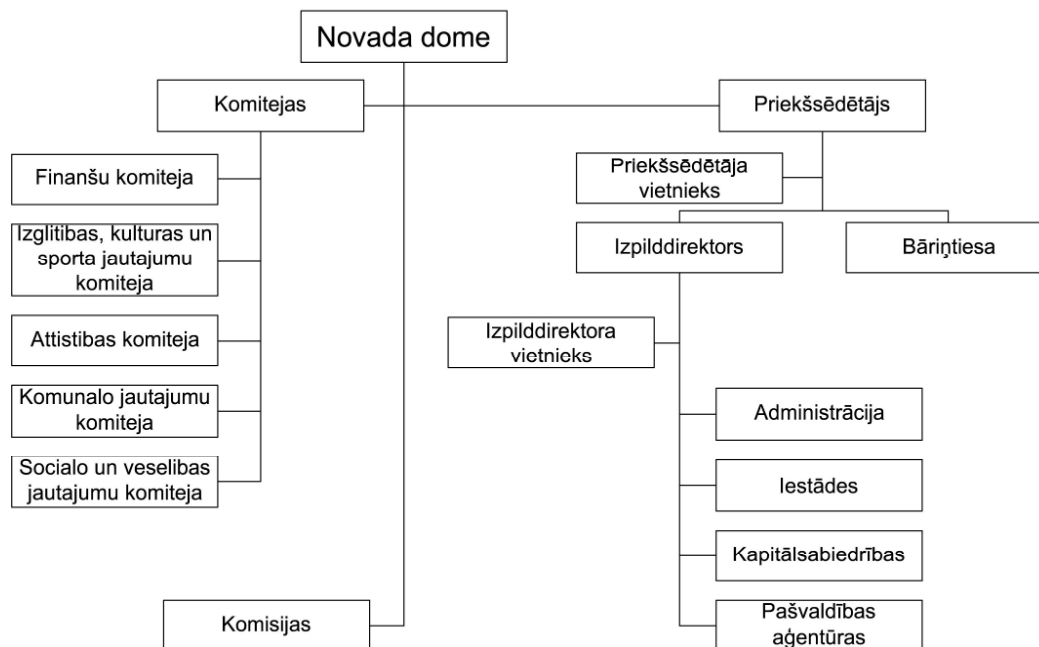
Izpilddirektors - Jānis Cīrulis

Deputātu komisijas – administratīvā komisija 5 locekļu sastāvā.

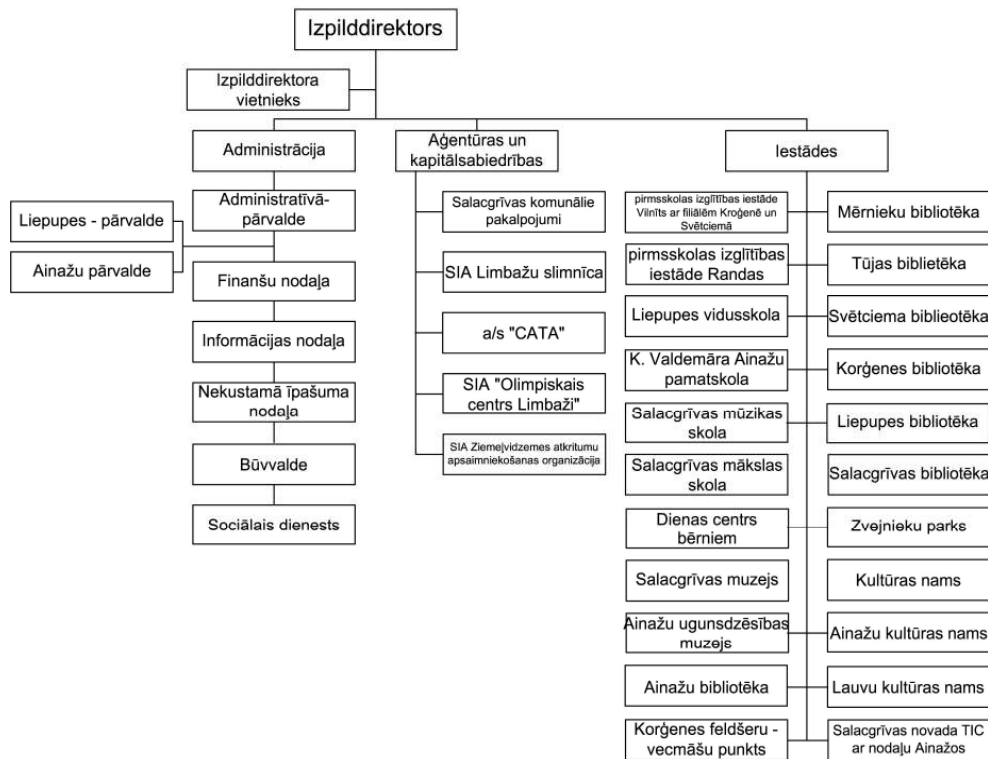
Lai nodrošinātu pašvaldības darbību un sagatavotu jautājumus izskatīšanai domes sēdēs, domē darbojas piecas patstāvīgās komitejas. Deputātu komitejas - finanšu komiteja 7 locekļu sastāvā; izglītības, kultūras un sporta jautājumu komiteja 5 locekļu sastāvā; attīstības komiteju 5 locekļu sastāvā; komunālo jautājumu komiteja 5 locekļu sastāvā; sociālo un veselības jautājumu komiteja 5 locekļu sastāvā.

Pārvaldes izpildvaras struktūras

Salacgrīvas novada domes struktūra

Pašvaldības administratīvā struktūra

Pašvaldības administrācija ir pašvaldības izpildorgāns, kas nodrošina domes pieņemto lēmumu izpildi, kā arī tās darba organizatorisko un tehnisko apkalpošanu un tā sastāv no: pārvaldes; finanšu un ekonomikas nodaļas; nekustamā īpašuma nodaļas; attīstības un plānošanas nodaļas; personāla un darba aizsardzības nodaļas; padomnieka juridiskajos jautājumos; informācijas nodaļas; dzimtsarakstu nodaļas; domes sekretāres; uzņēmējdarbības atbalsta centra; būvvaldes.

Salacgrīvas novadā esošās pašvaldības iestādes -

Salacgrīvas novada domes struktūrvienības - pirmskolas izglītības iestāde „Vilnītis” ar filiālēm Korģenē un Svētciemā, pirmskolas izglītības iestāde „Randa”, Liepupes vidusskola, Krišjāņa Valdemāra Ainažu pamatskola, Salacgrīvas novada mūzikas skola, Salacgrīvas mākslas skola, Dienas centrs bērniem, Salacgrīvas novada sociālais dienests, Salacgrīvas muzejs, Ainažu ugunsdzēsības muzejs, Ainažu bibliotēka, Mērnīeku bibliotēka, Tūjas bibliotēka, Svētciema bibliotēka, Korģenes bibliotēka, Liepupes bibliotēka, Salacgrīvas bibliotēka, Zvejnieku parks, Kultūras nams, Ainažu kultūras nams, Lauvu tautas nams, Liepupes pagasta tautas nams, Salacgrīvas novada tūrisma informāciju centrs ar nodaļu Ainažos, Korģenes feldšeru - vecmāšu punkts, Tirgus, Liepupes pagasta pārvalde, Ainažu pilsētas pārvalde.

To galvenās funkcijas: organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus, gādāt par iedzīvotāju izglītību, rūpēties par kultūru, nodrošināt veselības aprūpes pieejamību, nodrošināt

iedzīvotājiem sociālo palīdzību, sekmēt uzņēmējdarbību, izsniegt atļaujas un licences uzņēmējdarbībai, gādāt par sabiedrisko kārtību, veikt civilstāvokļa aktu reģistrāciju, kārtot aizbildnības, aizgādības lietas.

Pašvaldības aģentūras un kapitālsabiedrības un to galvenās funkcijas.

Pašvaldības domes padotība atbilstoši tas apstiprinātam nolikumam ir šādas pašvaldības aģentūras:

- pašvaldības aģentūra “Salacgrīvas komunālie pakalpojumi”;
- pašvaldības aģentūra “Salacgrīvas novada tūrisma informācijas centrs”.

Kapitālsabiedrības - SIA Limbažu slimnīcas; a/s „CATA”; SIA “Olimpiskais centrs Limbaži”; SIA Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas organizācija.

Funkcijas: organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus, nodrošināt veselības aprūpes pieejamību, nodrošināt tūristiem un iedzīvotājiem informāciju par pasākumiem un esošajiem apskates objektiem Salacgrīvas novadā, nodrošināt ar atkritumu savākšanu.

Spēkā esošie plānošanas dokumenti

Ainažu pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojums.

Teritorijas plānojums ir ilgtermiņa teritorijas plānošanas dokuments, Ainažu pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojumā ir noteikti apbūves noteikumi un vietējās pašvaldības teritorijas plānojums ir vietējās pašvaldības administratīvās teritorijas plānojums, kurā parādīta teritorijas pašreizējā izmantošana, noteikta plānotā (atļautā) izmantošana un izmantošanas aprobežojumi ar ilgtermiņa perspektīvu, kas attēlots grafiski, attēlojot teritorijas pašreizējā un noteikta plānotā (atļautā) izmantošana un šīs teritorijas izmantošanas aprobežojumus.

Plānojumā paredzētas ražošanas objektu teritorijas, kur paredzētas vieglās ražošanas, servisa, transportapkalpes un komercapbūves objektu attīstībai, industriāla rakstura objektu apbūvei, kuru primārā funkcija nav rūpnieciskā ražošana (noliktavas, garāžas, stāvvietas, atklātas uzglabāšanas laukumi, inženierbūves, komunālo pakalpojumu uzņēmumi). Teritorijās var izvietot arī degvielas uzpildes stacijas, biroju telpas, sporta, tūrisma un rekreācijas objektus, mazumtirdzniecības un citus pakalpojumu objektus.

Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojums

Teritorijas plānojums ir ilgtermiņa teritorijas plānošanas dokuments, **Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojumā** ir noteikti apbūves noteikumi un vietējās pašvaldības teritorijas plānojums ir vietējās pašvaldības administratīvās teritorijas plānojums, kurā parādīta teritorijas pašreizējā izmantošana, noteikta plānotā (atļautā) izmantošana un izmantošanas aprobežojumi ar ilgtermiņa perspektīvu, kas attēlots grafiski, attēlojot teritorijas pašreizējā un noteikta plānotā (atļautā) izmantošana un šīs teritorijas izmantošanas aprobežojumus.

Darījumu un komerciteritorijā paredzēta darījumu iestādēm un mazumtirdzniecības un pakalpojumu objektiem, kā arī daudzdzīvokļu namiem. Pieļaujama vieglās ražošanas uzņēmuma, kas rada tikai nebūtisku piesārņojumu, izvietošana. Transporta un noliktavu uzņēmumi un iestādes atļautas noliktavu teritorijās.

Liepupes pagasta teritorijas plānojums 2008-2020

Teritorijas plānojums ir ilgtermiņa teritorijas plānošanas dokuments, **Liepupes pagasta teritorijas plānojumā 2008-2020** ir noteikti apbūves noteikumi un vietējās pašvaldības teritorijas plānojums ir vietējās pašvaldības administratīvās teritorijas plānojums, kurā parādīta teritorijas pašreizējā izmantošana, noteikta plānotā (atļautā) izmantošana un izmantošanas aprobežojumi ar ilgtermiņa perspektīvu, kas attēlots grafiski, attēlojot teritorijas pašreizējā un noteikta plānotā (atļautā) izmantošana un šīs teritorijas izmantošanas aprobežojumus.

Darījumu un komerciteritorijā paredzēta darījumu iestādēm un mazumtirdzniecības un pakalpojumu objektiem, kā arī daudzdzīvokļu namiem. Pieļaujama vieglās ražošanas uzņēmuma, kas rada tikai nebūtisku piesārņojumu, izvietošana. Transporta un noliktavu uzņēmumi un iestādes atļautas noliktavu teritorijās.

Saimnieciskajā darbība pieļaujama jauktas darījumu objektu apbūves zonā un ražošanas un noliktavas apbūves zonā. Jauktas darījumu objektu apbūves zonā galvenais zemes un būvju izmantošanas veids ir darījumu iestādes un mazumtirdzniecības un pakalpojumu objekti, vairāk dzīvokļu nami, kā arī pieļaujama vieglās ražošanas uzņēmuma, kas rada tikai nebūtisku iedarbību uz vidi, izvietošana. Tikmēr ražošanas un noliktavu apbūves zonā pieļaujama arī vispārīgās ražošanas uzņēmējdarbība.

Salacgrīvas novada klimata pārmaiņu adaptācijas stratēģija

Klimata pārmaiņu procesus Latvijā vislabāk raksturo laikapstākļu izmaiņas, kas izpaužas kā vidējās gaisa temperatūras pieaugums gan ziemā, gan vasarā, kā arī ikgadējā nokrišņu daudzuma palielināšanās.

Klimata pārmaiņu radītās sekas izpaužas kā apkārtējā vidē (ūdens līmeņa celšanās, jūras piekrastes erozijas pastiprināšanās, mitrzemju applūšana, floras un faunas izmaiņas, ūdenstilpju hidroloģiskā režīma svārstības), un tās var būtiski ietekmēt gan valsts ekonomisko stāvokli, gan pašvaldības, kas ir šo reālo izmaiņu liecinieces. Salacgrīvas novada klimata adaptācijas stratēģija ietver visus iespējamus riskus, apskatot esošo situāciju un izvērtējot izvērtējot krasta erozijas riskus, esošo sociālekonomisko un dabas resursu situāciju. Ietekme uz uzņēmējdarbību - iespējami ierobežojami ostu apbūves paplašināšanai un kapitālu infrastruktūras objektu ierīkošanai, kā arī jaunas būvniecības, infrastruktūras objektu u.c. un atpūtas centru plānošanai piekrastes joslā ārpus esošajām apdzīvotām teritorijām.

Salacgrīvas ostas attīstības programma periodam līdz 2013.gadam.

Salacgrīvas ostas attīstības programma periodam līdz 2013.gadam ir Salacgrīvas ostas vidēja perioda vadības dokuments, kas atbilstoši attiecīgās institūcijas kompetencei nosaka attīstības plānošanas un budžeta plānošanas savstarpējo sasaisti un nodrošina attīstības plānošanas dokumentu pēctecīgu īstenošanu, kā arī par uzdevumu izpildi atbildīgos, atskaitītšanās un novērtēšanas kārtību. Dokuments izstrādāts ņemot par pamatu esošo situāciju Salacgrīvas ostas darba un tālākās attīstības plānošanai laika posmā līdz 2013.gadam, kā arī publiskā un privātā finansējuma piesaistīšanai un sarunām ar potenciālajiem investoriem un citām ostas attīstībā ieinteresētām personām.

Galvenie attīstības un sadarbības projekti. Starptautiskā sadarbība.

Galvenie attīstības projekti, kas realizēti pēdējos gados vai tiek realizēti pašlaik.	
Latvijas-Igaunijas programmas projekts „Ceļā uz Zilo karogu Baltijas pludmalēs” Projekta realizācija 2009. un 2010.gadā	No Latvijas projektā iesaistījušies un savu atbalstu sniedz Carnikavas, Saulkrastu un Salacgrīvas novadi un Jūrmalas pilsēta, savukārt no Igaunijas puses – Audru un Hēdemēstes pašvaldības. Projekts tiek īstenots par Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzekļiem, un tā kopējās izmaksas ir 1'913'989 EUR, tajā skaitā ERAF finansējums 85% apjomā (1'626'890,65 EUR). Projekta ietvaros tiek ieguldīti līdzekļi pludmales infrastruktūras uzlabošanā, glābšanas dienestu attīstībā, izglītojošos pasākumos par drošību pludmalē un tūrisma mārketinga pasākumos ar nolūku reklamēt projekta teritoriju kā vienotu tūrisma galamērķi.
„Kvalitatīvai dabaszinātņu apguvei atbilstošas materiālas bāzes nodrošināšana Salacgrīvas vidusskolā.” Projekta realizācija 2009., 2010. un 2011.gada	Līdzfinansējumu šim projektam piešķir gan Salacgrīvas novada dome, gan valsts.
„Kvalitatīvai dabaszinātņu apguvei atbilstošas materiālas bāzes nodrošināšana Liepupes vidusskolā.” Projekta realizācija 2009., 2010. un 2011.gadā	Nav datu
Ainažu pilsētas izglītības iestāžu informatizācija. Projekta realizācija 2009., 2010. un 2011.gadā	Nav datu
ELFLA projekts „Salacgrīvas pašvaldības kultūras objektu rekonstrukcija lauku teritorijā”. Projekta realizācija 2009. un 2010.gadā	Nav datu
Muižas ielas rekonstrukcijas 1.kārta. Projekta realizācija 2009. un	Nav datu

2010.gadā. Jūras siltuma kā atjaunojamās enerģijas izmantošana Salacgrīvas pilsētas budžeta iestāžu centralizētajā siltumapgādes sistēmā. Projekta realizācija 2009. un 2010.gadā.	
Igaunijas-Latvijas pārrobežu sadarbības projekts „FireSafe” Projekta realizācija 2009. un 2010.gadā.	Nav datu
ERAF projekts „Dienas centra „RŪĶU NAMS” izveide Liepupes pagastā”	Projekta mērķis – izveidot dienas centru Liepupē, kurā nodrošinās bērnu izglītošanu, brīvā laika pavadīšanas iespējas, profesionālās ievirzes mākslas apgūšanu. Kopējās šī projekta attiecināmās izmaksas – 17 379 latī, no kuriem – 14 772 Ls, jeb 85% ir Eiropas Reģionālās attīstības fonda, 521 lats, jeb 3% valsts budžeta dotācija un 2086 Ls jeb 12% ir pašvaldības līdzfinansējums.
ERAF projekts „Ūdenssaimniecības attīstība Limbažu rajona Liepupes pagasta ciemā Liepupe” Projekta realizācija 2010. un 2011.gadā.	Nav datu
ELFLA projekts „Ainažu pilsētas rekreācijas infrastruktūras attīstība” Projekta realizācija 2010. un 2011.gadā	Nav datu
ELFLA projekts „Liepupes vidusskolas sporta zāles rekonstrukcija” Projekta realizācija 2010. un 2011.gadā.	Nav datu
ESF projekts „Speciālistu piesaiste Salacgrīvas novada pašvaldībā ” Projekta realizācija 2010. un 2011.gadā	Nav datu
„Jūras siltuma kā atjaunojamās enerģijas izmantošana Salacgrīvas pilsētas budžeta iestāžu centralizētajā siltumapgādes sistēmā”	Projekta mērķis ir samazināt siltumefekta gāzes (SEG) un citas emisijas, palielinot apkures sistēmas efektivitāti, pārejot no fosilā kurināmā izmantošanas uz atjaunojamo enerģiju. Kopējās projekta izmaksas 1 090 947 EUR, tai skaitā Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta līdzfinansējums 927 305 EUR, pašvaldības līdzfinansējums 163 642 EUR.
„Ūdenssaimniecības attīstība Liepupes pagasta Liepupes ciemā”	Liepupes ciemā tiek rekonstruētas attīrīšanas ietaises un izbūvētas atdzelžošanas iekārtas - ūdens atdzelžošanas stacija un jauni ūdensvadi apmēram 3,5 km garumā un kanalizācijas tīkli nepilnu 2 km garumā Liepupes ciemā. Projekta kopējās attiecināmās izmaksas 351402 Ls, no tā ERAF līdzfinansējums 85% no attiecināmajām izmaksām, nepārsniedzot 298691,70 Ls, valsts

	budžeta līdzfinansējums 10% no attiecināmajām izmaksām, nepārsniedzot 35140,20 Ls.
--	--

Pašvaldības funkciju nodrošinājums

Tabula, kas sastādīta pēc Pašvaldību likuma 15.pantā minētajām 23 funkcijām.

Funkcijas	
Organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus (ūdensapgāde un kanalizācija; siltumapgāde; sadzīves atkritumu apsaimniekošana; notekūdeņu savākšana, novadīšana un attīrīšana) neatkarīgi no tā, kā īpašumā atrodas dzīvojamais fonds.	Salacgrīvas novadā komunālos pakalpojumus nodrošina pašvaldības aģentūra "Salacgrīvas komunālie pakalpojumi. Komunālo pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai tiek realizēti vairāki ERAF projektu.
Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību (ielu, ceļu un laukumu būvniecība, rekonstruēšana un uzturēšana; ielu, laukumu un citu publiskai lietošanai paredzēto teritoriju apgaismošana; parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana; atkritumu savākšanas un izvešanas kontrole; pretplūdu pasākumi; kapsētu un beigto dzīvnieku apbedīšanas vietu izveidošana un uzturēšana).	Salacgrīvas novadā ir realizēti ceļu un ielu rekonstrukcijas projekti, zaļo zonu ierīkošana – bērnu laukuma rekonstrukcija uzstādot ar saules paneļiem un vēja enerģiju darbināmas lampas.
Noteikt kārtību, kādā izmantojami publiskā lietošanā esošie meži un ūdeņi, ja likumos nav noteikts citādi.	Saistošie noteikumi Nr.15 Atkritumu apsaimniekošanas noteikumi Salacgrīvas novadā.
Gādāt par iedzīvotāju izglītību (iedzīvotājiem noteikto tiesību nodrošināšana pamatzglītības un vispārējās vidējās izglītības iegūšanā; pirmsskolas un skolas vecuma bērnu nodrošināšana ar vietām mācību un audzināšanas iestādēs; organizatoriska un finansiāla palīdzība ārpuskolas mācību un audzināšanas iestādēm un izglītības atbalsta iestādēm u.c.).	Salacgrīvas novadā ir trīs pirmsskolas izglītības iestādes (Vilnītis, Sprīdīši, Randa), Korģenes pamatskola un Krišjāņa Valdemāra Ainažu pamatskola; Salacgrīvas vidusskola un Liepupes vidusskola; Salacgrīvas bērnu mūzikas skola; Mākslas skola, Dienas centrs bērniem.
Rūpēties par kultūru un sekmēt tradicionālo kultūras vērtību saglabāšanu un tautas jaunrades attīstību (organizatoriska un finansiāla palīdzība kultūras iestādēm un pasākumiem, atbalsts kultūras pieminekļu saglabāšanai u.c.).	Salacgrīvas novadā tiek organizēti dažādi kultūras pasākumi - Jūras svētki, dažādi labdarības pasākumi un kultūras pasākumi. Kultūras namā un muzejā ik gadu norisinās Muzeju nakts pasākumi.
Nodrošināt veselības aprūpes pieejamību, kā arī veicināt iedzīvotāju veselīgu dzīvesveidu un sportu.	Veselības aprūpi nodrošina sociālais dienests un doktorāts, kā arī Sarmas Līsmānes ģimenes ārsta prakse.
Nodrošināt iedzīvotājiem sociālo palīdzību (sociālo aprūpi) (sociālā palīdzība maznodrošinātām ģimenēm un sociāli mazaizsargātām personām, veco ļaužu nodrošināšana ar vietām pansionātos, bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu nodrošināšana ar vietām mācību un audzināšanas iestādēs, bezpajumtnieku nodrošināšana ar naktsmītni u.c.).	Salacgrīvas novadā sociālo palīdzību nodrošina Sociālais dienests.
Gādāt par aizgādību, aizbildnību, adopciju un bērnu personisko un mantisko tiesību un interešu aizsardzību.	Salacgrīvas novadā darbojas trīs bāriņtiesas: Salacgrīvas novada Salacgrīvas bāriņtiesa; Salacgrīvas

	novada Ainažu bāriņtiesa; Salacgrīvas novada Liepupes bāriņtiesa.
Sniegt palīdzību iedzīvotājiem dzīvokļa jautājumu risināšanā.	Pašvaldība sniedz palīdzību iedzīvotājiem dzīvokļa jautājumu risināšanā.
Sekmēt saimniecisko darbību attiecīgajā administratīvajā teritorijā, rūpēties par bezdarba samazināšanu.	Bezdarba mazināšanas pasākumi noris Limbažu NVA.
Izsniegt atļaujas un licences komercdarbībai, ja tas paredzēts likumos.	Atļaujas un licences izsniedz Salacgrīvas novada dome.
Piedalīties sabiedriskās kārtības nodrošināšanā, apkarot zūpību un netiklību.	Sabiedrisko kārtību nodrošina apstiprināti saistošie noteikumi Nr. 17. Par sabiedrisko kārtību Salacgrīvas novadā.
Saskaņā ar attiecīgās pašvaldības teritorijas plānojumu noteikt zemes izmantošanas un apbūves kārtību.	Zemes izmantošanas un apbūves kārtību nosaka teritorijas plānojumi (Salacgrīvas, Ainažu un Liepupes).
Nodrošināt savas administratīvās teritorijas būvniecības procesa tiesiskumu.	Salacgrīvas novada būvvalde
Veikt civilstāvokļa aktu reģistrāciju.	Nodrošina Salacgrīvas novada dome Salacgrīvas novada Dzimtsarakstu nodaļa
Savākt un sniegt valsts statistikai nepieciešamās ziņas	Nav datu
Veikt nepieciešamos pasākumus domes vēlēšanās	Nav datu
Piedalīties civilās aizsardzības pasākumu nodrošināšanā	Nav datu
Organizēt sabiedriskā transporta pakalpojumus	Salacgrīvas novada dome
Organizēt pedagoģisko darbinieku tālākizglītību un izglītības metodisko darbu	Nav datu
Veikt attiecīgajā administratīvajā teritorijā dzīvojošo bērnu uzskaiti	Nav datu
Īstenot bērnu tiesību aizsardzību attiecīgajā administratīvajā teritorijā.	Nav datu

Valsts pārvaldes institūcijas

Valsts iestāžu pakalpojumi PVD, DAP, VID un muitas kontroles punkts, kurus iedzīvotāji un uzņēmēji var saņemt pašvaldības teritorijā. To nozīmīgākās funkcijas konkrētās pašvaldības griezumā, nodarbināto skaits, iestāžu biroju atrašanās vietas. Pakalpojumi, kuri teritorijā nav pieejami, to tuvākās saņemšanas vietas.

NVO vide Salacgrīvas novadā

Salacgrīvas novadā pašlaik darbojas šādas nevalstiskās organizācijas – – Ainaži; Ainažu brīvprātīgā ugunsdzēsēju biedrība; Dzintarlāse; Fenikss - Jātnieku sporta klubs; Izglītības, kultūras un sporta biedrība Liepupe; Jūrkante; Mēs Korģenei; Metsapoles Līvu kultūras centrs ; Mežābele -Salacgrīvas lauku sieviešu biedrība; Salacgrīvas novada pensionāru biedrība; Rīgas starprajonu; zvejnieku kooperatīvā biedrība Salacgrīvā; Salacgrīvas Basketbola klubs; Foto biedrība Salacgrīva; Salacgrīvas novada tūrisma attīstības

veicināšanas biedrība; Sprints A ; Svētciena attīstības biedrība ;Saviesīgā biedrība "Svētupes Lauva"; Tingeltangels; Ziemeļu šāvēji; Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta atbalsta biedrība; Austrumu deju studija "Hasana"; Hokeja klubs "Salacgrīva" ; Salacgrīvas Līnijdeju klubs ; Makšķenieku klubs "Salackrasti"; Kuivižu jahtklubs; Sporta klubs "Salaca"; Sporta klubs "Veixmes"; Vecāki Ainažu jaunatnei; Lielsalacas Mednieku kolektīvs Vāverītes"; Biedrība "Sports Salacgrīvas novadam"; Biedrība Liepupes pagasta biedrība "Etnisko tradīciju kopa SKALE"; Biedrība "Tūjaskrasts"; "Superaktīvs"; "MX Salacgrīva".

Vidēji katrā organizācijā darbojas ap 20 biedriem. Lielākā daļa no tiem piedalās arī organizācijas veidotajos sabiedriskajos pasākumos. Pamatā vairums organizāciju ir tendētas uz dažādiem cilvēku vaļaspriekiem – dejošana, sportošana, medības, utt. NVO pārstāvji cenšas piedalīties ikvienā pasākumā vai aktivitātē, kas ir saistīta ar viņu darbību.

Šāds NVO skaits uz kopējo iedzīvotāju fona ir ļoti adekvāts, kā arī sabiedrībai ir iespējams ņemt līdzdalību dažādās sev interesējošās nodarbēs. Daļa nodarbes tiek saistītas arī ar Salacgrīvas novadu – talkas, fotografēšana, kultūrvēsturisko objektu sakopšana, u.tml. Neskatoties uz to, ka novada teritorija ir izstiepta un salīdzinoši nepraktiska dažādām aktivitātēm, novada iedzīvotāji spēj pašorganizēties un aktīvi līdzdarboties novada attīstībā un sabiedriskajā dzīvē.

Komunikācijas vide Salacgrīvas novadā

Salacgrīvas pašvaldība katru mēnesi izdod *Salacgrīvas novada ziņas*. Izdevuma tirāža ir 3000 eksemplāri, kas ir pielāgots reģistrēto pastkastīšu skaitam novada teritorijā. Ziņu izdevums ir pieejams arī dažādās vietās novadā, kurās apgrozās visbiežāk iedzīvotāji – bibliotēka, kultūras nams, pašvaldības iestādes, pasts, u.c. Drukātais izdevums kalpo kā informācijas kanāls plašākai sabiedrības daļai, jo tajā tiek ievietota pati aktuālākā un svarīgākā informācija, kura varētu interesēt novada iedzīvotājus.

Interneta vietne http://www.salacgriva.lv/lat/salacgrivas_novads/ vidēji dienā tiek apmeklēta no 400 līdz 800 apmeklētāju. WEB lapā tiek ievietota pati jaunākā informācija, kas ir nonākusi informācijas nodaļas rīcībā. Šo informācijas kanālu var uzskatīt vienu no efektīvākajiem, jo gandrīz 1/10 daļa novada iedzīvotāju apmeklē šo mājas lapu dienā. Protams, jāņem vērā faktori, ka lapu, visticamāk, bieži izmanto paši pašvaldības darbinieki, kā arī to aplūko ne ar Salacgrīvu saistīti indivīdi, kā arī, ne visās dzīvesvietās ir interneta pieslēgums un ne visi iedzīvotāji prot apieties ar šī tehnoloģijām.

Informācijas stendi, kā uzskata pašvaldības pārstāvji, ir novada teritorijā pa maz. Šis ir viens faktors, pie kura tiks nākotnes perspektīvā nopietni strādāts, jo tas gan atvieglotu, gan arī informētu tieši iebraucējus pilsētā, vai kādā citā novada apdzīvotā/ neapdzīvotā vietā. Liela nepieciešamība šādu stendu izvietošana ir pie svarīgiem kultūras/ vēstures objektiem.

Viens no pēdējā laika īstenotajiem projektiem ir mājas lapas *tūja.lv* izveide. Šī lapa pamata kalpo kā informatīvais materiāls cilvēkiem, kas vēlas uz šo vietu doties un atpūsties (Tūja ir viena no iecienītākajām atpūtas vietām vasaras periodā Vidzemes jūrmalā). Lapu ir izveidojuši aktīvākie Tūjas iedzīvotāji, informāciju pasniedzot informatīvā stilā.

Saistībā ar uzņēmējdarbības vidi, Salacgrīvā darbojas *Uzņēmēju konsultatīvā padome*, kura organizē regulāras uzņēmēju sapulces, kurās tiek diskutēts par svarīgākajiem jautājumiem, kas skar šo vidi.

Īpaši būtu pieminama biedrība *Jūrkante*. Šajā biedrībā ir iesaistījušās gan pašvaldības, uzņēmumi kā arī NVO. Viens no biedrības mērķiem ir veicināt Ainažu, Salacgrīvas, Liepupes, Pāles, Viļķenes un Skultes pašvaldību teritoriju ilgtspējīgu un līdzsvarotu attīstību, kā arī sekmēt pilsoniskās sabiedrības veidošanos pašvaldību teritorijās, ietverot formālu un neformālu vietējo attīstības grupu rašanos, aktīvu sadarbību un attīstību. Galvenie darbības virzieni šai biedrībai ir lauksaimniecība un zivsaimniecība.

1.3. Mērķgrupu (interesešu grupu) analīze

Pašvaldība

Pašvaldība jeb **municipalitāte** ir administratīvi teritoriāla vienība valsts sastāvā, kas atrodas viss tuvāk iedzīvotājiem, kas pārstāv dažādas mērķgrupas, tā veic „starpnieka” funkciju – starp iedzīvotājiem un augstākās varas (pakļautajām) institūcijām. **Pašvaldība kā darba devējs**, kas nodrošina darba iespējas pašvaldības iestādēs. Pašvaldība ir institūcija, kas definē mērķus, rīcības, lai iedzīvotājiem sniegtu sociālos pakalpojumus, tai skaitā nodrošinātu ilgtspējīgu pilsētvidi. Pašvaldība darbojas kā dažādu pakalpojumu sniedzējs – komunālo pakalpojumu, infrastruktūras/ pakalpojumu pieejamību, izglītību (t.s. mūžizglītību). Tādējādi, atvieglojot un uzlabojot novada iedzīvotāju ikdienas dzīvi.

Politikas veidošanas posmā Salacgrīvas pašvaldība aicina iedzīvotājus līdzdarboties lēmumu pieņemšanas procesā. Novadā ir izveidotas konsultatīvās padomes, kas pārstāv un aizstāv visu mērķgrupu intereses. Pašlaik Salacgrīvas novadā darbojas – Salacgrīvas novada zvejnieku un makšķernieku konsultatīvā padome, Jauniešu konsultatīvā padome, Uzņēmēju konsultatīvā padome, Ciema vecāko konsultatīvā padome, SKP konsultatīvā padome, TIC konsultatīvā padome. Pašvaldības moto ir, katram ir jāpieliek savs darbs, lai sasniegtu mērķi, tāpēc pašvaldība cenšas veicināt iedzīvotāju aktivitāti, līdzdalību, organizējot dažādus pasākumus, kur tiek iesaistītas dažādas mērķgrupas. Tiek rīkoti iedzīvotāju iesaistes pasākumi – „Sakoptākā sēta”, izvērtējot gada notikumus, tiek izteikta pateicība cilvēkiem, kas ir pilnvērtīgi veikuši savu darbu izglītībā, kultūrā, sportā un sabiedriskajā darbībā, sociālajā aprūpē un medicīnā.

Pašvaldība aktīvi strādā pie iedzīvotāju informētības nodrošinājuma un izglītošanas, kur tiek izmantoti dažādi komunikācijas instrumenti, lai būtiski pilnveidotu gan pašvaldības darbu, gan veicinot ilgtspējīgu dzīves vidi. Informāciju par pašvaldībā notiekošo iedzīvotāji saņem aplūkojot novada mājas lapu, kur jaunākās ziņas tiek ievietotas katru dienu, kā arī vissvarīgākie jaunumi tiek ievietoti ikmēneša preses izdevumā „Salacgrīvas novada ziņas”. Notiek patstāvīga sadarbība arī ar Vidzemes laikrakstu „Auseklis”, kā arī ar Vidzemes Televīziju. Būtisks komunikācijas instruments ir Zaļā novada deklarācija, kur ir minēti galvenie punkti, lai realizētu zaļā novada ideju. Šobrīd, pašvaldība piesaistot ESF līdzekļus realizē zaļās enerģijas projektus, līdz ar to iegūstot atpazīstamību, atzinību vietējā un nacionālajā mērogā, kā arī kļūstot par zaļāko pašvaldību Latvijā.

Iedzīvotāji

Iedzīvotāji ir visdaudzveidīgākā mērķgrupa no visām, kā arī viena no būtiskākajām, jo tā ieņem vislielāko lomu videi draudzīgas rīcības īstenošanai, kā arī, tā ir viena no galvenajām „spēlētājām” sadarbības veidošanā ar pašvaldību. Savā ziņā, citas mērķgrupas – pašvaldība, NVO, masu saziņas līdzekļi u.c. ir tieši pakārtoti šai mērķgrupai, jo savā darbībā tie spēj ietekmēt iedzīvotājus – gala lēmumu tomēr pieņem katrs indivīds pats. Iedzīvotājus Salacgrīvas novadā var iedalīt pēc teritoriālās piederības – Salacgrīvas, Ainažu, Kuivižu, Vecsalas, Korģenes, Svētciena, Tūjas, Liepupes iedzīvotājos. Balstoties uz Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datiem – līdz 1. Jūlijam (2011.g.) Salacgrīvas novadā iedzīvotāju sadalījums bija šāds: Ainaži –956, Ainažu pagasts – 532, Liepupes pagasts –2175, Salacgrīva – 3229, Salacgrīvas pagasts – 2358, kopā Salacgrīvas novadā dzīvo 9250 iedzīvotāji.

Vasaras periodā novadā ir straujš tūristu pieplūdums – gan Tūjas ciemā, kā arī Salacgrīvas pilsētā (ikgadējais mūzikas festivāls „Positivus”). Tādējādi, attiecīgi ir nepieciešams vērst iedzīvotāju uzmanību arī šī apstākļa virzienā. Pašvaldība rīko tikšanos ar iedzīvotājiem reizi gadā, kuras arī apmeklē liels skaits pašvaldības iedzīvotāju. Tikšanās notiek visā novada teritorijā – Salacgrīvā, Liepupē, Ainažos, Kuivižos, Lauvās, Mērniekos, Vecsalā, Korģenē, Svētcienā un Tūjā. Tādējādi, ir iespējams paust viedokli (iedzīvotāji), gan arī uz klausīt un ņemt vērā (pašvaldība).

NVO

Salacgrīvas novadā darbojas nevalstiskās organizācijas, kas pilda ne tikai izglītošanas un informēšanas funkcijas, bet arī attiecīgo mērķgrupu interešu aizsardzību. Salacgrīvas novadā pašlaik darbojas šādas organizācijas – Ainaži; Ainažu brīvprātīgā ugunsdzēsēju biedrība; Dzintarlāse; Fenikss - Jātnieku sporta klubs; Izglītības, kultūras un sporta biedrība Liepupe; Jūrkante; Mēs Korģenei; Metsapoles Līvu kultūras centrs ; Mežābele -Salacgrīvas lauku sieviešu biedrība; Salacgrīvas novada pensionāru biedrība; Rīgas starprajonu; zvejnieku

kooperatīvā biedrība Salacgrīvā; Salacgrīvas Basketbola klubs; Foto biedrība Salacgrīva; Salacgrīvas novada tūrisma attīstības veicināšanas biedrība; Sprints A ; Svētciena attīstības biedrība ;Saviesīgā biedrība "Svētupes Lauva"; Tingeltangels; Ziemeļu šāvēji; Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta atbalsta biedrība; Austrumu deju studija "Hasana"; Hokeja klubs "Salacgrīva" ; Salacgrīvas Līnijdeju klubs ; Makšķenieku klubs "Salackrasti"; Kuivižu jahtklubs; Sporta klubs "Salaca"; Sporta klubs "Veixmes"; Vecāki Ainažu jaunatnei; Lielsalacas Mednieku kolektīvs Vāverītes"; Biedrība "Sports Salacgrīvas novadam"; Biedrība Liepupes pagasta biedrība "Etnisko tradīciju kopa SKALE"; Biedrība "Tūjaskrasts"; "Superaktīvs"; "MX Salacgrīva". Liela daļa NVO ir saistītas ar dažādām vides aktivitātēm, kas notiek novadā, kas viennozīmīgi ir apsveicami. Otra daļa NVO ir tendēti uz esošās vides vērtību nodrošināšanu un sakārtošanu. Kā piemēram – biedrība „Tūjaskrasts”.

Mediatori

Salacgrīvas novadā tiek izdots ik mēnesi pašvaldības veidots laikraksts „Salacgrīvas novada ziņas”, kā arī darbojas kvalitatīva mājas lapa. Laikraksts ir bez maksas, un tas tiek izsūtīts uz visām reģistrētajām pastkastītēm, kas atrodas novada teritorijā, kā arī to ir iespējams iegūt Salacgrīvas domē, TIC un arī bibliotēkā. Laikrakstā tiek publicēta pati aktuālākā informācija par novadā notiekošo, savukārt, mājas lapā tiek ievietota jaunākā informācija (pamata laikraksta materiāls tiek ņemts no mājas lapas). Mājas lapa ir aktuāls informācijas avots, jo to ikdienā apmeklē no 400-līdz 800 lietotāju, kas ir salīdzinoši daudz, ņemot vērā, ka novadā pašlaik dzīvo aptuveni 9000 iedzīvotāju. Kvalitatīvs komunikācijas instruments ir sadaļas „Saziņa ar Domi” esamība mājas lapā. Šeit ikviens novada iedzīvotājs (protams, arī ikviens cits cilvēks), kas vēls uzdot jautājumu var uzdot pašvaldībai, un uz to īsā laika posmā saņems atbildi. Vidēji, līdz 10 jautājumi tiek uzdoti nedēļas posmā pašvaldības pārstāvjiem par dažnedažādām tēmām. Tādējādi, pašvaldība ir nodrošinājusi arī atgriezenisko komunikācijas kanālu no sabiedrības puses. Sadarbība notiek ar Vidzemes teritorijā iznākošo laikrakstu „Auseklis” un „Lauku Avīze”, kā arī ar „Vidzemes reģionālā televīziju”. Televīzija vidēji mēnesī veido 4-5 sižetus par novadā notiekošo, atspoguļo *labo piemēru* norisi.

Vides tematika, gan laikrakstā, gan mājas lapā, kā arī citos masu saziņas līdzekļos tiek bieži aplūkota, jo novads atrodas piekrastē, tādējādi, vide ir neatņemama novada sastāvdaļa, kura ir jāpārvalda un jāattīsta.

Izglītotāji

Izglītības iestādes novadā ir pievērsušas pastiprinātu uzmanību vides izglītības jomai. Salacgrīvas vidusskolā un Krišjāņa Valdemāra Ainažu pamatskolā darbojas Ekoloģijas pulciņi, kas izglīto jauniešus dažādās vides jomās. Pamatā šo pulciņu darbība noris uz

skolotāju pašiniciatīvu, ko novērtē arī paši skolnieki. Novadā darbojas vēl Liepupes vidusskola, Pirmsskolas izglītības iestāde „Vilnītis”, kam ir filiāles Svētcimā, Korģenē. Novadā darbojas arī mūziklītības ieguves centrs „Buts”.

Viens no būtiskiem izglītotājiem, kas atrodas Salacgrīvā ir Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts, kas nodarbojas ar vides izglītības veicināšanas pasākumiem. Pašlaik, gan rezervāta darbība vairs nav tik aktīva kā pirmsākumos, notiek novada iedzīvotāju izglītošana un informēšana par dažādiem vides tematiem, kas tos skar ikdienā.

Uzņēmēji

Salacgrīvas novadā ir izveidota *Uzņēmējdarbības konsultatīvā padome*, kas palīdz un sniedz pašvaldībai ieteikumus par uzņēmējdarbības vides attīstību novada teritorijā. Novadā pašlaik darbojas 712 uzņēmumi. Pārsvarā tie ir mazie un vidējie uzņēmumi – dažādu pakalpojumu sniedzēji. Novadā darbojas arī viens no lielākajiem zivju pārstrādes uzņēmumiem Latvijā – AS „Baltais Vilnis”. Novada teritorijā darbojas vairāki pārtikas ražotāji un pārstrādātāji – pārsvarā ir pārstāvētas tradicionālās nozares, kā – lopkopība, graudkopība, ir arī zvejniecība, un ēdināšanas pakalpojumu sniegšana.

1.4. Vides pārvaldības satura analīze

Pašvaldības ir vietējā pašpārvalde, kuru darbības mērķi un uzdevumi ir vērsti uz to, lai nodrošinātu pašvaldības teritorijā dzīvojošās un strādājošās iedzīvotāju kopienas labklājību un nodrošinātu ilgtspējīgu vidi. Salacgrīvas piekrastes pašvaldība nodrošina ekonomikas, sociālo un vides infrastruktūru, pārrauga plānošanas procesus, nosaka vietējo vides politiku un noteikumus un palīdz īstenot valstī noteikto vides politiku. Salacgrīvas novada pašvaldība, kas arī ir viena no piekrastes pašvaldībām ir izdevusi Zaļo novada deklarāciju. Deklarācija radīta ar mērķi, iesaistīt Salacgrīvas novada visu interešu grupas, veicināt un popularizēt veselīgu, ekonomisku, dabai un cilvēkam draudzīgu ilgtspējīgu dzīvesveida un saimniecisko darbību.¹⁵

Pašvaldības autonomās funkcijas ir tās, kuras pašvaldība realizē patstāvīgi un ir arī par tām atbildīga. Varētu teikt, ka autonomās funkcijas ir pašvaldības „pamatdarbība” – kādēļ pašvaldība vispār pastāv. Funkcijas tiek pildītas, lai iedzīvotāji varētu realizēt savas vietējās intereses¹⁶. Savukārt deleģētās funkcijas pašvaldība veic valsts uzdevumā un valsts par tām atbild. Pēc būtības tās ir valsts funkcijas, taču efektīvas valsts pārvaldes vajadzībām (piemēram, vienveidīgai tiesību normu piemērošanai) tās ir nolemts pilnībā vai daļēji deleģēt pašvaldībām. Savukārt, brīvprātīgās iniciatīvas ļauj pašvaldībām brīvi realizēt savas ieceres

¹⁵ http://www.salacgriva.lv/lat/salacgrivas_novads/zalais_novads/

¹⁶ Levits. E. **Pašvaldību likuma koncepcija**, 2003.gads. <http://www.public.law.lv/ptilevicpasvaldiba.html>
Pēdējo reizi skat. 17.05.2008.

jomās, kas nav izslēgtas no to kompetences un nav arī ekskluzīvi piešķirtas nevienam citam valsts varas atzaram¹⁷.

Vēlme kļūt par Zaļo novadu uzliek papildus pienākumus, bet tai pat laikā izvirza noteiktu mērķi uz kuru virzīties.

Salacgrīvas novada plānošanas un lēmumu pieņemšanas process. Salacgrīvas novada pašvaldība realizējot Zaļā novada deklarāciju vietējā pašpārvaldē, kuras darbības mērķi un uzdevumi ir vērsti uz to, lai nodrošinātu pašvaldības teritorijā dzīvojošās un strādājošās iedzīvotāju labklājību, ir aktualizējusi gan pašvaldības darbību ieviešot videi draudzīgu dokumentu apriti starp pašvaldības struktūrvienībām un lai nodrošinātu labu pašvaldības pārvaldība darbību un lēmumu pieņemšanas procesu, ir izveidotas piecas komitejas (finanšu komiteju 7 locekļu sastāvā; izglītības, kultūras un sporta jautājumu komiteju 5 locekļu sastāvā; attīstības komiteju 5 locekļu sastāvā; komunālo jautājumu komiteju 5 locekļu sastāvā un sociālo un veselības jautājumu komiteju 5 locekļu sastāvā), bet lai veiksmīgi realizētu Zaļā novada deklarācijas punktus un labās pārvaldības principus ir nepieciešams izveidot vides komiteju, kas pārraudzīs vides jautājumus vai vides jautājumus jāintegrē gan horizontālajā pārvaldības līmenī, gan vertikālajā pārvaldības līmenī. Vides pārvaldības integratīvais raksturs, jo īpaši vērā ņemams, plānojot un izvērtējot piekrastes pašvaldības turpmāko attīstību – izstrādājot Salacgrīvas novada attīstības programmu un teritorijas plānojumu. Kā nozīmīgu vērtību un resursu Salacgrīvas novada dome ir noteikusi pašvaldības teritorijā esošo Rīgas jūras līča piekrasti kā pašvaldības attīstības potenciālu un atpazīstamības zīmi ar zaļajām tehnoloģijām – izmantojot jūras siltumu.

Vides pārvaldības integrācija institucionālajā struktūrā. Lai saprastu vides pārvaldības integrāciju, ir jāsaprot pats integrācijas jēdziens. Šajā gadījumā ar vides pārvaldības integrāciju tiek saprasta specifisku vides mērķu (Zaļā novada deklarācija) un principu integrācija pašvaldības institucionālajā struktūrā ar mērķi uzlabot pakalpojumu kvalitāti un efektivitāti un novērst iespējamus konfliktējošos mērķus.

Vides pārvaldības principu integrāciju var ietekmēt ievērojot starptautiskos, gan nacionālos un vietējos vides dokumentus (Zaļā novada deklarācija, Klimata pārmaiņu adaptācijas stratēģija u.c.). Taču visus šos procesus ietekmē iesaistīto pušu skaits – lēmumu pieņemšanas procesa arvien vairāk iesaistās nevalstiskas organizācijas, uzņēmumi un to apvienības, arodbiedrības un citi spēlētāji. Šo faktoru daudzveidība vides integrāciju padara kompleksāku un grūtāk īstenojamu, taču tajā pašā laikā, palielinoties politikas procesa iesaistīto spēlētāju skaitam un

¹⁷ Karlsberga, A. **Tiesiskais regulējums pašvaldību iespējām atbalstīt nevalstiskās organizācijas**. 2008. Latvijas Pilsoniskā alianse, Rīga. 4.lpp.

iesaistei, pastiprinās arī nepieciešamība pēc sadarbības, koordinācijas un politikas integrācijas.

Mērķgrupu sadarbība. Piekrastes pašvaldības Zaļā novada deklarācijas attīstības koncepcijas ietvaros ļoti būtiski ir apzināties sadarbību starp visām mērķgrupām (iedzīvotājiem, uzņēmējiem, valsts iestādēm, NVO, masu medijiem, izglītotāji), it īpaši vietējās kopienas lomu piekrastes attīstības plānošanā, vietējās kopienas līdzdalības svarīgumu piekrastes pārvaldības procesā, kā arī ir jāizveido labāka un daudz produktīvāka saikne starp valsts iestādēm – sadarbojoties un meklējot risinājumus esošajām problēmām pašvaldībā. Kā pozitīvu sadarbību var novērtēt ZBR un izglītotāju iesaistīšanu un pieaicināšanu dažādu attīstības dokumentu izstrādei.

Iedzīvotāju sadarbība, pašpiedalīšanās. Starp pašvaldību un iedzīvotājiem jau šobrīd notiek sadarbība galvenokārt caur nevalstiskajām organizācijām, kas pašvaldībā ir pārstāvētas ļoti plaši, kur tiek pārstāvētas dažādu iedzīvotāju grupu viedoklis, bet lai iesaistītu visus Salacgrīvas iedzīvotājus un veidotu sadarbību, kas vērsta uz dzīves kvalitātes pieaugumu noteiktā kopienā un tās attīstību, ir jāveido **dialogs, uzticēšanās un atklātība.**

Videi draudzīga pārvaldība. Videi draudzīga rīcība ir sabiedrības un katra indivīda motivēta rīcība profesionālajā darbībā un ikdienas dzīvē vides problēmu identifikācijai un novēršanai.

- ✓ **e-dokumentu** aprīte visās novada iestādes,
- ✓ **papīra šķirošana** - noslēgts līgums ar ZAAO, domes ēka un pārējās pašvaldības iestādēs ir izvietotas speciālas kastes, kur tiek savākts papīrs un nodots ZAAO. Salacgrīvas vidusskolā ir atsevišķas kastes, kur tiek savākti konfidenciali dokumenti, kurus ZAAO savāc un sagriež.
- ✓ tiek uzstādītas **energoefektīvas spuldzes**, kur tas ir iespējams, jo piem., skolās ne visās lampās ir iespējams ievietot energoefektīvās spuldzes.
- ✓ **e - paraksts** pašvaldības domes nodaļu vadītājiem - nodrošina iespēju parakstīt dokumentus elektroniski un veikt elektronisku nosūtu adresātam, kas nodrošina resursu (papīra, tinte u.c.) ietaupījumu,
- ✓ **atkārtota tintes kārtidžu uzpilde, kas nodrošina** resursu ietaupījumu.

Videi draudzīga iepirkuma veikšana pašvaldībā.

„Zaļais iepirkums” ir iepirkums, kurā ir iekļauti vides kritēriji un tā princips ir orientēts uz vides saglabāšanu un saimnieciski izdevīgāko piedāvājuma iegūšanu, kas sniedz pozitīvus rezultātus un resursu ietaupījumus gan iepirkuma priekšmeta izpildes laikā, gan ilgtermiņā, ekspluatējot ēku, veicot apsaimniekošanu. Līdz ar to, pašvaldībai ir nepieciešams iepirkumu procesā maksimāli integrēt zaļa iepirkuma būtību. Pašvaldība ir atbildīga par saviem iepirkumiem. Tā atbild par sava biroja pārvaldību (ūdens, energoresursu, papīra utt.

izmantošana), savu atkritumu savākšanu un iznīcināšanu, savu autotransporta parku un transporta izmantošanu. Iepirkumi pašvaldībā tiek veikti gan centralizēti, gan decentralizēti. Centralizēta iepirkuma gadījumā iepirkuma procedūru citu pasūtītāju (skola, bibliotēka u.c. iestādes) vajadzībām organizē pašvaldība. Decentralizēta iepirkuma gadījumā pasūtītājs (skola, bibliotēka u.c. iestādes) pašas organizē iepirkuma procedūras. Tikai lielos iepirkumus – telpu rements u.c., skolas, bērnudārzi, bibliotēkas u.c. iestādes organizē caur pašvaldību, bet pārējo paši rīko. Pašvaldībā iepirkumu veic iepirkumu komisija, kas piedalās pašvaldības iepirkumu veikšanā, kad paredzēts konkurss vai sarunu procedūra. Komisija nodrošina pašvaldības iepirkumam paredzēto līdzekļu racionālu, efektīvu izlietošanu, pašvaldības iepirkuma procedūras atklātumu un pašvaldības iepirkuma izpildītāju brīvu konkurenci, kā arī vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret tiem.

Vides komunikācijas situācijas analīze

Salacgrīvas pašvaldībā tika aplūkoti četri vides komunikācijas bloki – vides informācijas, vides izglītība, sabiedrības līdzdalība un videi draudzīga rīcība. Šo četru bloku ietvaros tika arī Salacgrīvas pašvaldība aplūkota.

Vides informācija Salacgrīvas novadā tiek nodota sabiedrība ar vairāku komunikācijas kanālu starpniecību. Viens no galvenajiem un aptverošākajiem kanāliem ir Salacgrīvas novada laikraksta „Salacgrīvas novada ziņas”. Laikraksta tirāža ir 3000 eksemplāru, kas ir pielāgots reģistrēto pasta kastīšu skaitam. Laikraksts ir pieejams arī dažādās pilsētas iestādēs, piemēram – TIC, bibliotēkās, domes ēkā. Tādējādi, var apgalvot, ja arī cilvēkam nav reģistrēta pasta kastīte, viņš šo laikrakstu var iegūt arī citās vietās. Avīze tiek izdota reizi mēnesī, un katrā izdevumā ir vismaz viens raksts ir par vides tematiku.

Otrs kanāls ir Salacgrīvas domes mājas lapa, kas kalpo kā informācijas ieguves avots. Mājas lapā informācija tiek atjaunota katru dienu, tādējādi, šajā vietnē var iegūt visaktuālāko informāciju par jaunumiem novadā. Pašlaik Salacgrīvas mājas lapā ir izveidota sadaļa *Zaļais novads*. *Zaļā novada* deklarācija ir izcelts punkts saistībā ar mājas lapas sadaļas izveidi par vides tematiku, kaut šo punktu varētu integrēt jau esošajā sadaļā. Rezultātā būtu izveidota kvalitatīva lapas sadaļa, kur būtu uzskaitīta gan birokrātiskā puse Salacgrīvas novadam kā vienīgajam *zaļajam novadam* Latvijā, kā arī dažāda informācija iedzīvotājiem par videi draudzīgākām rīcībām viņu ikdienā.

Vides izglītība notiek caur iepriekš minētiem kanāliem, kā arī tiek piedāvāta skolēniem Salacgrīvas vidusskolā un Ainažu pamatskolā. Abās skolās ir izveidoti un jau vairākus gadus darbojas vides pulciņi, tādējādi, gan formāli, gan neformāli izglītojot jauniešus. Abu pulciņu vadītājas ir aktīvas un piedāvā jauniešiem arī iespēju piedalīties dažādās akcijās un konkursos, tādējādi, padarot pulciņu arī interaktīvu. Zaļā novada

deklarācija punkts 13. Arī nosaka, ka ir nepieciešams *Atbalstīt vides izglītību, veicinot dabas zinātņu apguvi skolās*. Padarot šo vides izglītības formu plašāku un piesaistot vietējo uzņēmējus varētu radīt kvalitatīvu un interaktīvu vides izglītību skolās.

Sabiedrības līdzdalība Salacgrīvas novadā, ka atzīst pašvaldības pārstāvji, varētu būt aktīvāka. Vietējie iedzīvotāji aktīvi nodarbojas ar dažādu sūdzību iesniegšanu. Pavasarī liela daļa iedzīvotāju labprāt piedaloties sakopšanas talkās, ja ne pilsētas teritoriju sakopšanā, tad savu īpašumu sakopšana notiekot visnotaļ aktīvi. Iedzīvotāji pasīvi iesaistās arī politiskās dzīves veidošanā. Pašvaldības vadības tikšanās ar iedzīvotājiem esot vāji apmeklētas, tādējādi, esot grūti apzināt esošo situāciju novadā. Līdzdalība ir viens no 14 punktiem arī *Zaļā novada deklarācijā* – 14. Iesaistīt novada iedzīvotājus vides aizsardzības kampaņās, ikdienas vides sakopšanā un vides izglītības akcijās.

Videi draudzīgas rīcības tiek galvenokārt pasniegtas jau no pašas pašvaldības puses. Šeit var minēt gan jūras siltuma izmantošanu, gan videi draudzīgu infrastruktūras objektu (apgaismojumu laternu) izmantošana ikdienā. Pats fakts, ka novads vēlas kļūt par pagaidām vienīgo *Zaļo novadu* Latvijā, ir ļoti cēla rīcība, un viennozīmīgi, padara vidi prioritārā līmenī šī novada teritorijā. Kaut arī, šāds mērķa uzstādījums pieprasa krietnu lielāku atbildības līmeni attiecībā pret vides jautājumiem.

1.5. Integrācijas analīze

1.5.1. Horizontālā mijiedarbība

Lai teritorijas attīstība norisinātos līdzsvaroti, ir jāpanāk ekonomikas, dabas un sociālās vides sektoru un apakšsektoru savstarpēja integrācija un mijiedarbība. Principā jebkura realizētā rīcība tiešā vai netiešā veidā atstāj iespaidu ne tikai uz savu tiešo darbības sfēru, bet arī uz daudzām citām. Tādējādi horizontālās mijiedarbības saites starp dažādām nozarēm ir neskaitāmi daudzas, tāpēc šeit iespējams minēt tikai daļu no tām:

Savstarpējā mijiedarbība pārvaldības un komunikācijas vide

- Pašvaldībā nav vides speciālista, kas atbild par vides jautājumiem un aktuālo jautājumu risināšanu novadā;
- Nav pietiekama informācijas plūsma gan starp pašvaldības struktūrvienībām visos virzienos – gan horizontāli, gan vertikāli, starp darbiniekiem un vadību, kā arī efektīva komunikācija uz ārpusi;
- Pašvaldības plānošanas trūkums zaļā iepirkuma procedūras realizācijā;
- Pašvaldības darbinieku kompetences paaugstināšana zaļā iepirkuma realizācijai;
- Plaši pieejama informācija par videi draudzīgu rīcību pašvaldības ikdienā.

- Vides komunikācijas plāna izveide un ieviešana var sekmēt vides jautājumu uzlabošanos/ „zaļā” novada sekmīgāku attīstību;
- Nodrošināt sabiedrību ar saprotamu, viegli pieejamu informāciju par vides jautājumiem;
- Kā viens no svarīgākajiem instrumentiem, lai novada teritorija spētu attīstīties „ilgtspējīgā” virzienā ir patstāvīgi komunicēt ar iedzīvotājiem, kā arī nodrošinot „atgriezeniskās” saites iespējamību;

Mijiedarbība ar Dabas sektoru un tā apakšsektoriem

Ūdens saimniecība:

- Pašvaldības ES piesaistītā finansējuma izmantošana realizējot to dažādos projektos (ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstībai, ceļu, veloceļu infrastruktūra u.c.);
- Ūdens saimniecības jautājumu integrācija zaļa biroja koncepcijas ietvaros.

Atkritumu saimniecība

- Pašvaldība veido sadarbību ar atkritumu apsaimniekotāju SIA „ZAAO”, izstrādājot labvēlīgu cenu politiku visā novadā;
- Nav konkrēti normatīvie akti, kas ierobežotu fizisku un juridisku personu, īpaši vasarnieku teritorijās, par atkritumu izvešanu;
- Pašvaldība kā labas vides pārvaldības piemērs - šķirotu papīru un iespēju robežās taupa energoenerģiju;
- Pašvaldība kā videi draudzīgas rīcības piemērs realizējot atkritumu šķirošanu, energoefektivitātes pasākumus u.c. pašvaldības fiziskās telpas pārvaldības ietvaros;
- Sadarbība ar ZAAO visām pašvaldības pārraudzībā esošām iestādēm un piederošajiem īpašumiem;
- Sabiedrības aktīva iesaiste atkritumu šķirošanas sistēmā;
- Komunikācijas trūkums saistībā ar atkritumu šķirošanu;
- Pašvaldība sevi varētu prezentēt kā videi draudzīgas rīcības piemēru – atkritumu šķirošana, energoefektīvas spuldzes, pēc iespējas vairāk dabiskais apgaismojums, utt.

Piekraste

- klimata pārmaiņu ietekmē palielinās vētras un krastu noskalošana un erozija, kaut arī ir veikti atsevišķi pasākumi krastu stiprināšanai, pašvaldībai ir jāveic krastu erozijas novēršanas darbi;
- Salacgrīvas novada domes Civilās aizsardzības komisija ir apzinājusi novada teritorijā bīstamās applūstošās vietas un ir apstiprināts rīcības plāns plūdu gadījumā, tomēr trūkst vienotas komunikācijas politikas sadarbībā ar dabas ekspertiem, lai informētu iedzīvotājus, kā rīkoties dabas stihiju gadījumos;
- Zilais karogs – sakārtota pludmale un izveidota ilgtspējīga piekrastes infrastruktūra, izglītoti iedzīvotāji;
- Sabiedrības izglītošana/ līdzdalības aktualizēšana, lai novads spētu iegūt Zilo karogu;

Biodaudzveidība

- Pašvaldībai ir nepieciešams apzināt novada vērtības, kas ir papildus resurss ko var izmantot, piemēram ZBR;
- Vides izglītojošu/ līdzdalības veicinošu pasākumu trūkums, īpaši, jauniešu vidū.

Mijiedarbība ar Sociālo sektoru un tā apakšsektoriem:

Sabiedrības veselība

- Iedzīvotāju veselība, drošība un dzīvība ir lielā mērā saistīta ar iekštelpu vides kvalitatīvu nodrošinājumu.

Kultūra

- bibliotēka kalpo kā kultūras centrs, kur notiek informācijas apmaiņa starp iesaistītajām mērķgrupām;
- Kultūras pasākumos būtu integrējami vides izglītojošas komponentes.

Izglītība

- Izglītības iestādes ir nozīmīgs vides izglītības un komunikācijas attīstības veicinošs faktors, kas integrē iekštelpu vides pārvaldības elementus mācību procesā. Novadā esošās izglītības iestādes ir videi draudzīgas, tiek veicināta skolēnu videi draudzīga rīcība (šķirošana), ir ekoloģijas pulciņu, skolas piedalās vides projektos, talkās, sabiedriskajā monitoringā utml.;
- Novadā esošās izglītības iestādes netiek pienācīgi novērtētas kā vides komunikācijas instruments, kas varētu kalpot, kā vides komunikācijas visu četru komponentu „izplatītājs”.

Mijiedarbība ar Ekonomikas sektoru un tā apakšsektoriem:

Enerģētika

- Pašvaldības neatkarība – īstenojot dažādus AER inovatīvus projektus, nodrošinot pašvaldības neatkarību no fosilajiem resursiem, samazinot ietekmi uz klimata pārmainām un veicinot ilgtspējīga attīstību;
- Energoefektīvu spuldžu lietošana pašvaldības ikdienas darbā;
- Labo piemēru demonstrācija iedzīvotājiem, lai rosinātu uz videi draudzīgāku rīcību arī ikdienā.

Transports

- Pašvaldībai ir nepieciešams nodrošināt infrastruktūru, attīstot pašvaldībā videi draudzīgu transportu un nodrošinot drošu un ērtu pārvietošanos kājāmģājējiem un tūristiem;
- Transporta ilgtspējīgu patēriņu zaļā biroja koncepcijas ietvaros pašvaldības ikdienas darbībā;
- Popularizēt velotransportu kā modernu un ērtu pārvietošanās veidu.

Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība

- Pārtikas ilgtspējīgs patēriņš zaļa biroja koncepcijas ietvaros pašvaldības ikdienas darbībā.

Tūrisms

- Papildus resursu nodrošinājums vasaras sezonā, kad ir vērojams tūristu pieplūdums, kāpu un pludmales teritorijā, ir nepieciešams izvietot papildus atkritumu urnas un informatīvās zīmes;
- Sadarbības projekti ar Igaunijas pašvaldībām – izveidojot tūrisma maršrutus un plānus;
- Pašvaldības ilgtspējīgai attīstībai ir nepieciešams veicināt Zaļo tūrismu, piemēram, ekoloģiskās viesu mājas, Zilā karoga pludmale, veloceliņi un iespēja iznomāt velosipēdus, saglabāt zaļās teritorijas utt.
- Tūrisma informācijas centrs kalpo kā vides komunikācijas instruments;
- Ciešāka tūrisma sadarbība ar Igauniju, kalpotu kā psiholoģisks faktors, novada teritorijas novērtēšanā.

Vertikālā mijiedarbība savā sektorā un starp sektoriem

Pārvaldība un komunikācija sadzīves vidē

- Nodrošināt pašvaldības atvērtību un pašvaldības pieejamību vietējiem iedzīvotājiem;
- iedzīvotāju līdzdalība un viedokļa izteikšana, problēmu paušana pašvaldības pārvaldībai, sekmējot dokumentu, plānošanas dokumentu kvalitātes uzlabošanu;
- Pārvaldības galvenais uzdevums ir plānot sociālekonomiskā, dabas, u.c. sektoru attīstību tādā veidā un apmērā, lai veicinātu iedzīvotāju dzīves vides kvalitātes uzlabošanu un šajā procesā nozīmīga loma ir arī vides komunikācijai;
- Iekštelpu vides atbilstošā pārvaldība pašvaldībā;
- iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanu var sekmēt iedzīvotāju apmierinātību ar pašvaldības darbību;
- Novada iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošana var sekmēt arī iedzīvotāju apmierinātību ar pašvaldības darbību;
- Informācija pie iedzīvotājiem nonāk caur dažādiem informācijas kanāliem, tos uzlabojot un paplašinot informācijas ieguves veidus.

Pārvaldība un komunikācija izglītības/darba vidē

- Pašvaldība veiksmīgi nodrošināta formālās vides izglītības zināšanas (formālās izglītības iestādes ir vides pulciņi, VDR telpas), bet pašvaldībai ir nepieciešams pievērst uzmanību neformālajai un mūžizglītībai iesaistot visas pārējas mērķgrupas;
- Pievērst pastiprinātu uzmanību iekštelpu vides kvalitātes aspektiem ikdienas darbā;
- Nepieciešams pievērst lielāku uzmanību neformālajai izglītībai.

Pārvaldība un komunikācija publiskajā vidē

- Pārvaldības lēmumu pieņemšanas procesa informācijas pieejamības trūkums publiskajā telpā;
- Veiksmīga pašvaldības sadarbība ar citām pašvaldībā (Latvijā un ārzemēs);
- Iedzīvotāju pasivitāte un stimulācijas trūkums no pašvaldības puses;
- Neplānota informācijas nodošanas sistēma.

Pārvaldība un komunikācija pašvaldības līmenī

- Vides politikas un Zaļās deklarācijas integrācija plānošanas un lēmumu pieņemšanas procesā;

Pārvaldība un komunikācija reģionālajā līmenī

- Uzlabot sadarbības pārvaldību, piemēram, sadarbojoties ar valsts iestādēm un citām pašvaldībām, izveidot informācijas apmaiņas portālu par vides problēmas, iespējamie risinājumi un adaptācijas labās prakses piemēri, Zaļajām inovācijām, informācija un dati;

- interešu saskaņotība starp pārvaldības līmeņiem, horizontālo un vertikālo pārvaldības līmeni;
- Uzlabota informācijas pārvaldība, piemēram, ar valsts iestādēm un citām pašvaldībām izveidot centralizētu zaļa iepirkuma sistēmu;
- Komunikācijas uzlabošana ar blakus esošajām pašvaldībām, Igaunijas (Pērnavas apriņķi).

Pārvaldība un komunikācija nacionālajā līmenī

- Interese un sadarbība ar valsts institūcijām, izmantot valsts institūcijas kā Zaļo inovāciju utt. Informācijas resursu avotu vai pašvaldības kompetences paaugstināšanas avotu;
- Valsts vides politikas un normatīvu prasību iestrāde pašvaldības dažādu līmeņu plānošanas dokumentos;
- Dažādu līmeņu plānošanas dokumentu savstarpēja atbilstības nodrošināšana;
- pastāvīgas sadarbības un komunikācijas ar valsts institūcijām trūkums.

1.5.2. Starpsektoru savstarpējās integrācijas kopvērtējums un attīstības priekšlikumi.

Dažādu sektoru mijiedarbības liecina par nepieciešamību uz to ciešāku savstarpējo integrāciju un dažādu mērķgrupu iesaistīšanu un līdzdalības veicināšanu, ko iespējams veiksmīgi īstenot izmantojot dažādus pārvaldības instrumentus - komunikācija, likumdošana, plānošana, ekonomiska, infrastruktūra.

Piedāvātie attīstības priekšlikumi sektoru savstarpējai integrācijai:

- Nodrošināt vides politikas plānošanas dokumentu saskaņotību, to izstrādē vadīties pēc saskaņotības principa un integrācijas principa;
- Izveidot sadarbības modeli pašvaldības iekšējai sadarbībai un ārējo mērķgrupu līdzdalībai pašvaldības pārvaldībā un veicināt mērķgrupu interaktīvu darbību visos vides pārvaldības posmos;
- Pašvaldībai izvērtēt novada teritorijas attīstības potenciālu, resursus un noteikt tā izmantošanai nepieciešamās prasības un ierobežojumus;
- Uzlabot sadarbības un līdzdalības pārvaldību - nodrošināt skaidru, viegli uztveramu vides informāciju, izmantojot esošos un piesaistot jaunus komunikācijas līdzekļus;
- Turpināt un attīstīt komunikāciju ar visām identificētajām mērķgrupām plānošanas procesā. Veikt neformālu sabiedrības iesaistes darbu neformālā un atraktīvā veidā vērstoties pie konkrētām sabiedrības grupām.;
- Politikas izstrādē un projektu plānošanā iesaistīt visas mērķgrupas, ar mērķi, iegūt sabiedrības viedokli un ņemt to vērā pie gala „produkta” izstrādes;

- Regulāri komunicēt ar sabiedrību – atsevišķi izdalot „sāpīgākās” mērķgrupas, tādējādi, veicinot sabiedrības līdzdalības vēlmi, kā arī VDR ikdienā;
- Padarīt kvalitatīvāku informācijas nodošanas politiku – sniegt viegli saprotamu/ uztveramu vides informāciju, paplašināt esošos un ieviest pie iespējas jaunus komunikācijas instrumentus;
- Izstrādāt „Zaļā” novada komunikācijas plānu.

1.6.Sektora audita kopsavilkums (SVID)

STIPRĀS PUSES	VĀJĀS PUSES
Pārvaldība	
<ul style="list-style-type: none"> • Zaļā novada deklarācija; • Salacgrīvas novada klimata pārmaiņu adaptācijas stratēģija; • Pozitīva publicitāte ar videi draudzīgu projektu realizāciju pašvaldībā – tēla veidošanas instruments – labās prakses piemērs • Konsultatīvās padomes kā pārvaldības instruments; • Pašvaldības pašas ieņēmumu pieaugums; • Vienotas datu bāzes izmantošana – dokumentu, informācijas apmaiņai • Sadarbība ar kaimiņu pašvaldībām; • Konsultatīvās padomes kā pārvaldības instruments; • Ciemu vecāko padome kā instruments efektīvai komunikācijai starp pašvaldību un iedzīvotājiem; • NVO darbības pieredze sabiedrības interešu aizstāvībā un finanšu resursu piesaistē • Novada laikrakstā/ mājas lapā aktuālās informācijas publicēšana; • Plaša sabiedrības interešu (NVO) pārstāvniecība; • Regulāras pašvaldības speciālistu tikšanās ar iedzīvotājiem kā iespēja uzzināt iedzīvotājiem svarīgākās problēmas un gūt priekšstatu par kopējo noskaņojumu sabiedrībā • Pašvaldības rīkoti konkursi (piemēram, „Sakoptākā ēka”) kā sabiedrības līdzdalību veicinošs instruments 	<ul style="list-style-type: none"> • Plānveidīgas un mērķtiecīgas darbības trūkums Salacgrīvas novada zaļās deklarācijas realizācijai; • Vides informācija samēra vāji atspoguļojas pārvaldības pieņemto lēmumu saturā • Novadā nav NVO, kas specializētos vides jautājumos; • Vides speciālistu trūkums • Pašvaldību vides speciālistu trūkuma dēļ sadarbība ar vides institūcijām nav pietiekama; • NVO sadrumstalotība • Sabiedrībā raksturīga noslāņošanās aktīvajos un pasīvajos iedzīvotājos; • Trūkst informācijas un pieredzes sabiedriskās dzīves veidošanai (NVO darbībai); • NVO un pašvaldības nepietiekami veikta sabiedrības izglītošana un informēšana par vides jautājumiem • Kompetentu un pieredzejušu ekspertu nepietiekamība vides aizsardzības sistēma, nepietiekami veikta sabiedrības izglītošana un informēšana par vides jautājumiem
Komunikācija	
<ul style="list-style-type: none"> • Tiek organizētas operatīvās sanāksmes pašvaldības iekšienē; • Notiek projektu realizācija saistībā ar vides uzlabojumiem • Kvalitatīvi informācijas avoti – ikmēneša laikraksts un mājas lapa; • Plašs un daudzfunkcionāls NVO tīkls; • Izstrādāta Salacgrīvas novada klimata 	<ul style="list-style-type: none"> • Opozīcijas trūkums pašvaldības iekšienē; • Pašvaldības darbinieku un novada iedzīvotāju nezināšana par „Zaļā” novada deklarācijas būtību; • Pašvaldībai nav informācijas par iedzīvotāju viedokli; • Plānveidīgu/mērķtiecīgu darbību plānojuma neesamība „Zaļā” novada deklarācijas

<p>pārmaiņu adaptācijas stratēģija;</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Zaļā” novada deklarācija tiek vērsta uz praktiskam rīcībām; • Iedzīvotājiem pieejams plašs pasākumu klāsts un atpūtas iespējas • Tiek realizēti ES finansēti projekti vides sektorā, kas ietver sabiedrības informēšanu; • Reizi gadā notiek pašvaldības amatpersonu tikšanās ar iedzīvotājiem; • Izglītības iestādes ir integrējušas vides jautājumos savās programmās; 	<p>kontekstā;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zema iedzīvotāju atsaucība tiekoties ar pašvaldības pārstāvjiem; • Sabiedrības dalīšanās – aktīvajos un pasīvajos; • ZBR kā spēcīga vides izglītotāja pazušana; • Speciālista trūkums pašvaldībā saistībā ar vides jautājumiem;
Fiziskās telpas pārvaldība	
<ul style="list-style-type: none"> • Ir nozīmēts apmācīts darba aizsardzības speciālists, kas nodarbojas ar darba vides aizsardzības jautājumiem visās pašvaldības iestādēs • Izveidota darba aizsardzības sistēma pašvaldības iestādēs, darbinieki iesaistās darba vides veidošanas un darba aizsardzības jautājumu risināšanā • Tiek nodrošināta kvalitatīva vide skolās, bērnudārzos • Salacgrīvas domē un citās pašvaldības iestādēs regulāri notiek sapulces • Notiek regulāra darbinieku apmācība • Pilsētas teritorija ir bagāta ar mežiem, apstādījumiem un ūdeņiem, kas nodrošina, ka darba vietās neieplūst netrīrs gaiss. 	<ul style="list-style-type: none"> • Salacgrīvas domes telpas nepiemērotas darbam (šauras, vienā telpā daudz darba vietas) • Finanšu resursu trūkums darba aizsardzības sistēmas uzlabošanai un uzturēšanai • Ne visas pašvaldībā esošās iestādēs ir nodrošināta atbilstoša darba vide (mikroklimats, apgaismojums, darba vietas iekārtojums) • Darbiniekiem nepietiekama informācija par darba vides kvalitātes aspektiem • „Zaļā” novada koncepcija netiek pilnībā integrēta fiziskās telpas pārvaldības aspektos pašvaldībā esošajās iestādēs. • Trūkst/ netiek pienācīgi parādīti labās prakses piemēri no domes puses vietējiem iedzīvotājiem saistībā ar atbilstošu fiziskās telpas pārvaldību.
Zaļā biroja koncepcija	
<ul style="list-style-type: none"> • Tiek realizētas zaļā biroja koncepcijas idejas: <ul style="list-style-type: none"> - Tiek izvēlēts dienasgaiss vai individuālais apgaismojums - Izvēlas energoefektīvās spuldzes - Ieviesta e-dokumentu aprīte visās novada iestādēs, - Notiek papīra šķirošana - noslēgts līgums ar ZAAO, - Ieviests e - paraksts nodaļu vadītājiem – papīra taupīšana - atkārtota tintes kārtidžu uzpilde - PET pudeļu šķirošanas Salacgrīvas skolā - Bērni uz skolu pārvietojas ar velo 	<ul style="list-style-type: none"> • Pašvaldības iestādēs nav zināšanas par zaļā biroja koncepcijas pielietošanu • Netiek veicināta pašvaldībā zaļā biroja koncepcija • Zaļā biroja koncepcija nav iestrādāta „Zaļā” novada deklarācijā • Nepietiekošs finansējums zaļā biroja koncepcijas īstenošanai
Zaļais iepirkums	
<ul style="list-style-type: none"> • Zaļa iepirkuma ideja iestrādāta „Zaļā” novada deklarācijā • Pašvaldības vadībai ir izpratne par zaļā iepirkuma nepieciešamību • Pašvaldības dažos iepirkumos tiek realizēta zaļā iepirkuma būtība (samazināta ietekme uz vidi piem., energoefektīvās spuldzes, resursu ieguve –vēja enerģija u.c.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Pašvaldības iepirkumos nepietiekami realizēta zaļā iepirkuma būtība. • Pašvaldības nav kompetenta speciālista par zaļā iepirkuma realizāciju • Nepietiekošs finansējums zaļā iepirkuma īstenošanai
IESPĒJAS	DRAUDI
Pārvaldība	

<ul style="list-style-type: none"> • Pašvaldības līdzdalība vides politikas plānošanas dokumentu ieviešanā – blakus pašvaldībās, Rīgas plānošanas. • Pozitīva publicitāte saistībā ar zaļās enerģijas projektiem kā pašvaldības tēla veidošanas instruments • Ārējo finanšu resursu piesaistīšana vides projektu, jautājumu risināšanā (t.sk. valsts atbalsts, ES fondi u.c.) • Iesaistīšanās nacionāla līmeņa plānošanas dokumentu izstrādē (Baltijas jūras plānošana) • ES fondu piesaiste pārvaldes darba uzlabošanai; • Aktualizēt, precizēt iestāžu un struktūrvienību gada darbības plānus; • Pārvaldības un komunikācijas prasmju paaugstināšana starp plānošanas līmeņiem; • Personāla līdzdalības komunikācijas prasmju attīstība caur valsts pārvaldes kapacitātes celšanas projektiem. • Iedzīvotāju motivēšana iesaistīties apkārtējās vides sakopšanā; • NVO sektora un tā ietekmes apzinašana un novērtēšana, tai skaita citam citu atbalstot • Pilnveidot savstarpējo sadarbību gan horizontāli, gan vertikāli, gan starp darbiniekiem un vadību, kā arī efektīvu komunikāciju uz ārpusi – ar iedzīvotājiem, uzraudzības iestādēm un valsts iestādēm; • Veidot sasaisti starp valsts institūciju datu bāzēm • Zaļais Salacgrīvas novads kā norises vieta dažādiem vides pasākumiem • Sabiedrības attieksmes izziņāšana par aktuālajām vides problēmām; • Aktīvi un pārdomāti piedalīties Domes lēmumu izstrādes un pieņemšanas procesos • Aktivizēt nevalstisko sektoru vides informācijas aprites visos posmos piesaistīt kvalificētus cilvēkresursus NVO darbībā • Palielināt sabiedrības informētību par NVO darbības metodēm un rezultātiem 	<ul style="list-style-type: none"> • Globālā ekonomiskā krīze • Piekrastes pašvaldību pretēji vērstas prioritātes un nepietiekama sadarbība vides jautājumu risināšanā • Nepietiekams politiskais atbalsts vides un dabas aizsardzības jautājumos • Reģionālās politikas nekonsekvences – kļūdainas politikas un stratēģijas realizācija • Pašvaldības atrašanās vieta piekrastē - pastiprināts stihiju (vētras, plūdi) risks, kā rezultātā nepieciešams pašvaldības kapacitātes palielināšanai • Nepietiekama informēšana un Zaļā novada tēls “atbaidīs” atsevišķas mērķgrupas (piem., uzņēmējus); • Sasaistes pasliktināšanās starp valsts un pašvaldības institūcijām; • Sabiedrības nepietiekama izpratne ar vides un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanas nozīmīgumu; • sabiedrības nevēlēšanās, neizpratne mainīt patēriņa modeli.
Komunikācija	
<ul style="list-style-type: none"> • „Zaļā” novada deklarācija kā komunikācijas un vides tematikas „katalizators”; • Pašvaldības un pakļauto institūciju savstarpējās komunikācijas uzlabošana; • NVO kapacitātes palielinošie pasākumi; • Pašvaldības rīkotajās aktivitātēs propagandēt videi draudzīgu rīcību; • Ekoskolu un Zilā karoga iegūšana; • Veidot ciešāku sadarbību ar citām piekrastes pašvaldībām; Neformālās izglītības (semināri, brīvdabas nometnes, kursi u.c.) attīstība; 	<ul style="list-style-type: none"> • Finansējuma trūkums dažādu ar vidi saistītu pasākumu realizēšanai; • Sabiedrības nepietiekama izglītošana, rezultātā – „Zaļā” novada ideja negūs atbalstu sabiedrībā; • Videi draudzīgas rīcības piemēru trūkums novadā; • Vietējo un nacionāla līmeņa NVO pasivitāte

Fiziskās telpas pārvaldība	
<ul style="list-style-type: none"> • Finansējuma avotu piesaiste darba aizsardzības sistēmas realizēšanā un uzlabošanā • „Zaļā” novada deklarācija kā instruments vides kvalitātes uzlabošanai pašvaldības iestādēs • Darba vides kvalitātes aktualizācija un uzlabošana kā mārketinga instruments 	<ul style="list-style-type: none"> • Likumdošanas izmaiņas, kas noteiks stingrākus noteikumus darba aizsardzības sistēmas nodrošināšanai • Papildus izmaksas jaunu un efektīgu darba aizsardzības pasākumu ieviešanai. • Pastāvīga sabiedrības uzmanība darba aizsardzības procesam pašvaldības iestādēs • Darbinieku pasivitāte līdzdarboties darba aizsardzības sistēmas uzturēšana un pilnveidošanā • Nelaiemes gadījumi darbā
Zaļā biroja koncepcija	
<ul style="list-style-type: none"> • Finansējuma piesaiste zaļa biroja koncepcijas realizēšanai visos aspektos • Pašvaldības un pakļauto institūciju izpratnes veicināšana par zaļā biroja koncepciju • Politiskā griba zaļā biroja koncepcijas attīstībai. • Zaļa biroja koncepcija kā pašvaldības “brends”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbinieku pasivitāte īstenojot zaļa biroja koncepciju • Valsts nostāja iepirkumu veidošanā – lētākā prece.
Zaļais iepirkums	
<ul style="list-style-type: none"> • Pieaugošā sabiedrības vides apziņa par zaļa iepirkuma nepieciešamību • Zaļais iepirkums kā pašvaldības “brends”. • Atpazīstamība starp pašvaldībām • Naudas līdzekļu ietaupījums • Resursu neatkarība (piem. enerģijas resursi) 	<ul style="list-style-type: none"> • Valsts likumdošana, kas nosaka iepirkumu veidošanas procesu – „cena” • Valsts nekonkrētā nostāda zaļā iepirkuma realizācijā

2. Vides pārvaldība

2.1. P1: Vides pārvaldības sektortēmas audits

Pašvaldības ir vietējā pašpārvalde, kuru darbības mērķi un uzdevumi ir vērsti uz to, lai nodrošinātu pašvaldības teritorijā dzīvojošās un strādājošās iedzīvotāju kopienas labklājību un nodrošinātu ilgtspējīgu vidi. Salacgrīvas piekrastes pašvaldība nodrošina ekonomikas, sociālo un vides infrastruktūru, pārrauga plānošanas procesus, nosaka vietējo vides politiku un noteikumus un palīdz īstenot valstī noteikto vides politiku. Salacgrīvas novada pašvaldība, kas arī ir viena no piekrastes pašvaldībām ir izdevusi Zaļo novada deklarāciju. Deklarācija radīta ar mērķi, iesaistīt Salacgrīvas novada visu interešu grupas, veicināt un popularizēt veselīgu, ekonomisku, dabai un cilvēkam draudzīgu ilgtspējīgu dzīvesveida un saimniecisko darbību.¹⁸

Vēlme kļūt par Zaļo novadu uzliek papildus pienākumus, bet tai pat laikā izvirza noteiktu mērķi uz kuru virzīties. Salacgrīvas novada pašvaldība realizējot Zaļā novada deklarāciju vietējā pašpārvaldē, kuras darbības mērķi un uzdevumi ir vērsti uz to, lai nodrošinātu pašvaldības teritorijā dzīvojošās un strādājošās iedzīvotāju labklājību, ir aktualizējusi gan pašvaldības darbību ieviešot videi draudzīgu dokumentu apriti starp pašvaldības struktūrvienībām un lai nodrošinātu labu pašvaldības pārvaldība darbību un lēmumu pieņemšanas procesu, ir izveidotas piecas komitejas (finanšu komiteju 7 locekļu sastāvā; izglītības, kultūras un sporta jautājumu komiteju 5 locekļu sastāvā; attīstības komiteju 5 locekļu sastāvā; komunālo jautājumu komiteju 5 locekļu sastāvā un sociālo un veselības jautājumu komiteju 5 locekļu sastāvā), bet lai veiksmīgi realizētu Zaļā novada deklarācijas punktus un labās pārvaldības principus ir nepieciešams izveidot vides komiteju, kas pārraudzīs vides jautājumus vai vides jautājumus jāintegrē gan horizontālajā pārvaldības līmenī, gan vertikālajā pārvaldības līmenī. Vides pārvaldības integratīvais raksturs, jo īpaši vērā ņemams, plānojot un izvērtējot piekrastes pašvaldības turpmāko attīstību – izstrādājot Salacgrīvas novada attīstības programmu un teritorijas plānojumu. Kā nozīmīgu vērtību un resursu Salacgrīvas novada dome ir noteikusi pašvaldības teritorijā esošo Rīgas jūras līča piekrasti kā pašvaldības attīstības potenciālu un atpazīstamības zīmi ar zaļajām tehnoloģijām – izmantojot jūras siltumu. Piekrastes pašvaldības Zaļā novada deklarācijas attīstības koncepcijas ietvaros ļoti būtiski ir apzināties sadarbību starp visām mērķgrupām (iedzīvotājiem, uzņēmējiem, valsts iestādēm, NVO, masu medijiem, izglītotāji), it īpaši vietējās kopienas lomu piekrastes attīstības plānošanā, vietējās kopienas līdzdalības svarīgumu piekrastes pārvaldības procesā. Tajā nevajadzētu atdalīt publiskās telpas

¹⁸ http://www.salacgriva.lv/lat/salacgrivas_novads/zalais_novads/

pārvaldību no piekrastes teritorijās esošo māsaimniecību vides pārvaldības, jo vietējās kopienas dzīves veids, tradīcijas, cilvēku veidotā kultūrvide ir uzlūkojama kā neatņemama piekrastes teritorijai piemītoša vērtība, mijoties ar piekrastes dabas vides vērtībām. Tāpēc būtu aplami pievērsties, piemēram, tik energoefektivitātes attīstības projektus, vai infrastruktūras attīstības projektus, domājot par tūrisma attīstības vai atpazīstamības tēla veidošanu, neņemot vērā vietējās kopienas vajadzības, intereses un viedokli.

Starp pašvaldību un iedzīvotājiem jau šobrīd notiek sadarbība galvenokārt caur nevalstiskajām organizācijām, kas pašvaldībā ir pārstāvētas ļoti plaši, kur tiek pārstāvētas dažādu iedzīvotāju grupu viedoklis, bet lai iesaistītu visus Salacgrīvas iedzīvotājus un veidotu sadarbību, kas vērsta uz dzīves kvalitātes pieaugumu noteiktā kopienā un tās attīstību, ir jāveido dialogs, uzticēšanās un atklātība.

Salacgrīvas novada vides pārvaldības apakšsektora SVID matrica

Stiprās puses	Vājās puses
Pārvaldība	
<ul style="list-style-type: none"> • Zaļā novada deklarācija; • Salacgrīvas novada klimata pārmaiņu adaptācijas stratēģija; • Pozitīva publicitāte ar videi draudzīgu projektu realizāciju pašvaldībā – tēla veidošanas instruments – labās prakses piemērs; • Konsultatīvās padomes kā pārvaldības instruments; • Pašvaldības neatkarība - ieņēmumu pieaugums; • Vienotas datu bāzes izmantošana – dokumentu, informācijas apmaiņai; • Sadarbības ar kaimiņu pašvaldībām; • Konsultatīvās padomes kā pārvaldības instruments; • Ciemu vecāko padome kā instruments efektīvai komunikācijai starp pašvaldību un iedzīvotājiem; • NVO darbības pieredze sabiedrības interešu aizstāvībā un finanšu resursu piesaistē; • Novada laikrakstā/ mājas lapā aktuālās informācijas publicēšana; • Plaša sabiedrības interešu (NVO) pārstāvniecība; • Regulāras pašvaldības speciālistu tikšanās ar iedzīvotājiem kā iespēja uzzināt iedzīvotājiem svarīgākās problēmas un gūt priekšstatu par kopējo noskaņojumu sabiedrībā; • Pašvaldības rīkoti konkursi (piemēram, „Sakoptākā ēka”) kā sabiedrības līdzdalību veicinošs instruments 	<ul style="list-style-type: none"> • Plānveidīgas un mērķtiecīgas darbības trūkums Salacgrīvas novada zaļās deklarācijas realizācijai; • Vides informācija samēra vāji atspoguļojas pārvaldības pieņemto lēmumu saturā; • Sadarbības un līdzdalības pārvaldība; • Novadā nav NVO, kas specializētos vides jautājumos; • Pašvaldību vides speciālistu trūkuma dēļ sadarbība ar vides institūcijām nav pietiekama; • NVO sadrumstalotība; • Sabiedrībā raksturīga noslāņošanās aktīvajos un pasīvajos iedzīvotājos; • Trūkst informācijas un pieredzes sabiedriskās dzīves veidošanai (NVO darbībai); • NVO un pašvaldības nepietiekami veicta sabiedrības izglītošana un informēšana par vides jautājumiem; • Kompetentu un pieredzējušu ekspertu nepietiekamība vides aizsardzības sistēma.
Iespējas	
Pārvaldība	
<ul style="list-style-type: none"> • Pašvaldības līdzdalība vides politikas plānošanas dokumentu ieviešanā – blakus pašvaldībās, Rīgas plānošanas reģiona plānošanas dokumentos; • Pozitīva publicitāte saistībā ar zaļās enerģijas projektiem kā pašvaldības tēla veidošanas instruments; • Ārējo finanšu resursu piesaistīšana vides projektu, 	<ul style="list-style-type: none"> • Globālā ekonomiskā krīze • Piekrastes pašvaldību pretēji vērstas prioritātes un nepietiekama sadarbība vides jautājumu risināšanā; • Nepietiekams politiskais atbalsts vides un dabas aizsardzības jautājumos. • Reģionālās politikas nekonsekvences – kļūdainas

<p>jautājumu risināšanā (t.sk. valsts atbalsts, ES fondi u.c.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iesaistīšanās nacionāla līmeņa plānošanas dokumentu izstrāde (Baltijas jūras plānošana); • ES fondu piesaiste pārvaldes darba uzlabošanai; • Aktualizēt, precizēt iestāžu un struktūrvienību gada darbības plānus; • Pārvaldības un komunikācijas prasmju paaugstināšana starp plānošanas līmeņiem; • Personāla līdzdalības komunikācijas prasmju attīstība caur valsts pārvaldes kapacitātes celšanas projektiem; • Iedzīvotāju motivēšana iesaistīties apkārtējās vides sakopšanā; • NVO sektora un tā ietekmes apzinašana un novērtēšana, tai skaita citam citu atbalstot • Pilnveidot savstarpējo sadarbību gan horizontāli, gan vertikāli, gan starp darbiniekiem un vadību, kā arī efektīvu komunikāciju uz ārpusi – ar iedzīvotājiem, uzraudzības iestādēm un valsts iestādēm; • Veidot sasaisti starp valsts institūciju datu bāzēm • Zaļais Salacgrīvas novads kā norises vieta dažādiem vides pasākumiem; • Sabiedrības attieksmes izziņāšana par aktuālajām vides problēmām; • Aktīvi un pārdomāti piedalīties Domes lēmumu izstrādes un pieņemšanas procesos • Aktivizēt nevalstisko sektoru vides informācijas aprītes visos posmos piesaistīt kvalificētus cilvēkresursus NVO darbībā; • Palielināt sabiedrības informētību par NVO darbības metodēm un rezultātiem. 	<p>politikas un stratēģijas realizācija’;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pašvaldības atrašanās vieta piekrastē - pastiprināts stihiju (vētras, plūdi) risks, kā rezultātā nepieciešams pašvaldības kapacitātes palielināšanai; • Nepietiekama informēšana un Zaļā novada tēls “atbaidīs” atsevišķas mērķgrupas (piem., uzņēmējus); • Sasaistes pasliktināšanās starp valsts un pašvaldības institūcijām; • Sabiedrības nepietiekama izpratne ar vides un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanas nozīmīgumu; • sabiedrības nevēlēšanās, neizpratne mainīt patēriņa modeli.
--	---

2.2. P2: Vides pārvaldības sektortēmas politika

2.2.1. Vērtības, nodomi un politikas mērķis

Vērtības

Salacgrīvas novada pamat vērtība ir Baltijas jūra, piekraste, kas ietver – pludmali, kāpu joslu, piekrastes mežus. Šo vērtību ilgtspējīga pastāvēšana un publiskā pieejamība ir viens no priekšnosacījumiem labas pārvaldības attīstībai. Šie resursi uzskatāmi par nacionālu vērtību piekrastes pašvaldībās, kuru attīstīšanā/ saglabāšanā nākošajām paaudzēm ieinteresēta visa sabiedrība. Lai ilgtspējīgi attīstītu un izmantotu novadā esošās vērtības ir jāizmanto labās pārvaldības pamatprincipi – sabiedrības iesaiste, atklātība un veiksmīgs pārvaldības process.

Pārvaldības vērtības:

- Pašvaldības rīcības brīvība un iniciatīva izstrādāt un realizēt zaļā novada deklarāciju;
- Videi draudzīga dokumentu aprīte;
- Plašs un daudzfunkcionāls NVO tīkls;
- Konsultatīvās padomes;
- Ciema vecākie;

- ZBR izveidotā vides sadarbības vērtība. Zināšanas, vērtības un prasmes, kas nepieciešamas līdzdalībai lēmumu pieņemšanā, pozitīva iepriekšējā pieredze kalpo par labu piemēru gan pašvaldībai, gan iedzīvotājiem.

Lai saglabātu un pilnvērtīgi izmantotu pārvaldības vērtības, ir jāņem vērā arī pārējās novadā esošās vērtības.

Piekrastes vērtības:

- Baltijas jūras piekraste, pludmale, kāpas, meži, ainava, aizsargājamās dabas teritorijas.

Dabas vērtības:

Biodaudzveidība, ūdens resursi, zemes dziļļu resursi.

Kultūras vērtības:

- Piekrastei raksturīgais dzīvesveids – zvejniecība, osta, kūrorts, nēģu ķeršana un kūpināšana.
- Tradīcijas ka vērtība, kas apvieno sociālo aspektu, kultūru un vidi.

Nodomi

- Vides politikas pamatprincipu integrācija plānošanas dokumentos;
- Sabiedrības līdzdalība pašvaldībā notiekošajos procesos – nepieciešams panākt, lai pašvaldības lēmumi un rīcības tiktu veidotas saskaņā ar visu iesaistīto mērķgrupu interesēm, kā arī nodrošināt motivāciju, veicināt uzticību, aktīvāk un pilnvērtīgāk iesaistīties pašvaldības darbībā, ar mērķi nodrošināt šīs teritorijas ilgtspējīgu attīstību realizējot Zaļā novada deklarāciju;
- Stiprināt sadarbību gan ar horizontālo līmeni, gan vertikālo līmeni - sadarbības modelis pašvaldības struktūrā un ārējo mērķgrupu sadarbībā;
- Stiprināt vietējo iedzīvotāju tradīcijas, īpaši aizsargājot šobrīd dabiski izzūdošās zvejniecības tradīcijas;
- Rūpēties par vietējo iedzīvotāju sociālajām un ekonomiskajām interesēm un vajadzībām, nodrošinot tiem ērtu, labvēlīgu, veselīgu un kvalitatīvu dzīves vidi un vienlaicīgi aizsargājot vidi;
- Atbalstīt un veicināt Zaļā tūrisma nozares attīstību, piesaistot gan vietējos, gan ārvalstu tūristus;
- Videi draudzīga ekonomiskā attīstība – vēlme veicināt pašvaldības ekonomisko izaugsmi, un pozicionējot sevi kā videi draudzīgu teritoriju (Zaļo novadu);

Politikas mērķis:

Uz līdzsvarotu attīstību, sadarbību, līdzdalību vērsta piekrastes pārvaldības vides pārvaldība.

2.2.2. Politikas pamatprincipi

No definētajām vērtībām, nodomiem un mērķa izriet arī pamatprincipi, uz kuriem tiks balstīta Vides pārvaldības vadlīnijas piekrastes pašvaldībai. Šie principi būtu obligāti īstenojami un integrējami tālāko aktivitāšu plānošanā un realizācijā.

- **Ilgspējīgas attīstības princips**, kas paredz nodrošināt nākamajām paaudzēm kvalitatīvu vidi, līdzsvarotu ekonomisko attīstību, racionālu lēmumu pieņemšanu un pārdomātu dabas, cilvēku un materiālo resursu izmantošanu, dabas un kultūras mantojuma saglabāšanu un attīstīšanu;
- **Integrācijas princips**, kas ietver vides jautājumus jāintegrē citās nozarēs un jau esošajā komunikācijas sistēmā, nodrošinot darbību koordināciju un sabalansētību
- **Caurskatāmības princips**: sabiedrības iesaistīšana, līdzdalības nodrošināšana un sabiedrības pieeja informācijai politikas ieviešanas procesā;
- **Efektivitātes princips**, kas paredz efektīvu resursu izmantošanu piekrastes pašvaldības darbībā;
- **Koordinētības princips**, kas ietver rīcības plānošana un ieviešana iesaistītas puses veido savstarpējo sadarbību un koordināciju solidaritātes un partnerības ceļā, uzlabojot vienotu pieeju vides aizsardzības nodrošināšanai, labāk izmantojot finansiālos, cilvēku un tehniskos resursus;
- **Sadarbības princips** - nepārtraukta, regulāra vides sadarbības procesa veicināšana starp visām iesaistītajām mērķgrupām, gan pašvaldības iekšienē, gan ārienē, tā realizējot kopēji uzstādītus mērķus. Sadarbības pamata ir sadarbības modelis, neizslēdzot nevienu no mērķgrupām un paredzot sadarbības veicināšanas mehānismus.
- **Sistēmiska un nepārtrauktības princips** - politikas plānošanā un īstenošanā jāievēro sistēmisms un nepārtrauktība.
- **Komunikācijas princips** –vides komunikācijas visu komponentu nodrošināšana, kas ietver informāciju, izglītību, līdzdalību un videi draudzīgu rīcību.

2.3. P3: Vides pārvaldības sektortēmas politikas plānošana

2.3.1. Politikas realizācijas rīcības virzieni

Galvenais rīcības virziens: Labas pārvaldības nodrošināšana piekrastes pašvaldības darbībā

1.1. Vides politikas integrācija plānošanas un lēmumu pieņemšanas procesā

1.1.1. Vides politikas pamatprincipu integrācija piekrastes pašvaldības lēmumu pieņemšanas procesā

1.1.2. Vides politikas pamatprincipu integrācija piekrastes pašvaldības politikas dokumentos un normatīvajos aktos

1.2. Vides pārvaldības integrācija institucionālajā pārvaldībā

1.2.1. Vides politikas principu integrācija domes darbībā

1.2.2. Vides politikas integrācija pašvaldības administratīvās struktūras darbībā

1.3. Mērķgrupu sadarbība piekrastes pašvaldības pārvaldes nodrošināšanai un attīstībai

1.3.1. Sadarbības nodrošināšana un pilnveidošana ar valsts institūcijām

1.3.2. Sadarbības nodrošināšana un pilnveidošana ar mediātoriem (NVO; masu medijiem, biedrībām u.c.)

1.3.3. Sadarbības nodrošināšana un pilnveidošana ar uzņēmējiem

1.3.4. Sadarbības nodrošināšana un pilnveidošana ar starp pašvaldībām un starptautiska sadarbība

1.4. Iedzīvotāju piedalīšanās pārvaldības pārvaldes nodrošināšanā un attīstībā

1.4.1. Informācijas un izglītošanās iespēju nodrošināšana

1.4.2. Iedzīvotāju pašiniaciāvas nodrošināšana

1.4.3. Sadarbības veidošana starp visām pašvaldības mērķgrupām

2.3.2. Priekšnosacījumi un resursu nodrošinājums

Iepriekš aprakstīto rīcības virzienu realizācijai un ieviešanai ir nepieciešami konkrēti priekšnosacījumi un resursi.

Priekšnosacījumi:

- Vides politikas būtiskāko pamatprincipu ieviešana pašvaldības plānošanas dokumentos, darbība un praktiskajās rīcībās;
- Mērķgrupu apzināšana, iesaistīšana un motivēšana iesaistīties lēmumu pieņemšanā, veicinot aktīvu līdzdalību;
- Racionāla pašvaldības resursu izmantošana;
- Pašvaldības arējās un iekšējās komunikācijas, sadarbības uzlabošana;
- Vides informācijas un apmācību pieejamība pašvaldības darbiniekiem;
- Laba pārvaldība kā ilgtspējīgas izaugsmes politikas nodrošinājums.

Resursu nodrošinājums:

Institucionālie un cilvēkresursi pārvaldības vides attīstībai:

- Pašvaldības un valsts iestāžu darbinieki (t.sk. izglītības iestāžu darbinieki),
- Sabiedrība - zinātnieki, iedzīvotāji, mediji, izglītētāji, t.sk. neformālās izglītības izglītētāji, nevalstiskās organizācijas;
- Eiropas Savienības fondu un citu finanšu instrumentu projektos piesaistītie darbinieki.

Finanšu resursi pārvaldības vides attīstībai:

- Valsts budžeta līdzekļi;
- pašvaldības budžeta līdzekļi;
- ES fondu līdzekļi;
- Citu fondu un finanšu instrumentu līdzekļi;
- Ziedojumi un sponsoru piešķirtie līdzekļi.

Informācijas resursi – labās prakses piemēri no citām pašvaldībām, zināšanas prasmes un pieredze, ietverot inovācijas, pašvaldības neizmantojie komunikatīvie resursi, masu mēdiju piesaiste, informācijas pieejamība un pasniegšana iedzīvotājiem saprotamā veidā.

Komunikācijas resursi – informatīvie kanāli (bukleti, interneta mājas lapas, radio, Saulkrastu novada domes avīze) formālā, neformālā, vides izglītība/vides pulciņi;

Laika resurss – iedzīvotāju informēšana savlaicīgi, pašvaldības iekšējā struktūrā informācijas aprites uzlabošna, dokumentu noformēšana elektroniski, izmantojot e-parakstu, iedzīvotāju iesaiste politisku lēmumu pieņemšanā, ievērojot savlaicīguma principu.

2.3.3. Politikas realizācijas instrumenti pašvaldībā.

- Finanšu instrumenti (Fiskālie instrumenti (atbalstošie) - nodokļu atlaides „zaļajiem uzņēmējiem”; samazinātas nodokļu likmes mazāk emitējošām automašīnām u.c.)
- Ekonomiskie un budžeta instrumenti (ikgadējais budžets, iesaistīšanās ES finansētajos projektos u.c.);
- Plānošanas instrumenti (pašvaldības attīstības programma, teritoriālais plānojums, adaptācijas plāns klimata pārmaiņām, mārketinga stratēģija u.c.);
- Politikas un pārvaldības instrumenti (starptautiskie un nacionālie normatīvie akti, pašvaldības saistošie noteikumi);
- Sadarbības (komunikācijas) instrumenti,
- Komunikācijas instrumenti (formālā un neformālā izglītība, plašsaziņas līdzekļu iesaistīšana, komisiju un darba grupu izveide, sadarbības projekti ar uzņēmējiem, citām pašvaldībām, skolām u.c.)

2.4. P4: VP sektortēmas rīcību programmēšana

2.4.1. Rīcības programmas ietvara un satura struktūrpriekšlikums

Rīcības programmas vadlīnijas

Galvenais rīcības virziens	Rīcību grupas	Rīcības virzieni	Rīcības	Iesaistītās mērķgrupas	Instrumenti	Atbildīgās institūcijas
Labas pārvaldības nodrošināšana piekrastes pašvaldības darbībā	1. Vides politikas integrācija plānošanas un lēmumu pieņemšanas procesā	1.1. Vides politikas pamatprincipu integrācija piekrastes pašvaldības lēmumu pieņemšanas procesā 1.2. Vides politikas pamatprincipu integrācija piekrastes pašvaldības politikas dokumentos un normatīvajos aktos	1. Vides politikas plāna izstrāde 2. Zaļās deklarācijas realizācija. 3. Zaļās sēdžu un sapulču rīkošana.	Politiskais līmenis; izpildvaras līmenis.	Plānošanas, normatīvie (Salacgrīvas novada klimata pārmaiņu adaptācijas stratēģija; Zaļā deklarācija (I); Salacgrīvas novada teritorijas plānojums un attīstības programma; Saistošie noteikumi); Institucionālie; Ekonomiskie (budžets, tajā skaitā vides speciālais budžets); Integratīvie i. (Zaļais iepirkums, Zilais karogs); Komunikācijas i.; Vides pārvaldības sistēma, Vides konsultatīvā padome	Novada pašvaldības domes darbinieki, Iestāžu un struktūrvienību vadītāji
Labas pārvaldības nodrošināšana piekrastes pašvaldības darbībā	2. Vides pārvaldības integrācija institucionālajā pārvaldībā	2.1. Vides politikas principu integrācija domes darbībā 2.2. Vides politikas integrācija pašvaldības administratīvās struktūras darbībā	1. Konsultatīvo padomju galveno uzdevumu nodefinēšana, darbības veicināšana un attīstība; 2. Veikt darbinieku uzdevumu un atbildības sadalījuma izvērtējumu, nepieciešamības gadījumā veikt strukturālas izmaiņas; 3. Pašvaldības darbinieku pārvaldības un komunikācijas prasmju paaugstināšana;	Politiskais līmenis; izpildvaras līmenis, NVO, uzņēmēji, izglītotāji, zinātnieki	Kvalitātes vadības sistēma Vienas pieturas aģentūras; Investīciju programmas; Komunikācijas integratīvais (izglītības programmas pašvaldības pārvaldes darbiniekiem, iekšējā bibliotēka – specializētā literatūra; informācijas aprites instrumenti); Monitoringa (Pašvaldības policija, aptaujas u.c.).	Novada pašvaldības domes darbinieki, Iestāžu un struktūrvienību vadītāji; NVO

			4. Izstrādāt un aktualizēt iestāžu un struktūrvienību gada darbības plānus, veikt to precizēšanu atbilstīgi iestādes darbības funkcijām, uzdevumiem un darbības rezultātiem			
Labas pārvaldības nodrošināšana piekrastes pašvaldības darbībā	3. Mērķgrupu sadarbība piekrastes pašvaldības pārvaldes nodrošināšanai un attīstībai	3.1. Sadarbības nodrošināšana un pilnveidošana ar valsts institūcijām 3.2. Sadarbības nodrošināšana un pilnveidošana ar mediātoriem (NVO; masu mēdijiem, biedrībām u.c.) 3.3. Sadarbības nodrošināšana un pilnveidošana ar uzņēmējiem 3.4. Sadarbības nodrošināšana un pilnveidošana ar starp pašvaldībām un starptautiska sadarbība	1. Nodrošināt informācijas plūsmu gan starp iestādēm visos virzienos – gan horizontāli, gan vertikāli, starp darbiniekiem un vadību, kā arī efektīvu komunikāciju uz ārpusi – ar klientiem, piegādātājiem, uzraudzības iestādēm un sabiedrību; 2. Sekmēt reģiona un vietējo pašvaldību sadarbības efektivitāti; 3. Sadarbības platformas attīstīšana dažādu mērķgrupu aktuālo jautājumu risināšanā – sapulces/ konferences.	Politiskais līmenis; izpildvaras līmenis, valsts iestādes; NVO, uzņēmēji, izglītotāji, zinātnieki	Iekšējie normatīvie akti; Institucionālie instrumenti sadarbības mehānismu izveidei, sadarbības koordinēšanai; komunikācijas un sadarbības instrumenti; infrastruktūras instrumenti; Projekti un programmas; Brīvprātīgie instrumenti.	Novada pašvaldības domes darbinieki, struktūrvienības – skolas/ kultūras nams utt., NVO
	4. Iedzīvotāju piedalīšanās pārvaldības pārvaldes nodrošināšanā un attīstībā	4.1. Informācijas un izglītošanās iespēju nodrošināšana 4.2. Iedzīvotāju pašiniaciāvas nodrošināšana 4.3. Sadarbības veidošana starp visām pašvaldības mērķgrupām	1. Iedzīvotāju videi draudzīgas rīcības platforma; 2. Atbalstīt sabiedrībai pašorganizācijas formu attīstībai vietēja (kopienu) līmenī	Politiskais līmenis; NVO, uzņēmēji, izglītotāji, zinātnieki	Iekšējie normatīvie akti; institucionālie instrumenti; komunikācijas un sadarbības instrumenti; infrastruktūras instrumenti; Komunikācijas (Zaļā sleja Mājas lapā, kopsapulces); Projekti un programmas, Brīvprātīgie instrumenti (zaļās talkas u.c.).	Novada pašvaldības domes darbinieki, zstrukturūrvienības – skolas/ kultūras nams utt., NVO

2.4.2. Indikatoru strukturēts saraksts

	Indikators	Mērāmais lielums (parametrs)
Vides politikas integrācija plānošanas un lēmumu pieņemšanas procesā	Pieņemtie attīstības plānošanas dokumenti, normatīvie akti, kur tieši vai netieši ir integrēti vides aspekti	<ul style="list-style-type: none"> • politikas nostādnes, kuru izstrādes laikā veikts ietekmes uz vidi novērtējums (skaits gadā); • plānošanas dokumenti, kuriem veiks SIVN vai integrēti vides pārvaldības pamatprincipi (skaits gadā)
	Pašvaldības piesaistītā finansējuma apmērs, kurš tiek novirzīts vides jautājumu risināšanai	<ul style="list-style-type: none"> • EUR/gadā
	Finansiālais stāvoklis - Ietaupītie resursi u.tml.	<ul style="list-style-type: none"> • EUR/gadā
Vides pārvaldības integrācija institucionālajā pārvaldībā	Pašvaldības institucionālās pārvaldības darbības efektivitātes indekss	<ul style="list-style-type: none"> • vides monitoringa un datu pārvaldības sistēmā aptvertās struktūrvienības/darba vietas (%; gadā) • vides prasībām atbilstošas struktūrvienības/darba vietas (%; gadā) • struktūrvienības/ darba vietas, kurās gada laikā veikts audits (%)
	Pašvaldības darbinieku mācības par vides jautājumiem, konsultācijas darbiniekiem, darbinieku ieteikto uzlabojumi u.tml.	<ul style="list-style-type: none"> • mācību dienas uz darbinieku gadā • darbinieki, kas gada laikā apmeklējuši mācības (%) • tikšanās ar darbiniekiem/ darbinieku pārstāvjiem (skaits gadā) • izteikto ierosinājumu skaits uz darbinieku gadā gada laikā īstenotie ierosinājumi (skaits vai %)
	Struktūrvienību investīcijas vides projektos u.tml.	<ul style="list-style-type: none"> • piegādātāji un apakšuzņēmēji, kuriem ir vides politika vai vides pārvaldības sistēma (skaits vai %) • investīcijas vides projektos gada laikā (EUR vai % no kapitāla investīcijām)
Mērķgrupu sadarbība piekrastes pašvaldības pārvaldes nodrošināšanai un attīstībai	Pašvaldības darbinieku īpatsvars (%), kas piedalījušies ar vides jautājumiem saistītos kvalifikācijas celšanas pasākumos ko rīko NVO, VARAM u.tml.	<ul style="list-style-type: none"> • darbinieki, kas gada laikā piedalījušies (%) • NVO skaits, kas piedalījušies ar vidi saistītos semināros, konferencēs (skaits, %)
	Īstenotie piekrastes vides sadarbības projekti starp pašvaldībām Latvijā, sadarbība ar pārrobežu valstīm.	<ul style="list-style-type: none"> • realizētie/ iesākie sadarbības projekti (skaits gadā)
	Konsultatīvo padomju sanāksmju skaits, (kur piesaistīti arī citi eksperti) kuros apspriesti ar vidi saistīti jautājumi	<ul style="list-style-type: none"> • sanāksmju skaits gadā
Iedzīvotāju pašpiedalīšanās pārvaldības pārvaldes nodrošināšanā un attīstībā	Diskusijas ar ieinteresēto personu grupām (sanāksmes, aktīva līdzdalība pasākumos) u.tml.	<ul style="list-style-type: none"> • diskusiju skaits (cilvēku skaits dienā/gadā) • pieprasījumu skaits pēc konsultācijām gadā • mājas lapas apmeklētāju skaits gadā • iedzīvotāju viedoklis par realizētajiem zaļajiem projektiem (anketa %)
	Iedzīvotāju aktivitāte (sabiedriskajās apspriešanās) izstrādājot attīstības plānošanas dokumentus	<ul style="list-style-type: none"> • iedzīvotāju skaits sabiedriskajā apspriešanās (vienā sabiedriskajā apspriešanās/ gadā)

2.4.3. Piekrastes pašvaldības pārvaldības problēmjomas demonstrāciju projekts ar anotāciju.

Reģionālais konferenču un izglītības, sadarbības centrs ZBR telpās.

Salacgrīvas novada pašvaldībā jau šobrīd tiek īstenotas vairākas videi draudzīgas aktivitātes, gan lai veicinātu videi draudzīgas rīcības ieviešanu pašvaldības darbinieku ikdienā un pašvaldības procesos, gan ar uzņēmējiem realizējot dažādus vides projektu (jūras siltuma

izmantošana u.c.), gan arī lai veidotu pozitīvu tēlu, Salacgrīvas novada domei tiek piedāvāts īstenot demonstrāciju projektu, pozicionējot domi un pašvaldības iestādes kā labos piemērus videi draudzīgai rīcībai – izveidojot reģionālo konferenču un izglītības, sadarbības centrs ZBR telpās, aicinot speciālistus, domes darbiniekus un pārējās mērķgrupas, vides jautājumu un pašvaldības pārvaldības jautājumu risināšanai, diskusijām un jaunu ideju ģenerēšanai.

3. Komunikācijas apakšsektors

3.1. P1: Komunikācijas apakšsektora sektortēmas audits

Salacgrīvas novada komunikācijas apakšsektora SVID matrica

Stiprās puses	Vājās puses
<ul style="list-style-type: none"> Tiek organizētas operatīvās sanāksmes pašvaldības iekšienē; Notiek projektu realizācija saistībā ar vides uzlabojumiem Kvalitatīvi informācijas avoti – ikmēneša laikraksts un mājas lapa; Plašs un daudzfunkcionāls NVO tīkls; Izstrādāta Salacgrīvas novada klimata pārmaiņu adaptācijas stratēģija; „Zaļā” novada deklarācija tiek vērsta uz praktiskam rīcībām; Iedzīvotājiem pieejams plašs pasākumu klāsts un atpūtas iespējas Tiek realizēti ES finansēti projekti vides sektorā, kas ietver sabiedrības informēšanu; Reizi gadā notiek pašvaldības amatpersonu tikšanās ar iedzīvotājiem; Izglītības iestādes ir integrējušas vides jautājumus savās programmās 	<ul style="list-style-type: none"> Opozīcijas trūkums pašvaldības iekšienē; Pašvaldības darbinieku un novada iedzīvotāju nezināšana par „Zaļā” novada deklarācijas būtību; Pašvaldībai nav informācijas par iedzīvotāju viedokli; Pļānveidīgu/mērķtiecīgu darbību plānojuma neesamība „Zaļā” novada deklarācijas kontekstā; Zema iedzīvotāju atsauce tiekoties ar pašvaldības pārstāvjiem; Sabiedrības dalīšanās – aktīvajos un pasīvajos; ZBR kā spēcīga vides izglītotāja pazušana; Speciālista trūkums pašvaldībā saistībā ar vides jautājumiem
Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> „Zaļā” novada deklarācija kā komunikācijas un vides tematikas „katalizators”; Pašvaldības un pakļauto institūciju savstarpējās komunikācijas uzlabošana; NVO kapacitātes palielinošie pasākumi; Pašvaldības rīkotajās aktivitātēs propagandēt videi draudzīgu rīcību; Ekoskolu un Zilā karoga iegūšana; Veidot ciešāku sadarbību ar citām piekrastes pašvaldībām; Neformālās izglītības (semināri, brīvdabas nometnes, kursi u.c.) attīstība; 	<ul style="list-style-type: none"> Finansējuma trūkums dažādu ar vidi saistītu pasākumu realizēšanai; Sabiedrības nepietiekama izglītošana, rezultātā – „Zaļā” novada ideja negūs atbalstu sabiedrībā; Videi draudzīgas rīcības piemēru trūkums novadā; Vietējo un nacionāla līmeņa NVO pasivitāte neformālās vides izglītības veicināšanā

3.2. P2: Komunikācijas sektortēmas politika

3.2.1. Vērtības, nodomi un politikas mērķis

Lai Salacgrīvas novadā tiktu kvalitatīvi īstenota un attīstīta „Zaļā” novada deklarācija ir nepieciešams izstrādāt kvalitatīvu vides komunikācijas politiku. Šai politikai (rīcībām) ir jāiesaista ne tikai pašvaldība, bet arī sabiedrība, nevalstisko organizāciju pārstāvji, visi iespējamie mediatori(kas ir pieejami un izmantojami) un izglītotāji. Pamatā ir nepieciešams veikt preventīvos pasākumus saistībā ar deklarācijas ieviešanu, attiecīgi komunicējot ar visām mērķgrupām, tādējādi, panākot sabiedrībā izpratnes līmeņa paaugstināšanos. Šādi tiks

nodrošinātas fundamentālas zināšanas/ informācija par „zaļā” novada būtību, rezultātā – novada tālāko attīstību būs vieglāk un ātrāk plānot un realizēt, jo nebūs „pretpiediena” no mērķgrupu puses.

Primāri, lai īstenotu iepriekš minētās darbības pamatā ir nepieciešams balstīties uz uzstādījuma par „zaļo” novada ieviešanu – šis jau ir pamatprincips visai tālākai attīstībai.

Vērtības:

- Piekraste, neskarta daba un ainavas;
- Kvalitatīvi komunikācijas instrumenti(mājas lapa, pašvaldības izdots laikraksts)
- Ikgadēji un starptautiski kultūras dzīves pasākumi (zvejniek svētki, mūzikas festivāls Positivus);
- Inovatīvi atjaunojamo energoresursu un klimata pārmaiņu ietekmes samazināšanas projekti;
- Salacgrīvas novada domes deklarācija par Zaļo novadu
- Salacgrīvas novada klimata pārmaiņu adaptācijas stratēģija.
- Izdevīga ģeogrāfiska atrašanās vieta – (novadam cauri stiepjas Latvijā augstākās kategorijas autoceļš/ Via Baltica – A1)

Nodomi:

- Vides komunikācijas attīstība visā Salacgrīvas novadā;
- Pašvaldības teritorijā esošo mērķgrupu ciešāka savstarpējā komunikācija/ sadarbība;
- Salacgrīvas novada „Zaļās” deklarācijas uzstādījumu sasniegšana, iesaistot un izglītojot Salacgrīvas novada iedzīvotājus;
- Kvalitatīvākas komunikācijas nodošanas mehānisms starp pašvaldību – iedzīvotājiem.

Mērķis:

Mērķis ir nodrošināt kvalitatīvu un plānotu vides komunikāciju starp pašvaldību un novadā esošajām mērķgrupām. Tādējādi, tiks izglītoti cilvēki , kas ikdienā rīkosies videi draudzīgāk – ilgtspējīgāk patērēs dažādus resursus, kā arī, pašvaldība varēs saņemt atgriezenisko saiti no sabiedrības, ar dažādiem priekšlikumiem par nepieciešamajiem uzlabojumiem, pilnveidojumiem, lai „zaļā” novada koncepcija darbotos vēl ilgtspējīgāk un efektīvāk.

3.2.2. Politikas pamatprincipi

Ilgtspējības princips: nodrošināt kvalitatīvu vides komunikāciju pašreizējiem novada iedzīvotājiem, kā rezultātā, tiktu radīta vides komunikācijas sistēma, kas informētu/izglītotu iedzīvotājus ilgākā laika periodā par videi draudzīgām rīcībām.

Komunikācijas princips – vides komunikācijas četru komponentu modeļa (vides informācija, vides izglītība, līdzdalība un videi draudzīga rīcība) realizācija ikdienas komunikācijā ar dažādām mērķgrupām.

Atklātības princips – lai būtu iespējams veikt kvalitatīvu vides komunikāciju ir nepieciešams iesaistīt visas mērķgrupas, kā rezultātā, tiktu identificētas lielākās problēmas, kā arī nodrošināta attiecīgā informācija par problēmjomām.

Plānveida princips – vides komunikācija notiek nepārtraukti, attiecīgi periodam, tā tiek mainīta un pielāgota izrietot no esošās situācijas analīzes. Šī principa izpildei ir nepieciešams regulārs sabiedriskās domas monitorings, kā arī vides problēmjomu analīze. Rezultātā, tiktu veiktas izmaiņas arī komunikācijas formu un rīcību pielietojumā.

Integratīvais princips – lai sekmētu vides komunikācijas attīstību un pilnveidošanos Salacgrīvas novadā, ir nepieciešams to integrēt citās ar vidi saistītās aktivitātēs, un rīcībās, kas ir saistīts ar komunikāciju kā tādu. Tādējādi, tiks panākta komunikācijas vispārēja integrācija, kā rezultātā, sabiedrība būs gan informēta, gan izglītota, kas atsauksies arī uz tās darbībām.

Saprotamības princips – šis ir viens no galvenajiem principiem, lai plānotās un realizētās darbības tiktu ņemtas vērā un pielietotas praktiski. Komunikācijas/ informācijas saprotamību sarežģī fakts, ka katrai mērķgrupai ir sava veida izpratne un no tā izriet arī attiecīgās rīcības. Tādējādi, ir nepieciešams vides komunikāciju sniegt visiem saprotamā, praktiskā un saprotamā stilā.

Sabiedrības informēšanas un līdzdalības princips – šis princips nosaka, ka pašvaldība pie lēmumu pieņemšanas ņem vērā mērķgrupu viedokli, tādējādi, radot vieglāku un demokrātiskāku lēmumu pieņemšanas kārtību. Līdzdalība ietver arī pienākumu apziņu no mērķgrupu puses – tajā aspektā, ka ir nepieciešams līdzdarboties pašvaldības rīkotajās aktivitātes, lai nestu pienesumu „zaļā” novada attīstībā.

3.3. P3: VP komunikācijas politikas plānošana

Galvenais rīcības virziens: Vides komunikācija Salacgrīvas novadā

Rīcību grupas – Vides komunikācija pašvaldības pārvaldes darbībā; Mērķgrupu komunikācija un Zaļā novada komunikācija

Rīcību virzieni un izrietošās rīcības –

Vides komunikācija pašvaldības pārvaldes darbībā:

1. Pārvaldes cilvēkresursu kvalifikācijas/ zināšanu celšana vides jautājumu jomā:

1.1. Nodrošināt kvalifikācijas kursu/ semināru/ mūžizglītības pieejamību domes darbiniekiem;

1.2. Pieaugušo izglītības attīstības programmā iekļaut ar vidi saistītus jautājumus;

1.3. Sadarbības un komunikācijas veicināšana ar ārējiem resursiem – NVO, mediji, konsultatīvajām padomēm, utt.

2. Klātienēs komunikācijas uzlabošana:

2.1. Biežāka pašvaldības struktūru darbinieku *face to face* komunikācija

2.2. Ar vidi saistītu pasākumu rīkošana domes darbiniekiem;

2.3. Vides tematisko pasākumu organizēšana– TIC, muzejā, bibliotēkā, u.c.

3. Neklātienēs komunikācijas un sadarbības uzlabošana:

3.1. Izveidot neklātienēs komunikācijas tīklu – Twitter kontu, grupas sociālajos tīklos, utt.;

3.2. Motivējošu pasākumu rīkošana – „zaļais darbinieks”, u.c.;

Mērķgrupu komunikācija:

1. Pašvaldības – iedzīvotāju komunikācijas nodrošinājums :

1.1. Aktuālākās vides informācijas publicēšana pašvaldības izdotajā laikrakstā

1.2. Mājas lapas sadaļas „Salacgrīva – zaļais novads” izveide;

1.3. Kvalitatīvas informācijas publicēšana mājas lapā saistībā ar VDR un labas prakses piemēriem;

1.4. Informatīvo stendu – zīmju izvietošana pašvaldības teritorijā(gan robežzīmes, gan stendi pašvaldības iestādēs) ;

1.5. Pašvaldības rīkoti tematiski pasākumi(bibliotēkā, TIC, muzejā) saistībā ar vides tematiku;

1.6. Regulāra informācijas publicēšana sadarbībā ar RVP un ZBR par vides tematiku un situāciju novadā.

2. Videi draudzīgu rīcību veicināšana un attīstība:

2.1. Ikgadējās tikšanās reizēs ar iedzīvotājiem prezentēt paveikto un plānoto;

paaugstināšana iedzīvotāju vidū par vides un vides veselības jautājumiem;

2.2. Pašvaldības darbinieku VDR priekšzīme – velotransporta izmantošana, u.tml.

2.3. Vides izglītības aktualizēšana skolās – formālā/neformālā veidā;

2.4. Ikgadējas sakopšanas talkas – kā ikgadēja tradīcija;

2.5. NVO iesaiste piekrastes kā vērtības apzināšanā – sakopšanas/kultūras/ izglītības pasākumu organizēšana;

Zaļā novada komunikācija

1. Zaļā novada popularizēšana novadā un ārpus tā

1.1. Iedzīvotāju zināšanu un informācijas ieguves veidu monitorings

1.2. Stabila vides informācijas ieguves avota izveidei – vides birojs(iespējama deleģēšana TIC);

1.3. Komunikācija ar valsts līmeņa masu medijiem un citiem mediatoriem;

2. Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana

2.1. Kultūrvēsturisko vietu atpazīstamības veicināšana – stendu, bukletu izveide;

2.2. Iesaisti veicinošu pasākumu rīkošana pie kultūrvēsturiskajiem objektiem;

2.3. Informatīvo pasākumu rīkošana par vides tematiku – tematikas vakari

3.3.1. Priekšnosacījumi un resursu nodrošinājums

Priekšnosacījumi

- Pašvaldības cilvēkresursu kvalifikācijas/ zināšanu celšana vides jautājumu jomā
- Klātienē komunikācijas un sadarbības uzlabošana
- Vides komunikācijas plāna izstrāde
- Pašvaldības – iedzīvotāju komunikācijas līmeņa attīstība – iedzīvotāju informētības palielināšana par „Zaļā” novada koncepciju
- „Zaļo ” rīcību veicināšana un attīstība
- Piekrastes kā vērtības apzināšana

Resursu nodrošinājums

Lai būtu iespējams veikt iepriekš uzstādītās rīcības, ir nepieciešami resursi –

- **Finanšu resursi – vides komunikācijas attīstībai Salacgrīvas novadā**
 - Pašvaldības budžeta līdzekļi;
 - Valsts budžeta resursi;
 - ES fondu projektu līdzekļi;
- **Cilvēkresursi vides komunikācijas attīstībai Salacgrīvas novadā**
 - Pašvaldības un valsts iestāžu darbinieki(t.sk. izglītības iestāžu, uzņēmēju, u.c. struktūru darbinieki) ;
 - Dažādu ES projektos iesaistīto darbinieki/ eksperti;
 - Skolēnu un studentu iesaiste;
 - NVO un citu mērķgrupu iesaiste
- **Informācijas/komunikācijas resursi –**
 - esošo komunikācijas/ informācijas nodošanas resursu pilnveidošana;
 - kvalitatīvāka/daudzpusīgāka informācijas nodošanas sistēma – kas ietvertu – praktiskāku informāciju par VDR, labo prakses piemēru akcentēšanu,
 - komunikācijas nostiprināšana/ pilnveidošana ar visām mērķgrupām.

3.3.2. Politikas realizācijas instrumenti pašvaldībā

Integratīvais instruments – pasākumi – kursi, lekcijas, semināri saistībā ar vides tematiku;

Komunikācijas instrumenti :

- formālā/neformālā izglītība,
- masu mediju iesaiste,
- informatīvie materiāli(bukleti, stendi, u.c.)
- komunikācija ar citam piekrastes pašvaldībām;
- komunikācija ar novadā esošajām mērķgrupām, NVO un konsultatīvajam padomēm;
- sabiedrības līdzdalības izmantošana;

Normatīvie instrumenti –VK plāna izveide;

Finanšu instruments – vides komunikācijas nostiprināšana un attīstības pasākumu/ rīcību norisei.

3.4. P4: VP sektortēmas rīcību programmēšana :

3.4.1. Rīcības programmas ietvara un satura struktūrpriekšlikums

Rīcības programmas vadlīnijas

Galvenais rīcības virziens	Rīcību grupas	Rīcību virzieni	Rīcības	Iesaistītās mērķgrupas	Instrumenti	Atbildīgās institūcijas
Vides komunikācija Salacgrīvas novadā	Vides komunikācija pašvaldības pārvaldes darbībā	Pārvaldes cilvēkresursu kvalifikācijas/ zināšanu celšana vides jautājumu jomā	1. Nodrošināt kvalifikācijas kursu/ semināru/ mūžizglītības pieejamību domes darbiniekiem; 2. Pieaugušo izglītības attīstības programmā iekļaut ar vidi saistītus jautājumus; 3. Sadarbība un komunikācija ar ārējiem resursiem – NVO, mediji, konsultatīvajām padomēm, utt.	Novada pašvaldības domes darbinieki; Iestāžu vadītāji; Izglītotāji;	Integratīvais instruments; finanšu instruments.	Novada pašvaldības domes darbinieki; Iestāžu un struktūrvienību vadītāji
		Klātienē komunikācijas un sadarbības uzlabošana	1. Biežāka pašvaldības struktūru darbinieku <i>face to face</i> komunikācija 2. Ar vidi saistītu pasākumu rīkošana domes darbiniekiem 3. Vides tematisko pasākumu organizēšana – TIC, muzejā, bibliotēkā, u.c.	Novada pašvaldības domes darbinieki; Iestāžu vadītāji; Izglītotāji;	Komunikācijas instruments ; Integratīvais instruments	
		Neklātienē komunikācijas un sadarbības uzlabošana	1. Izveidot neklātienē komunikācijas tīklu – Twitter kontu, grupas sociālajos tīklos, utt. 2. Motivējošu pasākumu rīkošana – „zaļais darbinieks”, u.c.			
Vides komunikācija Salacgrīvas novadā	Mērķgrupu komunikācija	Pašvaldības – iedzīvotāju komunikācijas nodrošinājums	1. Aktuālākās vides informācijas publicēšana pašvaldības izdotajā laikrakstā; 2. Mājas lapas sadaļas „Salacgrīva – zaļais novads” izveide; 3. Kvalitatīvas informācijas publicēšana mājas lapā saistībā ar VDR un labas prakses piemēriem;	Novada pašvaldības domes darbinieki ,Iestāžu un struktūrvienību vadītāji, NVO pārstāvji, Konsultatīvās padomes; Masu mediji, izglītotāji	Komunikācijas instrumenti; plānošanas, ekonomiskie instrumenti	Novada pašvaldības domes darbinieki; Iestāžu un struktūrvienību vadītāji; NVO

	Videi draudzīgu rīcību veicināšana un attīstība:	<p>4. Informatīvo stendu – zīmju izvietošana pašvaldības teritorijā(gan robežzīmes, gan stendi pašvaldības iestādēs) ;</p> <p>5. Pašvaldības rīkoti tematiski pasākumi saistībā ar vides tematiku;</p> <p>6. Regulāra informācijas publicēšana sadarbībā ar RVP un ZBR par vides tematiku un situāciju novadā.</p> <p>1.Ikgadējās tikšanās reizēs ar iedzīvotājiem prezentēt paveikto un plānoto;</p> <p>2.Pašvaldības darbinieku VDR priekšzīme – velotransporta izmantošana, u.tml.</p> <p>3.Vides izglītības aktualizēšana skolās – formālā/neformālā veidā;</p> <p>4. Ikgadējas sakopšanas talkas – kā ikgadēja tradīcija;</p> <p>5.NVO iesaiste piekrastes kā vērtības apzināšanā – sakopšanas/kultūras/ izglītības pasākumu organizēšana</p>	Novada pašvaldības domes darbinieki, Iestāžu un struktūrvienību vadītāji, NVO pārstāvji, Konsultatīvās padomes; Masu mediji, izglītotāji	Komunikācijas instrumenti; plānošanas, ekonomiskie instrumenti	
Zaļā novada komunikācija	<p>1. Zaļā novada popularizēšana novadā un ārpus tā</p> <p>2. Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana</p>	<p>1.1. Iedzīvotāju zināšanu un informācijas ieguves veidu monitorings</p> <p>1.2. Stabila vides informācijas ieguves avota izveidei – vides birojs(iespējama deleģēšana TIC);</p> <p>1.3. Komunikācija ar valsts līmeņa masu medijiem un citiem mediatoriem;</p> <p>2.1.Kultūrvēsturisko vietu atpazīstamības veicināšana – stendu, bukletu izveide;</p> <p>2.2. Iesaisti veicinošu pasākumu rīkošana pie kultūrvēsturiskajiem objektiem;</p> <p>2.3.Informatīvo pasākumu rīkošana par vides tematiku – tematikas vakari</p>	Novada pašvaldības domes darbinieki; Iestāžu vadītāji; Izglītotāji; visas iespējamās mērķgrupas	Normatīvie instrumenti; Komunikācijas instruments ; Integratīvais instruments ; Plānošanas instrumenti , Ekonomiskie instrumenti	Novada pašvaldības domes darbinieki; TIC darbinieki

3.4.2. Indikātoru strukturēts kop-saraksts un izstrādne

Mērķis	Indikators	Mērāmais lielums (parametrs)
Vides komunikācija uzlabošana pašvaldības pārvaldes darbībā	Plānotie un realizētie komunikācijas projekti pašvaldības pārvaldē, pašvaldības darbinieku anonīma aptauja par vides komunikāciju pašvaldības iekšienē	<ul style="list-style-type: none"> Projektu skaits, kas ir plānoti vai realizēti viena gada robežās saistībā ar vides komunikācijas uzlabošanu pašvaldības iekšienē Anonīma pašvaldības darbinieku aptauja par vides komunikācijas stāvokli tajā EUR/gadā
	Pašvaldības piesaistītais/piešķirtais finansējums vides komunikācijas situācijas pilnveidošanai un uzlabošanai pašvaldības iekšienē	<ul style="list-style-type: none"> Kvalifikāciju/ zināšanu cēlušo darbinieku skaits (% gadā) Novada iedzīvotāju aptauja par pašvaldības sniegtās informācijas kvalitāti
Mērķgrupu komunikācijas situācijas novērtējums	Pašvaldības darbinieku kvalifikācijas/ zināšanu celšanas darbību klāsts vides jautājumu jomā	<ul style="list-style-type: none"> Novada iedzīvotāju aptauja par pašvaldības sniegtās informācijas kvalitāti
	Pašvaldības informācijas kvalitātes novērtējums	<ul style="list-style-type: none"> Novada iedzīvotāju aptauja par informācijas ieguves avotiem (kanāliem) Pašvaldības organizēto pasākumu skaits (gada periodā), kas saistīti ar vides tematiku Iedzīvotāju aptauja par pieejamajiem pasākumiem saistībā ar vides tematiku
Zaļā novada komunikācijas realizācija	Pašvaldības izmantoto informācijas kanālu lietojuma paradumi	<ul style="list-style-type: none"> Novada iedzīvotāju aptauja par informācijas ieguves avotiem (kanāliem) Pašvaldības organizēto pasākumu skaits (gada periodā), kas saistīti ar vides tematiku Iedzīvotāju aptauja par pieejamajiem pasākumiem saistībā ar vides tematiku
	Videi draudzīgu rīcību/līdzdalību veicinošu pasākumu tendences	<ul style="list-style-type: none"> Novada iedzīvotāju aptauja, par iespējām iegūt un pilnveidot zināšanas saistībā ar videi draudzīgākām rīcībām
Zaļā novada komunikācijas realizācija	Iedzīvotāju zināšanu līmeņa izmaiņu tendences <i>zaļā novada</i> kontekstā	<ul style="list-style-type: none"> Iedzīvotāju aptauja, par iespējām iegūt un pilnveidot zināšanas saistībā ar videi draudzīgākām rīcībām
	Komunikācijas nodrošinājuma kvalitāte ar valsts līmeņa masu medijiem un citiem mediatoriem un valsts institūcijām	<ul style="list-style-type: none"> Publikāciju skaits ārpus novada esošajos masu medijos; Uzsāktu un realizētu projektu skaits sadarbībā ar citiem mediatoriem(NVO, izglītotājiem, u.c.) Dažādu sankciju uzskaitē, ko valsts institūcijas ir piespriedušas Salacgrīvas pašvaldībai

3.4.3. Piekrastes MVP problēmjas demonstrāciju projekts ar anotāciju

Pārvaldības un komunikācijas sektoru demonstrācijas projekts ir videi draudzīgu rīcību bukleta izveide un realizācija Salacgrīvas novadā. Šāda projekta realizācija kalpotu kā būtisks komunikācijas instruments Salacgrīvas novada iedzīvotāju vides izglītības un zināšanu līmeņa celšanai. Saturiski šis buklets izklāstītu, kādas rīcības būtu videi draudzīgas, kā un ko darīt, lai piekoptu zaļu dzīvesveidu. Iespējams, ka dažas rīcības jau iedzīvotāji veic ikdienā, bet tikai to neapzinās. Tādējādi, šis buklets arī kalpotu kā pašvērtējuma celšanas instruments, kura rezultātā iedzīvotāji labprātāk turpinātu rīkoties videi draudzīgi (piemērām – audzēt pārtiku piemājas dārziņā, šķirot atkritumus, u.c.) Saturiski tā būtu populārzinātniska informācija, lai visām mērķgrupām tā būtu viegli saprotama.

Realizējot šo bukletu ieguvumi būtu:

- Iedzīvotāji būtu informēti kā rīkoties videi draudzīgāk;
- Notiktu realizēta neformālā vides izglītība;
- Iedzīvotāji apzinātos, ka daļa no viņiem jau pašlaik rīkojas videi draudzīgi, un tas motivētu turpināt to darīt;
- Notiktu iedzīvotāju motivācija, kas līdz šim brīdim nepiekopa videi draudzīgas rīcība

4. Fiziskās telpas pārvaldības apakšsektors

4.1. P1: Fiziskās telpas pārvaldības sektortēmas audīts

Salacgrīvas novada videi draudzīga pārvaldības raksturojošā apakšsektora audita galvenais mērķis - izpētīt videi draudzības rīcības nodrošinājumu pašvaldības esošajās iestādēs. Izanalizēt kādus pasākumus pašvaldība ir brīvprātīgi uzņēmusies papildus, lai realizētu videi draudzīgu rīcību novadā.

Salacgrīvas pašvaldība vides aizsardzības jomā veic dažādas darbības, kas tiek realizētas pašvaldības pārvaldībā esošajās iestādēs, īpašumā esošajās ēkās: dzīvojamās ēkās, inženierbūvēs u.c. ēkās. Videi draudzīgā rīcība pašvaldībā tiek īstenota veicot:

- ✓ **e-dokumentu** aprīte visās novada iestādēs,
- ✓ **papīra šķirošana** - noslēgts līgums ar ZAAO, domes ēka un pārējās pašvaldības iestādēs ir izvietotas speciālas kastes, kur tiek savākts papīrs un nodots ZAAO. Salacgrīvas vidusskolā ir atsevišķas kastes, kur tiek savākti konfidenciali dokumenti, kurus ZAAO savāc un sagriež.
- ✓ tiek uzstādītas **energoefektīvas spuldzes**, kur tas ir iespējams, jo piem., skolās ne visās lampās ir iespējams ievietot energoefektīvās spuldzes.
- ✓ **e - paraksts** pašvaldības domes nodaļu vadītājiem - nodrošina iespēju parakstīt dokumentus elektroniski un veikt elektronisku nosūtu adresātam, kas nodrošina resursu (papīra, tinte u.c.) ietaupījumu,
- ✓ **atkārtota tintes kārtidžu uzpilde, kas nodrošina** resursu ietaupījumu.
- ✓ Salacgrīvas skolā tiek nodrošināta **PET pudeļu šķirošanas iespējas** konteineros ēdnīcā, kur ikdienā skolēni izmet PET pudeles, kuras nonāk uz pārstrādi.
- ✓ **Kartona savākšana** Salacgrīvas skolā ir telpa, kur iespējams nolikt lielākus papīra izstrādājumus, kas tiek nodoti ZAAO,
- ✓ **Dzeramā ūdens pieejamība** Salacgrīvas skolā skolotājiem un skolēniem.
- ✓ Salacgrīvas skolā skolēni, kam ir iespējam **brauc uz skoli ar riteņiem** – skolas pagalmā pieejamas velo stāvietas.
- ✓ 2 x dienā **skolas transports** skolēnus nogādā no mājām uz skolu, tā nodrošinot mobilo skolēnu pārvietošanos novadā.
- ✓ **Bērnudārzā tiek iegādātas CE-testētas rotaļlietas**, kas ir īpaši ekoloģiski apstrādātas, dabai un bērna veselībai draudzīgs materiāls.

Darba vides aizsardzības jautājumus novadā (doms ēkā, pilsētu pārvalžu ēkās, skolās, bērnudārzos, bibliotēka u.c. pārvaldes iestādes) risina Salacgrīvas novada domes darba

aizsardzības, ugunsdrošības, civilās aizsardzības speciālists - Ojārs Liedeskalniņš. Darba aizsardzības sistēma pašvaldībā organizēta tiek:

- ✓ normatīvajos dokumentos izstrādāto prasību nodrošināšana darba vietās (dome, skolas, bibliotēkas utt.);
- ✓ darba aizsardzības plānu un citu dokumentu izstrādāšana un darbinieku instruēšana;
- ✓ darbinieku apmācības (pirmā palīdzība, dzēšana ar ugunsdzēsamo aparātu u.c.);
- ✓ darbinieku aptaujas par darba vidi.

Attiecībā uz vides kvalitāti pašvaldībā, iespēju robežās tiek nodrošināta droša darba vide (svaiga gaisa cirkulācija, ko var nodrošināt vēdinot telpas, apgaismojums, darba vietas iekārtojums u.c. faktoru nodrošinājums) Galvenā problēma sistēmas uzlabošanai ir finanšu līdzekļu trūkums.

Reglāras apmācības tiek organizētas izglītības iestādēs. Bērnudārzā notiek drošības nedēļa pasniedzēji informē par vides kvalitāti (ugunsdrošība, elektrodrošība). Tiek pieaicināti speciālisti no VUGD, policijas. Salacgrīvas skolā reizi gadā notiek ugunsdrošības apmācības (tiek iedarbināta trauksmes, ar mērķi visus instruēt kā pareizi atbrīvot ēku). Tiek apmācīti gan skolotāji, gan skolēni. Pasākumi tiek rīkoti ar mērķi iepazīstināt bērnus un skolēnus par vides kvalitāti un rīcībām neparedzētos gadījumos.

Pašvaldība ir atbildīga par saviem iepirkumiem. Tā atbild par sava biroja pārvaldību (ūdens, energoresursu, papīra utt. izmantošana), savu atkritumu savākšanu un iznīcināšanu, savu autotransporta parku un transporta izmantošanu. Iepirkumi pašvaldībā tiek veikti gan centralizēti, gan decentralizēti. Centralizēta iepirkuma gadījumā iepirkuma procedūru citu pasūtītāju (skola, bibliotēka u.c. iestādes) vajadzībām organizē pašvaldība. Decentralizēta iepirkuma gadījumā pasūtītājs (skola, bibliotēka u.c. iestādes) pašas organizē iepirkuma procedūras. Tikai lielos iepirkumus – telpu rements u.c., skolas, bērnudārzi, bibliotēkas u.c. iestādes organizē caur pašvaldību, bet pārējo paši rīko. Pašvaldībā iepirkumu veic iepirkumu komisija, kas piedalās pašvaldības iepirkumu veikšanā, kad paredzēts konkurss vai sarunu procedūra. Komisija nodrošina pašvaldības iepirkumam paredzēto līdzekļu racionālu, efektīvu izlietošanu, pašvaldības iepirkuma procedūras atklātumu un pašvaldības iepirkuma izpildītāju brīvu konkurenci, kā arī vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret tiem.

Tā, kā Salacgrīvas pašvaldība ir pieņēmusi deklarācija par Zaļo novadu, apņemoties veicināt zaļo iepirkumu – vides prasību plašāku iekļaušanu pašvaldību iepirkumā, tomēr pēc situācijas izpētes var teikt, ka zaļo iepirkumu pašvaldībā bremsē likumdošanas normas – cena. Tikai pēdējā laikā tiek domāts par zaļā iepirkuma būtību un pielietošanu praksē, bet tā, kā zaļā iepirkuma realizēšana valstī ir brīvprātīgs solis, tad nav konkrēta mehāniska, kas palīdzētu

realizēt zaļo iepirkumu. Galvenie kritēriji veicot iepirkumus pašvaldības iestādēs ir: cenas un kvalitātes izvērtējums, kā arī vietējie uzņēmēji, iepriekšēja sadarbība u.c. faktori. Pašvaldība nāk pretī iepirkumu veidošanas procesā neuzspriežot kā kritēriju izvēlēties tikai cenu, bet ļauj izvēlēties arī labu kvalitāti.

Salacgrīvas novadā esošās pašvaldības iestādes:

1. Salacgrīvas novada sociālais dienests
2. Pašvaldības iestāde "Veco ļaužu mītne "Sprīdīši"
3. "Vilnītis" - pirmskolas izglītības iestāde
4. Pirmskolas izglītības iestādes "Vilnītis" filiāle Korģenē
5. Pirmskolas izglītības iestādes "Vilnītis" filiāle Svētcieņā
6. Mākslas skola
7. Salacgrīvas bērnu mūzikas skola
8. Salacgrīvas pilsētas bibliotēka
9. Svētcieņa bibliotēka
10. Salacgrīvas novada Korģenes bibliotēka
11. Salacgrīvas komunālie pakalpojumi
12. Tīrgus
13. Dienas centrs bērniem
14. Kultūras nams
15. Muzejs
16. Zvejnieku parks
17. Lauvu Tautas nams
18. Korģenes feldšeru - vecmāšu punkts,
19. Salacgrīvas vidusskola
20. Salacgrīvas novada tūrisma informācijas centrs -
21. Salacgrīvas novada tūrisma informācijas centrs Ainažu nodaļa
22. Ainažu ugunsdzēsības muzejs
23. Ainažu kultūras nams
24. Mērnīeku bibliotēka
25. Ainažu bibliotēka
26. Ainažu pirmskolas izglītības iestāde "Randa"
27. Krišjāņa Valdemāra Ainažu pamatskola
28. Ainažu pilsētas pārvalde
29. Liepupes pagasta tautas nams
30. Liepupes bibliotēka
31. Tūjas bibliotēka
32. Liepupes novads pārvalde
33. Liepupes vidusskola

Salacgrīvas novada pašvaldībai pieder nekustamais īpašums, kas ir:

- ✓ Zeme, ēkas un būves;
- ✓ Dzīvojamās ēkas;
- ✓ Nedzīvojamās ēkas;
- ✓ Transporta būves;
- ✓ Zeme zem ēkām un būvēm;
- ✓ Kultivētā zeme;
- ✓ Atpūtai un izklaidei izmantojamā zeme;
- ✓ Pārējā zeme;
- ✓ Inženierbūves;

✓ Cits nekustamais īpašums;

Bet diemžēl precīzāka informācija par nekustamā īpašuma esamību nebija iespējams iegūt, līdz ar to darba ietvaros tiks pētīta Salacgrīvas pašvaldības fiziskās telpas pārvaldība, par piemēru ņemot pašvaldības iestāžu darbu, kā arī zaļā iepirkuma veikšana telpu pārvaldības nodrošināšanai. Tomēr, lai pašvaldība varētu pilnībā realizēt videi draudzīgu rīcību, šīs rīcības jāizsteno ne tikai pašvaldības iestādēs, bet arī visos Salacgrīvas novada pašvaldībai piederošos nekustamajos īpašumos, lai varētu īstenot pašvaldības zaļā novada koncepciju. Pašvaldības videi draudzīgā rīcība kalpotu kā piemērs sabiedrībai vides aizsardzības jomā.

Salacgrīvas novada fiziskās telpas pārvaldības apakšsektora SVID matrica.

Spēks	vājums
Fiziskās telpas pārvaldība	
<ul style="list-style-type: none"> • Ir nozīmēts apmācīts darba aizsardzības speciālists, kas nodarbojas ar darba vides aizsardzības jautājumiem visās pašvaldības iestādēs; • Izveidota darba aizsardzības sistēma pašvaldības iestādēs, darbinieki iesaistās darba vides veidošanas un darba aizsardzības jautājumu risināšanā; • Tiek nodrošināta kvalitatīva vide skolās, bērnudārzos; • Salacgrīvas domē un citās pašvaldības iestādēs regulāri notiek sapulces, kas nodrošina efektīvu informācijas apmaiņu; • Notiek regulāra darbinieku apmācības; • Pilsētas teritorija ir bagāta ar mežiem, apstādījumiem, ūdeņiem, kas nodrošina, ka darba vietās neieplūst industriāli piesārņots gaiss. 	<ul style="list-style-type: none"> • Salacgrīvas domes telpas ir nepiemērotas darbam (šauras, vienā telpā daudz darba vietu); • Finanšu resursu trūkums darba aizsardzības sistēmas uzlabošanai un uzturēšanai; • Ne visas pašvaldībā esošās iestādēs ir nodrošināta atbilstoša darba vide (mikroklimats, apgaismojums, darba vietas iekārtojums); • Darbiniekiem nepietiekama informācija par darba vides kvalitātes aspektiem; • „Zaļa” novada koncepcija netiek pilnībā integrēta fiziskās telpas pārvaldības aspektos pašvaldībā esošajās iestādēs; • Trūkst/ netiek pienācīgi parādīti labās prakses piemēri no domes puses vietējiem iedzīvotājiem saistībā ar atbilstošu fiziskās telpas pārvaldību.
Zaļā biroja koncepcija	
<ul style="list-style-type: none"> • Tiek realizētas zaļa biroja koncepcijas idejas: <ul style="list-style-type: none"> - Tiek izvēlēts dienasgaisma vai individuālais apgaismojumu pašvaldības iestādēs aprīkojot darba vietas; - Izvēlas energoefektīvās spuldzes; - Ieviesta e-dokumentu aprīte visās novada iestādēs; - Notiek papīra šķirošana - noslēgts līgums ar ZAAO; - Ieviests e - paraksts nodaļu vadītājiem – papīra taupīšana; - atkārtota tintes kārtidžu uzpilde; - PET pudeļu šķirošanas Salacgrīvas skolā; - Skolēni uz skolu pārvietojas ar velo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pašvaldības iestādēs nav zināšanas par zaļā biroja koncepcijas pielietošanu; • Netiek veicināta pašvaldībā zaļā biroja koncepcija; • Zaļa biroja koncepcija nav iestrādāta „Zaļā” novada deklarācijā; • Nepietiekošs finansējums zaļā biroja koncepcijas īstenošanai.
Zaļais iepirkums	
<ul style="list-style-type: none"> • Zaļa iepirkuma ideja iestrādāta „Zaļā” novada deklarācijā 	<ul style="list-style-type: none"> • Pašvaldības iepirkumos netiek veicināta zaļā iepirkuma būtība;

<ul style="list-style-type: none"> Pašvaldības vadībai ir izpratne par zaļā iepirkuma nepieciešamību Pašvaldības dažos iepirkumos tiek realizēta zaļā iepirkuma būtība (samazināta ietekme uz vidi piem., energoefektīvās spuldzes, resursu ieguve –vēja enerģija u.c.) 	<ul style="list-style-type: none"> Pašvaldībās domē nav kompetenta speciālista par zaļā iepirkuma realizāciju; Nepietiekošs finansējums zaļā iepirkuma īstenošanai.
Iespējas	Draudi
Fiziskās telpas pārvaldība	
<ul style="list-style-type: none"> Finansējuma avotu (ES) piesaiste darba aizsardzības sistēmas realizēšanā un uzlabošanā; „Zaļā” novada deklarācija kā instruments vides kvalitātes uzlabošanai pašvaldības iestādēs; Darba vides kvalitātes kā mārketinga instruments pašvaldībā 	<ul style="list-style-type: none"> Likumdošanas izmaiņas, kas noteiks stingrākus noteikumus darba aizsardzības sistēmas uzturēšanai; Papildus izmaksas jaunu un efektīgu darba aizsardzības pasākumu ieviešanai; Pastāvīga sabiedrības uzmanība darba aizsardzības procesam pašvaldības iestādēs; Darbinieku pasivitāte līdzdarboties darba aizsardzības sistēmas uzturēšana un pilnveidošanā; Nelaiemes gadījumi darbā.
Zaļā biroja koncepcija	
<ul style="list-style-type: none"> Finansējuma piesaiste zaļa biroja koncepcijas realizēšanai visos aspektos; Pašvaldības un pakļauto institūciju izpratnes veicināšana par zaļā biroja koncepciju; Politiskā griba zaļā biroja koncepcijas attīstībai; Zaļa biroja koncepcija kā pašvaldības “brends”. 	<ul style="list-style-type: none"> Darbinieku pasivitāte īstenojot zaļa biroja koncepciju; Valsts nostāja iepirkumu veidošanā – lētākā prece.
Zaļais iepirkums	
<ul style="list-style-type: none"> Pieaugoša sabiedrības vides apziņa par zaļa iepirkuma nepieciešamību; Zaļais iepirkums kā pašvaldības “brends”; Atpazīstamība starp pašvaldībām; Naudas līdzekļu ietaupījums; 	<ul style="list-style-type: none"> Valsts likumdošana, kas nosaka iepirkumu veidošanas procesu – „cena”; Valsts nekonkrētā nostāja zaļā iepirkuma realizācijas procesā.

Salacgrīvas novada galvenie sasniegumi, problēmas un attīstības iespējas.

Sasniegumi:

- Salacgrīvas novada klimata pārmaiņu adaptācijas stratēģijas izstrāde un īstenošana;
- Salacgrīvas novada domes deklarācija par Zaļo novadu;
- Ir nozīmēts apmācīts darba aizsardzības speciālists, kas nodarbojas ar darba vides aizsardzības jautājumiem visās pašvaldības iestādēs;
- Izveidota darba aizsardzības sistēma pašvaldības iestādēs;
- Tiek realizētas zaļa biroja koncepcijas idejas pašvaldības iestādēs;
- „Zaļā” novada deklarācijas pieņemšana, kur ir iestrādāta Zaļa iepirkuma ideja

Problēmas:

- Ne visas pašvaldībā esošās iestādēs ir nodrošināta atbilstoša darba vide (mikroklimats, apgaismojums, darba vietas iekārtojums);
- Trūkst/ netiek pienācīgi parādīti labās prakses piemēri vietējiem iedzīvotājiem saistībā ar atbilstošu fiziskās telpas pārvaldību;
- „Zaļa” novada koncepcija netiek pilnībā integrēta fiziskās telpas pārvaldības aspektos pašvaldībā esošajās iestādēs;
- Netiek veicināta zaļā biroja koncepcija;
- Pašvaldības iepirkumos maz tiek realizēta zaļa iepirkuma būtība;
- Zaļa iepirkuma koncepciju bremsē valsts likumdošana, kas nosaka iepirkumu veidošanas procesu – „cena”

Attīstība:

- Videi draudzīga rīcība pašvaldības iktdienās darbā
- „Zaļā biroja” koncepciju iekštelpu vides pārvaldībā;
- Investīciju piesaiste darba vides sistēmas uzlabošanai.
- „Zaļā biroja” koncepcija pašvaldības mārketinga instruments
- Zaļais iepirkums kā pašvaldības “brends”

4.2. P2: Fiziskās telpas pārvaldības sektortēmas politika**4.2.1. Vērtības, nodomi un politikas mērķis.**

Lai veiktu attīstību pašvaldības fiziskās telpas pārvaldībā, Salacgrīvas novadā ir neieciešams īstenot videi draudzīgu rīcību ikdienas darbā. Šim rīcībām ir jābūt videi draudzīgām un vērstām uz ilgtspēju, respektējot apkārtējo vidi un dabā notiekošos procesus, apmierinot savas tagadējās vajadzības tā, lai nākamajām paaudzēm nerastos draudi, apmierinot viņu ikdienas vajadzības. Līdz ar to, lai veiktu Salacgrīvas novadā fiziskās telpas pārvaldību un zaļa iepirkuma aktīvu realizāciju jānosaka pamata vērtības un galvenie nodomi, uz kuriem balstīsies visa, turpmāk izstrādātā fiziskās telpas pārvaldība. Novada attīstība balstās uz vērtībām, kas tiek atzītas par pamatu, uz kura jābalstās turpmākai darbībai, un kas maksimāli efektīvi jāveicina un jāizmanto.

Vērtības:

- Salacgrīvas novada domes deklarācija par Zaļo novadu;
- Izveidota darba aizsardzības sistēma pašvaldības iestādēs;
- Tiek realizētas zaļa biroja koncepcijas idejas pašvaldības iestādēs;
- „Zaļā” novada deklarācijā iestrādāta Zaļa iepirkuma realizācijas ideja.

Nodomi:

- Videi draudzīgas rīcība pašvaldības ikdienas darbā

- Iesaistīto mērķgrupu sadarbības kopēja mērķa īstenošanai, kas nodrošinātu pašvaldības videi draudzīgu ikdienas rīcību
- Zaļā iepirkuma realizācija pašvaldības iepirkumos
- Zaļa biroja koncepcijas ieviešana pašvaldības iestādēs un citos īpašumos (dzīvojamā fondā, inženierbūves u.c. iekštelpu vidē).

Fiziskās telpas pārvaldības politikas mērķis:

Fiziskās telpas pārvaldības politikas mērķis balstās uz darba vides aizsardzības pamatmērķi, kas ir droša un veselībai nekaitīga darba un apkārtējā vide, kas veicina sabiedrības labklājību, mūžā pagarināšanos, un visas sabiedrības ilgtspējīgu attīstību. Virzība uz mērķi nodrošināt videi draudzīgu rīcību, tai skaitā zaļā iepirkuma realizāciju fiziskās telpas pārvaldības realizācijai pašvaldības ikdienas darbā un uz videi draudzīgu rīcību kopumu.

4.2.2. Politikas pamatprincipi

Lai panāktu iepriekš definētos nodomus un mērķus, ir jāizvirza pamatprincipi, pēc kuriem vadīties, plānojot tālāko attīstību.

Ilgtspējīgas attīstības princips - šis princips nozīmē, ka fiziskās telpas pārvaldībai pašvaldības ikdienas darbā jābūt tādai, lai tagadējām un nākamajām paaudzēm nodrošina kvalitatīvu vidi un līdzsvarotu ekonomisko attīstību, racionāli izmanto dabas, cilvēku un materiālos resursus, saglabā un attīsta dabas un kultūras mantojumu. Respektīvi, jānodrošina esošā paaudze ar kvalitatīvu iekštelpu vidi, kas ir nodrošināta veicot zaļā iepirkuma realizāciju ar mērķi racionāli izmantot pieejamos resursus.

Līdzdalības princips - princips paredz, ka visām ieinteresētajām mērķgrupām ir iespēja līdzdarboties attīstības plānošanas dokumenta izstrādē, kā arī veikt uzlabojošos pasākumus, iekļaujot iekštelpu vides pārvaldībā visas mērķgrupas (Salacgrīvas novada dome, iestāžu vadītāji un darbinieki) ir iespēja nodrošināt efektīvi funkcionējošu videi draudzīgu pārvaldības sistēmu. Aktīva mērķgrupu līdzdalība ļauj uzlabot gan lēmuma pieņemšanas procesu, gan problēmu risināšanu, kas skar visu mērķgrupu intereses iekštelpu vides pārvaldības jautājumos.

Zaļā iepirkuma princips - paredz, ka, veicot iepirkuma procedūru tiek ņemta vērā ne tikai produkta cena, bet arī vides draudzīguma faktors – produkta ražošanas, piegādes, lietošanas un utilizācijas veids. Zaļā iepirkuma princips nodrošina samazinātu ietekmi uz vidi, veicina sociālos uzlabojumus un nodrošina finansiālo resursu ietaupījumu.

Ekonomiskā izdevīguma princips - kvalitatīva fiziskās vides pārvaldība ar zaļa iepirkuma principu īstenošanu videi draudzīgāku preču cena bieži vien ir augstāka kā citām alternatīvām, ir jāņem vērā netiešie ekonomiskie ieguvumi, ko dod videi draudzīgākas preces

un netiešās izmaksas, kas ir saistītas ar videi nedraudzīgām precēm. Kā arī jāņem vērā tie ekonomiskie ieguvumi, kas saistīti ar „apmierināta” darbinieka darba efektivitāti.

Pieejamības princips – šis princips balstās uz informācijas pieejamību par drošu un nekaitīgu iekštelpu vides nodrošinājumu.

Kvalitātes princips - šis princips nozīmē, ka drošas un veselībai nekaitīgas iekštelpu vides izveide, darba vides riska novērtēšana un novēršana, darba vietas pielāgošanu indivīdam u.c.) nodrošina un uzlabo nodarbināto drošību un veselības aizsardzību darbā.

Atklātības princips - šis princips balstās uz videi draudzīgas rīcības ieviešanu sabiedrībā. Lai nodrošinātu uzticamību, informācijai par fiziskās telpas ilgtspējīgu pārvaldību jābūt pieejamai visām procesā iesaistītajām personām, tādējādi veicinot šo personu interešu ievērošanu un procesa mērķu sasniegšanu. Ir jābūt regulāri pieejamai objektīvai un pilnīgai informācijai par reālo situāciju, problēmām, sekām, risinājumiem un iespējām, jo tas veicinās kā izpratni, tā arī sabiedrības uzticamību.

4.3. P3: Fiziskās telpas pārvaldības sektortēmas politikas plānošana

4.3.1. Politikas realizācijas rīcības virzieni

Lai efektīvi realizētu fiziskās telpas pārvaldības mērķus, nepieciešams definēt galvenos attīstības virzienus, jeb rīcības virzienus, kā arī priekšnosacījumus un realizācijas instrumentus, kas nodrošinātu atbilstošu pašvaldības pārvaldes un tās struktūrvienību zaļo domāšanu un rīcību ikdienā. Balstoties uz iepriekš formulētajām vērtībām, nodomiem, mērķi un principiem, tika izveidots rīcības virzienu komplekss:

Galvenais rīcības virziens: Pašvaldības pārvaldes, tās struktūrvienību zaļā domāšana un rīcība ikdienā

Rīcību virzieni:

- „Zaļais birojs” pašvaldības domes un tās struktūrās praksē un ikdienā;
- Zaļā iepirkuma realizācija pašvaldības pārvaldē;
- Fiziskās telpas videi draudzīga pārvaldība pašvaldībā;
- Darba vides un vides veselības pārvaldība pašvaldības iestādēs.

1. „Zaļais birojs” pašvaldības domes un tās struktūrās praksē un ikdienā;

1.1. „Zaļā biroja” koncepcijas realizācija atbilstoši valsts un reģionālo plānu prasībām;

1.2. Informācijas nodrošinājums – bukleti, stendi- domē un tās struktūrās par „Zaļā biroja” realizācijas iespējām;

1.3. „Zaļā biroja” principu integrēšana pašvaldības ikdienas darbībā.

- Energoetaupīgu elektroierīču un energoefektīva apgaismojuma lietošana.

- Apkures, ventilācijas un dzesēšanas (kondicionēšana) iekārtu efektīvu lietošana.
- Papīra taupīšana.
- Biroja mēbeļu atbilstošu iegāde.
- Ūdens patēriņa samazināšana.
- Pārtikas ilgtspējīgs patēriņš.
- Transporta ilgtspējīgs patēriņš.
- Atkritumu šķirošana.

2. Zaļā iepirkuma realizācija pašvaldības pārvaldē

- 2.1. Zaļā iepirkuma principu integrēšana pašvaldības visu struktūrvienību (skolas, bērnudārzi, bibliotēkas utt.) iepirkumos;
- 2.2. Zaļā iepirkuma procedūras realizācija atbilstoši valsts un reģionālo plānu prasībām.

3. Fiziskās telpas videi draudzīga pārvaldība pašvaldībā

- 3.1. Būvvides videi draudzīga pārvaldība;
- 3.2. Zemes īpašumu videi draudzīga pārvaldība;
- 3.3. Pašvaldības „kustamo” (autoparks, skolas autobusi u.c.) īpašumu videi draudzīga pārvaldība;
- 3.4. Kvalitātes vadības sistēmas ieviešana pašvaldības domē.

4. Darba vides un vides veselības pārvaldība pašvaldības iestādēs

- 4.1. Darba vides un vides veselības nodrošināšana atbilstoši valsts un reģionālo plānu prasībām;
- 4.2. Vides veselības ilgtspējīga pārvaldība pašvaldībā;
- 4.3. Darba aizsardzības sistēmas nodrošināšana un uzlabošana pašvaldībā.

4.3.2. Priekšnosacījumi un resursu nodrošinājums

Lai realizētu izvirzītos rīcības virzienus, nepieciešami dažādi resursi un priekšnosacījumi, kas virzītu rīcību veiksmīgu ieviešanu.

Priekšnosacījumi

- Pašvaldības vēlme nodrošināt fiziskās telpas atbilstošu pārvaldību
- Regulāri brīvi pieejama, saprotama informācija par fiziskās telpas kvalitatīvu pārvaldību, kur kā nodrošinājums kalpo zaļā iepirkuma realizācijas process.
- Sabiedrības un pašvaldībā nodarbināto aktīva līdzdalība;
- Sabiedrības izpratne par videi draudzīgu rīcību
- Sabiedrības izpratne par kvalitatīvu fiziskās telpas pārvaldības realizācijas nepieciešamību;

- Mērķgrupu (sabiedrības un pašvaldībā nodarbināto) gatavība realizēt savā darba vietā zaļā biroja koncepcijas priekšnoteikumus.
- Mērķgrupu (sabiedrības un pašvaldībā nodarbināto) gatavība līdzdarboties kvalitatīvas iekštelpu vides nodrošināšanā savā darba vietā.
- Mērķgrupu (pašvaldības novada domes un pašvaldības iestādes) gatavība veicot iepirkumus iekļaut zaļa iepirkuma principus.
- Pašvaldības un tās struktūrvienību savstarpēja sadarbība
- Pašvaldības vēlme ieguldīt finanšu līdzekļus videi draudzīgas fiziskās telpas pārvaldībai.

Resursu nodrošinājums

Cilvēku resursi – pašvaldības darbinieki, valsts iestāžu darbinieki, zinātnieki, iedzīvotāji, mediji, izglītotāji, t.sk. neformālās izglītības izglītotāji, nevalstiskās organizācijas, kas nodrošina videi draudzīgas rīcības realizēšanu fiziskās telpas pārvaldībā.

Finanšu resursi – valsts budžeta līdzekļi, pašvaldības budžets, ES fondu līdzekļi;

Informācijas resursi – labās prakses piemēri no citām pašvaldībām, pašvaldības neizmantojie komunikatīvie resursi, masu mediju piesaiste, informācijas pieejamība un pasniegšana iedzīvotājiem saprotamā veidā.

Komunikācijas resursi – informatīvie kanāli (bukleti, interneta mājas lapas, Salacgrīvas novada domes avīze u.c.)

Tehniskie resursi – tehnisko līdzekļu nodrošinājums (atbilstoši iekārtota darba vide: galds, krēsli, apgaismojums utt.) videi draudzīgas un „zaļas” rīcības ikdienas darbā.

Kontroles resursi – atbilstošu tehnisko līdzekļu un **cilvēku resursu** nodrošinājums, kas pārbauda atbilstošu iekštelpu vides raksturojošo faktoru nodrošinājumu (troksni, gaisa kvalitāte, apgaismojuma intensitāte utt.) kā arī kontrolē fiziskās telpas pārvaldības atbilstību likumdošanas normām.

4.3.3. Politikas realizācijas instrumenti pašvaldībā

Lai atbilstoši tiktu īstenotas izvirzītās rīcības, pašvaldībai nepieciešams izmantot dažādus vides politikas plānošanas un īstenošanas instrumentus.

- **Politiskie un tiesiskie instrumenti** – Starptautiskie un nacionālie tiesību akti, ES un starptautiskās konvencijas, Salacgrīvas novada pašvaldības saistošie noteikumi. Daļība ārējo un iekšējo normatīvo aktu izstrādē.
- **Plānošanas instrumenti** - Salacgrīvas novada attīstības programma (izstrādes versija), Salacgrīvas „Zaļā” novada deklarācija, Salacgrīvas novada klimata pārmaiņu adaptācijas stratēģija.

- **Ekonomiskie un finanšu instrumenti** – Salacgrīvas pašvaldības budžets, nodokļu politika, kā arī ES, valsts finansējums. Fiskālie instrumenti – nodokļu atlaides „zaļajiem uzņēmējiem”,
- **Izglītības, informācijas un komunikācijas instrumenti** - galvenais uzdevums ir sabiedrības izglītošana videi draudzīgas rīcības jautājumos, kā arī vides apziņas paaugstināšana. Pašvaldībā strādājošo izglītošana par videi draudzīgām, „zaļajām” rīcībām ikdienā. Formālā un neformālā izglītība, kkas nodrošināta bērnudārzos, skolās. Muzeju un bibliotēku resursu iesaistīšana. Informatīvi ziņojumi par videi draudzīgu rīcību ikdienā, pašvaldības pārstāvju sabiedriskās tikšanās.
- **Sadarbības instrumenti** – Salacgrīvas novadam sadarbība ar kaimiņu pašvaldībām. Uzņēmēju, iedzīvotāju un pašvaldības sadarbība kopīga sadarbība, pašvaldības sadarbība ar citām kaimiņu pašvaldībām.
- **Monitoringa un kontroles instrumenti** – instrumenti tiek izmantoti, lai nodrošinātu darba vides kontroli.
- **Brīvprātīgie instrumenti** – kvalitātes vadības sistēma, zaļā biroja koncepcijas īstenošana, zaļā iepirkuma realizācija.

4.4. P4: Fiziskās telpas pārvaldības sektortēmas rīcību programmēšana

4.4.1. Rīcības programmas ietvara un satura struktūrpriekšlikums

Rīcības programmas vadlīnijas

Galvenais rīcības virziens	Rīcību grupas	Rīcības virzieni	Iesaistītās mērķgrupas	Instrumenti
Pašvaldības pārvaldes zaļā domāšana un rīcība ikdienā	1. „Zaļais birojs” pašvaldības domes un tās struktūrās praksē un ikdienā	1.1. Zaļā biroja koncepcijas realizācija atbilstoši valsts un reģionālo plānu prasībām	Pašvaldības izpilddirektors,	Plānošanas instrumenti - Zaļā deklarācija; Izglītības instrumenti
		1.2. Informācijas nodrošinājums – bukleti, stendi- domē un tās struktūrās par „Zaļā biroja” realizācijas iespējām.	Pašvaldības izpilddirektors, Iestāžu vadītāji	Izglītības instrumenti (informatīvi ziņojumi) Komunikācijas un sadarbības instrumenti - informatīvas lekcijas, prezentācijas, stendi.
		1.3. Zaļā biroja principu integrēšana pašvaldības ikdienas darbībā. <ul style="list-style-type: none"> ○ Energotaupīgu elektroierīču un energoefektīva apgaismojuma lietošana. ○ Apkures, ventilācijas un dzesēšanas (kondicionēšana) iekārtu efektīvu lietošana. ○ Papīra taupīšana. ○ Biroja mēbeļu atbilstošu iegāde. ○ Ūdens patēriņa samazināšana. ○ Pārtikas ilgtspējīgs patēriņš. ○ Transporta ilgtspējīgs patēriņš. ○ Atkritumu šķirošana. 	Pašvaldības izpilddirektors, Iestāžu un struktūrvienību vadītāji. Uzņēmumi.	Normatīvie instrumenti -likumdošana; Ekonomiskie instrumenti - budžets; Plānošanas instrumenti – Zaļās deklarācija; Komunikācijas un sadarbības instrumenti - pašvaldības pārstāvju sabiedriskās tikšanās.
	2. Zaļā iepirkuma realizācija pašvaldības pārvaldē	2.1. Zaļa iepirkuma principu integrēšana pašvaldības visu struktūrvienību (skolas, bērnudārzi,	Pašvaldība un pašvaldības iestādes;	Normatīvie instrumenti (Valsts likumdošana, Pašvaldības saistoši noteikumi par zaļā iepirkuma realizāciju);

		bibliotēkas utt.) iepirkumos		Ekonomiskie instrumenti – budžets; Plānošanas instrumenti - zaļā novada deklarācija, attīstības programmas.
		2.2. Zaļā iepirkuma procedūras realizācija atbilstoši valsts un reģionālo plānu prasībām	Novada pašvaldības izpilddirektors; Pašvaldības iestādes;	Normatīvie instrumenti (Saistoši noteikumi par zaļā iepirkuma realizāciju pašvaldībā); Plānošanas instrumenti – zaļā novada deklarācija, attīstības programmas.
3.Fiziskās telpas videi draudzīga pārvaldība pašvaldībā		3.1. Būvvides videi draudzīga pārvaldība	Pašvaldības darbinieki, pašvaldības būvvaldes vadītājs, galvenais arhitekts, ainavu arhitekts. Salacgrīvas novada iedzīvotāji, NVO	Normatīvie instrumenti -likumdošana; Ekonomiskie instrumenti - budžets; Administratīvie instrumenti - būvvides iekšējās uzraudzības plānošana, Monitoringa un kontroles instrumenti – tehniskā kontrole)
		3.2. Zemes īpašumu videi draudzīga pārvaldība	Pašvaldības darbinieki, pašvaldības būvvaldes vadītājs, galvenais arhitekts, ainavu arhitekts. Salacgrīvas novada iedzīvotāji, NVO	Normatīvie instrumenti -likumdošana; Ekonomiskie instrumenti - budžets; Administratīvie instrumenti - būvvides iekšējās uzraudzības plānošana, Monitoringa un kontroles instrumenti – tehniskā kontrole)
		3.3.Pašvaldības „kustamo” (autoparks, skolas autobusi u.c.) īpašumu videi draudzīga pārvaldība.	Pašvaldības darbinieki, pašvaldības būvvaldes vadītājs, galvenais arhitekts, ainavu arhitekts. Nekustamo īpašuma speciālists. Salacgrīvas novada iedzīvotāji, NVO	Normatīvie instrumenti -likumdošana; Ekonomiskie instrumenti - budžets; Administratīvie instrumenti - īpašumu iekšējās uzraudzības plānošana, Monitoringa un kontroles instrumenti – tehniskā kontrole.
		3.4. Kvalitātes vadības sistēmas ieviešana pašvaldības domē.	Pašvaldības izpilddirektors, Pašvaldības dome, Sertifikācijas institūcijas	Brīvprātīgais instruments -Kvalitātes vadības sistēma Ekonomiskie instrumenti –budžets, projektu finansējums.
4.Darba vides un vides veselības pārvaldība pašvaldības iestādēs		4.1. Darba vides un vides veselības nodrošināšana atbilstoši valsts un reģionālo plānu prasībām.	Pašvaldības izpilddirektors, Darba aizsardzības speciālists Iestāžu vadītāji	Normatīvie instrumenti -likumdošana; Ekonomiskie instrumenti - budžets; Plānošanas instrumenti - Zaļā deklarācija. Administratīvie instrumenti - Darba vides

			iekšējās uzraudzības plānošana, Darba vides iekšējās uzraudzības īstenošana. Monitoringa un kontroles instrumenti – darba vides kontrole, Valsts darba inspekcija) Komunikācijas instrumenti – informatīvas lekcijas, bukleti Monitoringa instrumenti – aptaujas par darbinieku apmierinātību ar darba vidi
	4.2. Vides veselības ilgtspējīga pārvaldība pašvaldībā	Pašvaldības izpilddirektors, Darba aizsardzības speciālists Iestāžu vadītāji Iedzīvotāji	Normatīvie instrumenti -likumdošana; Ekonomiskie instrumenti – pašvaldības un valsts budžets; Plānošanas instrumenti - Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2011.2017.gadam, Zaļā deklarācija. Monitoringa un kontroles instrumenti – vides veselības kontrole, Veselības ministrija, Valsts darba inspekcija u.c. Komunikācijas instrumenti – informatīvi bukleti
	4.3. Darba aizsardzības sistēmas nodrošināšana un uzlabošana pašvaldībā	Pašvaldības izpilddirektors, Darba aizsardzības speciālists Iestāžu vadītāji	Normatīvie instrumenti -likumdošana; Ekonomiskie instrumenti - budžets; Plānošanas instrumenti - Zaļās deklarācija. Administratīvie instrumenti - Darba vides iekšējās uzraudzības plānošana, Darba vides iekšējās uzraudzības īstenošana. Monitoringa un kontroles instrumenti – darba vides kontrole, Komunikācijas instrumenti – stendi, apmācošās prezentācijas. Monitoringa instrumenti – aptaujas par darbinieku apmierinātību ar darba vidi Izglītības instrumenti (informatīvi ziņojumi, regulāras darbinieku apmācības)

4.4.2. Indikatoru strukturēts saraksts

1. Zaļa biroja koncepcijas realizācijas indikators
2. Fiziskās telpas pārvaldības indikators
3. Darba vides pārvaldības indikators
4. Zaļa iepirkuma pielietošanas indikators

4.4.3. Fiziskās telpas problēmjas demonstrāciju projekts ar anotāciju.

Lai veidotu pilnīgu izpratni par izstrādāto rīcības programmu, tālāk tiek aprakstīts demonstrāciju projekts. Balstoties uz rīcības virzieniem, tiek piedāvāts demonstrācijas projekts, kas risinās sekojošu definēto rīcības virzienu:

1. Rīcības virziens: Zaļā biroja principu integrēšana pašvaldības ikdienas darbībā.

Demonstrācijas projekts: par demonstrācijas projektu tiek piedāvāts ZAĻA BIROJA iekārtošana piem., Salacgrīvas pašvaldības domē kādā no pieejamām telpām vai kādā citā pašvaldības iestādē, kas kalpotu kā demonstratīvs materiāls. (skatīt 4.1.attēlu)

Demonstrācijas projekta mērķis: parādīt sabiedrībai kā dzīvot un strādāt, bieži samazinot izmaksas, kas ir „zaļā biroja” koncepcijas būtība. Iekārtojot zaļo biroju, Salacgrīvas pašvaldība būs kā piemērs pārējais sabiedrībai un veiks videi draudzīgu rīcību zaļās deklarācijas un zaļā novada ilgtspējīgas attīstības kontekstā.

4.1.att. Zaļas birojs. Foto:
no interneta

5. Rīcības programmas ieviešana un darbība, pārbaude un pārskate.

5.1. Atbildības sadale, komunikācija (t.sk. apmācība), komunikācijas dokumentācija.

Atbildības sadale pamatā notiks starp Salacgrīvas novada domes darbiniekiem un iestāžu/struktūrvienību vadītājiem. Šāda atbildības sadale ir ietverta visos trijos apakšsektoru grupu rīcību programmās. Būtiski šajā rīcību deleģēšanas procesā ir attiecīgo rīcību konkrēta nodefinēšana, lai nebūtu problēmas rīcību realizācijā. TIC, bibliotēkām un kultūras namiem tiks deleģēts svarīgs uzdevums – būt par starpnieku, līdzīgi kā NVO, informācijas plūsmas nodrošināšanai starp pašvaldību un iedzīvotājiem. Iepriekš minētās iestādes ir vietas, kur novada iedzīvotāji mēdz sapulcēties, gan formālā, gan neformālā gaisotnē, tādējādi, tās ir būtisks instruments iedzīvotāju informēšanas un izglītošanas instruments(objekts).

Salīdzinoši liela atbildība tiks piešķirta Salacgrīvas novadā esošajām NVO. NVO tiks aktīvāk iesaistītas gan politiskajā dzīvē, gan arī kā starpnieks pašvaldības komunikācijā ar iedzīvotājiem. NVO tiks iesaistīti arī dažādos ar vidi saistītos pasākumos, kuros uzsvars tiktu likts, gan uz vietējās dabas un kultūrvēstures saglabāšanu, bet arī uz iedzīvotāju iesaistīšanos dažādās sakopšanas akcijās.

Valsts kontroles iestādēm, kā – Valsts darba inspekcija, Reģionālā vides pārvalde, u.c. būs nozīmīga loma tieši pārvaldības līmeņa kontrolē saistībā ar *Zaļā novada* deklarācijas ieviešanas īstenošanu. Šeit būtiski būs gan pašvaldības un šo iestāžu savstarpējā komunikācija, gan arī sadarbības nostiprināšana. Īstenojot un pilnveidojot šos abus faktorus, ieguvēji būs gan Salacgrīvas novada iedzīvotāji un pati pārvaldības sistēma, kā arī šīs iestādes.

Saistībā ar jauniešu vides izglītību un līdzdalības veicināšanu būtisku lomu *spēlē* izglītības iestādes, kas atrodas Salacgrīvas novadā. Kā jau minēts *Zaļā novada* deklarācija, viens no virzieniem ir atbalstīt un veicināt dabas zinātņu apguvi skolās. Šī nodoma realizācija jau pašlaik notiek pateicoties vides pulciņiem Salacgrīvas vidusskolā un Ainažu pamatskolā. Ja veidotos ciešāka sadarbība starp skolām, vietējiem NVO un pašvaldību, šo izglītības instrumentu varētu padarīt vēl kvalitatīvāku, kā rezultātā ieguvēji būtu gan skolnieki, gan viņu vecāki, gan pats Salacgrīvas novads. Šo pulciņu aktivitātēs līdzdalība būtu jāņem arī pašvaldības darbiniekiem, kā arī bērnu vecākiem. Šādā veidā notiktu dažādu mērķgrupu izglītošana, kā arī līdzdalības kultūras veidošanās – kad visi rīkojas vienoti kāda mērķa labad.

Komunikācijas attīstībai novada teritorijā būtiski būs attīstīt un pilnveidot jau esošos komunikācijas kanālus – mājas lapu un izdoto laikrakstu, kā arī izveidot informatīvos bukletus, standus, bukletus, u.c. informācijas ieguves avotus, lai iedzīvotājiem būtu viegli

pieejama informācija par novadā notiekošo un plānoto, kā arī iegūtu izglītojoša rakstura informāciju.

5.2. Regulārs monitorings un rīcības programmas AUDITS. Sistēmas regulāra pilnveidošana

Izstrādājot vides rīcības programmu ir ņemta vērā gan esošā novada situācija, gan pašvaldības plānošanas dokumenti, nacionālie plānošanas dokumenti, gan Eiropas Savienības plānošanas dokumenti un vides politikas dokumenti.

Līdz ar citiem atbilstoša līmeņa pašvaldības plānošanas dokumentiem ekonomikas, sociālajā un vides jomām ir jāklūst par savstarpēji vienotu pamatu pašvaldības ilgtspējīgas attīstības politikas veidošanā un īstenošanā. Vides rīcības programmas mērķu īstenošanas rezultātā ir jāpanāk galveno rīcības virzienu realizācija – jānodrošina laba pārvaldība pašvaldībā un līdzdalība, sadarbība starp visām mērķgrupām.

Konkrēto pasākumu īstenošanu būs nepieciešams koriģēt līdz ar ikgadējā pašvaldības budžeta izstrādi, kā arī ņemot vērā ārējā finansējuma piesaistes iespējas, kā arī pamatojoties uz jaunāko Latvijas vides stāvokļa analīzi.

Vides rīcības programmas īstenošanas efektivitātes vērtējumam ir jāizmanto izstrādātie indikatori ievērojami atvieglo uzdevumu sniegt ziņas par dažādām jomām, jo ar to palīdzību neapstrādātus datus var pārvērst par mērķauditorijai viegli uztveramu informāciju. Indikatori palīdz organizācijām, pašvaldībām veikumu dažādās jomā izteikt izmērāmos lielumos. Lai varētu nodrošināt rīcības programmas izpildes atklātumu, ir nepieciešams veikts monitoringu, pašvaldības mājas lapā atspoguļojot rīcības programmas ietvaros realizējamus projektus un veicinot sabiedrības, domes struktūrvienību un citu ieinteresēto mērķgrupu līdzdalību programmas papildināšanā, ja tas ir nepieciešams.

5.3. Vides pārvaldības un komunikācijas sektora projektu strukturēts saraksts un demonstrāciju projekts ar tā anotācijām.

Vides pārvaldības un komunikācijas sektora demonstrācijas projektu saraksts:

1. Reģionālais konferenču un izglītības, sadarbības centrs ZBR telpās;
2. Videi draudzīgu rīcību bukleta izveide;
3. Zaļais birojs Salacgrīvas pašvaldībā.

Salacgrīvas novada pašvaldībai tiek piedāvāts videi draudzīgu rīcību informatīvs buklets, kurā būs iekļauta informācija par galvenajām rīcībām, kas būtu videi draudzīgas, kā un ko darīt, lai piekoptu zaļu dzīvesveidu.

Bukleta mērķis ir veicinātu videi draudzīgas rīcības ieviešanu sabiedrībā un pašvaldības darbinieku ikdienā, gan pašvaldības procesos, gan ar uzņēmējiem realizējot dažādus vides projektus.

5.4. Pārvaldības un komunikācijas sektora priekšlikumi Zaļās novada deklarācijas atjaunotai versijai, šo abu sektoru kontekstā.

1. Labas vides pārvaldības nodrošināšana piekrastes pašvaldībā;
2. Zaļā novada komunikācijas attīstība (integrējot sevī Vides komunikācija pašvaldības pārvaldes darbībā un Mērķgrupu komunikācija grupas);
3. Zaļā domāšana un rīcība pašvaldības pārvaldes darbības ikdienā.

Pielikums Nr.1

APMEKLĒTĀS/novērotās organizācijas un objekti

1. Salacgrīvas novada domes ēka
2. Ainažu pārvaldes ēka
3. Pirmsskolas izglītības iestādes „Vilnītis”
4. Salacgrīvas vidusskola
5. Salacgrīvas bibliotēka
6. Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, Vidzemes reģiona brigāde, Limbažu daļa, Salacgrīvas postenis
7. Limbažu rajona policijas pārvalde, Salacgrīvas policijas iecirknis
8. Salacgrīvas novada domes iestāde "DIENAS CENTRS BĒRNIEM"
9. Salacgrīvas muzejs

INTERVĒTĀS amatpersonas – anotācijas

Nr. p.k	Intervētā persona	Tēzes/anotācija/komentāri
1.	Dagnis Straubergs- Salacgrīvas novada domes priekšsēdētājs	<p>Izglītība : augstākā - Rīgas Tehniskā universitāte, 1994, arhitektūras fakultāte.</p> <p>Ideja/politika/vīzija Īstenojot zaļā novada deklarācijā nospraustos mērķus, izstrādājot citus dokumentus, kas ietver novada attīstības stratēģiju, programmas, nodrošināt novadu ar finansiālu un politisku neatkarību. Iedzīvotājiem neradīt sarežģītus birokrātiskus nosacījumus, bet gan katram pieejamu, vienkāršu, dzīvu un saprotamu ideju vai rīcības plānu, kurā katrs var iesaistīties, katrs justies piederīgs tos īstenojot dzīvē.</p> <p>Zaļā novada īstenošanai dzīvē, tiek iesaistīti visi Salacgrīvas novada iedzīvotāji – tiek veidota motivācija un līdzdalība. Kā arī lēmumu pieņemšanā tiek iesaistītas konsultatīvās padomes, kas detalizēti izvērtē izvirzīto lēmumprojektu, kurš tālāk jau tiek virzīts un domes sēdī.</p> <p>Katru nedēļu tiek rīkotas darbinieku sapulces, kurās tiek pārrunātas turpmākās rīcības.</p> <p>Infrastruktūra. Zaļais novads tiek definēts kā novads, kur domā zaļi – izmantot zaļās tehnoloģijas, jāpiemin, ka Salacgrīvā ir pirmais Latvijas jūrā uzstādītais siltuma sūkņi, kas apsilda skolu, bērnudārzu un sporta kompleksu. Kā arī bērnu rotaļu laukumā ir uzstādīts no vēja un saules enerģijas darbināms apgaismojums, kas arī tiek izmantots, kā piemērs citām pašvaldībām. Kā vēl vienu inovatīvu ideju Salacgrīvas novada priekšsēdētājs min ūdens attīrīšanas ietaises – izmantojot biodīķus.</p> <p>Atkritumu apsaimniekošana – Salacgrīvas novadu apsaimnieko ZAAO. Cena par atkritumiem tiek rēķināta no km. Šobrīd novada dome cenšas vienoties ar atkritumu apsaimniekotājiem par cenu izlīdzinājumu.</p>
2.	Salacgrīvas pašvaldības izpilddirektors Jānis Cīrulis	<p>Ir uzsākts darbs pie novada attīstības programmas izstrādes, kur tiks integrēti zaļā novada deklarācijas punkti, vienā no šiem punktiem tiek pieminēta ilgtspējīga dzīves vide – dzīvotspējas plāns. Pašvaldībai ir jābūt tik daudz ienākumu, lai realizētu ilgtspējīgu pilsētu – dzīves vidi. Lai veiksmi realizētu lēmumu projektu pieņemšanu – tiek iesaistītas Salacgrīvas novadā esošās biedrības. Katru nedēļu tiek organizētas domes darbinieku sapulces un vienreiz mēnesī tiek rīkota sapulce pašvaldības pārvaldībā esošajām struktūrvienībām.</p> <p>Pašvaldības ēka nav atbilstoša darbam. Iepriekšējā ēka nodega, līdz ar to dome pārcēlās uz bērnudārza telpā. Videi draudzīgā rīcība domē tiek īstenota veicot:</p> <p>e-dokumentu aprīte visās novada iestādes, papīra šķirošana - noslēgts līgums ar ZAAO, domes ēka ir izvietotas speciālas kastes, kur tiek savākts papīrs un nodots ZAAO,</p>

		<p> tiek uzstādītas energoefektīvas spuldzes, e - paraksts nodaļu vadītājiem - nodrošina iespēju parakstīt dokumentus elektroniski un veikt elektronisku nosūtu adresātam, kas nodrošina resursu (papīra, tinte u.c.) ietaupījumu, atkārtota tintes kārtidžu uzpilde – resursu ietaupījums. Domes nākotnes plānots ir veikt ēkas energoefektivitātes uzlabošanu, ierīkojot trīspakešu logus. Attiecībā uz vides kvalitāti domē, iespēju robežās tiek nodrošināta droša darba vide (svaiga gaisa cirkulācija, ko var nodrošināt vēdinot telpas, apgaismojums, darba vietas iekārtojums). Lielākā problēma ir mazās telpas, kas neļauj pilnībā nodrošināt kvalitatīvus darba apstākļus. Darba vides aizsardzības jautājumus novadā (doms ēkā, pilsētu pārvalžu ēkās, skolās, bērnudārzos, bibliotēka u.c. pārvaldes iestādes) risina Salacgrīvas novada domes darba aizsardzības, ugunsdrošības, civilās aizsardzības speciālists - Ojārs Liedeskalniņš. Ik nedēļu tiek rīkotas darbinieku sapulces. 1x mēnesī sapulce visām pārvaldībā esošām iestādēm. Iestāžu vadītāji strādā patstāvīgi. Iepirkumi pašvaldībā tiek veikti centralizēti. Zaļo iepirkumu pašvaldībā bremsē likumdošanas normas – cena. Tik izsludināts Led lampu zaļais iepirkums. Tikai pēdējā laikā tiek domāts par zaļā iepirkuma būtību un pielietošanu praksē. Galvenie kritēriji veicot iepirkumus ir: vietējais, cenas un kvalitātes izvērtējums.</p>
3.	<p>Salacgrīvas novada domes informācijas nodaļas vadītāja Ilga Tiesnese</p>	<p>WEB tiek apmeklēts vidēji 400 reizes dienā; Salacgrīvas novada ziņas tiek izdotas 3000 eksemplāros; Vides tematika tiek skarta gandrīz katrā numurā; Ziņās tiek ietvertas svarīgākās aktualitātes, kas notiek novadā; Visbiežāk, informācija tiek ievietota gan ikmēneša ziņu izdevumā, kā arī mājas lapā; Sadarbojas ar laikrakstu „Auseklis”, kā arī ar „Latvijas Avīze” un „Vidzemes TV”(TV tiek veidoti 4-5 sižeti mēnesī par dažādām aktuālām tēmām, labajiem piemēriem, utt.); Tiek rīkotas tikšanās ar novada iedzīvotājiem, ja tiek plānotas izmaiņas, kas tos ietekmētu; Reizi gadā notiek tikšanās ar iedzīvotājiem, lai uzklausītu „sasāpējušos” jautājumus; Pašvaldība cieši sadarbojas ar novadā esošajām konsultatīvajām padomēm; Notiek sadarbība ar skolām – gan informācijas aprites nodrošināšanai, gan cilvēkresursu nodrošinājumā(pašvaldība piedalās skolas rīkotajos pasākumos); Novadā esošie uzņēmumi aktīvi līdzdarbojas pašvaldības procesos – gan lēmumu pieņemšanas gadījumos, gan padoma sniegšanā; Vienreiz nedēļā notiek sanāksme ar priekšsēdētāja klātbūtni; Reizi gadā notiek tikšanās ar iedzīvotājiem(tiek apbraukāts viss novads) ; Sadarbojas/ pieredzes apmaiņa notiek ar citam pašvaldībām(</p>

		gan piekrastes, gan iekšzemes) ; E-dokumentu aprīte darbojas labi; atvieglo un palielina pašvaldības kapacitāti.
4.	Projektu vadītāja Sarma Kacara	Salacgrīvas novads ir izvēlēties realizēt zaļā novada ideju, un tāpēc ir arī izstrādājis un ievieš zaļā novada deklarāciju. Pašvaldība cenšas domāt ilgtspējīgi un inovatīvi, tāpēc pašvaldība atbalsta projektus, kas ir “zaļi”. Projektu mērķis - zaļās enerģijas izmantošana, kas ir atjaunojamais dabas resurss un ir neizsīkstošs, tā ir videi draudzīga enerģija, kas nerada papildus izmešus, līdz ar to ir efektīvs veids, kā cīnīties ar "siltumnīcas efektu", tai ir konstanta temperatūra neatkarīgi no gadalaika, tā neaizņem daudz vietas, turklāt tā ir bezmaksas. Kā viens no veiksmīgiem piemēriem, jāmin, bērnu rotaļu laukumā izvietotās hibrīd apgaismojuma lampas, kuras tiek darbinātas ar enerģiju, kas tiek iegūta no saules un vēja.
5.	Būvvaldes vadītājs Artis Ukass	Zaļais novads – kā ideja ir laba, bet ir jāizvērtē zaļo tehnoloģiju iespējas, un vai šīs zaļās tehnoloģijas ir ilgtspējīgas un atbilst zaļajai idejai, kā arī ir nepieciešams uzklaut profesionāļu viedokli. Būvvaldes darbs norit ļoti sekmīgi – notiek veiksmīga sadarbība ar valsts struktūrvienībām, kā arī no iedzīvotāju puses, būvvaldes darbs tiek ļoti labi novērtēts, jo būvvalde cenšas būt tuvāk iedzīvotājiem, un cenšas norādīt dažādiem projektiem dažādas alternatīvas.
6.	Guntis Kārklīš – galvenais arhitekts (teritorijas plānošanas – attīstības programma)	„Zaļie” risinājumi ir lai uzlabotu iedzīvotāju dzīves līmeni un kvalitāti. Bet ir jāizvērtē cik efektīvas ir šīs „zaļās” tehnoloģijas – vai izmantojot šīs tehnoloģijas, tiek nodrošināta augstā dzīves kvalitāte. Ja iedzīvotājs jau ir ieguldījis savus līdzekļus videi nedraudzīgā tehnoloģijā, kas resursus patērē mazāk, bet piesārņo apkārtējot vidi, bet nodrošinot iedzīvotājam augstu dzīves līmeni, tad šis cilvēks, nevēlas ieguldīt vēlreiz tādas pašas vai arī vairāk naudas līdzekļus „zaļajās tehnoloģijās”.
7.	Ojārs Liedeskalniņš Salacgrīvas novada domes darba aizsardzības, ugunsdrošības, civilās aizsardzības speciālists.	Darba vides aizsardzības jautājumus novadā (doms ēkā, pilsētu pārvalžu ēkās, skolās, bērnudārzos, bibliotēka u.c. pārvaldes iestādes) risina Salacgrīvas novada domes darba aizsardzības, ugunsdrošības, civilās aizsardzības speciālists - Ojārs Liedeskalniņš. Sadarbība ar domi ir laba. To, kas ir noteikts – to dara. Darba aizsardzības sistēma pašvaldībā organizēta tiek: normatīvajos dokumentos izstrādāto prasību nodrošināšana darba vietās (dome, skolas, bibliotēkas utt.) darba aizsardzības plānu un citu dokumentu izstrādāšana un darbinieku instruēšana, darbinieku apmācības (pirmā palīdzība, dzēšana ar ugunsdzēsamo aparātu u.c.) darbinieku aptaujas par darba vidi Attiecībā uz vides kvalitāti pašvaldībā, iespēju robežās tiek nodrošināta droša darba vide (svaiga gaisa cirkulācija, ko var nodrošināt vēdinot telpas, apgaismojums, darba vietas iekārtojums u.c. faktoru nodrošinājums) Galvenā problēma sistēmas uzlabošanai ir naudas līdzekļu trūkums! Tiek veikti pieredzes apmaiņas braucieni darbiniekiem, kas veicina

		<p>kolektīvu saliedētību. Vasarā karstajā laikā pašvaldības iestādēs tika mainīts darba laiks (7.00-14.00), jo nav iespējams nodrošināt tik karstā atbilstošu gaisa temperatūra darba telpās. Darbinieki tiek iepazīstināti ar darba riskiem. Veicot iepirkumus galvenais kritērijs – cena.</p>
8.	<p>Tatjana Kondračuka Salacgrīvas vidusskola - pārzinis saimnieciskajā jomā.</p>	<p>Videi draudzīgā rīcība skolā tiek īstenota veicot: papīra šķirošana - noslēgts līgums ar ZAAO, kabinetos ir izvietotas speciālas kastes, kur tiek savākts papīrs un nodots ZAAO, ir atsevišķas kastes, kur tiek savākti konfidenciāli dokumenti, kurus ZAAO savāc un sagriež. tiek uzstādītas, kur tas iespējams energoefektīvas spuldzes, PET pudeļu šķirošanas konteiners ēdnīcā, Kartona savākšana (ir telpa, kur iespējams nolikt lielākus papīra izstrādājumus, kas tiek nodoti ZAAO), Dzeramā ūdens pieejamība (skolotāji un skolēni) Bērni brauc uz skolu ar riteņiem – skolas pagalmā pieejamas velo stāvvietas. Nesen uzstādīti papildus velo stāvvietas, 2 x dienā skolas transports. Vides kvalitāte tiek nodrošināta ievērojot visus noteiktos standartus. Telpas tiek regulāri vedinātas. Klases starpbrīžos, gaiteni stundu laikā. Skolā ir pieejama ierīce, kas mēra gaismu telpās. Tiek individuāli katram skolēnam pēc vecuma u.c. faktoriem piemeklēta atbilstoša vieta klasē, lai atbilstu sola un krēsla augstums (katru gadu skolēni tiek mērīti un svērti, lai to noteiktu, kur sēdēs skolēns). Atbilstoši tiek ierīkoti arī skolotāju un personāla darba vietas (darba vietas iekārtojums, apgaismojums, gaisa kvalitāte utt.) 1x gadā notiek ugunsdrošības apmācības (tiek iedarbināta trauksmes, visiem jāzina kā pareizi atbrīvot ēku). Tiek apmācīti gan skolotāji, gan skolēni. Mācību programmās tiek integrēti vides kvalitātes jautājumi. Iepirkumu organizācija skolā: tiek iedalīta summa priekš pasūtījuma. Tikai lielos iepirkumus – remonts utt. Tiek organizēts caur pašvaldību, pārējo paši rīko. Finanšu avoti: pašvaldība, sponsori. Sponsori- vietējie uzņēmēji. Veicot iepirkumus galvenais kritēriji – cena, kvalitāte, vietējie uzņēmēji (remonts, krāsas utt.) Pašvaldība nāk pretī iepirkumu veidošanas procesā neuzspriežot kā kritēriju izvēlēties tikai cenu, bet ļauj izvēlēties arī labu kvalitāti.</p>
9.	<p>Valentīna Jēkabsons Pirmsskolas izglītības iestādes „Vilnītis” iestādes vadītājas vietniece saimnieciskajā jomā.</p>	<p>Videi draudzīgā rīcība skolā tiek īstenota veicot: papīra šķirošana - noslēgts līgums ar ZAAO, kabinetos ir izvietotas speciālas kastes, kur tiek savākts papīrs un nodots ZAAO tiek uzstādītas, kur tas iespējams energoefektīvas spuldzes. CE-testētas rotallietas. Vides kvalitāte tiek nodrošināta ievērojot visus noteiktos standartus gan darbiniekiem, gan bērniem. Telpas tiek regulāri vedinātas. Ir gaisa mitrinātājs, kas tiek pārvietots uz citām telpām pēc grafika. Notiek drošības nedēļa pasniedzēji informē par vides kvalitāti (ugunsdrošība, elektrodrošība). Tiek pieaicināti speciālisti no VUGD, policijas. Tiek uzvesti priekšnesumi ar bērnu līdzdalību.</p>

		<p>Finanšu avoti: pašvaldība, vecāku atbalsts u.c.</p> <p>Bērniem rotaļlietas tiek iepirktas - www.lelle.lv, kur visas rotaļlietas ir CE-testētas. Lielākā rotaļlietu daļa ir no koka, kas ir īpaši ekoloģiski apstrādātas, dabai un bērna veselībai draudzīgs materiāls. Iepirkumus organizē paši. Pārtiku paši neiepērk ir noslēgts ēdināšanas līgums. Veicot iepirkumus galvenais kritēriji – cena, kvalitāte, iepriekšējā sadarbība un prakse, zināmi sadarbības partneri.</p>
10.	<p>Gunta Zeme</p> <p>Salacgrīvas novada Salacgrīvas bibliotēkas vadītājas vietiece</p>	<p>Videi draudzīgā rīcība skolā tiek īstenota veicot: papīra šķirošana - noslēgts līgums ar ZAAO, ir izvietotas speciālas kastes, kur tiek savākts papīrs un nodots ZAAO tiek uzstādītas, kur tas iespējams energoefektīvas spuldzes.</p> <p>Vides kvalitāte tiek nodrošināta ievērojot visus noteiktos standartus gan darbiniekiem, gan apmeklētājiem. Tiek domāts par galdu izvietojumu. Tiek telpas piemērotas cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Telpas tiek vedinātas un nodrošināts nepieciešamais apgaismojums. Veicot iepirkumus galvenais kritēriji – cena. Laba sadarbība ar Salacgrīvas domi. Iepirkums tiek organizēts gan pašu spēkiem, gan piesaistot pašvaldību. Izvēloties pretendentes tiek ņemts vērā arī iepriekšēja sadarbība, tiek veiktas cenu aptaujas. Iespēju robežās pašvaldība ļauj iepirkumu neveidot tikai uz cenas kritēriju.</p> <p>Bibliotēku vairāk apmeklē gados vecāki cilvēki;</p> <p>Tiek rīkoti dažādi ar literatūru saistīti pasākumi;</p> <p>Iedzīvotājiem trūkst izpratnes par „Zaļā” novada koncepciju;</p> <p>Labā komunikācija/sadarbība ar pašvaldību</p> <p>Iedzīvotāju aktivitāte ir sezonāla;</p> <p>Būtu nepieciešams lielāks finansējums jaunu grāmatu iegādei;</p>
11.	<p>Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, Vidzemes reģiona brigāde, Limbažu daļa, Salacgrīvas posteņa pārstāvis.</p>	<p>Tā kā iestāde nav Salacgrīvas pašvaldībā, pārvaldību veic valsts.</p> <p>Videi draudzīgā rīcība:</p> <p>netiek lieki turēta ieslēgta gaisma telpās naudas taupības nolūkos</p> <p>Iecirknī ir nomainīti logi, kas nodrošina, ka siltums neplūst prom. Ir ierīkota ēkā pašiem savs apkures katls, ko paši kurina ar granulām. Iepirkumu organizācija: darbinieki ”sametas” un nopērk nepieciešamās preces, jo ilgi jāgaida, kamēr valsts nopirks. Ar pašvaldību sadarbība nav, jo pašvaldībai nav juridiskas tiesības finansiāli palīdzēt postenim. Ir saņemts no pašvaldības dāvinājums- ugunsdzēsēju mašīna. Ugunsdzēsēji iesaistās sabiedriskajos pasākumos, ja pašvaldība lūdz.</p>
12.	<p>Limbažu rajona policijas pārvalde, Salacgrīvas policijas iecirkņa pārstāvis.</p>	<p>Tā kā iestāde nav Salacgrīvas pašvaldībā, pārvaldību veic valsts. Tā kā iecirknis atrodas vienā ēkā ar VUGD iecirkni – policijas iecirknī ir nomainīti logi, kas nodrošina, ka siltums neplūst prom, kā ir pašiem savs apkures katls, ko paši kurina ar granulām. Ar pašvaldību sadarbība nav, jo pašvaldībai nav juridiskas tiesības finansiāli palīdzēt postenim. Agrāk pašvaldība deva naudu, bet vairs nē. Tā, kā Salacgrīvas pašvaldībā nav pašvaldība policijas, tas valsts policijas Salacgrīvas postenis pilda pašvaldības policijas funkcijas.</p>
13.	<p>Salacgrīvas vidusskolas</p>	<p>Sadarbība ar pašvaldību notiek tikai institucionālā līmenī, pārējās darbības notiek uz pašiniciatīvas principa;</p>

	direktors Eduards Ādmīdiņš	<p>Sadarbojas ar dažādiem vietējiem NVO;</p> <p>Ekoloģijas pulciņš darbojas uz pašiniciatīvu, jo vadītāja ir spēcīga un spēj piesaistīt jauniešu interesi;</p> <p>Cenšas piedalīties dažādās akcijās/ konkursos, gan saistībā ar vides tematiku, gan arī citos, jo tas motivē un ceļ pašapziņu pašiem skolēniem;(Mamma daba, vāc baterijas un papīru, u.c.)</p> <p>Pieļauj iespēju, ka nākotnē varētu iegūt Eko skolas statusu, bet pašlaik, neesot ne tādas iniciatīvas, ne arī līdzekļi;</p> <p>Nespēj komentēt „Zaļā” novada ideju, jo neredz pašlaik iespējo to kvalitatīvi realizēt;</p> <p>Siltajā sezonas laikā skolnieki pārvietojas biežāk ar velosipēdiem;</p> <p>Vecāki atbalsta gan skolas, gan jauniešu iniciatīvu dažādu aktivitāšu rīkošanā;</p> <p>Piedalās akcijā „go global go green”</p>
14.	Salacgrīvas muzeja vadītāja Ieva Zilvere	<p>Novada iedzīvotāji retāk apmeklē muzeju – vairāk ir caurbraucēji vai tūristi;</p> <p>Uzskata, ka novada iedzīvotājiem nav izveidojusies cieša piederības sajūta ar novadu;</p> <p>Komunikācija ar iedzīvotājiem notiek biežāk, kad tuvojas kādi pasākumi vai izstāžu atklāšanas;</p> <p>Uzskata, ka iedzīvotāji „Zaļā” novada ideju īsti nav izpratuši, tādējādi, nesaprot, ko īsti tā nozīmē, un kādas būs iespējamās pārmaiņas, kas skars viņus;</p> <p>Videi draudzīga rīcība vairāk no muzeja puses tiek sniegta praktiskā līmenī – pasākumos tiek rādītas dažādas metodes kā zaļāk dzīvot, utt.</p>
15.	Salacgrīvas novada tūrisma informācijas centra Baiba Šrenka	<p>Tūrisma sezona ir no maija līdz septembrim;</p> <p>Uzskata, ka „Zaļā” novada ideja ir pozitīva, un ka tā vairo tikai tūristu skaitu;</p> <p>Visbiežāk gan iedzīvotāji, gan tūristi pārvietojas ar personīgajām automašīnām, velosipēdiem vai sabiedrisko transportu;</p> <p>Būtu nepieciešams uzlabot informācijas apriti;</p> <p>Finansējums ir pietiekams;</p> <p>Novadā būtu nepieciešams sakārtot (arī pludmali ietverot) sabiedrisko tualesu jautājumu;</p>
16.	Salacgrīvas novada domes iestāde "DIENAS CENTRS BĒRNIEM" vadītāja Liene Eglīte	<p>Vidējais jauniešu vecums, kas apmeklē dienas centru ir no 9-13;</p> <p>Divus gadus piedalās akcijā „ go global go green”;</p> <p>Rīko un līdzdarbojas dažādos pasākumos, kas popularizē zaļu dzīvesveidu;</p> <p>Vecāku iesaiste notiek vāji, ja vienīgi, personiski tiek uzaicināti – tad piedalās un ir aktīvi;</p> <p>Pēdējo gadu laikā jaunieši vairāk nodarbojas ar sportu, kā arī pārvietojas biežāk ar velosipēdu;</p> <p>Komunikācija ar pašvaldību ir kvalitatīva;</p> <p>Bieži, jaunieši ir paši iniciatori dažādiem pasākumiem, kurus atbalsta pašvaldība;</p> <p>Regulāri notiek dažādi painīcīti pasākumi – pārgājieni, sakopšanas talkas, uzlabošanas darbi;</p> <p>Nav īsti izprotama „Zaļā” novada ideja; ja iedzīvotājiem rādītu</p>

		<p>vairāk labos piemērus, tad deklarācija būtu kā „atspēriena” punkts;</p> <p>Uzskata, ka sākotnēji ir nepieciešams sakārtot pludmali, kā arī „Brīvā viļņa” teritoriju;</p> <p>Kā viens no virzošajiem spēkiem „Zaļā” novada attīstība būtu bērni un jaunieši, kuri būtu kā iniciatori un palīgi reizē dažādu ideju un uzlabojumu veikšanai.</p>
17.	<p>Salacgrīvas kultūras vadītāja Dzērve nams Pārsla</p>	<p>Salacgrīvas iedzīvotāji plaši apmeklē, gan arī piedalās dažādos kultūras nama veidotajos pasākumos un aktivitātēs;</p> <p>Kultūras dzīve tiek iesaistīti, kā arī piedalās dažāda vecuma cilvēki – visbiežāk – jaunieši un vecāka gada gājuma cilvēki;</p> <p>Notiek ar vidi saistīti pasākumi, visbiežāk, tas ir kādas sadarbības rezultātā;</p> <p>K/n tiek šķiroti arī atkritumi, kā arī piedomāts pie energoefektivitātes principiem;</p> <p>Komunikācija ar pašvaldību ir visnotaļ kvalitatīva, un ir pretim nāksana tieši dažādu pasākumu organizēšanā.</p>

Vides pārvaldības apakšsektora indikatora izstrāde

1. Indikatora aprēķina metodika

Indikatori ievērojami atvieglo uzdevumu sniegt ziņas par dažādām jomām, jo ar to palīdzību neapstrādātus datus var pārvērst par mērķauditorijai viegli uztveramu informāciju. Indikatori palīdz organizācijām, pašvaldībām veikumu dažādās jomā izteikt izmērāmos lielumos. Cita nozīmīga indikatoru loma ir palīdzēt organizācijām, pašvaldībām pārvaldīt vides aspektus un ietekmi uz vidi.

Indikatoriem tiek izvirzītas noteiktas aprēķina metodikas prasības, lai, publicējot, izmantojot un interpretējot indikatora rādītājus dažādos pārskatos un lai speciālisti un ieinteresētās mērķgrupas saprastos. Indikatoriem un indikatoru formulējumiem jābūt ticamiem, saprotamiem, jāpārstāv noteikts reģions vai teritorija, jābūt zinātniski precīziem, iegūtiem ar standartizētām metodikām, izteiktiem, pārbaudāmiem, viegli uztveramiem un saprotamiem, salīdzināmiem. Lai indikators sniegtu cerēto rezultātu, tad iegūtie dati ir jāatspoguļo pietiekami skaidri un uzskatāmi.

Vissvarīgākais, lai tie raksturotu visbūtiskāko ietekmi uz vidi, piedevām tādu, ko spēj ietekmēt pašvaldības, uzņēmumu darbība, vadība, rīcība, ražojumi un pakalpojumi. Turklāt indikatoriem pietiekami labi jāuztver un jāatspoguļo būtiskas izmaiņas ietekmē uz vidi. Indikatoriem jākalpo diviem mērķiem – jāpalīdz pašvaldības vadībai un jāinformē ieinteresētās personas. Atkarībā no pašvaldības iespējām un tās rīcībā esošajiem resursiem sākotnēji indikatorus var izmantot, lai raksturotu tikai visatbilstošākos vides, sociālos vai ekonomiskos aspektus, bet laika gaitā to lietojumu arvien paplašināt.

1.1. Indikatoru sistēmas pamatprincipi:

- salīdzināmība – indikatori ļauj salīdzināt [datus] un atspoguļo, kā mainās veikums vides, sociālajā vai ekonomiskajā jomā;
- samērs starp problemātiskām (sliktām) un perspektīvām (labām) jomām;
- noturība – indikatorus nosaka, pamatojoties uz vieniem un tiem pašiem rādītājiem un salīdzināmiem laika periodiem;
- aktualitāte – indikatorus atjauno tik bieži, lai ļautu rīkoties;
- skaidrība – indikatoriem jābūt skaidri saprotamiem.

1.2. Nosaukums

- iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības labās prakses piemēru realizāciju (%);

- meža zemes transformācija piekrastes pašvaldībā (%; gadā)

1.3. Pamatojums

Ievērtējot un analizējot pārvaldības un komunikācijas sektoru, tika piedāvāti šādi vides pārvaldības indikatori, kas ir būtiski Salacgrīvas pašvaldībai.

Rīcības grupas	Indikators	Mērāmais lielums (parametrs)
Vides politikas integrācija plānošanas un lēmumu pieņemšanas procesā	Pieņemtie attīstības plānošanas dokumenti, normatīvie akti, kur tieši vai netieši ir integrēti vides aspekti	<ul style="list-style-type: none"> • politikas nostādnes, kuru izstrādes laikā veikts ietekmes uz vidi novērtējums (skaits gadā); • plānošanas dokumenti, kuriem veiks SIVN vai integrēti vides pārvaldības pamatprincipi (skaits gadā)
	Pašvaldības piesaistītā finansējuma apmērs, kurš tiek novirzīts vides jautājumu risināšanai	✓ EUR/gadā
	Finansiālais stāvoklis - Ietaupītie resursi u.tml.	✓ EUR/gadā
Vides pārvaldības integrācija institucionālajā pārvaldībā	Pašvaldības institucionālās pārvaldības darbības efektivitātes indekss	<ul style="list-style-type: none"> • vides monitoringa un datu pārvaldības sistēmā aptvertās struktūrvienības/darba vietas (%; gadā) • vides prasībām atbilstošas struktūrvienības/darba vietas (%; gadā) • struktūrvienības/ darba vietas, kurās gada laikā veikts audits (%)
	Pašvaldības darbinieku mācības par vides jautājumiem, konsultācijas darbiniekiem, darbinieku ieteiktie uzlabojumi u.tml.	<ul style="list-style-type: none"> • mācību dienas uz darbinieku gadā • darbinieki, kas gada laikā apmeklējuši mācības (%) • tikšanās ar darbiniekiem/ darbinieku pārstāvjiem (skaits gadā) ✓ izteikto ierosinājumu skaits uz darbinieku gadā gada laikā īstenotie ierosinājumi (skaits vai %)
	Struktūrvienību investīcijas vides projektos u.tml.	<ul style="list-style-type: none"> • piegādātāji un apakšuzņēmēji, kuriem ir vides politika vai vides pārvaldības sistēma (skaits vai %) ✓ investīcijas vides projektos gada laikā (EUR vai % no kapitāla investīcijām)
Mērķgrupu sadarbība piekrastes pašvaldības pārvaldes nodrošināšanai un attīstībai	Pašvaldības darbinieku īpatsvars (%), kas piedalījušies ar vides jautājumiem saistītos kvalifikācijas celšanas pasākumos ko rīko NVO, VARAM u.tml.	<ul style="list-style-type: none"> • darbinieki, kas gada laikā piedalījušies (%) • NVO skaits, kas piedalījušies ar vidi saistītos semināros, konferencēs (skaits, %)
	Īstenotie piekrastes vides sadarbības projekti starp pašvaldībām Latvijā, sadarbība ar pārrobežu valstīm.	• realizētie/ iesāktie sadarbības projekti (skaits gadā)
	Konsultatīvo padomju sanāksmju skaits, (kur piesaistīti arī citi eksperti) kuros apspriesti ar vidi saistīti jautājumi	✓ sanāksmju skaits gadā
Iedzīvotāju pašpiedalīšanās pārvaldes pārvaldes nodrošināšanā un attīstībā	Diskusijas ar ieinteresēto personu grupām (sanāksmes, aktīva līdzdalība pasākumos) u.tml.	<ul style="list-style-type: none"> • diskusiju skaits (cilvēku skaits dienā/gadā) • pieprasījumu skaits pēc konsultācijām gadā • mājas lapas apmeklētāju skaits gadā • iedzīvotāju viedoklis par realizētajiem zaļajiem projektiem (anketa %)
	Iedzīvotāju aktivitāte (sabiedriskajās apspriešanās) izstrādājot attīstības plānošanas dokumentus	• iedzīvotāju skaits sabiedriskajā apspriešanās (vienā sabiedriskajā apspriešanās/ gadā)

Indikatoru izstrāde ir viena no visefektīvākajām formām sabiedrības līdzdalības veicināšanai, jo, indikatori sniedz sabiedrībai saprotamu un pārskatāmu informāciju. Vides pārvaldības apakšsektora ietvaros tiek piedāvāti vairāki indikatori, kuri būtu jāņem vērā realizējot rīcības programmas vadlīnijas. Darbā izvērtēju divus indikatorus, kuri izvēlēti ar mērķi, pirmais indikators, kas raksturo Salacgrīvas iedzīvotāju attieksmi, kā iedzīvotāji novērtē pārvaldības iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības labās prakses piemēru realizāciju, kas ir arī kontekstā ar jauno izvirzīto pārvaldības sektora galveno rīcības virzienu - Labas pārvaldības nodrošināšana piekrastes pašvaldības darbībā un otru indikatoru - meža zemju transformācija piekrastes pašvaldībā, izvēlējos kontekstā ar Zaļā novada deklarāciju, kur no pārvaldības konteksta bija jāanalizē otrais Zaļā novada deklarācijas punkts –

nodrošināt ilgtspējīgas un veselīgas pilsētvides uzturēšanu, izstrādājot un īstenojot vides politikas plānus.

1.4. Datu avoti

Izvērtējot indikatora specifiku, datu avots indikatora realizācijai pētījumā tika izmantota strukturēta iedzīvotāju aptaujas anketa¹⁹. Anketēšana tika veikta pielietojot kvalitatīvās pētniecības metodi - īsti nejaušo izlasi. Kur iedzīvotājus atlasa pēc pilnīgi nejaušības principa, rezultātā iegūstot skaitlisko vērtību, kur tiek izteikts sabiedrības viedoklis par pašvaldības sadarbību ar iedzīvotājiem.

Izvērtējot meža zemju transformācija piekrastes pašvaldībā indikatora specifiku, datu avots indikatora realizācijai pētījumā tika izmantota pašvaldības sniegtā informācija un Valsts meža dienesta statistikas dati.

1.5. Datu nosejums un izšķirtspēja

Indikatora aprēķinos izmantojamie dati tiek raksturoti ar konkrētu teritoriju – Salacgrīva novads.

Lai iegūtu mērījumu rindu tādu, kāda tā obligāti nepieciešama ilgtspējības indikatoram, nepieciešami izejas dati, kas iegūti dažādos laika momentos: dažādos gados, dažādās sezonās, pa mēnešiem, u.t.t.²⁰ Turklāt visiem šiem datiem ir jābūt attiecināmiem uz kādu noteiktu laika periodu.

Izvērtējot indikatoru iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības labās prakses piemēru realizāciju, tika izmantoti LU un pašvaldības sadarbības projekta darba – dzīvesveida sektora iegūtie dati. Pētījums tika veikts divas dienas un iepriekš dati nav iegūti, līdz ar to nav pieejami dati laika dinamikā, līdz ar to nav avotu, kuri sniegtu datus, lai būtu iespējams salīdzināt indikatora vērtības laika dinamikā.

Izvērtējot indikatoru meža zemes transformācija piekrastes pašvaldībā, tika izmantoti pašvaldības sniegtie dati un Valsts meža dienesta statistikas dati par meža zemes transformāciju, līdz ar to pieejamie dati ir viegli salīdzināmi laika dinamikā un var novērtot tendences.

1.6. Norādījumi aprēķina veikšanai

Lai vienmēr iegūtu precīzu indikatora rādītāju, visiem veiktajiem aprēķiniem ir jābūt saskaņā ar 1.1. tabulu, tādā veidā garantējot iegūtā indikatora informācijas ticamību.

¹⁹ M.Kalniņa, M.Vanaga, I.Grīvalde; Vides pārvaldības vadlīnijas piekrastes pašvaldībai: Salacgrīvas novads; darba vadītājs: prof., Dr. R. Ernšteins; LU; Vides pārvaldības katedra, 2011.g.

²⁰ Kauliņš J. Indikatori teritorijas ilgtspējības pārvaldībā. Mācību kurss vides pārvaldības studentiem un pašvaldību speciālistiem, Salacgrīvas novads 2011, 75 lpp.

1.1. tabula. **Indikatora aprēķina shēma soli pa solim**

Soļi	Darbība	Produkts
1.	Tiek aptaujāti nejauši izvēlēti respondenti, aptverot visu noteikto teritoriju, pētījumā, Salacgrīvas novada teritoriju, vai apzināta informācija pašvaldībā un valsts institūcijās (Valsts meža dienests).	Respondents aizpilda aptaujas anketas. Salacgrīvas novada sniegtā informācija Valsts meža dienesta statistikas dati
2.	Iegūtie dati tiek apstrādāti MS Excel (vai kādā citā datu apstrādes programmā)	MS Excel tabula ar datiem
3.	Datu apstrāde, aprēķinot katra rādītāja varianta procentuālo īpatsvaru	Datu apkopojums, kas ir izteikts skaitliski vai procentos
4.	Datu attēlošana grafiski – diagrammas	Uzskatāms grafisks datu attēlojums
5.	Secinājumi, pamatojoties uz grafisko diagrammu	Secinājumi

1.7. Prasības rezultātu attēlošanai

Minimālā prasība indikatora rezultātu atspoguļošanai ir iegūto vai aprēķināto datu sakārtošana tabulā. Atsevišķos gadījumos tas var būt pietiekami. Bet, lai iegūtie dati tiktu atspoguļoti uzskatāmi, ir nepieciešams izmantot grafiskās diagrammas, kas ļaus viegli novērtēt iegūtos datus un sniegt secinājumus. Šī uzdevuma ietvaros – izvērtējot indikatoru, datu attēlošanai tiks izmantota grafiskā diagramma. Skaitliskie dati attēloti procentos.

2. Indikatora atskaite

2.1. Atslēgas ziņojums (*key message*)

“Ko mēs esam uzzinājuši no šī indikatora?”

Indikatori ir neatņemama integrētās plānošanas sastāvdaļa, jo kalpo gan par informācijas instrumentu stratēģijas un rīcības programmas izstrādei, gan par kontrolinstrumentu šo stratēģiju un rīcības programmu izpildes uzraudzībai un rezultātu prezentēšanai plašākā sabiedrībā.

Darbā izvērtēju divus indikatorus, kuri izvēlēti ar mērķi, pirmais indikators, kas raksturo Salacgrīvas iedzīvotāju attieksmi, kā iedzīvotāji novērtē pārvaldības labās pārvaldības piemērus, kas ir arī kontekstā ar jauno izvirzīto pārvaldības sektora galveno rīcības virzienu - Labas pārvaldības nodrošināšana piekrastes pašvaldības darbībā un otru indikatoru izvēlēsies kontekstā ar Zaļā novada deklarāciju, kur no pārvaldības konteksta bija jāanalizē otrais Zaļā novada deklarācijas punkts – nodrošināt ilgtspējīgas un veselīgas pilsētvides uzturēšanu, izstrādājot un īstenojot vides politikas plānus.

Pēc šiem iegūtajiem datiem var secināt, ka Salacgrīvas iedzīvotāji vērtē pašvaldības paveiktos darbus un vai vispār sabiedrība pievērš uzmanību paveiktajiem labās prakses paveiktajiem projektiem. Ir svarīgi, lai Salacgrīvas novada iedzīvotāji būtu aktīvi un iesaistīti pārvaldības procesā ne tikai vēlēšanu laikā, bet katru dienu, lai iedzīvotāji ņemtu līdzdalību pašvaldības lēmumu pieņemšanā un darbības procesā, kā arī, lai iedzīvotājs apzinātos un sajūstu šīs rūpes par iedzīvotājiem no pašvaldības puses.

Pēc veiktā pētījuma datiem, varam secināt, ka Salacgrīvas novada iedzīvotājiem ir ieinteresē par dažādu vides projektu realizāciju un iedzīvotājiem sapratne par to ka šie projekti iedzīvotājus rosina dzīvot un domāt zaļi.

Analizējot, meža zemes transformācija piekrastes pašvaldībā, indikatoru, varam secināt, ka Salacgrīvas novadā ar katru gadu pieaug meža transformācijas projektu realizācija, līdz ar to šis rādītājs būtu pašvaldībai jāņem vērā, saskaņā ar jau izstrādāto Salacgrīvas novada klimata pārmaiņu adaptācijas stratēģija.

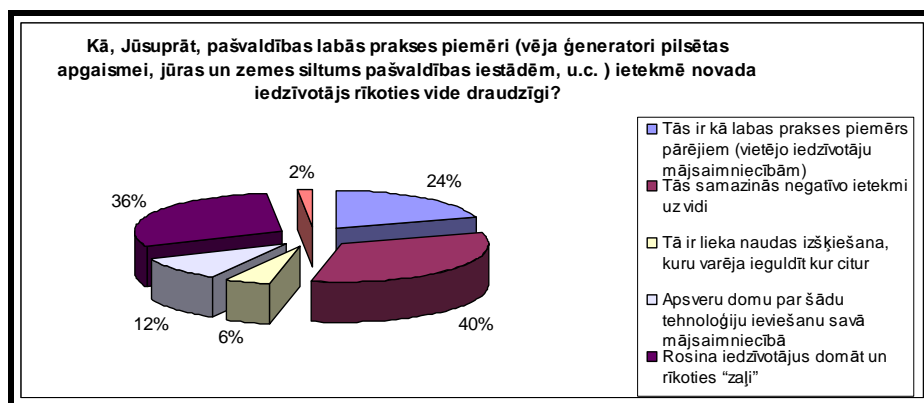
2.2. Datu kopa, galvenie rezultāti un secinājumi

Vadoties no aprakstītās metodes, tad 2.3.1. tabulā ir attēlots indikatora aprēķināšanas shēmas 3. solis (skatīt 1.1. tabulu). Datu tabulā ir apkopoti aptaujas rezultāti skaitliskā formātā par jautājumu, kas norāda uz sabiedrības attieksmi par pašvaldības labās prakses piemēriem.

2.1.tabula. Datu kopa no iegūtās iedzīvotāju aptaujas

Kā, Jūsaprāt, pašvaldības labās prakses piemēri (vēja ģeneratori pilsētas apgaismei, jūras un zemes siltums pašvaldības iestādēm, u.c.) ietekmē novada iedzīvotājs rīkoties vide draudzīgi?	Respondent u skaits	%
Tās ir kā labas prakses piemērs pārējiem (vietējo iedzīvotāju mājsaimniecībām)	24	24%
Tās samazinās negatīvo ietekmi uz vidi	40	40%
Tā ir lieka naudas izšķiešana, kuru varēja ieguldīt kur citur	6	6%
Apsveru domu par šādu tehnoloģiju ieviešanu savā mājsaimniecībā	11	12%
Rosina iedzīvotājus domāt un rīkoties “zaļi”	36	36%
Neredzu tām īpašu jēgu	2	2%
Kopā:	60	100%

Datu kopas (tabulas) saturošie dati tiek attēloti sektora diagrammā, kas sniedz ērti pārskatāmu situācijas apskatu.

2.1.att. Salacgrīvas novada iedzīvotāju atbilžu sadalījums pašvaldības labās prakses piemēriem

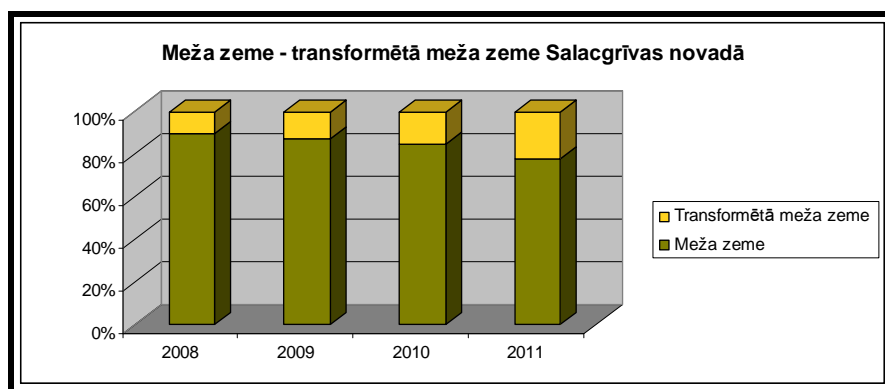
Kā redzams 2.1.attēlā, aptuveni 76% respondentu ir atbildējuši pozitīvi, ka pašvaldībai sadarbojoties ar uzņēmējiem izstrādātie projekti samazina negatīvo ietekmi uz vidi un rosina

iedzīvotājus domāt un rīkoties „zaļi” un tik aptuveni 8% atbildējuši negatīvi, ka neredz šiem projektiem jēgu un ka tā ir naudas izšķērdšana. No tā var secināt, ka ir daļa iedzīvotāju, kam rūp Salacgrīvas attīstības un apzinās ka ir Zaļais novads, atbalsta dažādus vides projektus un labprāt seko tiem līdzī.

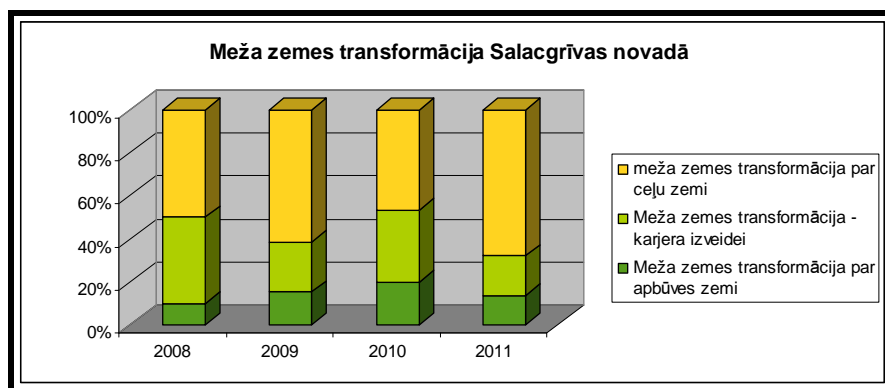
2.2.tabula. Datu kopa no pašvaldības un Valsts meža dienesta datu bāzes

Meža zemes transformācija Salacgrīvas novadā	2008	2009	2010	2011
Meža zemes transformācija par apbūves zemi	1	2	3	3
Meža zemes transformācija - karjera izveidei	4	3	5	4
Meža zemes transformācija par ceļu zemi	5	8	7	15
Kopā:	10	13	15	22

Datu kopas (tabulas) saturošie dati tiek attēloti stabiņ diagramma, kas sniedz ērti pārskatāmu situācijas apskatu un ir viegli salīdzināt iedaļas.

2.3.att. Salacgrīvas novadā transformētā meža zeme - salīdzinājums

2.3.att. Salacgrīvas novadā transformētā meža zeme - iedalījums

Kā redzams 2.2.attēlā, tik neliela daļa no piekrastes mežiem tiek transformēta gan par ceļa zemi, apbūves zemi vai karjeriem paredzēto zemi. Bet apskatot 2.3. attēlu varam novērtēt tendenci pa gadiem, ka ar katru gadu pieaug pieprasījums pēc transformācijas atļaujām, kā redzam 2.3. attēlā redzam ka visvairāk meža zeme tiek transformēta par ceļa zemi. Šim faktoram ir vairāki izskaidrojumi – ka piekrastes teritoriju ir iecienījuši turīgi cilvēki, kas izvēlas būt savas savrupmājas piekrastes teritorijā. Ņemot vērā Salacgrīvas novada klimata

pārmaiņu adaptācijas stratēģiju un šobrīd izstrādājot Salacgrīvas novada teritorijas attīstības programmu un teritorijas plānojumu, būtu jāņem vērā šī tendence izstrādājot ilgtermiņa plānošanas dokumentus.

2.3. Datu un indikatora izvērtējums

Iegūto datu un indikatoru saturs ir pietiekami kvalitatīvs, lai tos varētu izmantot visas mērķgrupas, kā arī, lai iegūtos datus varētu izmantot izstrādājot attīstības stratēģijas, nosakot savus attīstības mērķus vai izstrādājot rīcības programmu. Bet, lai iegūtu kvalitatīvus datus, būtu jāveic ilgākā laika periodā, pirmajā piemērā, anketēšana un datu apstrāde, kā arī pašai pašvaldībai ir jābūt ieinteresētai iegūt šādu informāciju, kas dod arī labu pārskatu par esošo situāciju, bet izsniedzot vai saskaņojot atļaujas zemes transformācijai būtu jāveic uzskaitē, lai dati būtu vienmēr pieejami un sagrupēt, pārskatāmi, diemžēl, pašvaldība tiek saglabāti tik pieprasījumi pa gadiem, kas nav statistiski apstrādāti. Manuprāt šie abi izstrādātie indikatori ir ļoti būtiski Salacgrīvas novadam.

Apskatītā un izmantotā literatūra

1. Lagzdiņa Ē., Bendere R., Ozola A., Brizga J., Kauliņš J. Vides komunikācija un vides politikas integrācija, Rīga: REC Latvija, 2010. 136 lpp.
2. Kauliņš J. Indikatori teritorijas ilgtspējības pārvaldībā. Mācību kurss vides pārvaldības studentiem un pašvaldību speciālistiem, Salacgrīvas novads 2011, 75 lpp.
3. Kļaviņa M., Zaļoksnis J., Vide un ilgtspējīga attīstība, Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2010. 334 lpp.
4. M.Kalniņa, M.Vanaga, I Grīnvalde; Vides pārvaldības vadlīnijas piekrastes pašvaldībai: Salacgrīvas novads; darba vadītājs: prof., Dr. R. Ernšteins; LU; Vides pārvaldības katedra, 2011.g.
5. Latvijas Ilgtspējīgas attīstības indikatoru pārskats 2006.
6. Kauliņš J., Lagzdiņa Ē. VIDES POLITIKAS INTEGRĀCIJA UN MERĶGRUPU SADARBĪBA, 2010. 48 lpp
7. Piekrastes ilgtspējīga attīstība: sadarbības pārvaldība, rakstu krājums, LU 2008, 196 lpp

Salacgrīvas novada iedzīvotāju informācijas ieguves veidi un tās kvalitātes novērtējuma indikatora izstrādes darbs

1. *Indikatora aprēķina metodika*

Lai nodefinētā indikatoru aprēķinu metode būtu skaidra un saprotama, kā arī pielietojama praksē citiem pētniekiem vai pašvaldības darbiniekiem, turpinājumā tiks aprakstīta metodika, pēc kuras šo indikatoru būtu iespējams aprēķināt.

1. *Indikatora nosaukums*

Salacgrīvas novada iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības sniegtās informācijas kvalitāti. Indikatora aprēķināšanai tiktu izmantoti iepriekš izveidotas anketas dati.

1.2. Pamatojums

Vides pārvaldības un komunikācijas sektora ietvaros esošais komunikācijas apakšsektors pamatā ir integratīvs sektors, kas pamatā ir integrējams visās problēmjomās. Tādējādi, tieši komunikācijas sektora integratīvās īpašības ir ļoti svarīgas kvalitatīvas un ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanai. Komunikācija starp pārvaldības sektoru un iedzīvotājiem parāda savstarpējās sadarbības kvalitāti. Ja šī sadarbība ir kvalitatīva – iedzīvotāji iesaistās pārvaldības procesos, piedalās lēmumu pieņemšanā u.c. procesos, tad šī savstarpējā sadarbība ir vērtējama pozitīvi. Ja šādas sadarbības nav, vai tā ir vāja, tad visticamāk, ka ir problēmas komunikācijā ar iedzīvotājiem, kā rezultātā, rodas iedzīvotāju vienaldzīgā attieksme pret politiskajiem procesiem.

Balstoties uz šo pārvaldības – komunikācijas savstarpējo mijiedarbību ir nepieciešams noskaidrot iedzīvotāju informētības un komunikācijas kvalitātes līmeni Salacgrīvas novadā. Ja šāda informācija netiks iegūta, tad būs sarežģīti realizēt *Zaļā novada* ideju dzīvē. Šis indikators „Salacgrīvas novada iedzīvotāju informācijas ieguves veidi un tās kvalitātes novērtējums” raksturo Salacgrīvas iedzīvotāju/ mājsaimniecību vides informācijas avotus, kā arī, cik kvalitatīvi viņi vērtē šo iegūto informāciju. Salacgrīvas novadā darbojas vairāki informācijas nodošanas kanāli – Salacgrīvas domes mājas lapa, domes izdotais laikraksts "Salacgrīvas ziņas", dažādi informatīvie bukleti, kas ir pieejami TIC. Notiek patstāvīga sadarbība ar reģionālo laikrakstu „Auseklis” un Vidzemes televīziju. Ja tiktu apzināts, cik efektīvi šie kanāli informē cilvēkus, tad būtu iespējams racionālāk un kvalitatīvāk plānot turpmākās darbības saistībā ar informācijas nodošanu Salacgrīvas iedzīvotājiem.

Šis indikators, kā būtisks komunikācijas instruments, spētu darboties kā spēcīgs instruments lēmumu pieņemšanas procesā(*Zaļā novada* attīstībā), kā arī spētu darboties kā raksturojošs lielums saistībā ar citiem indikatoriem.

1.3. Nepieciešamo datu avoti

Nepieciešamais datu avots, kas būtu jāizmanto, lai iegūtu datus par Salacgrīvas iedzīvotāju apmierinātību ar pašvaldības sniegtās informācijas kvalitāti, kā arī, visbiežāk izmantotiem informācijas kanāliem, ir nepieciešams izstrādāt strukturētu iedzīvotāju aptaujas anketu. Šāds datu iegūšanas veids ir vispiemērotākais, lai realizētu kvalitatīvu indikatora izstrādi, un, lai pilnībā atainotu iedzīvotāju domas. Anketēšanā tika izmantota īsti nejaušā izlasē. Šāda izlasē izmanto kvantitatīvo pētniecības metodi, kā rezultātā tiek iegūta iedzīvotāju apmierinātības un izmantoto komunikācijas kanālu novērtējums skaitliskā izpausmē. Rezultātā ir iespējams šos datus pārvērst procentos, tādējādi, iegūstot lielumus, lai būtu iespējams novērot iedzīvotāju tendences un citus raksturojošas īpašības. Pārejot uz procentu izpausmi ir vieglāk datus padarīt vizualizējamus un ar tiem ir vieglāk operēt.

1.4. Datu pārklājums

Datu pārklājums ir jāaptver visa Salacgrīvas novada teritorija, t.i. Salacgrīvas, Ainažu, Kuivižu, Vecsalas, Korģenes, Svētdiema, Tūjas, Liepupes iedzīvotajos. Tikai pēc šāda noteikuma izpildes iegūtie dati būs izmantojami indikatora izstrādē. Saistībā ar Salacgrīvas novada iedzīvotāju informācijas ieguves veidiem un tās kvalitātes novērtējumu iepriekš šādi dati nav iegūti. Šie dati tika iegūti 2011. gada 3. un 4. Novembrī Salacgrīvas novada teritorijā.

1.5. Noteikumi aprēķina veikšanai

Lai rezultātā tiktu iegūts kvalitatīvs indikators, ir nepieciešams, lai visi veiktie aprēķini un korelācijas būtu saskaņā ar 1. Tabulu(skat. turpinājumā). Izpildot tabulas norādījumus attiecīgā secībā var garantēt, ka iegūtā indikatora informācija būs ticama.

1. *Tabula. Indikatora aprēķina veikšana soli pa solim*

<i>N.p.k.</i>	<i>Veiktā darbība</i>	<i>Iegūtais produkts/rezultāts</i>
1.	<i>Tiek izveidota anketa, kuras jautājumi spētu radīt indikatoram nepieciešamos datus</i>	<i>Gatava anketa</i>
2.	<i>Nejauši tiek aptaujāti respondenti(Saulkrastu iedzīvotāji), aptverot iepriekš minēto teritoriju</i>	<i>Aizpildītas anketas</i>
3.	<i>Dati, kas ir iegūti no aizpildītajām anketām, tiek ievietoti MS Excel iepriekš izveidotā tabulā</i>	<i>MS Excel tabula ar iegūtajiem datiem</i>
4.	<i>MS Excel programmā tiek apstrādāti iegūtie dati – tiek aprēķināts katra jautājuma atbilžu varianta procentuālais īpatsvars no kopējā atbilžu skaita</i>	<i>Datu apkopojums, kas tiek izteikts procentos</i>
5.	<i>MS Excel programmā izveido grafiskos attēlojumus no iegūtajiem datiem, kas tiek attēloti sektora diagrammas formā</i>	<i>Viegli uzskatāms/ saprotams iegūto datu attēlojums</i>
6.	<i>Pamatojoties uz iegūtajiem grafiskajam diagrammām, tiek veikti secinājumi</i>	<i>Secinājumi, kas izriet no apkopoto datu analīzes</i>

1.6. Prasības, kas nepieciešamas rezultātu attēlošanai

Lai iegūtos datus būtu vieglāk un uzskatāmāk attēlot, tos būtu nepieciešams attēlot grafiskā veidā. Visērtāk un visuzskatāmāk tas būtu sektoru diagrammu veidā. Šajā gadījumā skaitliskie dati būtu pārveidoti procentu formā, tādējādi, izsakot iedzīvotāju viedokli no kopējā respondentu skaita.

Laika gaitā kad iegūtie dati jau būtu vairāku gadu periodā, tad šādus datus būtu vēlams atspoguļot stabiņa vai līniju diagrammā, tādējādi, sasaistot kopā attiecīga laika periodos iegūtos datus, kā arī būs iespējams novērot izmaiņas un ieskicēt tendences.

2. Indikatoru atskaite

Turpinājumā tiek aplūkota indikatoru atskaite, kas ir iepriekš aprakstītās metodes praktiskais demonstrējums.

2.1. Atslēgas ziņojums

Nosakot un izvērtējot iedzīvotāju informācijas ieguves veidus, kā arī sniegtās informācijas kvalitāti, tika iegūta informācija par Salacgrīvas iedzīvotāju informācijas ieguves veidiem un tās kvalitātes novērtējumu.

Lielākā daļa aptaujāto iedzīvotāju informāciju iegūst no izglītības iestādēm(18% aptaujāto), nākamais informācijas ieguves avots ir Salacgrīvas pašvaldības mājas lapa un NVO aktivitāšu laikā.

Iegūtās informācijas kvalitāte aptaujātie lielākā daļa raksturo kā gandrīz labu. Šādu vērtējumu deva 64% aptaujāto respondentu.

Izstrādātie indeksi parāda, ka galvenie informācijas ieguves avoti ir novadā esošās izglītības iestādes, Salacgrīvas pašvaldības mājas lapa un dažādas NVO aktivitātes. Kā arī lielākā daļa respondentu šo iegūto informāciju vērtē kā gandrīz labu.

2.2. Izmantotie datu avoti

Pētījums notika 2011. gada 3. un 4. novembrī, Salacgrīvas novada teritorijā. Kopumā tika aptaujāti 49 respondenti. Vienīgais datu avots indikatora izstrādē bija lauku studijās iegūtas iedzīvotāju aptaujas rezultāti. Anketēšana tika veikta šādās teritorijās – Salacgrīva, Svētciems, Ainaži, Kuiviži, Oltuži, Lāni. Jāatzīmē, ka iegūtā informācija tiek aplūkota visa novada kontekstā, un netiek izdalīta atsevišķi pa rajoniem. Dati tika iegūti no ²¹ darba.

Galvenie anketas jautājumi, kā rezultātā tika analizēts konkrētais indikators ir:

1. Kur Jūs pašvaldībā iegūstat aktuālo vides informāciju

Apskatu novada mājas lapu internetā	☐
Lasu "Salacgrīvas novada ziņas"	☐
Vietējā laikrakstā	☐
No domes amatpersonām	☐
No citiem iedzīvotājiem	☐

²¹ M.Kalniņa, M.Vanaga, I Grīnvalde; Vides pārvaldības vadlīnijas piekrastes pašvaldībai: Salacgrīvas novads; darba vadītājs: prof., Dr. R. Ernšteins; LU; Vides pārvaldības katedra, 2011.g.

- Bibliotēkā
- Sapulcēs
- No NVO aktivitātēm
- No izglītības iestādēm
- No uzņēmējiem
- No valsts iestādēm

2. Kā Jūs vērtējat pašvaldības sniegtās informācijas kvalitāti? *izvēlieties vienu atbildi*

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
-

Atbilžu varianti ir izkārtoti augoši, 10 baļļu vērtēšanas sistēmā. 1 balle norāda, ka sniegtā informācija ir ļoti sliktas kvalitātes, 5 balles – viduvējas kvalitātes informācija, savukārt – 10 balles nozīmē, ka sniegtā informācija ir ļoti labas kvalitātes.

2.3. Datu kopa, iegūtie rezultāti un izrietošie secinājumi

2. un 3. tabulā ir attēloti indikatora aprēķināšanas shēmas. Rezultātā ir iespējams izveidot skaitlisku tabulu, kurā skaitliskā formā ir izteikti aptaujas rezultāti.

2.tabula – respondentu informācijas ieguves avoti/kanāli

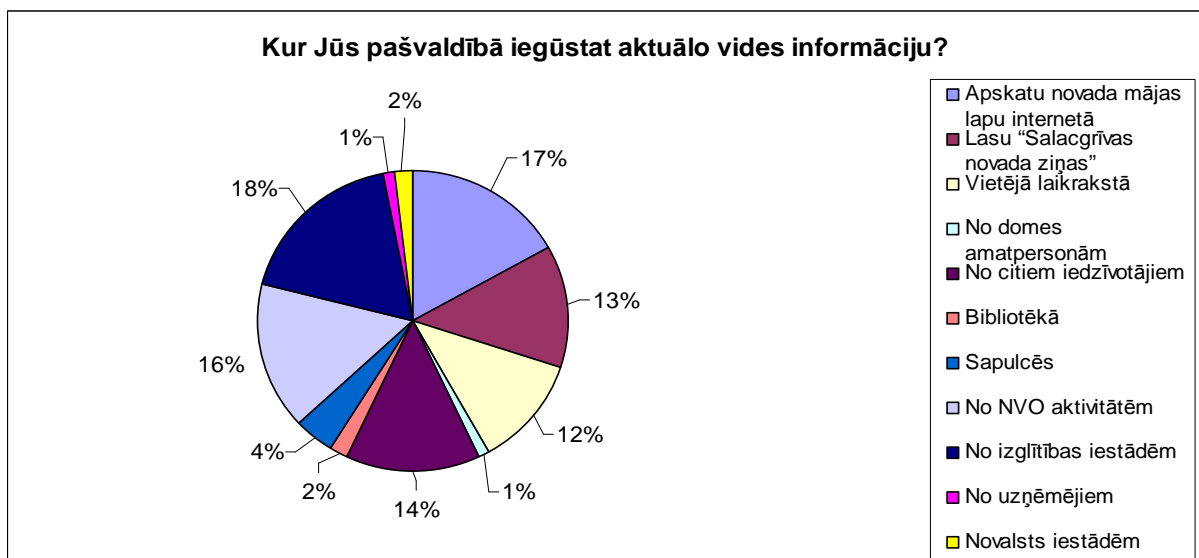
Kur Jūs iegūstat pašvaldībā aktuālu vides informāciju?	Atzīmējumu skaits attiecīgajam vērtējumam	Atbilžu skaits procentuāli (%)
Apskatu novada mājas lapu internetā	35	$35/100*49=17$
Lasu "Salacgrīvas novada ziņas"	28	$28/100*49=13$
Vietējā laikrakstā	25	$25/100*49=12$
No domes amatpersonām	2	$2/100*49=1$
No citiem iedzīvotājiem	28	$28/100*49=14$
Bibliotēkā	5	$5/100*49=2$
Sapulcēs	9	$9/100*49=4$
No NVO aktivitātēm	33	$33/100*49=16$
No izglītības iestādēm	38	$38/100*49=18$
No uzņēmējiem	3	$3/100*49=1$
Novalsts iestādēm	5	$5/100*49=2$
Kopā	146	100%

3.tabula – iegūtās informācijas kvalitātes novērtējums

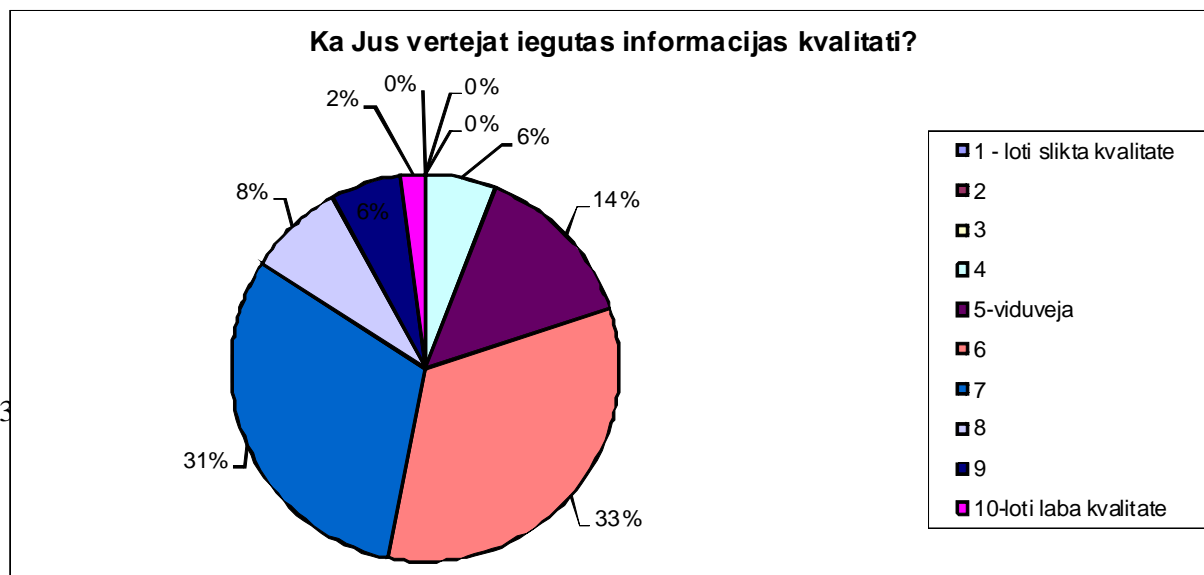
Kā Jūs vērtējat iegūto informācijas kvalitāti?	Cilvēku skaits, kas ir novērtējuši ar attiecīgo vērtējumu	Atbilžu skaits procentuāli (%)
1 Ļoti slikta kvalitāte	0	$0/49 \cdot 100 = 0$
2	0	$0/49 \cdot 100 = 0$
3	0	$0/49 \cdot 100 = 0$
4	3	$3/49 \cdot 100 = 6$
5	7	$7/49 \cdot 100 = 14$
6	16	$16/49 \cdot 100 = 33$
7	15	$15/49 \cdot 100 = 31$
8	4	$4/49 \cdot 100 = 8$
9	3	$3/49 \cdot 100 = 6$
10 Ļoti laba kvalitāte	1	$1/49 \cdot 100 = 2$
Kopā	49 vērtējumi	100 %

Tabulu saturošie dati, lai tie būtu vieglāk uztverami un analizējami, tika attēloti sektoru diagrammās.

2.tabulas saturošo datu attēlojums

3.tabulas saturošo datu attēlojums

Kā redzams 2.tabulas saturošo datu attēlojumā, lielākā daļa informācijas tiek iegūta no izglītības iestādēm, Salacgrīvas novada mājas lapas un dažādām NVO aktivitātēm. Mazāk informācija tiek gūta no vietējā laikraksta. Tādējādi, var apgalvot, ka informācija, ko iegūst iedzīvotāji, visbiežāk tiek iegūta neformālā veidā, nevis formālā. Tādējādi, var apgalvot, ka pašvaldībai būtu nepieciešams uzlabot esošos komunikācijas kanālus, lai šī plūsma būtu formālāka.

3.Tabulas saturošo datu attēlojums norāda, ka iegūto informācija respondenti vērtē kā gandrīz labu. 33% procenti respondentu novērtēja informāciju ar 6 ballēm, 31% - 7 ballēm. Tādējādi, var secināt, ka vairāk nekā puse aptaujāto ir gandrīz apmierināti ar iegūtās informācijas kvalitāti. Pozitīva iezīme ir tā, ka neviens respondents nenovērtē, ka šī informācija ir ļoti sliktas kvalitātes, tas nozīmē, ka ir nepieciešams pilnveidot un uzlabot komunikācijas avotus un informācijas plūsmu, nevis, strukturāli un krasi mainīt informācijas pasniegšanas *kultūru*.

Informācijas kvalitātes indeksu un iedzīvotāju biežākos informācijas ieguves kanālus būtu nepieciešams vērtēt katru gadu. Tādējādi, pašvaldība spētu veidot iekšējo datu bāzi par informācijas kvalitātes izmaiņām, kā arī iedzīvotāju informācijas ieguves paradumiem.

2.4. Datu un indikatora izvērtējums

Iegūto datu un indikatoru saturs ir pietiekami kvalitatīvs, lai tie spētu kalpot kā viens no palīgmateriāliem vai informācijas avotiem *Zaļā novada* deklarācijas rīcību politikas plānošanai un lēmumu pieņemšanai.

Tomēr, lai pašvaldība spētu kvalitatīvi izmantot šos datus, būtu nepieciešama šāda anketēšana dažādos laika periodos, piemēram – tūrisma sezonā, vai arī ziemas periodā. Tūrisma sezona ir būtiska, jo Salacgrīvā notiek viens no lielākajiem mūzikas festivāliem Baltijā „Positivus”, Ziemas periodā ir būtiski iegūt šādus datus, jo iedzīvotāji vairāk uzturas telpās.

Izmantotā literatūra

- A.Roga, A. Lontone, A.Kadurina; Vides pārvaldības vadlīnijas piekrastes pašvaldībai: Salacgrīvas novads; darba vadītājs: prof., Dr. R. Ernšteins; LU; Vides pārvaldības katedra, 2011.g.
- Kauliņš J., Indikatori teritorijas ilgtspējības pārvaldībā. Mācību kurss vides pārvaldības studentiem un pašvaldību speciālistiem; Salacgrīvas novads 2011, 75 lpp
- M.Kalniņa, M.Vanaga, I Grīnvalde; Vides pārvaldības vadlīnijas piekrastes pašvaldībai: Salacgrīvas novads; darba vadītājs: prof., Dr. R. Ernšteins; LU; Vides pārvaldības katedra, 2011.g

Zaļā biroja koncepcijas realizācijas indikators

1. INDIKATORA PAMATOJUMS

Salacgrīvas novada pašvaldības pārvaldes kā viena no videi draudzīgā rīcībām tiek piedāvāta „zaļā biroja” koncepcijas īstenošana. Videi draudzīgas rīcības ieviešana pašvaldības ikdienas praksē kā raksturojošā indikatora pētījums, tika izvēlēts izstrādāt indikatoru: „Zaļa biroja koncepcijas ieviešana”.

Tā kā indikators tiek skatīts Salacgrīvas municipālās vides pārvaldībā, pašvaldības ikdienas darbā, tas tiek definēts kā: pārvaldības indikators, kas ilustrē „zaļā biroja” koncepcijas ieviešanu un attīstības faktorus, un ar tā palīdzību Salacgrīvas pašvaldības dome un pārvaldībā esošās iestādes var iegūt priekšstatu par koncepcijas realizācijas virzību un kontrolēt ieviešanas procesu attiecību uz sākuma nosacījumiem, kas ir definēti „zaļā biroja” koncepcijas princīpos. „Zaļā biroja” koncepcija balstās uz sekojošām darbībām, kuras jāīsteno pašvaldības ikdienas darbā:

- ✓ Energoetaupīgu elektroierīču un energoefektīva apgaismojuma lietošana.
- ✓ Apkures, ventilācijas un dzesēšanas (kondicionēšana) iekārtu efektīva lietošana.
- ✓ Papīra taupīšana.
- ✓ Biroja mēbeļu atbilstošu iegāde.
- ✓ Ūdens patēriņa samazināšana.
- ✓ Pārtikas ilgtspējīgs patēriņš.
- ✓ Transporta ilgtspējīgu patēriņš.
- ✓ Atkritumu šķirošanu pašvaldība iestādēs

Dotais indikators sniedz sekojošu informāciju:

- ✓ Kādus „zaļā biroja” koncepcijas ieviešanas princīpus īsteno Salacgrīvas pašvaldība domē un struktūrvienībās.
- ✓ Vai Salacgrīvas pašvaldībā „zaļā biroja” koncepcija ir ieviesta ikdienas darbībā.

Līdz ar to, var iegūt nepieciešamo informāciju par iepriekšminētiem jautājumiem un secināt galvenās tendences un reālās „zaļā biroja” realizācijas iespējas, kā arī iegūt informāciju par iegūtajiem uzlabojumiem. Rezultātā, dotais indikators atspoguļo pašreizējo situāciju un problēmu identificēšanu esošajā stāvoklī Salacgrīvas novadā un atspoguļo lēmumu virzīšanas iespējas stratēģiskajā līmenī, kas virzīts uz noteiktu plānošanas mērķi.

2. DATU AVOTI INDIKATORA APRĒĶINĀŠANAI

Dotajā situācijā pētot „zaļā biroja” koncepcijas īstenošanu Salacgrīvas pašvaldības iestādēs, nācās sastapties ar informācijas trūkumu un atbilstošās anketas trūkumu, lai veiktu kvalitatīvu indikatora izstrādi un tā analīzi. Ir iegūta tikai virspusēja informācija par realizējamām videi draudzīgām rīcībām pašvaldības iestādēs. Ir iegūti dati, kas atspoguļo tās rīcības, ko pašvaldības iestādes veic: papīra šķirošana, papīra taupīšana, energotaupīgu elektroierīču un energoefektīva apgaismojuma lietošanu ikdienā. Nav iegūti skaitliski dati par visiem „zaļā biroja” principu īstenošanas nosacījumiem, jo pašvaldības iestādēs nebija pieejama informācija par energoefektīvo lampu un citu principu pielietošanu salīdzinājumā pa gadiem, kā mainās lietošanas intensitāte. Nav pašvaldībā veikti aprēķini par papīra reāliem ietaupījumiem pa mēnešiem, pēc tā, kad pašvaldībā tika ieviesta e-dokumentu aprīte.

Indikatoram „Zaļa biroja koncepcijas ieviešana”, aprēķina metodika balstās uz kvantitatīvā novērojuma un tiešās intervijas metodes būtību. Konkrētā gadījuma tiek veikti novērojumi Salacgrīvas novada iestādēs un intervijas ar Salacgrīvas novada iestāžu darbiniekiem ar mērķi noskaidrot „zaļā biroja” koncepcijas principu realizāciju pašvaldības domē un struktūrvienībās. Nepieciešams iegūt priekšstatu par to, cik daudz „zaļā biroja” principi tiek īstenoti pašvaldības domē un struktūrvienībās, lai definētu kādi principi ir jāievieš, lai pašvaldība pilnībā varētu „zaļā biroja” koncepciju integrēt pašvaldības darbā.

Novērojumi tika veikti Salacgrīvas novada iestādēs: Salacgrīvas novada domē, Ainažu pilsētas pārvaldē, Liepupes novads pārvaldē, Salacgrīvas vidusskolā, pirmsskolas izglītības iestāde „Vilnītis” un Salacgrīvas bibliotēkā. Kā arī divās valsts iestādēs: Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, Vidzemes reģiona brigādes, Limbažu daļas, Salacgrīvas posteņi un Limbažu rajona policijas pārvaldes, Salacgrīvas policijas iecirknī.

Izvērstis pamatojums – “Ko varam uzzināt no indikatora?”:

Novērojumu un intervēšanas mērķis bija iegūt informāciju par reālām videi draudzīgām rīcībām Salacgrīvas novada pašvaldības domē un struktūrvienībās, kas tiek veiktas „zaļā biroja” koncepcijas ietvaros.

Prasības datu pārklājumam un izšķirtspējai telpā un laikā:

Izstrādājot aprēķina indikatora metodiku, par telpisko piesaisti tika izvēlēta Salacgrīvas novada visa teritorija, kurā telpiski sīkākā vienība (datu telpiskā izšķirtspēja) – ir Salacgrīvas novada pašvaldības administratīvā teritorija un tās daļas: Salacgrīva, Ainaži un Liepupe, kur tiks apskatītas novada iestādes. Savukārt indikatora pārklājums laikā balstās uz 2011. gadā realizētajām videi draudzīgām rīcībām, kas var raksturot „zaļā biroja” principu īstenošanu.

3. INDIKATORA ATSKAITE

3.1. Atslēgas ziņojums

Indikators – „zaļā biroja” principu realizācija, tikai daļēji attēlo Salacgrīvas novada pašvaldībā uz doto brīdi ieviestie principi, lai pilnībā varētu pašvaldības pārvaldībā integrēt ”zaļo biroja” koncepciju. Priekš detalizētāka indikatora izstrādes ir nepieciešams iegūt precīzākus analizējamus datus, kas atspoguļo „zaļā biroja” ieviešanu un veiktās darbības, lai rezultatīvais indikators būtu realizēts, un koncepcija ieviesta praksē. Tomēr kopumā var secināt, ka Salacgrīvas pašvaldība ir iesākusi darbu pie „zaļā biroja” koncepcijas īstenošanas, bet to darījusi citu mērķu vadīta. Pašvaldība nav savā ikdienas darbībā noteikusi „zaļā biroja” koncepcijas īstenošanu, bet tā kā pētījuma ietvaros tika konstatēta koncepcijas principu īstenošana, pašvaldībai ir „izdevīgi” šo koncepciju iestrādāt savā ikdienas darbībā, kas nodrošinās videi draudzīgu rīcību ikdienā, kā arī dotā koncepcija var kalpot kā marketinga un atpazīstamības instruments.

3.2. Indikatora tehniskais novērtējums

Izgūtais rezultāts tikai daļēji ilustrē izvēlēto indikatoru, jo indikators ir jūtīgs pie nosacījuma, ja indikatora mērīšanas procesā nav iegūti visi dati, kā rezultātā iegūtā informācija ir nepilnīga. Intervēšanas un novērojumu procesā ierobežotā laika dēļ netika intervēti visi Salacgrīvas iestāžu pārstāvji, līdz ar to netika pilnībā apzināta visa nepieciešamā informācija priekš indikatora izstrādes. Indikators izmantojams saistībā ar citiem Salacgrīvas pašvaldības videi draudzīgas rīcības parametriem, kas mēra šo indikatoru, kā arī citiem indikatoriem, kas raksturo pašvaldības videi draudzīgas rīcības ikdienas darbā.

4. APRĒĶINU SHĒMA

Tā, kā pētījuma ietvaros iegūtie dati tikai atspoguļo daļu no īstenotajiem „zaļā biroja” koncepcijas principiem, lai iegūtu detalizētus datus par dotās koncepcijas ieviešanu praksē ir nepieciešams izveidot **novērtējošu tabulu**, kur tiktu iegūti dati par principu realizācijas pakāpi. Pētījuma autore piedāvā pašvaldībai indikatora izstrādes procesā izveidot novērtējošu anketu, kas sastāvētu no doto principu analizējamiem apgalvojumiem, kur principa realizācijas gadījumā tiek veikta atzīmē (skat. 4.1. tabulu)

4.1.Tabula. Novērtējošā tabula

Nr.p.k	Pašvaldības iestāde	Zaļā biroja princips	Ieviest pašvaldības pārvaldes ikdienas darbā	Nav ieviest pašvaldības pārvaldes ikdienas darbā
1.	Salacgrīvas novada dome	Energotaupīgu elektroierīču un energoefektīva apgaismojuma lietošanu.	x	
		Apkures, ventilācijas un dzesēšanas (kondicionēšana) iekārtu efektīva lietošanu.		x
		Papīra taupīšanu.	x	
		Biroja mēbeļu atbilstošu iegādi.		x
		Ūdens patēriņa samazināšanu.		
		Pārtikas ilgtspējīgs patēriņš.		x
		Transporta ilgtspējīgs patēriņš.		x
2.	Ainažu pilsētas pārvalde	Atkritumu šķirošanu	x	

Kā redzams tabulā, katrai Salacgrīvas pašvaldības iestādei tik veikts novērtējums par katru no „zaļā biroja” koncepcijas punktiem. Lai objektīvi varētu novērtēt „zaļā biroja” koncepcijas īstenošanu ir nepieciešams izstrādāt katra principa aprakstošo daļu, kas var norādīt, ka konkrētais princips īstenots. Ir jānodedinē, kad var uzskatīt, ka apkures, ventilācijas un dzesēšanas (kondicionēšana) iekārtas tiek efektīvi lietotas, atsaucoties uz vides pārvaldības ilgtspējīgas pārvaldības principiem. Pašvaldībai ir jārealizē jeb jāievieš ikdienas darbā visi „zaļā biroja” principi, lai koncepciju varētu pilnībā integrēta zaļā novada attīstībā. Ir jāapzin vai pašvaldībā ieviešot e-dokumentu apriti ietaupa papīru, kāds ir reālais papīra ietaupījums salīdzinot ar situāciju iepriekš, kad nebija ieviesta e-dokumentu aprite. Ir nepieciešams indikators, kas norādīs uz finanšu ietaupījumu papīra iegādei. Turpmāk ir nepieciešams pašvaldībā ieviest regulāru datu uzskaiti – piem. finanšu resursu patēriņš papīram mēnesī., kas pēc vismaz gada apsekošanas sniegtu reālu pārskatu, kādus resursus pašvaldība ir ietaupījusi ieviešot „zaļā biroja” koncepciju ikdienas darbā.

Pētījuma autore iesāka šīs koncepcijas analīzi Salacgrīvas pašvaldībā, pieskaroties „redzemākajām” videi draudzīgām rīcībām, un veica novērtējumu, kas pašvaldībā tiek īstenotas „zaļā biroja” koncepcijas ietvaros.

Tā, kā pētījuma ietvaros tika veikta daļa pētījuma „zaļā biroja” koncepta ietvaros, pētījuma autore sniedz apskatu uz iegūtu **datu apstrādes shēmu**.

Iegūto datu apstrādes shēma ir attēlota tabulā (skat. 4.2. tabulu) sadaļā „N.p.k.” – ir noteikts aprēķinu shēmas solis, bet sadaļā „darbība” tiek aprakstīta interviju aprēķinu apstrāde un apkopšana, savukārt sadaļā „produkts” – ir definēts iegūtais katra soļa rezultāts.

4.2.Tabula. Aprēķinu shēma

N.p.k.	Darbība	Produkts
1.	Intervijas ar pašvaldību iestāžu pārstāvjiem	Intervijas
2.	Intervijas dati tika ievadīti MS Excel tabulā	MS Excel tabulā ar datiem
3.	Visu iegūto intervijas datu apkopojums MS Excel tabulā	MS Excel tabula ar apkopotiem datiem
4.	Iegūto datu analīze	Datu apkopojums
5.	Grafisko diagrammu izveide, izvelkot datus no MS Excel tabulas	Apkopoto datu grafiskas attēlojums
6.	Secinājumu definēšana, pamatojoties uz grafiskā diagrammām	Apkopoto datu secinājumi

5. IEGŪTIE REZULTĀTI

Intervējamo atlases princips tika ievērots balstoties uz pētījuma mērķi. Jautājuma mērķis bija noskaidrot kādi „zaļā biroja” koncepcijas principi pašlaik pašvaldībā jau tiek īstenoti. Attiecībā uz „zaļā biroja” koncepciju intervējamiem tika uzdots jautājums: kādas ir veicamās videi draudzīgās rīcības Jūs iestādē? Tika intervēti 5 Salacgrīvas novada pašvaldības iestāžu pārstāvji un divi valsts institūciju pārstāvji, bet Ainažu un Liepupes pārvaldēs veikti novērojumi (skat. 5.1. tabulu).

5.1.Tabula. Intervēto personu saraksts

Pašvaldība iestādes pārstāvis	Valsts institūcijas pārstāvis
Jānis Cīrulis Salacgrīvas novada domes izpilddirektors	Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests , Vidzemes reģiona brigāde, Limbažu daļa, Salacgrīvas posteņa pārstāvis.
Ojārs Liedeskalniņš Salacgrīvas novada domes darba aizsardzības, ugunsdrošības, civilās aizsardzības speciālists	Limbažu rajona policijas pārvalde, Salacgrīvas policijas iecirkņa pārstāvis.
Tatjana Kondračuka Salacgrīvas vidusskola - pārzinis saimnieciskajā jomā.	
Valentīna Jēkabsone Pirmsskolas izglītības iestādes „Vilnītis” iestādes vadītājas vietniece saimnieciskajā jomā.	
Gunta Zeme Salacgrīvas novada Salacgrīvas bibliotēkas vadītājas vietniece	

Kā redzams tabulā, intervēti gan valsts, gan pašvaldības iestāžu vadītāji tika ar mērķi salīdzināt kā videi draudzīga pārvaldība tiek īstenota Salacgrīvas pašvaldības iestādēs un valsts iestādēs. Tiek analizēta tieši papīra šķirošana novada iestādēs tāpēc, ka galvenais atkritums, kas rodas biroja tipa darba vietās ir papīrs.

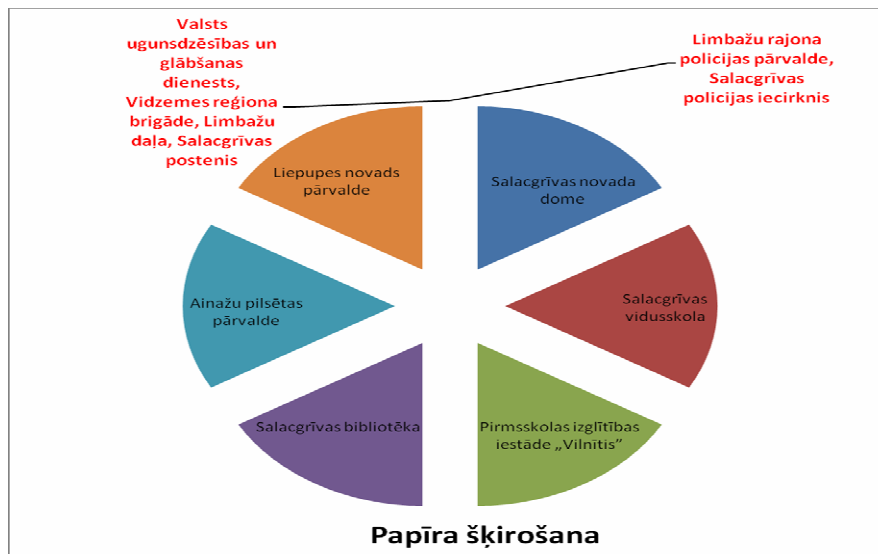
Analizējot jautājumu, vai Jūsu iestādē tiek īstenotas **papīra šķirošana** kā viena no „zaļā biroja” koncepcijas principiem, kurās iestādēs šķiro papīru un kurās nē, dati ir attēloti telpiskā sektordiagrammā izceļot galveno sektoru (skat.att.5.1.).

5.1.att. Papīra šķirošana Salacgrīvas novada domē un tās stuktūrvienībās

Kā redzams attēlā, no **apsekotajām** iestādēm gandrīz visas veic papīra šķirošanu. No apsekotajām, tikai divas iestādes neveic paīra šķirošanu.

Tālāk analizējot, kādas iestādēs un kādēļ veic vai neveic papīra šķirošanu, iegūtie dati tiek attēloti attēlā, kur parādās, kurās iestādēs tiek šķirts papīrs kurās nē. (skat.att.5.2.).

5.2.att. Kurās iestādēs šķiro atkritumus?

Kā redzams attēlā, tikai Salacgrīvas pašvaldības iestādēs tiek šķirts papīrs, bet valsts iestādēs, tas netiek darīts. Tā kā iegūtie dati atspoguļo papīra šķirošanu novērotajās iestādēs, bet pašvaldībā ir vairāk iestādes, tad apsekojot visas pašvaldības iestādes, dati var atšķirties no attēlotajiem, bet veicot pētījumu tika noskaidrots, ka Salacgrīvas novada domes viens no nostādījumiem ir šķirot papīra katrā pašvaldības iestādē, ir noslēgts līgums ar ZAOO, tiek veikta papīra atkritumu savākšana, līdz ar to novērotajās iestādēs ir izvietot papīra šķirošanas konteiners. Lai iegūtu pilnīgus datus ir jāapseko visas pašvaldības iestādes. Attiecībā uz Salacgrīvas novada valsts iestādēm, kas tika novērotas un veiktas intervijas, tajās netiek veikta papīra šķirošana, tas varētu būt skaidrojams ar to, ka valsts iestāžu nostāja atšķiras no pašvaldības nodomiem vides ilgtspējīgas pārvaldības kontekstā. Valsts iestādēs netiek domāts par videi draudzīgām rīcībām ikdienas darbā.

Pētījuma ietvaros novērotajās iestādēs tika pētīts arī **papīra taupīšanas** iespējas. Kā tika noskaidrots, Salacgrīvas pašvaldības iestādēs ir ieviesta **e-dokumentu aprīte**, kas būtiski samazina papīra patēriņu. Kā arī nodaļu vadītājiem ir piešķirts **e-paraksts**, kas ļauj dokumentus parakstīt elektroniski, līdz ar to dokumentu aprīte var notiek ē- vidē, kas būtiski var ietaupīt papīra patēriņu.

Attiecībā uz energotaupīgu **elektroierīču un energoefektīva apgaismojuma lietošanu** pašvaldības iestādes piekopo šo ierīču izmantošanu. Visur, kur tas ir iespējams, tiek lietotas energoefektīvās spuldzes gan Salacgrīvas domē, gan skolās, bērnudārzos, bibliotēkas

u.c. Bet diemžēl nav pieejami dati, cik gadā tiek nopirkta energoefektīvās spuldzes un kādu finansiālo ietaupījumu sniedz šo energoefektīvo spuldžu un tehnikas lietošana, lai varētu analizēt indikatora rezultatīvos rādītājus.

Līdz ar to var teikt, ka pašvaldībā ir ieviesusi dažus no „zaļā biroja” koncepcijas principiem, līdz ar to ieviešot atlikušos principus, Salacgrīvas pašvaldība ikdienas darbā var ieviest „zaļo biroja” koncepciju.

5.1. GALVENIE REZULTĀTI

Izvērtējot indikatora aprēķinu rezultātus var secināt, ka Salacgrīvas pašvaldība uz doto brīdi realizē atsevišķus „zaļā biroja” koncepcijas principus, līdz ar to, lai pilnībā integrēto koncepciju ir nepieciešams realizēt visas videi draudzīgās rīcības, kas ir saistītas ar „zaļā biroja” koncepciju. Ieviešot „zaļā biroja” koncepciju pašvaldībā, šī koncepcija pašvaldībai varētu kalpot kā mārketinga instruments, kas kalpotu kā zaļi domājošās pašvaldības labās prakses piemērs. No indikatora iegūtos datus var izmantot pašvaldības plānošanas dokumentu izstrādē un iekļaujot šo principu zaļā novada deklarācijā. Indikators sniedz informāciju par Salacgrīvas pašvaldības pārvaldes veicamajām videi draudzīgām rīcībām ikdienā, kas var neveicināt ilgtspējīgu vides attīstību. Tomēr, lai vērotu kopējo tendenci „zaļā biroja” koncepcijas ieviešanas procesā, ir nepieciešams veikt veiktu indikatoru novērtējumu, lai izsecinātu kopējo koncepcijas īstenošanas virzību un ieguvumus no „zaļā biroja” koncepcijas ieviešanas.

IZMANTOTIE LITERATŪRAS AVOTI

1. Kauliņš J.(2011). *Indikatori teritorijas ilgtspējības pārvaldībā*. Mācību kurss vides pārvaldības studentiem un pašvaldību speciālistiem.
2. **Latvijas Ilgtspējīgas attīstības indikatoru pārskats 2006:**
<http://www.meteo.lv/public/28671.html>
3. **Environmental Indicators in Latvia 2002:**
http://www.meteo.lv/produkti/soe2002_eng/
4. Nira Ramachandran, Monitoring Sustainability: **Indices and Techniques of Analysis**. Vedams eBooks Ltd.: 2000. 200p.
5. Maureen Hart. Sustainable **Measures**. <http://www.sustainablemeasures.com>;
6. Maureen Hart, Guide to Sustainable Community Indicators. Hart Environmental Data: 1999. 202p.
7. Sustainable development in the European Union. (2009). **Monitoring report of the EU sustainable development strategy**. Eurostat Books.
8. **The QualityCoast programme in 2011**. <http://www.qualitycoast.net/>
9. <http://www.deduce.eu/>
10. http://www.gobcan.es/cmayerot/interreg/indice/observatorio_macaronesia/en/macaronesia/index.html

Latvijas Universitāte
Ekonomikas un vadības fakultāte
Vides pārvaldības katedra
MSP „Vides pārvaldība”

Studiju kurss „Vides pārvaldības sistēmas”

**„Vides pārvaldības vadlīnijas piekrastes pašvaldībai:
Salacgrīvas novads”**

Sektortēma: Ilgtspējīga pilsētvide

Kursa docētājs: prof. R. Ernšteins

Autori: Sabīna Segale
Antra Pētersone
Grupa: ViPa 18

Darbs iesniegts katedrā: 09.01.2012.

SATURS

1. P1 AUDITS.....	3
1.1. APKAIMJU ĪSS RAKSTUROJUMS	4
1.2. POZITĪVIE SASNIEGUMI:.....	6
1.3. PROBLĒMU PRIORITĀRS SARAKSTS.....	6
2. P2 POLITIKA.....	9
2.1. VĒRTĪBAS, NODOMI UN POLITIKAS MĒRĶIS.....	9
2.2. POLITIKAS PAMATPRINCIPI:.....	10
3. P3 POLITIKAS PLĀNOŠANA.....	12
3.2. PRIEKŠNOSACĪJUMI UN RESURSU NODROŠINĀJUMS.....	13
4. P4 RĪCĪBU PROGRAMMĒŠANA.....	16
4.1. RĪCĪBAS PROGRAMMAS IETVARA UN SATURA PRIEKŠLIKUMS.....	16

IZMANTOTO TERMINU SKAIDROJUMS

Ilgtspējīga pilsētvide – apdzīvotās vietu sociālās un fiziskās vides attīstība, kas „nodrošina šodienas vajadzību apmierināšanu, neradot draudus nākamo paaudžu vajadzību apmierināšanai”¹. Lai tiktu ņemti vērā visi būtiskākie ilgtspējīgas un veselīgas pilsētvides aspekti, novada apkaimes tika vērtētas un analizētas pēc D.Farr piedāvātās struktūras. Ilgtspējīgas attīstības principi:²

- a) nodrošināt apkaimēs daudzveidīgu mājokļu, sociālās infrastruktūras un atpūtas iespējas un izvēles, kas piemērotas katram dzīves posmam;
- b) radīt staigāšanai ērtas un patīkamas apkaimes;
- c) veicināt mērķgrupu sadarbību;
- d) veicināt unikālu un pievilcīgu atsevišķu vietu un kopējā tēla veidošanu;
- e) nodrošināt pilsētā dažādus zemes lietošanas veidus;
- f) saglabāt atvērtu publisko telpu atvētos laukumus (klajumus), dabisko skaistumu un kritiskās ainavu teritorijas;
- g) nodrošināt dažādas pārvietošanās iespējas;
- h) stiprināt un balstīt attīstību uz šobrīd pastāvošajām apkaimēm un to iedzīvotājiem;
- i) attīstīt blīvu apbūvi (kompakta attīstība).

Lai atsegtu Salacgrīvas novada specifiku, papildus iepriekš minētajiem ilgtspējīgas attīstības principiem papildus uzmanība tika pievērsta arī *piekrastei, materiālajam un nemateriālajam kultūras mantojumam*.

Apkaimes – „piemērota lieluma apdzīvota vide, kam ir sava apkalpe, identitāte un raksturs, kas izriet no apbūves veida, fiziskajām robežām, ainavas un iedzīvotāju kopības izjūtas”³. Darba kontekstā apskatītās apkaimes (pilsētas un ciemi): Salacgrīva, Ainaži, Svētciems, Vecsalaca, Liepupe, Jelgavkrasti, Tūja un Lembuži.

1 ANO Pasaules Vides un attīstības komisijas ziņojumā “Mūsu kopējā nākotne”, 1987

² Farr, D. Sustainable Urbanism: Urban design with nature. John Wiley & Sons, 2007. 304 p.

³ Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta skaidrojums: <http://www.sus.lv/info/apkaimes>

P1 AUDITS

Lauka studiju laikā tika novērtēta pilsētvide šādās Salacgrīvas novada apkaimēs: Salacgrīvā, Svētcīemā, Vecsalacā (Salacgrīva ar lauku teritoriju), Liepupē, Jelgavkrastos, Tūjā, Lembužos (Liepupes pagasts) un Ainažos. Apsekojot apkaimes konstatētas pozitīvās un negatīvās iezīmes, veiktas pilsētvides analīzes. Veikta pilsētu raksturīgo skatu punktu/objektu fotofiksācija ar mērķi izveidot un izanalizēt raksturīgās panorāmas.

1.1. APKAIMJU ĪSS RAKSTUROJUMS

Kopīgās apkaimju iezīmes

Rekonstruētas ir atsevišķas daudzdzīvokļu mājas, to pagalmi lielākoties ir minimāli vai nav vispār labiekārtoti. Privātmāju ēku apsaimniekošana un pagalmu labiekārtošana ir dažādas kvalitātes, kas atkarīga no pašu iedzīvotāju iniciatīvas un iespējām.

Atsevišķās ielās nav vai nav kvalitatīvā cietā ieseguma, nav vai nav pietiekoši izvietots ielu apgaismojums. Velosipēdistu ceļu un novietņu trūkums apkaimēs un starp tām ietekmē gan iedzīvotāju skaitu, kas lai pārvietotos izmanto velosipēdus un citus nemotorizētus transporta līdzekļus, bet arī pazemina drošu pārvietošanos tiem, kas tos izmanto.

Apkaimēs ir vairākas ražošanas, komerciteritorijas, kas ir sliktā stāvoklī vai pamestas (Tūja, Liepupe) un degradē pilsētvidi, raisa iedzīvotājiem nepatīkamas izjūtas un piesārņo augsni.

Nepietiekoši tiek izmantotas iespējas apskatīt novada skaistās ainavas un radīt tām sabiedrībai ērtu un dabai nekaitīgu pieeju (skatu platformas un torņi, takas, soliņu izvietošana pie skaistākajiem skatiem u.c.). Apkaimēs (izteikti ciemos) trūkst labiekārtotu skvēru, aktīvās un pasīvās atpūtas vietu, interesantu dizaina objektu.

Salacgrīva

Krustojoties valsts autoceļam A1 un Salacas upei, Salacgrīva tiek sadalīta četrās daļām, kas rada apgrūtinājumus pilsētas vienmērīgai attīstībai un apgrūtina pārvietošanos starp šīm pilsētas daļām. Gan iedzīvotāju, gan domes darbinieku atbildes dalās, vai pilsētas centrs ir novada domes, TIC apkārtnē vai pārupē. Centram būtu jābūt pilsētas kodolam kā četru pilsētas daļu vienojošam faktoram, taču Salacgrīvā tas ir grūti identificējams.

Iebraucot Salacgrīvā no Rīgas puses, pirmo vizuālo iespaidu par pilsētu rada ne visai pievilcīgās rūpniecības un komerciteritorijas. Cauri Salacgrīvai vedošais Vidzemes/Viļņu ielas koridors (valsts autoceļš A1) satur atsevišķus pievilcīgus akcentus (baznīcas, Salacas ainava, pieminekļi, apgleznotā siena), tomēr ne visas ēkas un to pieguļošās teritorijas ir kvalitatīvi

apsaimniekotas un vizuāli pievilcīgas, kas negatīvi ietekmē kopējā ainavu. Ņemot vērā valsts autoceļa blīvo satiksmes intensitāti, galvenā iela ir trokšņaina, blīvā satiksme intensitāte rada nedrošības sajūtu.

Pievilcīgs apbūves rajons ir TIC un Rīgas ielas apkaimē, kā arī ap laukumu Pērnavas ielas galā. Privātmāju rajonos abās Salacas pusēs mazajām ielām lielākoties nav kvalitatīva cietā ieseguma, savukārt privātmāju un to pagalmu teritoriju kvalitāte ir dažāda, atkarīga no mājas iedzīvotājiem. Vairākas daudzdzīvokļu mājas ir renovētas.

Agrāk pilsētu apstādījumu apsaimniekošanu veica Salacgrīvas komunālais serviss, šobrīd lai būtu izdevīgāk tika noslēgts līgums ar privāto sektoru (firmas, kas veic apstādījumu apsaimniekošanu). Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem pilsētvides apstādījumu budžets samazinājies no 60 000 Ls uz 20 000 Ls ar ko pietiek tikai galvenajiem apsaimniekošanas darbiem, tādēļ jauni apstādījumi pilsētā nav paredzēti. Pēc novērojumiem būtiska jauni apstādījumi nav nepieciešami, tie ir vajadzīgi parkos un ielu apstādījumos, kurus nepieciešams atjaunot un pilnveidot, piemēram, Melnalkšņu parkā, gar ceļu trokšņa līmeņa un putekļu daudzuma samazināšanai, kā arī atsevišķiem atsvaidzinošiem akcentiem pilsētā. Iedzīvotājus apmierina apstādījumu daudzums, pašvaldībā saņem sūdzības par neattīrītiem grāvjiem, kas pasliktina pilsētvides izskatu.

Intervijās un vērtējot Salacgrīvas pilsētvidi, netika konstatēts, kādas konkrētas darbības tiek veiktas, lai nodrošinātu Zaļā novada deklarācijā definēto veselīgo un ilgtspējīgo pilsētvidi, šķiet, ka to nodrošina dabas faktori - jūra un mežs. Salacgrīvas novada izpilddirektora izpratnē instrumenti, kas nodrošina ilgtspējīgu pilsētvidi ir veiksmīgas fiskālās politikas rezultāts. Pēc viņa domām ilgtspējīga pilsētvides attīstība tiks nodrošināta, kad iedzīvotāji varēs samaksāt IIN un NĪ nodokļus, kuras segtu visas izmaksas tālākai pilsētas attīstībai un uzturēšanai. Taču ilgtspējīgas pilsētvides nodrošināšanai nepietiek vien ar ekonomiskās situācijas uzlabošanu un darba vietu nodrošināšanu novadā. Pilsētvides pievilcīguma nodrošināšanai ir nepieciešams veikt vairāku ēku renovāciju un siltināšanu, kas uzlabos iedzīvotāju veselību (stabilizējot mājas mikroklīmu). Novadā konstatēts speciālistu trūkums, kā rezultātā renovācijas un siltumenerģiju pasākumi aizņem ilgu laiku. Iedzīvotājiem pietrūkst iniciatīvas un līdzekļu, lai uzsāktu nepieciešamo renovācijas pasākumu īstenošanu.

Ainaži

Ainaži ir lineāra, tomēr kompakta un pievilcīga pilsēta. Taču daudzi garāmbraucēji pilsētai tiešām var pabrukt garām, jo pirms iebraukšanas ceļa pilsētā autoceļa A1 ainavā dominē un iebraukšanu aizsedz ātrās ēdināšanas uzņēmums „Hesburger”.

Pilsētā ir saglabājusies skaista koka arhitektūras ēkas, diemžēl dažas no tām, piemēram, Veides nams netiek pienācīgi apsaimniekotas, lai tās saglabātu arī nākamajām paaudzēm. Tas rada ne tikai negatīvu akcentu pilsētvidē, bet arī rada drošības risku mājās dzīvojošajiem.

1.2. POZITĪVIE SASNIEGUMI:

- Aktīva un mūsdienīga novada domes darbība;
- Deklarācijas par Zaļo novadu apstiprināšana;
- Saglabāts raksturīgais un Latvijas iedzīvotājiem plaši atpazīstamais Ainažu pilsētas tēls, kas asociējas ar Krišjāni Valdemāru un Jūrskolu;
- Kompakta un sakopta un Ainažu pilsētvide;
- Realizētie investīciju projekti;
- Aktīva un pašvaldības atbalstīta NVO darbība, kas realizējas apkaimju labiekārtošanā un dažādu pasākumu rīkošanā;
- Jaunu laukumu un objektu veidošana pilsētvidē (Salacgrīvas bērnu rotaļu laukums ar vēja ģeneratoriem un saules kolektoriem, vides dizaina objekts pie Salacgrīvas TIC – velosipēds ar putnu būrīšiem, Ainažu bērnu rotaļu laukums u.c);
- Liepupes muižas kompleksa uzsāktais atjaunošanas process;

1.3. PROBLĒMU PRIORITĀRS SARAKSTS

1. Novads veidojies apvienojot trīs administratīvās vienības, kuras ģeogrāfiski un sociāli ir nosacīti nošķirtas – Liepupes pagasta apkaimes (Liepupe, Jelgavkrasti, Tūja, Lembuži) atrodas pašos novada ziemeļos tālu no administratīvā centra, savukārt Ainažu un lauku teritorijas apkaimes (Ainaži, Mērnietki) neizjūt piederību Salacgrīvas novadam ne ģeogrāfiski, ne sociāli, turklāt Ainažu un Salacgrīvas iedzīvotāju starpā ir pat zināma sāncensība.
2. Apkaimēs nav pilnībā nodrošināti iedzīvotājiem nepieciešamie aktīvās un pasīvās atpūtas laukumi un infrastruktūra – labiekārtoti skvēri, sporta laukumi, peldvietas. Nepilnīgs esošo skvēru, parku un laukumu labiekārtojums un līdz ar to – nepilnīga to funkcijas izmantošana;
3. Neizteikts un neraksturīgs novada ciemu tēls, nereprezentatīvas publiskās teritorijas, raksturīgu vietu, akcentu un dizaina objektu ierobežots izvietojums apkaimēs;
4. Salacgrīva ir novada administratīvais centrs un lielākā pilsētā, līdz ar to arī kompleksāka pilsētvide – Salaca un autoceļš A1 pilsētu nosacīti sašķēļ četrās daļās. Šobrīd pilsētai ir fragmentāra struktūra. Nepieciešama visu četru pilsētas daļu līdzvērtīga attīstība (ielas, ietves, veloceļņi, atpūtas vietas, akcenti), sasaistes veidošana un pilsētas centra kā vienojošā faktora akcentēšana;

5. Ielu un ceļu koridoru seguma un infrastruktūras stāvoklis dažviet ir neapmierinošs – seguma kvalitāte vai nepiemērots segums, kā arī ietvju, veloceļu, autostāvvietu, velo stāvvietu, apgaismojuma ķermeņu, soliņu, atkritumu urnu u.c.labiekārtojumu objektu trūkums;
6. Nepietiekami nodrošināta vides pieejamība publiskajā telpā (ēkas, ielu koridori, pieeja pie ūdeņiem u.c.);
7. Salacgrīvas novads ir Latvijas „vārti” – vieta, kas iebraucējiem ir pirmais iespaids par Latviju. Šobrīd būtiska dominante pie Ainažu pilsētas robežas ir ātrās ēdināšanas uzņēmums „Hesburger”. Savukārt Salacgrīvas pilsētvidē caurbraucējiem būtisks akcents ir DUS „Statoil”;
8. Salacgrīvas pilsētvides kvalitāti negatīvi ietekmē satiksmes intensitāte uz autoceļa A1 un ostas darbība, kas rada koksnes atkritumus, putekļus, trokšņu un vizuālo piesārņojumu, kā arī samazina drošību pilsētvidē;
9. Pamestās vai nesakoptās ēkas un ražošanas teritorijas bojā pilsētvides kvalitāti;
10. Nepilnīgi izmantota mērķgrupu sadarbība (- pašvaldība – iedzīvotāji – NVO - uzņēmēji – izglītotāji – plašsaziņas līdzekļi – valsts iestādes).

SVID

SPĒKS	VĀJUMS
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jūras piekraste un upes (Salaca, Svētupe, Jaunupe, Vitrupe, Korģe); ▪ Daudzveidīgas dabas teritorijas un skaistas ainavas; ▪ Kultūrvēsturiskie objekti, it sevišķi Ainažos (Jūrskola kā pilsētas atpazīstamības simbols); ▪ Izdevīgs ģeogrāfiskais novietojums Lielrīgas reģiona un valsts mērogā; ▪ Zema urbanizācijas pakāpe, līdz ar to zems piesārņojuma līmenis; ▪ Aktīva novada dome; ▪ Skaidra novada nākotnes vīzija, kas apstiprināta ar Zaļā novada deklarāciju; ▪ Pozitīva pieredze ES finansējuma apgūšanā, kā arī pašvaldības atbalsts līdzfinansējuma nodrošināšanai dažādu projektu īstenošanai; ▪ Daudzveidīgas un aktīvas NVO; ▪ Jahtu piestātne un ostas; ▪ Daudzveidīgas nakšņošanas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sociālā un nereti arī fiziskā atšķirtība starp novada apkaimēm, neapmierinoša ielu/ceļu kvalitāte un infrastruktūras nodrošinājums; ▪ Nepilnīga mērķgrupu sadarbība (iedzīvotāju atgriezeniskās saites trūkums, zema aktivitāte un piederības sajūta apkaimei/novadam), izteikti Salacgrīvas un Ainažu pilsētu starpā; ▪ Nevienmērīga novada apkaimju (pilsētas, ciemi) attīstība; ▪ Neizteikts un neraksturīgs novada ciemu tēls, nereprezentatīvas publiskās teritorijas; ▪ Grūti identificējams Salacgrīvas centrs un pilsētas sadalījums četrās grūti savienojamās daļās, neraksturīgs kopējais tēls; ▪ Pamesti vai sliktā stāvoklī esoši objekti vai teritorijas pilsētvidē (piem., skola Svētcīemā, Veides nams Ainažos); ▪ Nepietiekama vides pieejamība novada apkaimēs; ▪ Fragmentāra apstādījumu struktūra ▪ Sociālo kontaktu veidošanas/ atpūtas vietu trūkums vai to nepietiekama labiekārtošanas pakāpe; ▪ Nepietiekama arhitektūras mazo formu un labiekārtojuma objektu nodrošinājums publiskajās teritorijās; ▪ Autoceļa A1 un ražošanas teritoriju radītais piesārņojums – atkritumi, putekļi, troksnis, vizuālā

iespējas;	kvalitāte un drošības samazinājums. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Raksturīgu vietu/objektu/akcentu ierobežots izvietojums apkaimēs.
IESPĒJAS	DRAUDI
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Valsts autoceļa A1 koridora infrastruktūras pilnveidošana (<i>tilts, seguma kvalitāte, trokšņa barjeras u.c.</i>) ▪ Sadarbība starp kaimiņu pašvaldībām, t.sk. pārrobežas; ▪ Finansējumu avotu piesaiste; ▪ Latvijas sabiedrības zināšanu, izpratnes pieaugums par ilgtspējīgas pilsētvides attīstības nepieciešamību un iespējām. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Iedzīvotāju skaita samazināšanās, ietekmējoties no ekonomiskās un demogrāfiskās situācijas valstī; ▪ Neprognozējamas izmaiņas valsts ekonomiskajā politikā (finansējuma apjoma samazinājums pašvaldībām); ▪ Pamesto un degradēto teritoriju veidošanās, ciemu izzušana; ▪ Pieejamo finansējumu avotu summas samazināšanās, konkurences uz finansējumu palielināšanās; ▪ Baltijas jūras piesārņojuma palielināšanās.

2. P2 POLITIKA

2.1. VĒRTĪBAS, NODOMI UN POLITIKAS MĒRĶIS

Literatūras analīzes un praktiskā pētījuma rezultātā tika identificētas Salacgrīvas novada apkaimju būtiskās atslēgas *vērtības*:

- 1) *vēsturiskās vietas un novada kultūrvēsture* – kultūrvēsturiskais mantojums ietekmē gan pilsētvides fizisko vidi, gan sociālo un ekonomisko vidi, kā arī novada atpazīstamību Latvijas kontekstā. Novada apkaimēs atrodas vairāki kultūrvēstures objekti - Ainažu Jūrskola un Veides nams, Liepupes muižas apbūve un parks, Liepupes luterāņu baznīca, Vecsalacas muižas komplekss, kā arī piekrastei raksturīgā viensētu apbūve. Īpašus akcentus pilsētvidē veido piekrastei raksturīgais industriālais mantojums - ostas, bākas, mols. Piekrastes mantojums jūtams arī sociālajā vidē – svētkos (Jūras svētki, Plostnieku svētki), tradīcijās, prasmēs, rakstura iezīmēs – nereti piekrastes iedzīvotāji salīdzinājumā ar citiem Latvijas iedzīvotājiem tiek raksturoti kā skarbāki un lepnāki, kuri negribīgi pieņem svešus cilvēkus. Jūrniecības tradīciju mantojums aktuāls arī uzņēmējdarbībā, kur svarīga nozare ir zvejniecība un zivju pārstrāde.
- 2) *dabas teritorijas* – Salacgrīvas novada ciemu bagātība ir gan ūdeņi, gan zaļās teritorijas - Salacgrīva, Ainaži, Tūja, Lembuži atrodas Baltijas jūras piekrastē, turklāt Salacgrīva un Vecsalaca ir izvietotas gleznainās Salacas upes krastos. Pilsētvides dabiskās zaļās teritorijas un piekrastei raksturīgie skuju koku meži, kas, mijiedarbojoties ar ūdeņiem, paver unikālus skatu punktus un veido skaistas ainavas. Īpaši izceļama ir Vidzemes akmeņainā jūrmala un Randu pļavas. Apdzīvotajās teritorijās ainaviskos resursus iespējams akcentēt un paspilgtināt ar kvalitatīviem un pārdomātiem pilsētvides elementiem, veidojot iedzīvotājiem pieejamas skatu punktu vietas. Dabas teritorijas ir iespējami jāsaglabā publiski pieejamas un slodze uz tām jāsamazina veidojot piekļūšanai ērtu infrastruktūru, tādejādi veicinot dabas un cilvēka sabalansētu līdzās pastāvēšanu.
- 3) *daudzveidīgas sociālās dzīves iespējas* – Salacgrīvas novada daudzveidīgo kultūras un sporta dzīvi organizē pašvaldības iestādes un NVO. Kultūras, sporta dzīvi un citas sabiedriskās aktivitātes veido arī NVO, novada mājas lapā nosauktas 35 NVO. Salacgrīvas, Ainažu kultūras nami, Liepupes, Tūjas un Lauvas Tautas nami piedāvā iespējas līdzdarboties tautas deju, koru, teātra kolektīvos u.c., kas saliedē cilvēkus un bagātina novada svētku programmu. Raksturīgākie novada svētki ir Jūras svētki, Salacgrīvas pilsētas svētki, kā arī pēdējos gados lielu Latvijas un ārvalstu atpazīstamību ieguvušais mūzikas un mākslas festivāls „Positivus”.

4) **Salacgrīvas novada deklarācijas par Zaļo novadu** – lai sasniegtu augstu pašvaldības attīstības līmeni, sasniegumu pamatā ir novada nākotnes vīzijas radīšana, ilgtermiņā sasniedzamā mērķa izvirzīšana un neatlaidīga virzība uz to. Salacgrīvas novada gadījumā deklarācija ir kā simbols, kas atspoguļo novada vīziju, mērķi, līdz šim īstenotās videi draudzīgās aktivitātes un turpmāk tiks skatīts kā labās prakses piemērs pārējām Latvijas pašvaldībām. Zaļā novada deklarācijas ir lielisks mārketinga instruments, kura vērtību palielina fakts, ka tas ir pirmais šāda veida pašvaldības apstiprināts dokuments Latvijā.

Lai attīstītu un saglabātu apkaimju vērtības arī nākamajām paaudzēm, izvirzīti šādi

nodomi:

- 1) Veicināt vienmērīgu Salacgrīvas novada apkaimju sociālās un fiziskās vides ilgtspējīgu attīstību, nodrošinot veselīgu, drošu, ērtu un pieejamu vidi un veicinot vides apziņas celšanu;
- 2) Sekmēt materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu tagadējām un nākamajām paaudzēm;
- 3) Iezīmēt Salacgrīvas novada apkaimju unikalitāti, kā arī veidot Salacgrīvas pilsētvides kopējo tēlu;
- 4) Veicināt videi draudzīgu būvniecību pilsētvides fiziskās vides attīstībā;

Vērtību saglabāšanai un nodomu īstenošanai, izvirzītais **politikas mērķis** ir ilgtspējīga un veselīga pilsētvide Salacgrīvas novada apkaimēs ar Latvijas kontekstā unikālu tēlu un sociāli vienotām novada apkaimēm.

2.2. POLITIKAS PAMATPRINCIPI

Izvirzītā politikas mērķa sasniegšanai nepieciešams visās darbībās ievērot un īstenot dažādu politikas instrumentus vai to grupas:

- 1) **ilgtspējīgas attīstības princips** – apkaimju attīstība pamatā ir lēmumi, kas nodrošina sabalansētu dabas, sociālās, ekonomiskās un kultūras vides attīstību un ir visu mērķgrupu kompromiss, turklāt ņemot vērā arī nākamās paaudzes intereses;
- 2) **daudzveidības princips** – apkaimju attīstība tiek realizēta, ņemot vērā dabas, cilvēku un materiālo resursu, saimnieciskās darbības un kultūrvides daudzveidību, kā arī Salacgrīvas novada pilsētu un ciemu atšķirības un dažādo mērķgrupu un interešu grupu vajadzības;
- 3) **identitātes princips** – teritorijas attīstībā tiek identificētas un akcentētas katrai apkaimei raksturīgās dabas, kultūrvides, sociālās vides vērtības un pilsētvides elementi, kā arī vairota iedzīvotāju piederības sajūta konkrētai apkaimei un zaļajam novadam kopumā.

- 4) **arhitektoniskās kvalitātes princips** - plānojot esošo sabiedrisko, dzīvojamo vai rūpniecības ēku rekonstrukciju, jaunu būvju būvniecību vai publisko teritoriju labiekārtošanu, veicina kvalitatīvas arhitektoniskās vides veidošanu, kas dabiski iekļautos apkārtējā vidē, pieskaņotos apkārtesošajām būvēm, kā arī izceltu ainavas vērtības;
- 5) **vides pieejamības princips** – rekonstruējamo/jaunu publisko ēku vai publiski pieejamo teritorijas būvniecības procesā jāveido tāda vide, kurā ir nodrošināta piekļuve un ērta cilvēkiem ar dažādiem pārvietošanās veidiem (velosipēdi, skrituļslidas, māmiņas ar bērnu ratiņiem u.c.), ar redzes vai kustību traucējumiem un bērniem;
- 6) **līdzdalības princips** – visām ieinteresētajām mērķgrupām ir tiesības un iespējas piedalīties pilsētvides attīstības plānošanā un praktisko rīcību realizācijā;
- 7) **sadarbības princips** – tiecoties un ilgtspējīgu un veselīgu apkaimju attīstību, iesaistītās mērķgrupas (t.sk. - pašvaldība – iedzīvotāji – NVO - uzņēmēji – izglītotāji – plašsaziņas līdzekļi – valsts iestādes -) īstenojot savus uzdevumus ir iesaistītas un informētas par esošo situāciju, rezultātiem un turpmākām rīcībām;
- 8) **līdzsvarotas attīstības princips** – dažādu apkaimju attīstības procesā tiek nodrošināta starp apkaimēm sabalansēta un līdzvērtīga pilsētvides attīstības plānošana un realizācija, veicinot vienmērīgu novada apkaimju attīstību;
- 9) **integrētas pieejas princips** – ilgtspējīgas un veselīgas pilsētvides attīstības problēmas un risinājumi cieši mijiedarbojas ar citām jomām (transports, atkritumi, ūdeņi, daba, veselīgs dzīvesveids u.c.), tādēļ nozaru intereses nepieciešams saskaņot savstarpēji un pēctecīgi visos plānošanas līmeņos.

3. P3 POLITIKAS PLĀNOŠANA

3.1. POLITIKAS REALIZĀCIJAS RĪCĪBU GRUPAS UN VIRZIENI

Lai virzītos uz mērķi – ilgtspējīga pilsētvide Salacgrīvas novada apkaimēs – rīcību programmas galvenais rīcību virziens ir atvasināts no Salacgrīvas novada domes deklarācijas par Zaļo novadu 2.punkta „*nodrošināt ilgtspējīgas un veselīgas pilsētvides uzturēšanu, izstrādājot un īstenojot vides politikas plānus*” un šobrīd tiek definēts „*ilgtspējīgas pilsētvides nodrošināšana*”. Tā kā *ilgtspējīga* pilsētvide ietver sevī arī veselības aspektus, šis aspekts netiek izdalīts atsevišķi galvenajā rīcības virziena definējumā, bet tiek integrēts visās rīcību grupās.

Veicot Salacgrīvas novada apkaimju auditu atbilstoši sākotnēji izvirzītajiem D.Farr ilgtspējīgas pilsētvides attīstības principiem, pētījumā identificētās problēmjas galvenās apakšjomas tika strukturētas septiņās rīcību grupās (RG) un katra grupa vairākos rīcību virzienos (RV):

1. RG: Publiskās būvvides labiekārtošana:

1.1.RV: videi draudzīga ēku renovācija;

1.2.RV: būves telpiskās vides labiekārtošana;

1.3.RV: vēsturisko ēku attīstība un apsaimniekošana.

2. RG: Ražošanas zonu attīstība:

2.1.RV: Videi draudzīga esošo ražošanas ēku un renovācija un jaunu ēku būvniecība

2.2.RV: Uzņēmumu telpiskās vides labiekārtošana un pamesto teritoriju atkārtota izmantošana.

3. RG: Privātās būvvides labiekārtošana un veselīgas telpas nodrošināšana:

3.1.RV: privātmāju apbūves un teritorijas labiekārtošana;

3.2.RV: daudzdzīvokļu māju apbūves renovācija un iekšpagalmu labiekārtošana un veselīgas vides nodrošināšana;

3.3.RV: piekrastes apbūves kontrolēta attīstība;

3.4.RV: videi draudzīga jaunu ēku būvniecība.

4. RG: Apkaimju sasaistes un publiskās infrastruktūras attīstība:

4.1. RV: segumu kvalitātes paaugstināšana;

4.2. RV: publiskās satiksmes telpas nodrošinājums;

4.3. RV: Esošo atpūtas vietu pilnveide un daudzveidīgu jaunu atpūtas vietu veidošana.

5. RG: Dabisko un mākslīgo ainavu integrēta apsaimniekošana:

5.1.RV: Dabisko ainavu ilgtspējīga apsaimniekošana;

5.2.RV: Apstādījumu struktūras un savstarpējā sasaistes pilnveidošana.

6. *RG: Pilsētu un ciemu tēlu pilnveidošana:*

6.1.RV: Piekrastes zaļajam novadam raksturīgu svētku un pasākumu organizēšana;

6.2.RV: Raksturīgu dizaina objektu un vietu izveidošana;

6.3.RV: Salacgrīvas centra akcentēšana.

7. *RG: Kopienu veidošana:*

7.1.RV: iedzīvotāju identitātes veidošana;

7.2.RV: iedzīvotāju iesaiste apkaimēs un novada sabiedriskajā dzīvē;

7.3.RV: Kaimiņu attiecības un sadarbības pilnveidošana.

3.2. PRIEKŠNOSACĪJUMI UN RESURSU NODROŠINĀJUMS

Lai tiktu nodrošināta vienmērīga novada apkaimju ilgtspējīga infrastruktūras attīstība, nepieciešams ievēst pakāpeniskus un integrētus pilsētu attīstības pasākumus ir iespējams izdalīt galvenos rīcību virzienus:

Priekšnosacījumi:

- Nepieciešami mērķtiecīgi ieguldījumi sociālās vides infrastruktūras attīstībā un finanšu resursu lietderīga izmantošana;
- Eiropas u.c. fondu finansējuma pieejamība ilgtspējīgu projektu un renovācijas un pilsētu attīstības pasākumu īstenošanai;
- Privāto investoru pieaicināšana;
- Atbilstoša speciālistu kvalifikācija un nodrošinājums;
- No pašvaldības puses informācijas nodrošinājums vietējiem iedzīvotājiem par iespējam piesaistītes pilsētas attīstības pasākumiem un par notikumiem novada teritorijā;
- Visu mērķgrupu savstarpēja mijiedarbība ilgtspējīgas pilsētas nodrošinājumam;
- Sadarbība starp kaimiņu pašvaldībām, t.sk. pārrobežas;
- Sabiedrības zināšanu, izpratnes pieaugums par ilgtspējīgas pilsētvides attīstības nepieciešamību un nepieciešamiem instrumentiem kā to panāktu (semināru nodrošinājums);

Resursu nodrošinājums:

- finanšu resursi – mērķtiecīgs racionāls pašvaldības finanšu izlietojums savā administratīvajā teritorijā. Tā kā budžeta līdzekļi bieži vien ir ierobežoti un nepietiekami, pilnīgai novada attīstībai ir nepieciešams pamatots budžeta līdzekļu

sadalījums un vairāku investīcijas avotu aktīva piesaiste (ES fondu un atbalsta programmu piešķirtie līdzekļi, investoru ieguldījumi u.c.);

- **Institucionālie**– Pašvaldību, ministriju un to pakļautībā esošo iestāžu efektīva darbība.
- **cilvēkresursi** - pašvaldības resurss, kas nodrošina vides komunikāciju, attīstības iniciatori, projektu izstrādātāji, konsultanti NVO biedri, uzņēmēji, iedzīvotāji;
- **informācijas resursi** – zināšanas prasmes un pieredze, ietverot inovācijas, labās prakses piemērus (pilsētas, ciemu) ilgtspējīga infrastruktūras attīstības uzlabošanā. Aktīva informācijas politika, kas informē par iespējamiem infrastruktūras labojumiem un iespējam.
- **intelektuālu un komunikācijas resursi** - zināšanas, prasmes, pieredze, kontakti ar ekspertiem, semināri, kuri veicinās starp novadu iedzīvotāju saskaņotību un mazināt savstarpēju sacensību.

3.3. POLITIKAS REALIZĀCIJAS INSTRUMENTI PAŠVALDĪBĀ

Rīcības programmas realizācijai pašvaldībā ieteicams izmantot šādus instrumentus vai vairāku instrumentu grupas:

1. *Finansu un ekonomiskie instrumenti*: budžets, investīcijas, projekti, nodokļu atlaides, dabas resursu nodoklis, pašvaldības līdzfinansējums infrastruktūras, uzlabošanas pilotprojekti, Nīderlandes fonds KNHM, Kopienas fonds (apkaimes iedzīvotāji piesaista līdzekļus sabiedriskajiem mērķiem);

2. *Politiskie un tiesiskie instrumenti*: Būvniecības likums, Vispārīgie būvnoteikumi, Piekrastes apbūves vadlīnijas, LBN 208-08 “Publiskas ēkas un būves”, pašvaldības saistošie noteikumi, zaļais iepirkums, plānošanas un arhitektūras uzdevums, licences, atļaujas, būvatļaujas, sodi;

3. *Plānošanas instrumenti*: teritorijas plānojums, detālplānojums, Piekrastes telpiskās pamatnostādnes, pilsētu apstādījumu plāns, teritorijas plānojums;

4. *Kontroles instrumenti*: vides pieejamības audits, būvuzraudzība, autoruzraudzība;

5. *Sadarbības un komunikācijas instrumenti*: sabiedriskās apspriešanas, atvērto durvju dienas, vides pieejamības monitorings, konkurss „Zelta kruķis, pieredzes apmaiņa, semināri, pārrobežu sadarbība, vairāku uzņēmumu vienošanās/sadarbība, konkursi par sakārtotākajiem pagalmiem, nesakārtoto pagalmu publicēšana laikrakstā/mājas lapā, apmācība/izglītošana, ideju konkursi iedzīvotājiem, plenēri, NVO un iedzīvotāju sadarbības projekti, avīze, mājaslapa par notikumiem un plānotiem pasākumiem, iedzīvotāju sanāksmes un neformālās tikšanās, apkārtnes

uzraudzības programma, ielu svētki, tirdziņi, kopienas talkas, labiekārtojuma ideju konkurss, iedzīvotāju ziedojumi (kokaugi, puķes, materiāli), radošās nometnes;

6. *Institucionālie instrumenti* – būvvalde, pašvaldības organizētas apmācības iedzīvotājiem (iespējas iesaistīties projektos, iegūt līdzfinansējumu u.c.atbalstu), pašvaldības policija.

4. P4 RĪCĪBU PROGRAMMĒŠANA

4.1. RĪCĪBAS PROGRAMMAS IETVARA UN SATURA PRIEKŠLIKUMS

Rīcības virziens	Rīcības	Mērķgrupas	Atbildīgais	Instrumenti	
				Kopējie	Atšķirīgie
Galvenais rīcību virziens: Ilgtspējīgas pilsētvides nodrošināšana					
1. rīcību grupa: Publiskās būvvides labiekārtošana					
1.1. videi draudzīga ēku renovācija	1.1.1. ēku renovācija saskaņā ar ilgtspējīgas būvniecības principu (t.sk. veselībai nekaitīgu, ilgtspējīgu materiālu izmantošana, taupīgs ūdens patēriņš, ventilācijas sistēmas izveide u.c.) (Tūjas bibliotēka, Salacgrīvas bibliotēka);	Pašvaldība, projektētāji, būvnieki, energoauditors, iedzīvotāji, cilvēki ar kustību un redzes traucējumiem, māmiņām ar bērnu ratiņiem, bērniem	Pašvaldība, energoauditors	- budžets, investīcijas, projekti (Finansu un ekonomiskie) - Būvniecības likums, Vispārīgie būvnoteikumi, LBN 208-08 "Publiskas ēkas un būves", pašvaldības saistošie noteikumi, Zaļais iepirkums, plānošanas un arhitektūras uzdevums (Politiskie un tiesiskie) -teritorijas plānojums, detālpļanojums (plānošanas)	
	1.1.2. Es struktūrfondu finansējuma piesaiste projektu veidā;				
	1.1.3. Vides pieejamības nodrošināšanai nepieciešamās infrastruktūras izbūve (lifti, pacelēji, pandusi, durvju ailes platums, koridoru izmēri un krāsojums u.c.) (cilvēku ar kustības un redzes traucējumiem, māmiņām ar bērniem)				
	1.1.4. Rekonstruējamo ēku popularizēšana starp iedzīvotājiem, informācijas sniegšana				
	1.1.5. Speciālista piesaiste (energoauditors) un auditu veikšana				
1.2. būves telpiskās vides labiekārtošana	1.2.1. Būvju telpiskās vides inventarizācija un analīze, ņemot vērā iedzīvotāju prasības un ietekmi uz veselību	Pašvaldība, iedzīvotāji, cilvēki ar kustību un redzes traucējumiem, māmiņām ar bērnu ratiņiem, bērniem Salacgrīvas komunālo pakalpojumu aģentūra, ainavu arhitekti,	Būvvalde	- Vides pieejamības audits, būvuzraudzība, autoruzraudzība (kontrolē) - Sabiedriskās apspriešanas, atvērto durvju dienas, vides pieejamības monitorings, konkurss „Zelta kruķis” (sadarbības un komunikācijas)	Labiekārtojuma ideju konkurss (sadarbības un komunikācijas) Atvērto durvju dienas Konsultācijas
	1.2.2. Plenēra un iedzīvotāju ideju konkursa organizēšana				
	1.2.3. Vides pieejamības nodrošināšanai nepieciešamās infrastruktūras izbūve (stāvlaukumi, uzbrauktuves, ietves, bortakmeņi u.c.) (cilvēku ar kustības un redzes traucējumiem, māmiņām ar bērniem)				
1.3. vēsturisko ēku atfīstība un	1.3.1. Ēku renovācijas un atjaunošanas ārējie darbi un iekšdarbi (Veides nami Ainažos, Salacgrīvas	Pašvaldība, izglītotāji, iedzīvotāji, kultūrvēstures			Atvērto durvju dienas (komunikācijas)

Rīcības virziens	Rīcības	Mērķgrupas	Atbildīgais	Instrumenti	
				Kopējie	Atšķirīgie
Galvenais rīcību virziens: Ilgtspējīgas pilsētvides nodrošināšana					
apsaimniekošana	vēsturiskais centrs) 1.3.2. Ēku publiska pieejamība un izmantošana tādiem pasākumiem, svētkiem, izstādēm, kas nodrošina vietējo tradīciju saglabāšanu, nodošanu nākamajām paaudzēm un jaunu „zaļo” tradīciju radīšanu 1.3.3. Vides pieejamības nodrošināšanai nepieciešamās infrastruktūras izbūve (lifti, pacelāji, pandusi, durvju ailes platums, koridoru izmēri un krāsojums u.c., auto stāvvietas un velo novietnes) (cilvēku ar kustības un redzes traucējumiem, māmiņām ar bērniem)	eksperti, NVO			
2. rīcību grupa: Ražošanas zonu attīstība					
2.1. Videi draudzīga esošo ražošanas ēku un renovācija un jaunu ēku būvniecība	2.1.1. ES struktūrfondu finansējuma piesaiste projektu veidā 2.1.2. Apbūves noteikumos iestrādāt prasības ēku vizuālam izskatam un to rekonstrukcija (Ražošanas ēkas, kas atrodas iebraucot Salacgrīvā, Tūjā, Liepupē, Svētcimā) 2.1.3. Jaunu ražošanas ēku izvietošana (pielāgot darba vietu cilvēkiem ar fiziskiem traucējumiem, izveidojot darba telpu ieverot darba drošības nolikumus) jau esošās rekonstruētās ražošanas ēkās vai jaunu ēku būvniecība esošās ražošanas zonās	Iedzīvotāji, uzņēmēji	Uzņēmēji, pašvaldība	- Investīcijas, projekti, nodokļu atlaides, dabas resursu nodoklis (finansu un ekonomiskie), - Licences, atļaujas (Politiskie un tiesiskie), - kontrole - Pieredzes apmaiņa, semināri, pārrobežu sadarbība, vairāku uzņēmumu vienošanās/sadarbība (sadarbības un komunikācijas) - institucionālie	
2.2. Uzņēmumu telpiskās vides labiekārtošana un pamesto teritoriju atkārtota izmantošana	2.2.1. Būvējot jaunu vai rekonstruējot esošu ēku, jāparedz un jāiekļauj izmaksās teritorijas labiekārtojuma plāna izstrāde 2.2.2. Vides pieejamības nodrošināšanai nepieciešamās infrastruktūras izbūve (lifti, pacelāji, pandusi, durvju ailes platums, koridoru izmēri un krāsojums u.c., auto stāvvietas un velo novietnes) (cilvēku ar kustības un redzes traucējumiem, māmiņām ar bērniem) 2.2.3. Teritorijas labiekārtošana un vides dizaina objektu izvietošana, kas akcentē uzņēmuma	Uzņēmēji, projektētāji, būvnieki	Uzņēmēji, pašvaldība	- Informēšana par ietekmēm uz vidi, klimata pārmaiņām un piemērotāko alternatīvu izvēli	

Rīcības virziens	Rīcības	Mērķgrupas	Atbildīgais	Instrumenti	
				Kopējie	Atšķirīgie
Galvenais rīcību virziens: Ilgtspējīgas pilsētvides nodrošināšana					
	nodarbošanos un Salacgrīvas zaļā novada kultūrvēsturi				
3. rīcību grupa: Privātās būvvides labiekārtošana un veselīgas telpas nodrošināšana					
3.1. privātmāju apbūves un teritorijas labiekārtošana	3.1.1. Ēku renovācija saskaņā ar ilgtspējīgas būvniecības principu (t.sk. veselībai nekaitīgu, ilgtspējīgu materiālu izmantošana, taupīgs ūdens patēriņš, ventilācijas sistēmas izveide u.c.)	Iedzīvotāji	Iedzīvotāji, būvvalde	<ul style="list-style-type: none"> - Piekrastes apbūves vadlīnijas, Būvniecības likums, Vispārīgie būvnoteikumi, saistošie noteikumi, būvatļaujas, sodi (Politiskie un tiesiskie) - Piekrastes telpiskās pamatnostādnes (Plānošanas) -Struktūrfondi, projekti, pašvaldības līdzfinansējums (Finansu un ekonomiskie) - Būvvalde (institucionālie) - Telpiskā plānošana (Teritorijas plānošanas likuma uzdevumi) - Konkursi par sakārtotākajiem pagalmiem, nesakārtoto pagalmu publicēšana laikrakstā/mājas lapā (sadarbības un komunikācijas) - Komunikācija (tsk. apmācība/izglītošana, par piesārņojuma veidiem, SEG emisijām, klimata pārmaiņām pastāvīga informācijas sniegšana) 	Zaļais iepirkums, Iedzīvotāju biedrības (sadarbības un komunikācijas)
	3.1.2. Iedzīvotāju izglītošanas pasākumi par videi draudzīgu būvniecību (sapulces, semināri, diskusijas konsultācijas) un plašsaziņas līdzekļu piesaiste				
	3.1.3. Pagalmu labiekārtošana atbilstoši saistošajiem noteikumiem;				
	3.1.4. Apbūves saistošo noteikumu papildināšana (pagalmu labiekārtošana un ēku rekonstrukcija izmantojot vietējos materiālus un augus, žogu stilistiskā saskaņotība, ēku iederība ainavā u.c.)				
3.2. daudzdzīvokļu māju apbūves renovācija un iekšpagalmu labiekārtošana un veselīgas vides nodrošināšana	3.2.1. Ēku rekonstrukcija saskaņā ar ilgtspējīgas būvniecības principu	Iedzīvotāji	Namu pārvaldnieki, iedzīvotāji, namu biedrības, Salacgrīvas komunālo pakalpojumu aģentūra, būvvalde	<ul style="list-style-type: none"> - Būvvalde (institucionālie) - Telpiskā plānošana (Teritorijas plānošanas likuma uzdevumi) - Konkursi par sakārtotākajiem pagalmiem, nesakārtoto pagalmu publicēšana laikrakstā/mājas lapā (sadarbības un komunikācijas) - Komunikācija (tsk. apmācība/izglītošana, par piesārņojuma veidiem, SEG emisijām, klimata pārmaiņām pastāvīga informācijas sniegšana) 	Zaļais iepirkums, Iedzīvotāju biedrības (sadarbības un komunikācijas)
	3.2.2. Pagalma labiekārtojuma infrastruktūras izvietošana (bērnu laukumi, soliņi, atkritumu urnas, stāvlaukumi, velo novietnes, apstādījumi, laukumi dažādām aktivitātēm)				
	3.2.3. Iedzīvotāju izglītošanas pasākumi par videi draudzīgu būvniecību (sapulces, semināri, diskusijas konsultācijas) un plašsaziņas līdzekļu piesaiste				
	3.2.4. Vides pieejamības nodrošināšanai nepieciešamās infrastruktūras izbūve (lifti, pacelāji, pandusi, durvju ailes platums, koridoru izmēri un krāsojums u.c., auto stāvvietas un velo novietnes) (cilvēku ar kustības un redzes traucējumiem, māmiņām ar bērniem)				
3.3. piekrastes apbūves kontrolēta attīstība	3.3.1. Perspektīvo pamatkrasta erozijas, applūšanas un vēja erozijas riska teritoriju iezīmēšana teritorijas plānojumā, paredzot ierobežojumus apbūves paplašināšanai un kapitālu infrastruktūras	Iedzīvotāji, būvvalde, projektētāji	Iedzīvotāji, būvvalde		kontrolē

Rīcības virziens	Rīcības	Mērķgrupas	Atbildīgais	Instrumenti	
				Kopējie	Atšķirīgie
Galvenais rīcību virziens: Ilgtspējīgas pilsētvides nodrošināšana					
	objektu ierīkošanai, atpūtas vietu nodrošinājums (Salacgrīva, Ainaži, Lembuži)				
	3.3.2. Vietējās identitātes un raksturīgo īpatnību (ēku veidols, jumti, būvniecības materiāli, ēku krāsa u.c., ainava, kā arī teritorijas izmantošana) saglabāšanas nosacījumu iestrāde Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos				
	3.3.3. Iedzīvotāju izglītošanas pasākumu organizēšana par videi draudzīgu būvniecību, vietējās kultūrvēstures saglabāšanas nozīmību, piekrastes riskiem (sapulces, semināri, diskusijas konsultācijas) un plašsaziņas līdzekļu piesaiste				
3.4. videi draudzīga jaunu ēku būvniecība	3.4.1. Pilsētu un ciemu teritoriju paplašināšanas plānošana Teritorijas plānojumā virzienā uz sauszemi	Pašvaldība, būvvalde, projektētāji			integrācijas
	3.4.2. Jaunu ēku kompleksu būvniecība saskaņā ar ilgtspējīgas būvniecības principu (t.sk. saules baterijas, vēja ģeneratori, lietus ūdens uzkrāšana, novietojuma izvēle)				
	3.4.3. Vietējās identitātes un raksturīgo īpatnību (ēku veidols, jumti, būvniecības materiāli, ēku krāsa u.c., ainava, kā arī teritorijas izmantošana) saglabāšanas nosacījumu iestrāde Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos				
4. rīcību grupa: Apkaimju sasaistes un publiskās infrastruktūras attīstība					
4.1. segumu kvalitātes paaugstināšana	4.1.1. Esošās situācijas izvērtēšana un monitorings	Pašvaldība, iedzīvotāji, projektētāji, būvuzņēmēji	Pašvaldības ceļu speciālists	- Plānošanas - Pašvaldības budžets, ārējais līdzfinansējums (ikgadēji līdzekļi objektu un teritorijas uzturēšanai un apsaimniekošanai, ES fondi); - administratīvie un kontroles; - vides pieejamības monitorings (sadarbības un komunikācijas) - regulējoši - infrastruktūras uzlabošanas	
	4.1.2. Esošo ceļu, ietvju un laukumu iesegumu uzlabošana vai nomaiņa, saskaņojot to ar apakšzemes komunikāciju nomaiņu (ielas Tūjas ciemā)				
	4.1.3. Atbilstoša cietā seguma veidošana zemes ceļiem (A1-Lembuži, ielas Salacgrīvā un Ainažos)				
	4.1.4. Dažādu ieseguma veidu izmantošana, atbilstoši ceļu, ietvju un laukumu izmantošanas veidam un intensitāte				
4.2. publiskās satiksmes	4.2.1. Tilta rekonstrukcija, norobežojumu	Pašvaldība, būvvalde,	Pašvaldība,		Zaļais iepirkums,

Rīcības virziens	Rīcības	Mērķgrupas	Atbildīgais	Instrumenti	
				Kopējie	Atšķirīgie
Galvenais rīcību virziens: Ilgtspējīgas pilsētvides nodrošināšana					
telpas nodrošinājums	<p>izvietošana, ietvju un velo izbūve</p> <p>4.2.2. Perspektīvo pamatkrasta erozijas, applūšanas un vēja erozijas riska teritoriju iezīmēšana teritorijas plānojumā, paredzēt kapitālu infrastruktūras objektu ierīkošanai</p> <p>4.2.3. Nodrošināt iedzīvotājiem ērtu pieeju jūras un upes piekrastei, iezīmējot tos teritorijas plānojumā un izveidot atpūtas vietas, izbūvējot celiņus, takas un stāvlaukumus, velo novietnes,</p> <p>4.2.4. Velo celiņu struktūras sakārtošana un velo novietņu izvietošana apkaimes ietvaros un starp apkaimēm (Liepupe – Lembuži)</p> <p>4.2.5. Finansējuma piesaiste infrastruktūras sakārtošanai</p> <p>4.2.6. Nodrošināt ielu apgaismojumu ar LED gaismekļiem (piemēram, Tūjā)</p> <p>4.2.7. Soliņu un atkritumu urnu plānveidīga izvietošana</p> <p>4.2.8. Vides pieejamības nodrošināšanai nepieciešamās infrastruktūras izbūve (uzbrauktuves, lēzenas ielu un ietvju savienojuma vietas, krustojumi, pieturas) (cilvēku ar kustības un redzes traucējumiem, māmiņām ar bērniem)</p>	projektētāji	Salacgrīvas komunālo pakalpojumu aģentūra, NVO	pilotprojekti (kopīga dalība, idejas) -	integrācijas (finansu un ekonomiskie)
4.3. Esošo atpūtas vietu pilnveide un daudzveidīgu jaunu atpūtas vietu veidošana	<p>4.3.1. Jūras piekrastes pieejamības uzlabošana. Perspektīvo pamatkrasta erozijas, applūšanas un vēja erozijas riska teritoriju iezīmēšana teritorijas plānojumā, paredzot ierobežojumus apbūves paplašināšanai un kapitālu infrastruktūras objektu ierīkošanai (Salacgrīva, Ainaži, Lembuži)</p> <p>4.3.2. Sporta infrastruktūras objektu kvalitātes uzlabošana un jaunu sporta laukumu izveide (Svētciems, Zvejnieku parks)</p> <p>4.3.3. Aktīvās un pasīvās atpūtas laukumu uzlabošana/izbūve dažādām vecumu un interešu mērķgrupām (skeitparks, futbols, volejbols, kluso zonu izvietojums, šūpuļtīkli, bērnu rotaļu laukumi)</p>	Iedzīvotāji, pašvaldība, NVO, apkaimes apmeklētāji, skolēni	Pašvaldība, NVO, iedzīvotāji		

Rīcības virziens	Rīcības	Mērķgrupas	Atbildīgais	Instrumenti	
				Kopējie	Atšķirīgie
Galvenais rīcību virziens: Ilgtspējīgas pilsētvides nodrošināšana					
	4.3.4. Veselīga dzīvesveida popularizēšana rīkojot dažādus sporta un atpūtas pasākumos				
	4.3.5. Pilsētas laukumu uzlabošana/izbūve, veidojot tajās izstādes, tirdziņus, svētkus u.c. sabiedriskas aktivitātes				
5.rīcību grupa: Dabisko un mākslīgo ainavu integrēta apsaimniekošana					
5.1. Dabisko ainavu ilgtspējīga apsaimniekošana	5.1.1. Celiņu, taku tīklu plānošana un izbūve, kas nodrošinātu iedzīvotāju piekļuvi teritorijai atpūtas funkcijām, nepasliktinot to kvalitāti	NVO, iedzīvotāji, DAP, ainavu arhitekta, uzņēmēji		- Pilsētu apstādījumu plāns, teritorijas plānojums (Plānošanas politiskie un tiesiskie, - Ideju konkursi iedzīvotājiem, plenēri (sadarbības un komunikācijas)	uzņēmumu līdzfinansējums (uzņēmumu tematiskās atpūtas vietas, skatu torņi, takas utt.)PPP, talkas, NVO projekti (sadarbības un komunikācijas) DAP iesaiste kontrole
	5.1.2. Skatu torņu izbūve				
	5.1.3. Atpūtas laukumu un nožogojumu izbūve				
5.2. Apstādījumu struktūras un savstarpējā sasaistes pilnveidošana	5.2.1. Apkaimei raksturīgu daudzgadīgu augu apstādījumu veidošana (graudzāles), dažādu tematisko kompozīciju veidošana	NVO, iedzīvotāji, ainavu arhitekta, pašvaldība	NVO, iedzīvotāji, ainavu arhitekti	- NVO un iedzīvotāju projekti (Sadarbības un komunikācijas) - pašvaldības un uzņēmēju līdzfinansējums (finansu un ekonomiskie);	-iedzīvotāju ieguldījums (ziedo puķu, krūmu stādus apkaimes apstādījumiem) (sadarbība sun komunikācijas) - finansu un ekonomiskie
	5.2.2. Apstādījumu kvalitātes kontrolēšana, izcirsto kokaugu atjaunošana				
	5.2.3. Vietējo kokaugu izmantošana jaunos apstādījumos,				
6.rīcību grupa: Pilsētu un ciemu tēlu pilnveidošana					
6.1. Piekrastes zaļajam novadam raksturīgu svētku un pasākumu organizēšana;	6.1.1. Tematisko kultūras, atpūtas un sporta pasākumu rīkošana saistībā ar zaļās domāšanu un vietējās kultūras veicināšanu	Iedzīvotāji, NVO, pašvaldība	NVO, pašvaldība	Pašvaldības budžeta līdzekļu piesaiste, Komunikācija (informācija, avīze, mājaslapa par notikumiem un plānotiem pasākumiem)	pašvaldības policija (institucionālie)
	6.1.2. Tematisko un interaktīvo izstāžu, kā arī konkursu rīkošana				
	6.1.3. Jaunu tradīciju ieviešana				
6.2. Raksturīgu dizaina objektu un vietu	6.2.1. Balstoties uz telpas uztveres un izpratnes pamatprincipiem vienoties par Salacgrīvas simbolu	Iedzīvotāji, NVO, pašvaldība	Dizaineri, iedzīvotāji,		Plenēri, semināri par

Rīcības virziens	Rīcības	Mērķgrupas	Atbildīgais	Instrumenti	
				Kopējie	Atšķirīgie
Galvenais rīcību virziens: Ilgtspējīgas pilsētvides nodrošināšana					
izveidošana	un to ieviešanu pilsētvidē (enkurs)		pašvaldība , NVO, plašsaziņas līdzekļi		veselīgu pilsētvidi un EKO produktiem, ideju konkursi, radošās nometnes (sadarbības un komunikācijas)
	6.2.2. Izcelt svarīgus objektus ar apgaismojuma palīdzību (mini gaismas festivāla rīkošana)				
	6.2.3. Pašu rokas taisītu figūru izstāde, kas ir radīts no dabīgiem materiāliem				
6.3. Salacgrīvas centra akcentēšana	6.3.1. Izcelt centru ar sabiedrībai galvenās ēkas, muzejus, baznīcas, palīdzību	Iedzīvotāji, NVO	Dizaineri, iedzīvotāji, pašvaldība , NVO	Komunikācija (informācija, avīze, mājaslapa par notikumiem un plānotiem pasākumiem, publiska apspriešana)	- politiskie un tiesiskie - Plenēri, ideju konkursi, radošās nometnes (sadarbības un komunikācijas)
	6.3.2. Veidot centru kā svarīgu publisku vietu (satikšanās, sapulču vieta)				
	6.3.3. Sabiedriskās interakcijas veidošana laukumos (gadatīrus rīkošana, skolēnu talantu atklāšana svaigā gaisā)				
	6.3.4. Salacgrīvas vēsturiskā centrā (Rīgas ielā) izveidot gājēju ielas				
7. rīcību grupa: Kopienas veidošana					
7.1. Iedzīvotāju identitātes veidošana	7.1.1. Atgadināt par kopējam tradīcijas, veidot jaunus rīkojot pilsētas pasākumus	Iedzīvotāji, pašvaldība , NVO	pašvaldība , NVO, iedzīvotāji	- Iedzīvotāju sanāksmes un neformālās tikšanās, apkārtnes uzraudzības programma, Ielu svētki, tirdziņi, kopienas talkas (Sadarbības un komunikācijas instrumenti, koordinācija ar valsts institūcijām)	
	7.1.2. Semināru, sapulces organizēšana, saziņas līdzekļos krāšņa reklāma, kas attīstītu iedzīvotāju zaļu domāšanu				
	7.1.3. Nodrošināt NVO ar attīstības iespējam un atbalstīt tās pasākumus				
7.2. Iedzīvotāju iesaiste apkaimēs un novada sabiedriskajā dzīvē	7.2.1. Uzdot iedzīvotājiem mērķi kāda projekta realizēšanai, nodrošināt tos ar nepieciešamiem līdzekļiem, lai kopēji risinātu novada problēmu un kopēji baudīt rezultātu (pašvaldības sasniegums, iedzīvotāju vienotība)	Iedzīvotāji, NVO	pašvaldība , NVO	Komunikācija (informācija, avīze, mājaslapa par notikumiem un plānotiem pasākumiem) - Nīderlandes fonds KNHM, Kopienas fonds (<i>apkaimēs iedzīvotāji piesaista līdzekļus sabiedriskajiem mērķiem</i>) (finansu un ekonomiskie) - apmācības iedzīvotājiem (<i>iespējas iesaistīties projektos, iegūt līdzfinansējumu u.c.atbalstu</i>) (institucionālie)	Iedzīvotāju biedrības
	7.2.2. Konkursu rīkošana , apbalvojums , sabiedrības iesaistīšanās publiskās ārtelpas veidošanā un atjaunošanā				
7.3. Kaimiņu attiecības un sadarbības pilnveidošana	6.3.1. Iedzīvotāju izglītošana un savstarpējās sadarbības veicināšana (semināri, lomu spēles, team-building)	Iedzīvotāji	iedzīvotāji, pašvaldība , NVO		Pieredzes apmaiņa

Rīcības virziens	Rīcības	Mērķgrupas	Atbildīgais	Instrumenti	
				Kopējie	Atšķirīgie
<i>Galvenais rīcību virziens: Ilgtspējīgas pilsētvides nodrošināšana</i>					
	6.3.2. Ciema atbildīgam deleģēt funkcijas lēmumu pieņemšanai ciema attīstīšanai				
	6.3.3. Ievest ielu atbildīgos, kas skatītos par kārtību un sniegtu pašvaldībai ziņas par viņu vajadzībām, sūdzībām				

4.2. INDIKATORU STRUKTURĒTS KOP-SARAKSTS UN IZSTRĀDNE

Lai varētu objektīvi novērtēt rīcības programmas ieviešanas virzību un rezultātus, nepieciešams iegūt informāciju un analizēt indikatorus. Rezultāti atspoguļos jomas, kurās rīcību programma tiek realizēta ar/bez problēmām un ļaus apzināt turpmākus pasākumus situācijas uzlabošanai.

Rīc.gr. Nr.	Rīcību grupa	Indikators
1.	Publiskās būvvides labiekārtošana	Renovēto ēku skaits gadā, energoresursu ietaupījums gadā, izmantoto materiālu saraksts, atbalstīto projektu skaits, iedzīvotāju skaits, kuri guvuši uzlabojumus, labiekārtoto teritoriju skaits/platība gadā, iedzīvotāju apmierinātība ar publiskās telpas labiekārtojumu, objektu skaits, kurā uzlabota vides pieejamība, ēku energoauditu datubāze, svētku/pasākumu skaits gadā vēsturiskajās ēkās, atjaunoto vēsturisko ēku īpatsvars, izsniegto būvatļauju skaits
2.	Ražošanas zonu attīstība	Atbalstīto projektu skaits, objektu skaits, kurā uzlabota vides pieejamība, rekonstruēto ražošanas ēku īpatsvars, saistošo noteikumi ražošanas ēku teritorijas labiekārtošanai
3.	Privātās būvvides labiekārtošana un veselīgas telpas nodrošināšana	Izglītošanas pasākumu skaits, iedzīvotāju apmierinātība ar privātās būvvides kvalitāti, uzlikto sodu skaits par pagalmu labiekārtojuma neatbilstību apbūves noteikumiem, labiekārtoto daudzdzīvokļu māju pagalmu īpatsvars, objektu skaits, kurā uzlabota vides pieejamība, piekrastes riska zonā esošo ēku skaits, izsniegto būvatļauju skaits, informētība par videi draudzīgu rīcību un zaļo dzīvesveidu
4.	Apkaimju sasaistes un publiskās infrastruktūras attīstība	Sliktā stāvoklī esošo ceļu/ietvju garums, izmantoto materiālu īpatsvars (daudzveidība), labiekārtoto ielu garums, iedzīvotāju apmierinātība ar publisko infrastruktūru, sabiedrībai un videi drošu atpūtas vietu skaits pie jūras, upes, izbūvēto veloceļu/novietņu garums, atbalstīto projektu skaits, sporta un atpūtas vietu skaits, zaļo teritoriju īpatsvars, apstādījumu platība, noorganizēto pasākumu/aktivitāšu skaits, iedzīvotāju viedoklis par piekrastes stāvokli un labiekārtojumu
5.	Dabisko un mākslīgo ainavu integrēta apsaimniekošana	Izbūvēto infrastruktūras objektu skaits/garums, iedzīvotāju viedoklis par vides stāvokli
6.	Pilsētu un ciemu tēlu pilnveidošana	Noorganizēto pasākumu/aktivitāšu skaits, apmeklētāju skaits, iedzīvotāju apmierinātība ar sociālajām iespējām, jaunu vides dizaina objektu skaits
7.	Kopienveidošana	Iedzīvotāju apmierinātība ar kaimiņattiecībām

Indikatora izstrāde

4.3. DEMONSTRĀCIJU PROJEKTS

Rīgas ielas pārveide par gājēju ielu

Rīgas ielas ir apmēram 450 m gara, kas izvietota Salacgrīvas vēsturiskajā centrā. Uz ielas un tās apkārtnē atrodas vēsturiskas koka ēkas, tā iet gar tūrisma informācijas centru, muzeju un bibliotēku un atrodas 400 m no jūras piekrastes un 70 m no Salacas.

Projekta mērķis: Rīgas ielas izbūve par gājēju ielu, kas kalpo kā paraugs ilgtspējīgas pilsētvides principu atspoguļošanā.

Iesaistītās mērķgrupas: arhitekti, ainavu arhitekti, kultūrvēstures speciālisti, projektētāju un būvnieki ar pieredzi videi draudzīgā būvniecībā, vides speciālisti, vietējie uzņēmēji, Salacgrīvas novada dome, NVO, iedzīvotāji, mākslinieki, interjera dizaineri.

Projekta rezultāts: Izbūvēta gājējiem draudzīga un labiekārtota iela, rekonstruētas/apsaimniekotas vēsturiskās ēkas, to izmantošana kā izstāžu zāles, vietējās produkcijas veikaliņi. Vieta, kur satikties, atpūsties un smelties idejas par videi draudzīgu būvniecību, infrastruktūru. Ielā ir nodrošināti vides pieejamības principi, izvietoti interesanti, Salacgrīvai raksturīgi dizaina objekti. Projekta komponentes iespējams realizēt pakāpeniski, gadu gaitā papildinot ielas infrastruktūru un izskatu.

Projekta rezultāti orientēti uz šādām mērķgrupām: iedzīvotāji, uzņēmēji, izglītotāji, NVO, pilsētas apmeklētāji.

Iespējamais finansējums: vietējie uzņēmēji, pašvaldības budžets, iedzīvotāju ziedojumi (materiāli un finanses) un darbaspēks.

Ieguvumi: mērķgrupu (uzsvars uz novada iedzīvotājiem) izglītošana, informēšana par videi draudzīgas būvniecības principiem, vides apziņa celšana, vieta atpūtai, kontaktiem, izpētei, pasākumu organizēšanai un videi draudzīgas un novadam raksturīgas produkcijas iepirkšanai, Salacgrīvas novadam unikāla vieta kā viens no apmeklētāju piesaistes objektiem.

IZMANTOTO LITERATŪRAS AVOTU SARAKSTS

1. ES ilgtspējīgās attīstības stratēģija (2006, Renewed EU sustainable development strategy);
2. Piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādnes 2011.-2017. gadam. Rīga: VARAM, 2011.
3. Piekrastes apbūves vadlīnijas, Latvijas lauku tūrisma asociācija „Lauku ceļotājs”, 2011;
4. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030. gadam (2010);
5. Teritorijas plānošanas likums: LR Saeimas pieņemtais likums;
6. Rīgas plānošanas reģiona teritorijas plānojums 2005.-2025. gadam. Rīgas plānošanas reģions, 2004.;
7. Ainažu pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojums. I. daļa. Paskaidrojuma raksts. Ainaži: Ainažu pilsētas ar lauku teritoriju dome, 2005.;
8. Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju attīstības programma. Situācijas analīze – Attīstības vadlīnijas. Salacgrīva: Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju dome, 2004.;
9. Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju attīstības plāns. Esošās situācijas apraksts. Salacgrīva: Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju dome, 2004.;
10. Limbažu rajona Liepupes pagasta teritorijas attīstības programma. Liepupe: Liepupes pagasta padome, 2001.;
11. Liepupes pagasta teritorijas plānojums 2008-2020. I. daļa. Paskaidrojums raksts. Liepupe: Liepupes pagasta padome, 2008.;
12. Salacgrīvas novada klimata pārmaiņu adaptācijas stratēģija. Salacgrīva: Salacgrīvas novada dome, 2011.;
13. Salacgrīvas novada domes 2010. gada publiskais pārskats. Salacgrīva: Salacgrīvas novada dome, 2011.;
14. ANO Pasaules Vides un attīstības komisijas ziņojumā “Mūsu kopējā nākotne”, 1987
15. Farr, D. Sustainable Urbanism: Urban design with nature. John Wiley & Sons, 2007. 304 p.
16. M.Eglīte, Vides veselība, Rīgas Stradiņa universitāte, 2008;
17. Apkaimes attīstības rokasgrāmata, red.A.Dambergā, Valmieras novada fonds, 2007;
18. Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta skaidrojums: <http://www.sus.lv/info/apkaimes>;
19. Biedrības „Jūrkante” mājas lapa: <http://www.jurkante.lv/>;
20. Salacgrīvas novada mājas lapa: www.salacgriva.lv;
21. Invalīdu Informācijas un vides pieejamības centrs"VAR!" mājas lapa <http://www.videspieejamiba.lv/>

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
EKONOMIKAS UN VADĪBAS FAKULTĀTE
VIDES PĀRVALDĪBAS KATEDRA
MSP „VIDES PĀRVALDĪBA”

Studiju kurss ”Vides pārvalde: integrētā piekrastes attīstība”

**VIDES PĀRVALDĪBAS VADLĪNIJAS PIEKRASTES
PAŠVALDĪBAI:**

SALACGRĪVAS NOVADS

Sociālekonomiskās vides sektors: Ilgtspējīga uzņēmējdarbība

Kursa docētājs: Prof.Dr. R. Ernšteins

Sektora vadītājs: Prof. I.Kudreņickis

Autors: Pārsla Dance

Paraksts.....

Grupa: ViPa 18

Darbs iesniegts katedrā: 09.01.2012

Rīga, 2011

SATURS

ILGTSPĒJĪGAS UZŅĒMĒJDARBĪBAS APAKŠSEKTORS	3
2.1. (P1) ILGTSPĒJĪGAS UZŅĒMĒJDARBĪBAS AUDITS	3
2.2.(P2) ILGTSPĒJĪGAS UZŅĒMĒJDARBĪBAS POLITIKA	6
2.2.1. Vērtības, nodomi un politikas mērķi	6
2.2.2. Politikas pamatprincipi	7
2.3.(P3) ILGTSPĒJĪGAS UZŅĒMĒJDARBĪBAS POLITIKAS PLĀNOŠANA	8
2.3.1. Politikas realizācijas rīcību virzieni	8
2.3.2. PRIEKŠNOSACĪJUMI UN RESURSU NODROŠINĀJUMS	9
2.3.3. Politikas realizācijas instrumenti pašvaldībā	10
2.4.(P4) ILGTSPĒJĪGAS UZŅĒMĒJDARBĪBAS RĪCĪBU PROGRAMMĒŠANA	12
2.4.1. Rīcības programmas ietvara un satura struktūrpriekšlikums	12
2.4.2. STRUKTURĒTS ILGTSPĒJĪGAS UZŅĒMĒJDARBĪBAS INDIKATORU SARAKSTS	13
2.4.3. Ilgtspējīgas uzņēmējdarbības demonstrācijas projekts (piemērs)	17
2.5. RĪCĪBAS PROGRAMMAS IEVIEŠANA, DARBĪBA UN PĀRSKATE	18
2.5.1. Atbildības sadale, komunikācija, komunikācijas dokumentācija	18
2.5.2. Regulārs monitoring un rīcības programmas audits. Sistēmas regulāra pilnveidošana	19
2.5.3. Priekšlikums Salacgrīvas novada Deklarācijas par zaļo novadu 9.punkta definējumam	20

ILGTSPĒJĪGAS UZNĒMĒJDARBĪBAS **APAKŠSEKTORS**

Sociālekonomiskā attīstība ir viens no iedzīvotāju labklājības jeb dzīves kvalitātes stūrakmeņiem. Jēdziens “dzīves kvalitāte” ietver gan materiālo, gan sociālo vajadzību apmierināšanu, kas panākama izmantojot dažādus instrumentus. Salacgrīvas novada deputātu iniciatīva popularizēt veselīgu, ekonomisku, dabai un cilvēka veselībai draudzīgu ilgtspējīgu dzīvesveida un saimniecisko darbību novadā, izmantojot vides politikas instrumentu „Deklarāciju par zaļo novadu” ir nozīmīgs solis iedzīvotāju labklājības pieauguma stimulēšanai ilgtermiņā.

Deklarācijas par zaļo novadu 9.punktā minētā pašvaldības vēlme „veicināt veselīgu, videi draudzīgu produktu un ražojumu izmantošanu” īstenota dzīvē, savstarpēji sadarbojoties visām iesaistītajām mērķgrupām, var stimulēt ne tikai vietējo iedzīvotāju labklājību, bet arī vietējo uzņēmējdarbību un vides aizsardzību novadā.

Darbā vides pārvaldības cikla plānojums tiek izstrādāts, analizējot uzņēmējus, kā mērķgrupu, kas vistiešākajā mērā var tikt iesaistīti Salacgrīvas par zaļo novadu deklarācijas 9.punktā minētās rīcības „veicināt veselīgu, videi draudzīgas produktu un ražojumu izmantošanu” realizēšanā, izmantojot novadā pieamos resursus videi un cilvēka veselībai draudzīgas „zaļās” produkcijas radīšanai videi draudzīgā veidā un piedāvājot produkciju vietējam iedzīvotājam.

2.1. (P1) ILGTSPĒJĪGAS UZNĒMĒJDARBĪBAS AUDITS

Ilgspējīga uzņēmējdarbības attīstība var tikt nodrošināta, ja pastāv mijiedarbība starp ekonomisko attīstību, gan sociālo sfēru un vides aizsardzību. Videi un sabiedrībai draudzīgas uzņēmējdarbības attīstību Salacgrīvas novadā ietekmē gan vēsturiski izveidojušies apstākļi, gan arī šodien aktuālas dabas parādības un cilvēku aktivitātes un pieņemto lēmumu sekas.

Detalizēta Salacgrīvas novada uzņēmējdarbības iespējas ilgtspējīgai attīstībai ir apskatītas tabulā Nr. 2.1.1. „SVID analīze”.

2.1.1.tabula

SVID analīze

<i>Veselīgas un videi draudzīgas produkcijas ražošanas resursi</i>	
SPĒKS	VĀJUMS
Novada atrašanās piekrastes un sauszemes saskares joslā	Aizsargājamās teritorijas, kur liegta saimnieciskā darbība
Attīstīta Salacgrīvas ostas infrastruktūra	Mazauglīga augsne
Biesais upju tīkls un Eiropas nozīmes upju esamība novadā (Lašupe Salaca u.c. upes foreļupju statusā)	Zvejošanas ierobežojumiem – licences, atļaujas, kas ierobežo zvejnieku darbību
Vēsturiskās tradīcijas uzņēmējdarbībā	Īss atļautās zvejošanas sezonas ilgums
Uzņēmēju sadarbība ar pašvaldību	
Uzņēmēju savstarpējā sadarbība	
Aktīva sabiedrisko organizāciju darbība investīciju piesaistē infrastruktūras attīstībai	
Pašvaldības realizētie projekti infrastruktūras sakārtošanai un attīstībai	
IESPĒJAS	DRAUDI
Zvejai un lauksaimniecībai labvēlīgi klimatiskie apstākļi	Vietējo resursu izmantošanu neveicinošas likumdošanas prasības un nodokļu politika
Vietējo resursu izmantošanu veicinošas likumdošanas izmaiņas un nodokļu politika	Lauksaimniecības un zvejas sezonas saīsināšanās nelabvēlīgu laikapstākļu ietekmē
ES fondu un valsts finanšu piesaiste infrastruktūras attīstībai, kas veicina resursu ieguvu	Dabas resursu izsīkums cilvēku nesaimnieciskas rīcības vai klimata izmaiņu rezultātā
Pašvaldības un uzņēmēju sadarbība ar kaimiņu pašvaldībām	Tādu uzņēmumu slēgšana, kas ir resursu piegādātājs citam uzņēmumam
Jaunu resursu parādīšanās klimata izmaiņu ietekmē	Normatīvo aktu nepilnības, kas pašvaldībai liedz ieguldīt finanšu līdzekļus piekrastes joslās attīstībā
Resursu izpēte, to pielietošanas analīze un uzņēmumu informēšana par resursiem, piesaistot ekspertus	Finansējumu piesaisti piekrastes attīstībai nesekmējošs normatīvais regulējums attiecībā uz zemes īpašumtiesībām piekrastes joslā
	Nepieejams finansiālais atbalsts sliktās ekonomiskās situācijas dēļ valstī
<i>Veselīgs un videi draudzīgs ražošanas process</i>	
SPĒKS	VĀJUMS
Vēsturiskās tradīcijas uzņēmējdarbībā	Kvalificēts darbaspēka trūkums
Salacgrīvas ostas infrastruktūra, kas veicina videi draudzīgas produkcijas ieguvu un īslaicīgu uzglabāšanu	Finanšu trūkums uzņēmējiem projektu realizēšanai
Uzņēmēju sadarbība ar pašvaldību	Neizmantots ES fondu finansējums, banku kreditēšanas nosacījumu dēļ
Uzņēmēju savstarpējā sadarbība	Vienotas izpratnes par „Zaļā novada” ideju trūkums uzņēmēju starpā
Domes deputātu atbalstošā un vienotā nostāja	Nav atbalstošas vides jaunu inovatīvu

par videi draudzīgu saimniekošanu	uzņēmumu veidošanai (biznesa inkubatoru)
Inovāciju ieviešana uzņēmumos ražotās produkcijas attīstībā	
Jaunu ražošanas tehnoloģiju ieviešana uzņēmumos	
IESPĒJAS	DRAUDI
Mācībspēku piesaistīšana uzņēmēju apmācībai par alternatīvu un videi draudzīgu saimniekošanu	Ražošanas samazināšanās produkcijas pieprasījuma krituma dēļ
Uzņēmumiem un nekustamam īpašuma īpašniekiem labvēlīga valsts noteiktā nodokļu politika	Iedzīvotāju pirktspējas zudums sliktās ekonomiskās situācijas dēļ
ES fondu līdzekļu un valsts finansējuma piesaiste	Uzņēmumiem un nekustamam īpašuma īpašniekiem nelabvēlīga valsts noteiktā nodokļu politika
ES finanšu investīciju sadales nosacījumu maiņa	Finanšu trūkums uzņēmumu attīstību veicinošu projektu realizāšanai, kreditoru augsto prasību dēļ
Citu novadu un valstu uzņēmumu apmeklējumi izglītošanaš un pieredzes apmaiņas nolūkos	Videi draudzīgu resursu izsīkums
Nerezidentu uzņēmumu (investoru) ienākšana novadā, kas rada konkurenci	Kvalificēta darbaspēka trūkums, cilvēku izceļošanas dēļ
Kontroles no valsts institūciju puses, bīstamo produktu izmantošanas mazināšanai	Uzņēmumiem neizpildāmas normatīvās prasības
	ES finanšējuma nepieejamība, projektu nolikumā noteiktu ierobežojumu dēļ.
<i>Videi draudzīgs produkcijas realizācijas process</i>	
SPĒKS	VĀJUMS
Attīstīta Salacgrīvas ostas infrastruktūra, kas nodrošina transportēšanu un paildzina iespējamo legalizācijas laiku (zivju saldētavas)	Uzņēmumu zemā aktivitāte informācijas sniegšanā
Tallinas šosejas izmantošana produkcijas pārvadāšanai un par to pārvietojas potenciālie klienti	Vienotas izpratnes par „Zaļā novada” ideju trūkums
Uzņēmēju sadarbība ar pašvaldību informācijas jomā	Nav attīstīta Ainažu ostas infrastruktūra, lai varētu tikt izmatota produkcijas realizācijai
Uzņēmēju sadarbība ar citiem iuzņēmējiem produkcijas realizācijas ziņā	Maz tirdzniecības vietu, kur tiek tirgota videi draudzīga produkcija
Pašvaldības realizētie projekti infrastruktūras sakārtošanai un attīstībai	Grūti pieejama informācija par videi draudzīgu produktu piedāvājumu
Pašvaldības organizētie svētki un pasākumi, kuru laikā tiek tirgota videi draudzīga produkcija	Pašvaldībā nav konkrētu datu par sertificēto uzņēmumu skaitu un veidiem
IESPĒJAS	DRAUDI
Mācībspēku piesaistīšana uzņēmēju apmācībai par produkcijas reklamēšanu un potenciālo pircēju	Nav pieejami ES fondu līdzekļu un valsts finansējumu ceļu un informācijas

informēšanai par videi draudzīga produkta nozīmīgumu	infrastruktūras attīstībai
ES fondu līdzekļu un valsts finansējuma piesaiste ceļu un informācijas infrastruktūras attīstībai	Iedzīvotāju izceļošana, kā rezultātā samazinās potenciālo pircēju skaits
Ekonomiskā attīstība valstī, kā rezultātā pieaug pirkatspēja	Augstas transportēšanas izmaksas, kas saistītas ar pieaugošam enerģijas cenām
Sadarbība ar kaimiņu pašvaldībām produkcijas reklamēšanā, izplatīšanā un tirdzniecībā	Resursu realizēšanu videi draudzīgā veidā neveicinošas likumdošanas prasības
Dalība starptautiskajās izstādēs	

2.2.(P2) ILGTSPĒJĪGAS UZNĒMĒJDARBĪBAS POLITIKA

Politika ilgtspējīgai uzņēmējdarbībai jāveicina videi draudzīgas produkcijas ražošana un pieejamība vietējā tirgū, tādēļ tā ir balstāma uz Salacgrīvas novadā esošām vērtībām vietējo uzņēmēju, patērētāju un citu iesaistīto mērķgrupu izpratnē, kā arī uz novada politikas un attīstības plānošanas dokumentos izvirzītajiem nodomiem un mērķiem.

2.2.1. Vērtības, nodomi un politikas mērki

Vērtības

- novadam raksturīgie resursi – zivju, koksnes, lauksaimniecības produkcijas, zvejnieki (kā tradīciju turpinātāji);
- mazie un vidējie uzņēmumi – piekrastei raksturīga saimniekošanas forma ar ierobežotu slodzi uz vidi;
- infrastruktūra – 3 ostas ar attīstības iespējām, Tallinas šoseja, pašvaldību realizētie projekti infrastruktūras attīstībā;
- uzņēmēju sadarbība savā starpā;
- uzņēmēju sadarbība ar pašvaldību informācijas jomā.

Nodomi

- veicināt veselīgu un videi draudzīgu produkcijas pieprasījumu;
- veicināt veselīgu un videi draudzīgu produkcijas pieejamību;
- veicināt videi draudzīgu ražošanas procesu izmantošanu;
- attīstīt uzņēmumu interešu pārstāvniecību;

- veicināt teritorijai specifiskās uzņēmējdarbības un ar to saistīto produktu attīstību.

Politikas mērķis

Iedzīvotāju labklājības un vides aizsardzības veicināšana, sekmējot cilvēku veselībai un videi draudzīgas produkcijas pieprasījumu, pieejamību un patēriņu, vienlaikus veicinot vietējo novadam raksturīgo uzņēmumu ilgtspējīgu attīstību .

2.2.2. Politikas pamatprincipi

Ilgspējīgas uzņēmējdarbības politika balstāma uz rincipiem, kas palielina uzņēmumu ekofektivitāti, samazina riska un piesārņojuma faktorus un vides pasākumu izmaksas ilgtermiņā, vienlaicīgi aizsargājot darbiniekus un patērētājus. Tādēļ ilgtspējīgas uzņēmējdarbības politikas veidošanai tiek izvirzīti sekojoši principi:

- ilgtspējīgas attīstības princips – iedzīvotāju labklājības, vides aizsardzības un ekonomikas attīstības līdzsvarotas attīstības nodrošināšana;
- piesardzības princips – tādu ražošanas procesu un izejvielu ierobežošana vai aizliegšana, kas var negatīvi ietekmēt vidi vai cilvēku veselību;
- preventīvās darbības princips – pasākumu veikšana, kas novērš iespējamo risku un veicina ilgtspējīgu attīstību;
- aizvietošanas princips – videi un cilvēkam kaitīgu izejvielu un ražošanas līdzekļu aizvietošana pret nekaitīgām;
- labas saimniekošanas princips – materiālu un enerģijas efektivitātes palielināšana, izvēloties labākos pieejamos risinājumus;
- Tehnoloģiskā ražošanas procesa oprimizācijas princips – jaunu tehnoloģiju ieviešana, procesu vadības un dizaina pilnveide;
- normatīvā regulējuma integrēšanas princips – visu pārvaldības līmeņu normatīvo un plānošanas dokumentu vērā ņemšana;
- sadarbības princips – uzņēmumu, pašvaldības, valsts institūciju, NVO, mēdiju, iedzīvotāju sadarbošanās plānošanas dokumentu sagatavošanā, uzdevumu realizēšanā, un realizācijas uzraudzībā, ietekmes izvērtējumā un pārskatu sniegšanā par sasniegtajiem rezultātiem;

- sabiedrības informēšanas un līdzdalības princips – pašvaldības veicināta sabiedrības izglītošana un informēšana, kā arī sabiedrības viedokļu uzklauššana un vērā ņemšana.

2.3.(P3) ILGTSPĒJĪGAS UZŅĒMĒJDARBĪBAS POLITIKAS PLĀNOŠANA

Lai sasniegtu izvirzītos ilgtspējīgas uzņēmējdarbības mērķus, svarīgi noteikt atbilstošus rīcību virzienus un konkrētas rīcības, kas balstītas uz pašvaldībā apzinātajām vērtībām, nodomiem, priekšnosacījumiem un pieejamiem resursiem.

2.3.1. Politikas realizācijas rīcību virzieni

Galvenais rīcības virziens: novadam raksturīgo resursu izmantošanas stimulēšana videi draudzīga produkta ražošanai un izmantošanai.

Rīcību grupas:

1. Vietējo resursu (dabas, dažādu uzņēmumu saražoto, infrastruktūras, tehnoloģisko, darbaspēka, izglītības) apzināšana un izmantošanas veicināšana. Šī rīcību grupa izvēlēta, pamatojoties uz pētījumā veikto atziņu, ka daļai resursu ir ierobežota pieejamība, ko kavē dažādi faktori. Apzinot visus resursus un to izmantošanu ietekmējošos faktorus, iespējams realizēt rīcības, kas sekmē vietējo resursu efektīvu izmantošanu uzņēmējdarbībā, kas rada videi draudzīgu produkciju ar augstu pievienoto vērtību. Šādu produktu ražošana veicina to pieejamību vietējā tirgū.
2. Videi draudzīgas saimniekošanas veicināšana. Videi draudzīga saimniekošana ir ilgtspējīgas uzņēmējdarbības pamatā. Tā nozīmē nepārtrauktu integrētu preventīvo vides stratēģiju pielietošanu procesiem, produktiem un pakalpojumiem, palielinot vispārējo efektivitāti un samazinot gan ražošanas, gan saražotās produkcijas vides un veselības riskus. Realizējot rīcības, kas veicina uzņēmumus izvēlēties saimniekot videi draudzīgi, tiek samazināta slodze uz vidi un ražošanas procesa negatīvā ietekme uz darbinieku. Tajā pašā laikā paielinās uzņēmuma konkurētspēja, jo ilgtermiņā samazinās izdevumi vides problēmu risināšanai un tirgū tiek piedāvāts inovatīvs un/vai videi draudzīgs produkts.
3. Videi draudzīgas produkcijas realizācijas veicināšana. Videi draudzīgas produkcijas izmantošana ir Salacgrīvas novada “Zaļās deklarācijas” viens no

mērķiem. Izmantošanu ietekmē produkta pieejamība. Tas, ka produkts tiek ražots un izvietots tirgū, viennozīmīgi nenozīmē, ka iedzīvotājiem tas ir pieejams. Pieejamību var ietekmēt tādi apstākļi, kā informācijas trūkums, produkta cena, attālums, kvalitāte, novietojums tirdzniecības vietu plauktos u.c., tādēļ ir svarīgi realizēt rīcības, kas maksimāli veicina produkcijas realizāciju un mazina šķēršļus produkcijas pieejamībai.

2.3.2. PRIEKŠNOSACĪJUMI UN RESURSU NODROŠINĀJUMS

Lai tiktu stimulēta gan esošo uzņēmumu ilgtspēja, gan jaunu uzņēmumu attīstība, kas ražo un tirgū piedāvā videi draudzīgu produkciju, kā arī videi draudzīgas produkcijas pieejamība un noiets, nepieciešams realizēties sekojošiem **priekšnosacījumiem**:

- pašvaldības visu deputātu un iesaistīto amatpersonu izpratne par „Zaļajā novada deklarācijā” izvirzītajiem mērķiem un vienota lēmumu pieņemšana par nepieciešamajām rīcībām;
- uzņēmēju izpratne par „Zaļajā novada deklarācijā” izvirzītajiem mērķiem un vēlme līdzdarboties to realizēšanā;
- visu mērķgrupu līdzdalība un ieinteresētība ilgtspējīgas uzņēmējdarbības veicināšanā;
- atbilstoša speciālistu un darbinieku kvalifikācija;
- finansējuma pieejamība (ES fondu, valsts, pašvaldības) projektu realizēšanai, kas veicina ilgtspējīgu uzņēmējdarbību un videi draudzīgas produkcijas pieejamību;
- izglītošanās iespējas produkcijas radītājiem (uzņēmējiem) un produkcijas patērētājiem (iedzīvotājiem) par videi draudzīgu saimniekošanu, tās sniegtajām iespējām ilgtspējas nodrošināšanai, un videi draudzīgas produkcijas nozīmīgumu cilvēka veselībai un apkārtējai videi;
- informācijas efektīva apmaiņa starp visām iesaistītajām mērķgrupām;
- atbilstoša infrastruktūra produkta radīšanai un realizēšanai.
- Lai realizētu noteiktās rīcības un sasniegtu izvirzītos mērķus, nepieciešams atbilstošs **resursu nodrošinājums**:
- darbaspēka resursi – to skaitā ideju ģenerētāji, lēmumu pieņēmēji, darbu izpildītāji, konsultāciju sniedzēji, kontroles veicēji;

- finanšu resursi – tai skaitā valsts, pašvaldības budžets, ES fondu līdzfinansējums, subsīdijas u.c. atbalsta programmu pieejamie līdzekļi, pašu uzņēmumu budžets un investoru ieguldījumi;
- materiālie (ražošanas līdzekļu) resursi – ēkas, tehnoloģijas, izejvielas, palīgmateriāli, kas nodrošina ražošanas, procesus;
- infrastruktūras resursi – telpas, ceļi, transports, IT tehnoloģijas u.c., kas nodrošina produkcijas pārvadāšanu, izvietošanu tirgū un rekkamēšanu;
- institucionālie resursi – valsts un pašvaldības iestāžu atbilstoša darbība;
- intelektuālie resursi – izglītība, zināšanas, prasmes u.c., kas veicina inovatīvu uzņēmējdarbību.

2.3.3. Politikas realizācijas instrumenti pašvaldībā

- Politiskie instrumenti – novada izstrādātās un apstiprinātās vides un ekonomiskās politikas.
- Plānošanas instrumenti – teritorijas attīstības plānojums, kas veicina ekonomiski izdevīgu resursu ieguvī, produkcijas ražošanu un izplatīšanu, vienlaicīgi saudzējot vidi, iedzīvotāju veselību un labklājību un atbilst normatīvajam regulējuma, daļība jūras tematiskā plānojuma izstrādē u.c.
- Likumdošanas instrumenti – pašvaldības daļība ārējo normatīvo aktu izstrādē, pašvaldības iekšējo normatīvo aktu izstrādē, kas veicina videi draudzīgu uzņēmējdarbību;
- Ekonomiskie instrumenti – ES, valsts, privāto investoru finanšu investīcijas resursu izpētes veikšanai, infrastruktūras attīstībai un inovatīvu videi draudzīgu uzņēmumu attīstībai caur projektiem; biznesa inkubatora sniegtais atbalsts uzņēmējiem uzņēmējdarbības sākumposmā; pašvaldības budžets; nodokļu politika; nekustamā īpašuma un zemes noma; pašvaldības līgumi ar uzņēmējiem par savstarpēji izdevīgu sadarbību.
- Administratīvie instrumenti – institucionālā kapacitāte un efektīva pārvaldība, kas veicina sadarbību starp dažādām mērķgrupām ilgtermiņīgas uzņēmējdarbības attīstībai;
- Komunikācijas instrumenti – pašvaldības amatpersonu, ekspertu un mācībspēku konsultācijas; dažādu mērķgrupu diskusijas komisijās; sanāksmes ar ekspertu piedalīšanos; semināri; vēstules; pašvaldības mājas

lapa; pieredzes apmaiņas braucieni; biznesa un produkcijas izstādes. Šiem instrumentiem ir gan informācijas, gan izglītojošā, gan sadarbības funkcija, kas ļauj dažādām mērķgrupām iegūt informāciju par uzņēmumiem, pakalpojumiem, pieprasījumu, pieejamiem resursiem, finanšu līdzekļiem, normatīvajām prasībām u.c., kā arī veicina sadarbību starp uzņēmumiem produkcijas ražošanā, izplatīšanā, vienleicīgi veicinot arī produkcijas noietu;

- Administratīvie instrumenti – uzņēmumiem piešķirtās atļaujas, licences, konkursu nolikumi, kas veicina pieejamību resursiem, ietekmē ražošanas procesu, samazina iespēju negatīvi ietekmēt apkārtējo vidi; konkursu nolikumi, kas var veicināt atsevišķu uzņēmējdarbību veidu attīstību caur projektiem; valsts un pašvaldības institūciju realizētie kontroles pasākumi uzņēmumos, ar mērķi mazināt kaitīgo vielu izmantošanu produkcijas ražošanā.
- Normatīvie instrumenti – nosacījumi pašvaldības saistošajos noteikumos, zaļā iepirkuma nolikums u.c., kas var mazināt neefektīvu un vidi piesārņojošu uzņēmumu darbību un veicināt videi draudzīgu saimniekošanu un „zaļās” produkcijas noietu.

2.4.(P4) ILGTSPĒJĪGAS UZNĒMĒJDARBĪBAS RĪCĪBU PROGRAMMĒŠANA

2.4.1. Rīcības programmas ietvara un satura struktūrpriekšlikums

2.4.1.1.tabula

Piedāvātais rīcības programmas paraugs ilgtspējīgas uzņēmējdarbības sektorā

Rīcības virzieni	Rīcības	Iesaistītās mērķgrupas	Atbildīgās institūcijas
1. Novadam raksturīgo resursu izmantošanas stimulēšana videi draudzīga produkta ražošanai un izmantošanai	1.1. Novadā pieejamo resursu apjoma un kvalitātes izpēte un apzināšana	Pašvaldība, Dabas aizsardzības pārvalde, uzņēmēji, kaimiņu pašvaldības, eksperti, mediji	Pašvaldība
	1.2. Informējoši izglītojošo pasākumu organizēšana resursu patērētājiem		
	1.3. Infrastruktūras sakārtošana resursu pieejamības veicināšanai		
	1.4. Partnerattiecību veidošana ar uzņēmējiem resursu izmantošanai un infrastruktūras sakārtošanai		
2. Videi draudzīgas saimniekošanas veicināšana	2.1. Normatīvās bāzes sakārtošana videi draudzīgas saimniekošanas veicināšanai	Pašvaldība, pašvaldības iestādes un uzņēmumi, valsts institūcijas, uzņēmēji sertificējošās institūcijas, mediji	Pašvaldība
	2.2. Teritorijas attīstības plānošana videi draudzīgas saimniekošanas veicināšanai		
	2.3. Informējoši izglītojošo pasākumu organizēšana uzņēmējiem par videi draudzīgu saimniekošanu		
3. Videi draudzīgas produkcijas realizācijas veicināšana	3.1. Informējoši izglītojošo pasākumu organizēšana uzņēmējiem un patērētājiem par videi draudzīgu produkciju un tā realizēšanu	Pašvaldība, valsts institūcija, sabiedrība, uzņēmēji, eksperti, mediji	Pašvaldība, valsts institūcijas
	3.2. Infrastruktūras sakārtošana videi draudzīgas produkcijas realizācijas veicināšana (informācija, pasākumi, tirdzniecības vietas, ceļi)		
	3.3. Normatīvās bāzes sakārtošana videi draudzīgas produkcijas realizācijas veicināšana		
	3.4. Produkcijas un ražošanas procesa kontroles organizēšana		

2.4.2. STRUKTURĒTS ILGTSPĒJĪGAS UZNĒMĒJDARBĪBAS INDIKATORU SARAKSTS

2.4.2.1.tabula

Piedāvātās rīcības un tām atbilstošie indikatori

Rīcība	Indikators
1.1. Novadā pieejamo resursu apjoma un kvalitātes izpēte un apzināšana	<ul style="list-style-type: none"> • Produkta ražošanai izmantojamo apzināto resursu veidu skaits vai apjoms laika vienībā • Ekspertu vērtējums par pieejamo resursu izmantošanas efektivitāti (ballēs)
1.2. Informējoši izglītojošo pasākumu organizēšana resursu patērētājiem	<ul style="list-style-type: none"> • Pašvaldības organizēto informējošo pasākumu skaits produkcijas ražotājiem laika vienībā
1.3. Infrastruktūras sakārtošana resursu pieejamības veicināšanai	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastruktūras attīstībai realizēto projektu skaits laika vienībā
1.4. Partnerattiecību veidošana ar uzņēmējiem resursu izmantošanai un infrastruktūras sakārtošanai	<ul style="list-style-type: none"> • Pašvaldības noslēgto līgumu skaits ar uzņēmējiem par infrastruktūras sakārtošanu un attīstību laika vienībā
2.1. Normatīvās bāzes sakārtošana videi draudzīgas saimniekošanas veicināšanai	<ul style="list-style-type: none"> • Uzņēmēju (vai ekspertu) vērtējums par normatīvo nosacījumu efektivitāti videi draudzīgas saimniekošanas veicināšanai (ballēs)
2.2. Teritorijas attīstības plānošana videi draudzīgas saimniekošanas veicināšanai	<ul style="list-style-type: none"> • Uzņēmēju (vai ekspertu) vērtējums par attīstības plānu efektivitāti videi draudzīgas saimniekošanas veicināšanai (ballēs)
2.3. Informējoši izglītojošo pasākumu organizēšana uzņēmējiem par videi draudzīgu saimniekošanu	<ul style="list-style-type: none"> • Pašvaldības organizēto informējošo pasākumu skaits produkcijas ražotājiem par videi draudzīgu saimniekošanu laika vienībā • Videi draudzīgi saimniekojošu sertificēto uzņēmumu īpatsvars %
3.1. Informējoši izglītojošo pasākumu organizēšana uzņēmējiem un patērētājiem par videi draudzīgu produkciju un tā realizēšanu	<ul style="list-style-type: none"> • Pašvaldības organizēto informējošo pasākumu skaits produkcijas ražotājiem par videi draudzīgu produkciju un tā realizēšanu laika vienībā
3.2. Infrastruktūras sakārtošana videi draudzīgas produkcijas realizācijas veicināšanai (informācija, pasākumi, tirdzniecības vietas, ceļi)	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastruktūras attīstībai realizēto projektu skaits laika vienībā • Tirdzniecības vietu skaits, kur tirgo videi draudzīgu produkciju laika vienībā • Informācijas pieejamība par videi draudzīgu produktu iedzīvotāju vidū [aptauja](īpatsvars %)
3.3. Normatīvās bāzes sakārtošana videi draudzīgas produkcijas realizācijas veicināšanai	<ul style="list-style-type: none"> • Uzņēmēju (vai ekspertu) vērtējums par normatīvo nosacījumu efektivitāti videi draudzīgas produkcijas realizācijas veicināšanai (ballēs)
3.4. Produkcijas un ražošanas procesa	<ul style="list-style-type: none"> • Veikto produkcijas un ražošanas procesa

kontroles organizēšana	kontroļu skaits uzņēmumos laika vienībā
------------------------	---

Izvēlētā indikatora aprēķina metodika

Indikatora nosaukums: Videi draudzīgi saimniekojošu sertificēto uzņēmumu īpatsvars (%).

Mērvienība: Videi draudzīgi saimniekojošu sertificēto uzņēmumu skaits gadā.

Izvērstais pamatojums: Indikators raksturo pašreizējo situāciju novadā – sniedz informāciju cik daudz uzņēmumi rada videi draudzīgu preci, vai ražo to, samazinot slodzi uz vidi. Indikators identificē konkrētā laikā novadā videi draudzīgu rīcību, kas potenciāli var radīt videi draudzīgo produkciju, kā produktu gala patēriņam, vai resursu citas produkcijas ražošanai. Zaļā novada kontekstā šis indikators jāņem vērā kā izejpunkts, lai stratēģiskā līmenī plānotu pasākumus un nospraustu mērķus videi draudzīgas produkcijas pieejamības veicināšanai. Indikators parāda lokālās sistēmas (pašvaldības) izturēšanās būtisku daļu – svarīgas mērķgrupas (uzņēmēju) ieguldījumu novada Zaļās deklarācijas mērķu sasniegšanas veicināšanai. Tajā pašā laikā, indikators detalizēti neparāda kurām mērķgrupām un kāda veida videi draudzīga produkcija novadā ir pieejama, kā arī kuri uzņēmumi savas ilgtspējas nodrošināšanā izvēlas videi draudzīgas rīcības pieeju.

Datu avoti: Indikatora izstrādei obligāti jāizmanto informatīvās datu bāzes, kas atspoguļo, kādi uzņēmumi ir sertificēti attiecīgajā laika periodā, kā arī sertificēto skaita izmaiņu dinamiku.

Datu nasegums un izšķirtspēja: Indikators raksturo sociālekonomiskās daļas ilgtspēju, kur pielietota telpiskā datu izšķirtspēja – administratīvā (Salacgrīvas pašvaldības) teritorija. Parametru galvenokārt ietekmē uzņēmumu ekonomiskā situācija, administratīvais slogs, kas saistīts ar sertificēšanas prasībām. Indikators piesaistāms laika momentam un svarīgi mērījumus veikt vismaz 1 x gadā, pamatojoties uz to, ka valsts ekonomiskā stāvokļa, kā arī konkurences apstākļos situācija uzņēmējdarbībā ļoti strauji mainās.

2.4.2.2.tabula

Indikatora aprēķina shēma

Soļa Nr.	Darbība	Produkts
1.	No datu bāzēm iegūt informāciju par Salacgrīvas novadā aktīvo uzņēmumu skaitu.	Skaitlis, kas raksturo 1.parametru (1p)
2.	No datu bāzēm iegūt informāciju par Salacgrīvas novadā sertificēto uzņēmumu skaitu.	Skaitlis, kas raksturo 2.parametru(2p)
3.	No datu bāzēm iegūt informāciju par	Skaitlis, kas raksturo 3.parametru(3p)

	uzņēmumiem, kas sertificējuši produktu	
4.	No datu bāzēm iegūt informāciju par uzņēmumiem, kas sertificējuši ražošanas procesu	Skaitlis, kas raksturo 4.parametru(4p)
5.	Aprēķināt īpatsvaru (%) cik no visiem Salacgrīvas novada uzņēmumiem ir ieguvuši sertifikātus $A_1=2p * 100/ 1p$	Skaitlis, kas raksturo 2.parametra attiecību pret 1.parametru
6.	Aprēķināt īpatsvaru (%) cik no visiem saņemtajiem sertifikātiem apliecina videi un veselībai draudzīgu produktu $A_2=3p * 100/ 2p$	Skaitļu rinda, kas izsaka 3.parametra procentuālo attiecību pret 2.parametru
7.	Aprēķināt īpatsvaru (%) cik no visiem saņemtajiem sertifikātiem apliecina videi un veselībai draudzīgu procesu $A_3=4p * 100/ 2p$	Skaitļu rinda, kas izsaka 4.parametra procentuālo attiecību pret 2.parametru
8.	Iegūtos datus ilustrēt ar grafiskām diagrammām	Diagramma, kas uzskatāmi parāda: Sertificēto uzņēmumu īpatsvaru pret nesertificētajiem uzņēmumiem, kā arī produktu un procesu apliecinājošo sertifikātu īpatsvaru pret visiem uzņēmumiem

Indikatora atskaite

Atslēgas ziņojums. Indikators atspoguļo uzņēmumu skaitu, kas vietējiem iedzīvotājiem var piedāvāt produktu, kas ražots, samazinot slodzi uz vidi un cilvēku veselību un ir veselībai un videi draudzīgs. Tas rāda, kuri Salacgrīvas novadā pieejamie resursi tiek izmantoti augstas pievienotās vērtības produkcijas ražošanai un ilgtspējīgas uzņēmējdarbības veicināšanai. Tajā pašā laikā, šis indikators norāda uz uzņēmēju mērķgrupas aktivitāti novada Zaļā tēla stiprināšanā un potenciālo pašvaldības „darba lauku” plānojot un realizējot rīcības, kas veicinātu uzņēmēju dalību novada Zaļās deklarācijas mērķu sasniegšanā.

Izmantotie datu avoti:

1. Lursoft datu bāze. Pieejams internetā: <http://www.lursoft.lv>
2. dati no sertificējošām institūcijām;
3. Salacgrīvas novada pašvaldības uzņēmēju konsultatīvā padome;
4. uzņēmumu mājaslapas;
5. uzņēmēju intervijās iegūtā informācija.

Datu kopa

Videi draudzīgas produkcijas pieejamības novērtēšanai nepieciešamie dati			
Novada aktīvie uzņēmumi	Nesertificētie uzņēmumi	Uzņēmumi, kas sertificējuši produktu	Uzņēmumi, kas sertificējuši procesu

Datu novērtējums

Iegūtie dati pētījuma ietvaros var tikt iegūti dažās dienās un attiecas uz laika momentu. Tajā pašā laikā indikatoram ir piemērojams intervāls (mēnesis, gads, utt.). Telpiskā izšķirtspēja ir zema – visa Saulkrastu novada teritorija. Netiek izmantota datu salīdzināšanas teritorija.

Datu pieejamība ir ierobežota, jo Lursoft datu bāze uzrāda novadā reģistrētos uzņēmumus, bet nenodala aktīvos. Informācija uzņēmēju konsultatīvajā sanāksmē netiek apkopota, uzņēmumu atsaucība intervijām ir zema. Informācija par sertificētajiem uzņēmumiem iegūstama no sertificējošām institūcijām.

Datus var uzskatīt par salīdzinoši drošiem, jo vai nu nāk no pirmavota, vai arī tiek sagatavoti un noformēti atbilstoši noteiktām prasībām.

Datu kvalitāte salīdzinoši augta, jo dati galvenokārt iegūti no oficiālajām datu bāzēm.

Indikatora tehniskais novērtējums

- Indikators ir jūtīgs pie nosacījuma, ja mērīšanas procesā tiek aptvertas visas nepieciešamās mērķgrupas. Iespējams konstatēt izmaiņas pētāmajā procesā.
- Ar izvēlēto parametru izmērīts metodikā paredzētais rādītājs.
- Rezultāts ilustrē izvēlēto indikatoru.
- Indikators izmantojams saistībā ar citiem parametriem, kas mēra šo indikatoru, kā arī citiem indikatoriem, kas raksturo produkcijas piedāvātājus, patērētājus.

2.4.3. Ilgtspējīgas uzņēmējdarbības demonstrācijas projekts
(piemērs)

2.4.3.1.tabula

Demonstrācijas projekts

Demonstrācijas projektu īsteno:	Zemnieku saimniecība
Projekta mērķi:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bioloģiskās produkcijas ražošana un pieejamības veicināšana vietējā tirgū . 2. Lauksaimniecības uzņēmumu ilgtspējīgas attīstības veicināšana. 3. Videi draudzīgas saimniekošanas popularizēšana Salacgrīvas novadā.
Projekta aktivitātes:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Projekta iesnieguma iesniegšana Lauku atbalsta dienestā (LAD) ES finansējuma instrumenta atbalsta saņemšanai atbilstošā programmā. 2. Saimniecības sakārtošana pārorientācijai uz pilnīgi naturālu saimniekošanu. 3. Sertificēšanas procesa realizācija Latvijas un Eiropas eko–marķējuma iegūšanai saražotajai lauksaimniecības produkcijai <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div> <ol style="list-style-type: none"> 4. Publicitātes pasākumu organizēšana (atklāšana, semināri, informācija uzņēmuma, pašvaldības mājaslapā, bukletos u.c., uzņēmuma apmeklējumu organizēšana projekta demonstrēšanai)
Projekta rezultāti	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zemnieku saimniecība iegūst līdzekļus saimniecības sakārtošanai. 2. Marķētā bioloģiskā lauksaimniecības produkcija nodrošina saimniecībai jaunas tirgus nišas iegūšanu, produkcijas pieprasījuma pieaugumu un peļņu. 3. Pieaug bioloģiskās produkcijas pieejamība vietējā tirgū novada iedzīvotājiem. 4. Videi draudzīgā saimniekošana veicina saimniecības ilgtspēju ilgtermiņā. 5. Tiek samazināta saimniekošanas radītā negatīvā slodze uz vidi. 6. Bioloģiskā saimniecība novadā stiprina “Zaļā novada” tēlu. 7. Iegūts komunikācijas instruments, kur caur tiek izglītoti citi uzņēmumi un iedzīvotāji par videi draudzīgu saimniekošanu.

2.5. RĪCĪBAS PROGRAMMAS IEVIEŠANA, DARBĪBA UN PĀRSKATE

Vadlīniju mērķis ir piedāvāt rīcību startēģijas deklarācijā "Par zaļo novadu" izvirzīto mērķu sasniegšanai. Vadlīnijās piedāvāto rīcību realizācija veicinās vietējo resursu izmantošanu videi draudzīga produkta ražošanai, vietējos Salacgrīvas novada uzņēmumos. Lai rīcības tiktu efektīvi ieviestas, vadītas un uzlabotas, nepieciešams izmantot dažādus instrumentus, kur būtiska loma ir komunikācijas un monitoringa instrumentiem. Nepieciešams noteikt atbildīgo institūciju par rīcību ieviešanas koordinēšanu, atbildības sadalījumu par rīcības jomu un pasākumu īstenošanu, kā arī pienākumu atbildīgajām amatpersonām sniegt informāciju par rīcību ieviešanas gaitu.

2.5.1. Atbildības sadale, komunikācija, komunikācijas dokumentācija

Rīcību programmas ieviešanu, galvenokārt, ietekmē sadarbība starp ieviešanā iesaistītajiem dalībniekiem. Lai plānotās rīcības veiksmīgi realizētu, ir nepieciešama cieša sadarbība un atbilstoši resursi. Jāpastāv sadarbībai starp pašvaldības institūcijām, uzņēmējdarbības struktūru, valsts institūcijām, kaimiņu pašvaldībām, nevalstiskajām organizācijām, ekspertiem, iedzīvotājiem.

Rīcību stratēģiju plānošanai un īstenošanai īpaši svarīgi ir izzināt un ņemt vērā gan rīcību ieviesēju, gan rezultātu saņēmēju viedokļus un vajadzības, tādēļ pašvaldībā nepieciešams izveidot koordinācijas mehānismu, kura centrā ir pašvaldības vadība, bet izpildītāji pašvaldības amatpersonas ar konkrētām atbildībām. Pašvaldība var veidot Monitoringa Vadības komisiju, ko vada pašvaldības vadītājs. Komisija plāno, organizē monitoringu un iesniedz pašvaldības vadībai apstiprināšanai monitoringa ziņojumu.

Novērošanas, kontroles, informācijas un analīzes, kā arī iesniegto priekšlikumu rezultātā nepieciešamo rīcību programmas grozījumu redakcijas sagatavošanas veikšana deliģējama pašvaldības administrācijai.

Svarīga loma ir piesaistītajiem ekspertiem, izglītotājiem, sabiedriskajām organizācijām un uzņēmējiem, izvērtējot rīcībprogrammu un sniedzot viedokli par nepieciešamajiem uzlabojumiem un papildinājumiem jaunai redakcijai. Šīm mērķgrupām ir arī jāveic rīcību programmas jauno redakciju saskaņošana.

Galīgā jauno rīcību programmas saskaņošanu jāveic politiķiem.

Iedzīvotāju interesei piedalīties rīcībprogrammas ieviešanā ir netiešs ieguldījums, taču ir svarīgi dot iespēju aktīviem pilsoņiem izteikt savu viedokli ar caurskatāmu instrumentu palīdzību(piemēram, sabiedriskās apspriešanas, pašvaldības mājaslapa).

Visa veida komunikācija starp mērķgrupām ir atbilstoši dokumentējama. Noteiktā laika posmā saņemtie priekšlikumi ir pievienojami monitoringa ziņojumam.

2.5.2. Regulārs monitorings un rīcības programmas audits. **Sistēmas regulāra pilnveidošana**

Lai rīcību programmas ieviešanas process būtu pēc iespējas sekmīgāks, nepieciešams izstrādāt monitoringa, t.i. uzraudzības sistēmu, kurā būtu formulēti monitoringa posmi, mērķi, uzdevumi, rīcības, vērtēšanas kritēriji, stāvokļa indikatori, dalībnieki, to funkcijas un atbildība. Nepieciešams noteikt arī ziņojumu saturu un cikliskumu, attīstības programmas rediģēšanas principus. Monitorings nepieciešams, lai iegūtu informāciju par rīcību programmas stāvokli un izmaiņām, kas radušās ietekmējošo faktoru vai dabīgo procesu ietekmē. Vispārīgais monitoringa uzdevums – nodrošināt sekmīgu rīcību programmas realizāciju un tās atbilstību esošai situācijai un attīstības tendencēm.¹

Monitorings ietver rīcību programmas formulēto uzdevumu, rīcību attīstības procesa analīzi, ārējo un iekšējo attīstību ietekmējošo faktoru izvērtējums, kā rezultātā tiek sagatavots ziņojums, kas sniedz īsu patreizējās situācijas vērtējumu par rīcības daļas izpildi un laika grafika ievērošanu un ietver konkrētā laika posmā saņemtos priekšlikumus. Monitoringa rezultātā tiek gūta satbildes uz jautājumiem:

- Vai rīcībpolitikas izvirzītie stratēģiski mērķi nodrošina attīstības vēlamo situāciju?
- Vai, izvērtējot resursus, iespējas un paštreizējo situāciju, nav nepieciešamība mainīt prioritātes?
- Kādi papildus pasākumi un uzdevumi ir izvirzāmi efektīvai mērķu sasniegšanai?
- Vai rīcībprogrammā realizējamie pasākumi ir atbilstīgi spēkā esošajam nacionālajam un pašvaldības normatīvajam regulējumam politikas un attīstības plāniem?
- Vai rīcību realizācija nodrošinās šajos dokumentos noteiktos mērķus?

¹ Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma II daļa

Paveikto rīcību īstenošanā pašvaldībai nepieciešams auditēt un apzināt ik gadu, publicējot rezultātu apkopojumu, kurā tiek iekļauta informācija par sociāli ekonomiskām izmaiņām, balstoties uz darbības rādītājiem, kas izraudzīti atkarībā no izvirzītajiem vides politikas mērķiem. Šos rezultātus nepieciešams publicēt gan vietējā laikrakstā, gan pašvaldības mājaslapā, gan prezentēt apspriedēs, ko pašvaldība organizē dažādām ieinteresētajām mērķgrupām. Šīs apspriešanas varētu tikt organizētas dažādās pašvaldības teritorijas daļās, kurās aicināti piedalīties eksperti, uzņēmēji, valsts institūciju pārstāvji un iedzīvotāji, lai izskatītu sasniegto un aktuālākās problēmas.

Pamats rīcību programmas pilnveidošanai ir sagatavotais monitoringa ziņojums, kas satur priekšlikumus jaunas redakcijas izstrādei.

2.5.3. Priekšlikums Salacgrīvas novada Deklarācijas par zaļo novadu 9.punkta definējumam

Pētījuma ietvaros veiktajā uzņēmējdarbības vides auditā secināts, ka uzņēmēji kā mērķgrupa ir simboliski iesaistīta pašvaldības deklarēto mērķu realizācijā nākotnē, akceptējot pašvaldības minētos mērķus un parakstot deklarāciju. Uzņēmēji var veicināt veselīgu, videi draudzīgu produktu un ražojumu izmantošanu, ražojot un piedāvājot vietējā tirgū šādu produkciju. Lai ietvertu šo svarīgo aspektu pašvaldības politikas dokumentā, pētījuma autors piedāvā “Deklarācijas par zaļo novadu” 9.punktu izteikt sekojoša redakcijā:

“Veicināt videi un veselībai draudzīgas, novadam raksturīgas produkcijas ražošanu, pieprasījumu un pieejamību”.